

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

Ανακοίνωση αριθ.

Περιεχόμενα

Σελίδα

I Ανακοινώσεις

.....

II Προπαρασκευαστικές πράξεις

Επιτροπή των Περιφερειών

Σύνοδος του Απριλίου 2000

2000/C 226/01

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για:

- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων»,
- την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί διαμόρφωσης γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και το επάγγελμα»,
- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ανεξάρτητα από την φυλετική ή εθνική τους καταγωγή», και
- την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί της θέσπισης κοινοτικού προγράμματος δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων 2001-2006»

1

2000/C 226/02

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραγωγή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού»

5

Τιμή: 19,50 EUR

EL

(συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

2000/C 226/03	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο “Λευκό Βιβλίο για την ασφάλεια των τροφίμων”»	7
2000/C 226/04	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 820/97 του Συμβουλίου»	9
2000/C 226/05	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Συντονισμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας»	12
2000/C 226/06	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για το «Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τις μη επισιτιστικές καλλιέργειες στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης 2000»	14
2000/C 226/07	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, και την Επιτροπή των Περιφερειών “Για ένα ευρωπαϊκό χώρο στον τομέα της έρευνας”»	18
2000/C 226/08	Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η αρχή της εταιρικής σχέσεως και η εφαρμογή της στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης των Διαρθρωτικών Ταμείων 2000-2006»....	20
2000/C 226/09	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών “Συνοχή και μεταφορές”»	22
2000/C 226/10	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Έκτιη περιοδική έκθεση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης».....	30
2000/C 226/11	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς μία Ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών Γενικές αρχές και επιλογές πολιτικής»	38
2000/C 226/12	Ψήφισμα της Επιτροπής Περιφερειών για την «Εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής σχετικά με την απασχόληση».....	43
2000/C 226/13	Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ετήσια δήλωση για τις προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών»	46
2000/C 226/14	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα τη «Λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ»	50
2000/C 226/15	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με: — την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την “Πέμπτη έκθεση για την εφαρμογή του πλέγματος κανονιστικών ρυθμίσεων στις τηλεπικοινωνίες”» και — την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα “Προς ένα νέο πλαίσιο για την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις σχετιζόμενες υπηρεσίες — Ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999”»	56

2000/C 226/16	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τίτλο “Βελτίωση της νομοθεσίας 1999”».....	60
2000/C 226/17	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Αναθεώρηση της ενδιάμεσης επισκόπησης των προγραμμάτων των Στόχων 1 και 6 (1994-1999): Διαμόρφωση μιας διαχειριστικής παιδείας μέσω της αξιολόγησης — προς τη βέλτιστη πρακτική»	64
2000/C 226/18	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «9η και 10η ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων (1997 και 1998) ΕΤΠΑ — ΕΚΤ — ΕΓΤΠΕ — ΧΜΠΑ»	68
2000/C 226/19	Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα το «Ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συστημάτων δημόσιας υγείας»....	79

II

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για:

- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων»,
- την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί διαμόρφωσης γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και το επάγγελμα»,
- την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ανεξάρτητα από την φυλετική ή εθνική τους καταγωγή», και
- την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί της θέσπισης κοινοτικού προγράμματος δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων 2001-2006»

(2000/C 226/01)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με ορισμένα μέτρα για την καταπολέμηση των διακρίσεων (COM(1999) 564 τελικό),

έχοντας υπόψη την πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου περί διαμόρφωσης γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και το επάγγελμα (COM(1999) 565 τελικό — 1999/0225 (CNS),

έχοντας υπόψη την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ανεξάρτητα από την φυλετική ή εθνική τους καταγωγή (COM(1999) 0566 τελικό 1999/0253 (CNS),

έχοντας υπόψη την πρόταση απόφασης του Συμβουλίου περί της θέσπισης κοινοτικού προγράμματος δράσης για την καταπολέμηση των διακρίσεων 2001-2006 (COM(1999) 567 τελικό — 1999/0251 (CNS),

έχοντας υπόψη τις αποφάσεις που έλαβε το Συμβούλιο, στις 19 Ιανουαρίου και 4 Φεβρουαρίου 2000, σύμφωνα με το άρθρο 265, πρώτη παράγραφος, της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με το θέμα,

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της Επιτροπής των Περιφερειών, της 2ας Ιουνίου 1999, να αναθέσει την κατάρτιση της σχετικής γνωμοδότησης στην επιτροπή 5, «Κοινωνική πολιτική, δημόσια υγεία, προστασία των καταναλωτών, έρευνα, τουρισμός»,

έχοντας υπόψη τη Δήλωση της Επιτροπής των Περιφερειών (ψηφισμα του Γκράτς) της 9ης Νοεμβρίου 1998,

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών (13.6.1996) για την ανακήρυξη του 1997 ως ευρωπαϊκού έτους κατά του ρατσισμού (CdR 156/96 τελικό) ⁽¹⁾,

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών (12.6.1997) για τον ρατσισμό, την ξενοφοβία και τον αντισημιτισμό (CdR 80/97 τελικό) ⁽²⁾,

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών (11.3.1999) για το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης κατά του ρατσισμού (CdR 369/98 τελικό) ⁽³⁾,

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών (16.9.1999) για το διεθνές έτος των ηλικιωμένων (CdR 442/98 τελικό) ⁽⁴⁾,

έχοντας υπόψη την οδηγία του Συμβουλίου αριθ. 97/80/EK σχετικά με το βάρος αποδείξεως σε κατηγορίες διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου ⁽⁵⁾,

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση που υιοθέτησε η επιτροπή 5 στις 6 Μαρτίου 2000 (CdR 513/99 rev. 1). Συνεισηγητές: η κα Granberg (SV/PPE) και ο κ. Moore (UK/ELDR),

εκτιμώντας ότι η εξάλειψη των διακρίσεων κάθε μορφής αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ένα χώρο ελευθερίας, ασφάλειας, και δικαιοσύνης σύμφωνα με τη συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (άρθρο 2 της ΣΕΕ) και τη συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ),

εκτιμώντας ότι η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει ως θεμελιώδη στόχο την ενίσχυση και προστασία των δικαιωμάτων και συμφερόντων υπηκόων των κρατών μελών (άρθρο 2 της ΣΕΕ),

εκτιμώντας ότι η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση θέτει ως στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας (άρθρο 29 της ΣΕΕ),

εκτιμώντας ότι η συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας απαγορεύει ρητά κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας (άρθρο 12 ΕΚ),

εκτιμώντας ότι η συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας εξουσιοδοτεί το Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει ομόφωνα μετά από πρόταση της Επιτροπής και διαβούλευση με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, να αναλαμβάνει κατάλληλη δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού (άρθρο 13 ΕΚ),

εκτιμώντας ότι οι προτάσεις οδηγιών θέτουν ένα ελάχιστο κοινό επίπεδο προστασίας κατά των διακρίσεων και δίδουν την ευχέρεια στα κατ' ιδίαν κράτη μέλη να υιοθετούν αυστηρότερες και πιο ολοκληρωμένες απαιτήσεις,

υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση κατά την 33η σύνοδο ολομελείας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου).

1. Η Επιτροπή των Περιφερειών

1.1. Καταδικάζει έντονα τις διακρίσεις κάθε μορφής.

1.2. Επαναλαμβάνει και επιβεβαιώνει τη δήλωσή της της 9ης Νοεμβρίου 1998 («Δήλωση του Γκράτς») με τη οποία απορ-

ρίπτει έντονα κάθε μορφή συμμαχίας ή πολιτικής συνεργασίας με πολιτικά κόμματα τα οποία προβαίνουν σε ρατσιστικές ή ξενοφοβικές δηλώσεις σε τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ή ευρωπαϊκό επίπεδο και καλεί όλα τα δημοκρατικά πολιτικά κόμματα να αντιταχθούν στη δράση παρομοίων ομάδων και ρατσιστικών κινημάτων με όλα τα δημοκρατικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους.

1.3. Επεκτείνει την Δήλωση του Γκράτς έτσι ώστε να καλύπτονται όλες οι κατηγορίες διακρίσεων οι οποίες στοχεύονται στα άρθρα 12 και 13 της συνθήκης ΕΚ.

⁽¹⁾ EE C 337 της 11.11.1996, σ. 63.

⁽²⁾ EE C 244 της 11.8.1997, σ. 58.

⁽³⁾ EE C 198 της 14.7.1999, σ. 48.

⁽⁴⁾ EE C 374 της 28.12.1999, σ. 36.

⁽⁵⁾ EE L 14 της 20.1.1998, σ. 6.

ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ

1.4. Επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή υπέβαλε προαιρετικά τη δέση προτάσεων για γνωμοδότηση στην ΕΤΠ αναγνωρίζοντας, έτσι, τη σημασία που έχουν για τον κοινό πολίτη. Θεωρεί ότι το άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ πρέπει να προβλέπει υποχρεωτική αίτηση γνωμοδότησης της ΕΤΠ και διαδικασία συναπόφασης με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και καλεί την Διακυβερνητική Διάσκεψη να καλύψει τις ελλείψεις αυτές.

1.5. Όπως ήδη προτάθηκε στο προηγούμενο ψήφισμα της ΕΤΠ σχετικά με το ευρωπαϊκό σχέδιο δράσης κατά του ρατσισμού, η Επιτροπή καλείται να συγκροτήσει διοργανική ομάδα εργασίας για την καταπολέμηση των διακρίσεων.

1.6. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λάβει υπόψη τα σχέδια οδηγιών στα πλαίσια των προτάσεων της για τους προσανατολισμούς για την απασχόληση το 2001 και 2002, έως ότου μεταφερθούν οι οδηγίες στη νομοθεσία των κρατών μελών, δεδομένου ότι τα κράτη μέλη έχουν προθεσμία έως τις 31 Δεκεμβρίου 2002 προκειμένου να μεταφέρουν τις οδηγίες στη νομοθεσία τους.

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΤΟΠΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

1.7. Η ΕΤΠ τονίζει ότι η καταπολέμηση των διακρίσεων είναι, επίσης, θέμα αλλαγής νοοτροπιών και αξιών. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο θέμα αυτό διότι λειτουργούν σε επίπεδο τοπικής κοινότητας και βρίσκονται σε στενή επαφή με τους κοινούς πολίτες.

1.8. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι σημαντικότεροι εργοδότες και πάροχοι αγαθών και υπηρεσιών στις περιοχές τους και, συνεπώς, έχουν ένα ισχυρό αποτέλεσμα επίδειξης. Θα πρέπει, όμως, να αποτελέσουν παραδείγματα ορθής πρακτικής και συμμόρφωσης προς τις υπό μελέτη οδηγίες για τους λοιπούς εργοδότες και πάροχους υπηρεσιών.

1.9. Θεωρεί ότι η συμμετοχή των μειονοτήτων στην πολιτική ζωή σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό) είναι σημαντική όπως, επίσης, και η επιλογή των υποψηφίων.

ΟΡΙΣΜΟΙ

1.10. Η ΕΤΠ επισύρει την προσοχή στη σημασία που έχουν οι ορισμοί όσο αφορά την διακριτική μεταχείριση προκειμένου να διευκολυνθεί η αποτελεσματική πρόσβαση στα ένδικα μέσα.

1.11. Οι έμμεσες διακρίσεις και το βάρος απόδειξης σε περιπτώσεις διακριτικής μεταχείρισης λόγω φύλου πρέπει να καθορισθούν σύμφωνα με τα σχέδια οδηγιών.

1.12. Το άρθρο 5, περίπτωση στ), της πρότασης οδηγίας για την απασχόληση, όσον αφορά τα όρια ηλικίας, είναι ασαφές και πρέπει να επαναδιατυπωθεί.

ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΚΑΘΕΤΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

1.13. Η ΕΤΠ επικροτεί τη δέση των προτάσεων ως σημαντικό αρχικό βήμα για τη συγκεκριμενοποίηση του άρθρου 13 της συνθήκης ΕΚ. Ωστόσο, εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι με την βαθμιαία προσέγγιση της Επιτροπής όσον αφορά τη θέσπιση κάθετων οδηγιών μπορεί να δημιουργηθεί η εντύπωση ιεράρχησης των διακρίσεων.

1.14. Η ΕΤΠ συνιστά να συνταχθούν ειδικές οδηγίες για τις λοιπές κατηγορίες διακρίσεων που καλύπτονται από το άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ, δηλ. λόγω ηλικίας, θρησκευτικών και λοιπών πεποιθήσεων, και γενετήσιου προσανατολισμού (οι αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας του Συμβουλίου περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ανεξάρτητα από την φυλετική ή εθνική τους καταγωγή θα πρέπει να εφαρμοσθούν, κατ' επέκταση, σε οποιοδήποτε μεταγενέστερες προτάσεις σχετικά με τις λοιπές κατηγορίες διακρίσεων).

1.15. Η οδηγία για τις διακρίσεις στην απασχόληση και το επάγγελμα πρέπει να επεκτείνει την απαγόρευση της διακριτικής μεταχείρισης σε σχέση με τους συντρόφους των εργαζομένων (του ίδιου ή του αντίθετου φύλου) ή την οικογενειακή τους κατάσταση.

1.16. Η ΕΤΠ αναγνωρίζει ότι αρμόδια για το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και τα εκπαιδευτικά συστήματα παραμένουν τα κράτη μέλη. Συνεπώς, καλεί τα κράτη μέλη να επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας περί εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης προσώπων ανεξάρτητα από την φυλετική ή εθνική τους καταγωγή ώστε να καλύπτεται και ο εκπαιδευτικός τομέας. Για το λόγο αυτό, πρέπει να ενθαρρυνθούν όλες οι μορφές εκπαίδευσης οι οποίες είναι επικεντρωμένες στην πολυφωνική κοινωνία έτσι ώστε τα παιδιά συνηθίσουν όσο το δυνατόν νωρίτερα στο περιβάλλον της πολιτιστικής πολυφωνίας.

ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ

1.17. Η υποχρέωση για παρακολούθηση της σύνθεσης του εργατικού δυναμικού έχει σημαντική επίδραση όσον αφορά την ευαισθητοποίηση και, συνεπώς, οι εργοδότες ή πάροχοι υπηρεσιών και αγαθών, στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, οφείλουν να καταγράφουν, να παρακολουθούν ή να αξιολογούν τη συμμόρφωση προς τις οδηγίες. Η απαίτηση αυτή πρέπει να τηρείται σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες όσον αφορά την προστασία των δεδομένων και δεν θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα να εντοπίζεται ένας συγκεκριμένος εργαζόμενος.

1.18. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι ο αριθμός των εργαζομένων δεν αποτελεί κατάλληλο μέτρο εκτίμησης της ικανότητας διάθεσης πόρων μολοντί, ορισμένες φορές, μπορεί να απαιτείται διαφορετική μεταχείριση μεταξύ μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων.

1.19. Η ΕΤΠ επικροτεί την απαίτηση για την ίδρυση, στα κράτη μέλη, ανεξάρτητων φορέων που προβλέπεται στην οδηγία για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φυλετικής καταγωγής δεδομένου ότι θα συμβάλουν εξαιρετικά στην υποστήριξη των ατόμων που υπέστησαν διακρίσεις. Ωστόσο, λυπάται για το γεγονός ότι η απαίτηση για την ίδρυση ανεξάρτητων φορέων (άρθρο 12 της οδηγίας για την απαγόρευση των διακρίσεων λόγω φυλετικής ή εθνικής καταγωγής) δεν επεκτάθηκε και στις άλλες κατηγορίες διακρίσεων. Συνεπώς, εκφράζει τη λύπη της γιατί πολλαπλές διακρίσεις δεν αντιμετωπίζονται επαρκώς.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΗΣ

1.20. Η ΕΤΠ συνιστά ένα στοιχείο του προτεινόμενου προγράμματος δράσης να στοχεύει την κατανόηση των πολλαπλών διακρίσεων.

1.21. Προτείνει πρόσβαση στη δεύτερη δέσμη του προγράμματος δράσης να έχουν όχι μόνο τα μεγάλα δίκτυα, όπως προβλέπεται στην πρόταση, αλλά και τα μικρότερα δίκτυα και ομάδες συμφερόντων.

1.22. Συνιστά οι περιφερειακές και τοπικές αρχές, και άλλοι πάροχοι πληροφοριών, να συμμετάσχουν πλήρως στο πρόγραμμα δεδομένου ότι βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση προκειμένου να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σχετικά με την δέσμη των μέτρων κατά των διακρίσεων.

1.23. Μολονότι αναγνωρίζει ότι τα ήδη καθιερωμένα ευρωπαϊκά δίκτυα καταπολέμησης των διακρίσεων μπορούν να διαδραματίσουν αξιόλογο ρόλο, εντούτοις, η ΕΤΠ θεωρεί ότι θα πρέπει να γίνουν διαβουλεύσεις με τις μικρότερες οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο πεδίο οι οποίες και θα πρέπει να συμμετάσχουν στο προτεινόμενο σχέδιο δράσης.

1.24. Η ΕΤΠ προτείνει σε όλα τα σχέδια τα οποία χρηματοδοτούνται από το προτεινόμενο σχέδιο δράσης να συμμετέχουν ενδιαφερόμενοι σε επίπεδο τοπικών κοινοτήτων και η συμμετοχή αυτή να αποτελεί όρο για την χρηματοδότηση από κοινοτικούς πόρους στο πλαίσιο του προγράμματος.

1.25. Εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι δεν λήφθηκε υπόψη η συμμόρφωση, όσον αφορά την χρηματοδοτική ενίσχυση ή την ανάθεση συμβάσεων, και καλεί να επανορθωθεί τούτο.

1.26. Η ΕΤΠ καλεί την αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή να εγγυηθεί επαρκή χρηματοδότηση του προγράμματος δράσης, να διασφαλίσει ότι οι τοπικές αρχές είναι επιλέξιμες για στήριξη, και να απλουστεύσει τις γραφειοκρατικές διαδικασίες (όπως επανειλημμένα έχει ζητήσει).

1.27. Θεωρεί ότι η αλληλεπικάλυψη του προτεινόμενου προγράμματος δράσης με άλλα εκτελούμενα προγράμματα πρέπει να ερμηνευθεί λεπτομερέστερα ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνέργια και συμπληρωματικότητα χωρίς να παραγκωνισθούν υπάρχουσες πρωτοβουλίες.

ΦΥΛΛΑΔΙΟ

1.28. Η ΕΤΠ, ανακαλώντας τα ψηφίσματά της με τις διακρίσεις λόγω φυλετικής καταγωγής ή ηλικίας, τα οποία πρότειναν απολογισμό των ορθών πρακτικών στους τομείς αυτούς, θα προβεί στη δημοσίευση φυλλαδίου σχετικά με την ορθή πρακτική για τις τοπικές αρχές ως εργοδότες το οποίο θα περιλαμβάνει παραδείγματα πρωτοβουλιών από τα διάφορα κράτη μέλη οι οποίες καλύπτουν τις έξι κατηγορίες διακρίσεων που αναφέρει το άρθρο 13 της συνθήκης ΕΚ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΗΣ ΕΤΠ

1.29. Αναθέτει στον Γενικό Γραμματέα της ΕΤΠ να αξιολογήσει την πολιτική προσωπικού και τα χαρακτηριστικά του προσωπικού της γενικής Γραμματείας και να υποβάλει έκθεση εντός ενός έτους στο Προεδρείο προκειμένου να διαπιστωθεί εάν η ΕΤΠ συμμορφώνεται προς τη νέα νομοθεσία — στο γράμμα και στο πνεύμα — όταν τούτη τεθεί σε ισχύ και να προτείνει τυχόν δράσεις οι οποίες πρέπει να αναληφθούν.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα την «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραγωγή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού»

(2000/C 226/02)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «για την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραγωγή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού» [που υποβλήθηκε από την Επιτροπή — COM(1999) 594 τελικό — 1999/0244 — (COD)]·

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο στις 15 Φεβρουαρίου 2000, σύμφωνα με την πρώτη παράγραφο του άρθρου 265 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για το θέμα αυτό·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 2ας Ιουνίου 1999, να αναθέσει στην επιτροπή 5 την προετοιμασία γνωμοδότησης·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης που κατήρτισε η επιτροπή 5 στις 6 Μαρτίου 2000 (32/2000 rev. 1) (εισηγητής: Sodano — IT/NI)·

λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 95 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το οποίο στο εδάφιο 1 προβλέπει ότι «Το Συμβούλιο...εκδίδει τα μέτρα σχετικά με την προσέγγιση των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών που έχουν ως αντικείμενο την εγκαθίδρυση και τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς»·

λαμβάνοντας υπόψη ότι το εν λόγω άρθρο 95 της Συνθήκης, στο εδάφιο 3, ορίζει ότι «Η Επιτροπή, στις προτάσεις της που προβλέπονται στην παράγραφο 1 σχετικά με την υγεία, την ασφάλεια, την προστασία του περιβάλλοντος και την προστασία των καταναλωτών, λαμβάνει ως βάση ένα υψηλό επίπεδο προστασίας, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη όσες νέες εξελίξεις βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα»,

υιοθέτησε κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η Επιτροπή των Περιφερειών

1. Επικροτεί την υπό εξέταση πρόταση οδηγίας η οποία πηγάζει από την κοινώς αποδεκτή ανάγκη προσέγγισης των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων των κρατών μελών σχετικά με την παραγωγή, την παρουσίαση και την πώληση των προϊόντων καπνού, με σκοπό την εξάλειψη των διαφορών που μπορούν να παρακλύουν τις συναλλαγές, γεγονός το οποίο θα έχει επιπτώσεις στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
2. Τονίζει ότι, εάν δεχθούμε ότι υπάρχει ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της δημόσιας υγείας, παρατηρείται η τάση για μείωση της περιεκτικότητας των τσιγάρων σε πίσσα, νικοτίνη ή μονοξείδιο του άνθρακα, με σκοπό τον περιορισμό των βλαβερών συνεπειών του καπνίσματος.
3. Υπογραμμίζει ότι, δεδομένου του εύρους του επιδιωκόμενου στόχου, επιβάλλεται η προσεκτική και ακριβής αξιολόγηση των μέσων που θα υιοθετηθούν προκειμένου να επιτευχθεί η μέγιστη δυνατή αποτελεσματικότητα και να διασφαλισθούν περισσότερα τα αναμενόμενα αποτελέσματα.
4. Πιστεύει ότι είναι εξίσου σπουδαίο να δοθεί στην Επιτροπή η ευκαιρία να εξετάσει και άλλες πιο σημαντικές μορφές παρέμβασης για την προστασία της δημόσιας υγείας (σε σχέση

με το κάπνισμα και την προστασία για τους μη καπνίζοντες, π.χ. μέσω της απαγόρευσης του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους και στους χώρους εργασίας), θεωρώντας ότι η εν λόγω οδηγία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο σε ό,τι αφορά την άρση των υφιστάμενων διαφορών, με σκοπό τη ρύθμιση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς.

5. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης των μέσων που θα υιοθετηθούν πιστεύει ότι θα ήταν ωστόσο ευκαίριο να εξεταστούν οι επιπτώσεις των εν λόγω μέσων στην παραγωγή καπνού, λαμβάνοντας υπόψη τις ενδεχόμενες οικονομικές συνέπειες κυρίως για τα κράτη μέλη στα οποία τα προϊόντα καπνού αποτελούν μια από τις κύριες μορφές πλούτου, ανάλογα με τις υποδείξεις που έχει ήδη διατυπώσει η Επιτροπή⁽¹⁾ και ότι πρέπει το συντομότερο δυνατό να σταματήσει να υφίσταται η σημερινή κατάσταση, όπου η ΕΕ υποστηρίζει ταυτόχρονα την καταπολέμηση του καπνίσματος και τα προϊόντα καπνού· συνεπώς πιστεύει ότι η ΕΕ πρέπει να καταβάλει όσο το δυνατόν μεγαλύτερες προσπάθειες για να μπορέσουν οι καπνοπαραγωγοί να στραφούν σε άλλες καλλιέργειες ή άλλες δραστηριότητες.

⁽¹⁾ «Αναγνωρίζοντας τη διάσταση μεταξύ της κοινοτικής πολιτικής σχετικά με τη μείωση της κατανάλωσης του καπνού και, παράλληλα, της στήριξης της παραγωγής του ακατέργαστου καπνού, η Επιτροπή παρατηρεί στην έκθεση αυτή ότι η κατάργηση της ενίσχυσης προς τους παραγωγούς καπνού θα είχε σοβαρές συνέπειες για περίπου 200 000 θέσεις απασχόλησης που συνδέονται με την παραγωγή και τη μεταποίηση του καπνού». (COM(96) 554 τελικό).

6. Τονίζει ότι το πεδίο εφαρμογής της υπό εξέταση οδηγίας δεν περιορίζεται απλώς στην εκ νέου κωδικοποίηση των ισχυόντων κειμένων αλλά προχωρεί ακόμη περισσότερο, διότι εισάγει νέα μέτρα που, λόγω του πολύπλοκου χαρακτήρα των στοιχείων από τα οποία αποτελούνται, χρειάζονται περαιτέρω εμπεριστατωμένη αξιολόγηση.
7. Εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόθεση να αξιολογηθεί η περιεκτικότητα των προϊόντων καπνού στις υπόλοιπες επιβλαβείς ουσίες (χημικά πρόσθετα). Οι επιδιωκόμενοι στόχοι είναι δύο:
- α) η επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας της δημόσιας υγείας·
 - β) η παροχή σημαντικότερων και ομοιόμορφων πληροφοριών στα κράτη μέλη, με σκοπό την άρση των εμποδίων, για την καλύτερη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.
8. Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά το σημείο β) προτείνει την κατάρτιση ενός κοινού καταλόγου με τα πρόσθετα και την υπόδειξη μιας ενιαίας μεθόδου ανάλυσης, που θα πρέπει να εφαρμοστούν σε όλα τα κράτη μέλη της Ένωσης προκειμένου να αποφευχθούν οι διαφορές μεταξύ των διατάξεων των διαφόρων κρατών μελών, δεδομένου ότι η πρόταση στοχεύει πρωτίστως στην προσέγγιση των διατάξεων.
9. Σε ό,τι αφορά την επισήμανση, την οποία ρυθμίζει το άρθρο 6 της εξεταζόμενης πρότασης, δεν θεωρεί ικανοποιητικό το προταθέν μέτρο. Πράγματι, εκφράζονται αμφιβολίες ως προς την αποτελεσματικότητα της πρότασης, τόσο όσον αφορά το ύψος των επιλεγέντων μηνυμάτων («το κάπνισμα σκοτώνει», «το κάπνισμα μπορεί να σκοτώσει») όσο και την ψυχολογική επίδραση της προκαθορισμένης μορφής (διαστάσεις και χρώματα).
10. Προκειμένου να υπάρξει σωστή και ομοιόμορφη ενημέρωση σχετικά με τα συστατικά του προϊόντος, προτείνει να προσαρμοστεί το ποσοστό του χώρου που προβλέπεται για την ενημέρωση ανάλογα με την μορφή των κοινοποιήσεων, θεωρώντας επίσης σημαντική την παροχή πληρέστερων πληροφοριών. Σε ό,τι αφορά την ένδειξη των χρωμάτων που πρέπει να χρησιμοποιηθούν, ενδεχομένως θα επαρκούσε η πρόβλεψη χρωμάτων που να χαρακτηρίζονται από έντονη αντίθεση, προκειμένου να δοθεί έμφαση στο περιεχόμενο.
11. Συμφωνεί με την Επιτροπή σχετικά με τη διαστρέβλωση των πληροφοριών που υπονοούνται με τους όρους «χαμηλή ποσότητα πίσσας», «ελαφρά», «εξαιρετικά ελαφρά», «μαλακά» ή άλλους ανάλογους όρους, με αποτέλεσμα να δίνεται λανθασμένα η εντύπωση ότι ένα συγκεκριμένο προϊόν είναι λιγότερο επιβλαβές από τα υπόλοιπα.
12. Θεωρεί ωστόσο χρήσιμο να προβλεφθεί ένα είδος πρόσθετης επισήμανσης που θα παρέχει με άμεσο τρόπο πληροφορίες σχετικά με καθορισμένη αναλογία των συστατικών του προϊόντος. Για το λόγο αυτό, ίσως να ήταν κατάλληλη μια σαφής σε κοινοτικό επίπεδο ταξινόμηση, που θα επισημαίνει με διαφορετικά χρώματα ή με καθιερωμένους όρους τις διαφορετικές ποσότητες των ουσιών.
13. Εντούτοις, υπό το πρίσμα των παραπάνω, η Επιτροπή των Περιφερειών προσβλέπει σε δυναμικές παρεμβάσεις προκειμένου να αποτραπεί η σταδιακή οικονομική εξασθένιση των προαναφερθεισών περιοχών, μέσω σημαντικών μέτρων και χρηματοδοτήσεων, ούτως ώστε να δοθούν κίνητρα για να προαχθούν μεσο-μακροπρόθεσμα οι εναλλακτικές προς τον καπνό καλλιέργειες, έχοντας βεβαίως επίγνωση ότι, επί του παρόντος, οποιαδήποτε εναλλακτική καλλιέργεια είναι αποθαρρυντική για τους παραγωγούς. Θα πρέπει επίσης να εξεταστούν κίνητρα για τη μετατροπή των επιχειρήσεων που ασχολούνται με την επεξεργασία του καπνού.
14. Τα θέματα απασχόλησης είναι εξίσου σημαντικά με τα θέματα υγείας. Πρέπει να προωθούνται και τα δύο παράλληλα.
15. Λυπάται που η Επιτροπή δεν συμπεριέλαβε την ΕΤΠ μεταξύ των θεσμικών οργάνων στα οποία προτίθεται να υποβάλει εκθέσεις· ζητεί να αποκατασταθεί η εν λόγω παράβλεψη στο τελικό κείμενο της οδηγίας.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο “Λευκό Βιβλίο για την ασφάλεια των τροφίμων”»

(2000/C 226/03)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη το «Λευκό Βιβλίο της Επιτροπής για την ασφάλεια των τροφίμων» (COM(1999) 719 τελικό)·

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 28ης Ιανουαρίου 2000 να ζητήσει γνωμοδότηση της ΕΤΠ για αυτό το θέμα, σύμφωνα με το άρθρο 265, παράγραφος 1, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προέδρου της ΕΤΠ της 4ης Απριλίου 2000 να αναθέσει την κατάρτιση αυτής της γνωμοδότησης στην επιτροπή 5 «Κοινωνική πολιτική, δημόσια υγεία, προστασία των καταναλωτών, έρευνα, τουρισμός»·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προέδρου της ΕΤΠ της 5ης Απριλίου 2000 να ορίσει γενικούς εισηγητές αυτής της γνωμοδότησης, σύμφωνα με το άρθρο 40, παράγραφος 2, του Εσωτερικού της Κανονισμού, την κα Bunyan (HB, ΕΣΚ) και τον κ. Gonzi (IT/ΕΛΚ)·

έχοντας υπόψη τη γενική συζήτηση προσανατολισμού που διεξήγαγαν για το θέμα της γνωμοδότησης η επιτροπή 5 «Κοινωνική πολιτική, δημόσια υγεία, προστασία των καταναλωτών, έρευνα, τουρισμός» και η επιτροπή 2 «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, αλιεία», σύμφωνα με το άρθρο 40 παράγραφος 3 του Εσωτερικού Κανονισμού της ΕΤΠ·

λαμβάνοντας υπόψη το ενδιαφέρον των μελών της ΕΤΠ για μια ευρωπαϊκή πολιτική για τα τρόφιμα η οποία να παρέχει υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας των καταναλωτών·

λαμβάνοντας υπόψη την αναφορά στην ασφάλεια των τροφίμων στην Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών «Στρατηγικοί στόχοι 2000-2005 — Η διαμόρφωση της νέας Ευρώπης» (COM(2000) 154 τελικό)·

υιοθέτησε κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η Επιτροπή των Περιφερειών

1. Επικροτεί τη βούληση της Επιτροπής να αναπτύξει και να εφαρμόσει μια κοινοτική πολιτική σχετικά με τα τρόφιμα η οποία να εξασφαλίζει τα υψηλότερα δυνατά πρότυπα ασφάλειας των τροφίμων.
2. Συμφωνεί με τη διαπίστωση της Επιτροπής ότι οι πρόσφατες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης σε σχέση με τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές έχουν διαβρώσει την εμπιστοσύνη του κοινού στην ασφάλεια των τροφίμων και στην αποτελεσματικότητα των μέτρων ελέγχου αυτής της ασφάλειας που εφαρμόζονται σήμερα στην ΕΕ, προξενώντας ταυτόχρονα σημαντικές απώλειες στους γεωργούς, λόγω της μείωσης της ζήτησης προϊόντων που θεωρούνται επικίνδυνα για την υγεία.
3. Πιστεύει ότι ένα σημαντικό βήμα για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης είναι η τοποθέτηση των συμφερόντων του καταναλωτή σαφώς υπεράνω όλων των άλλων συμφερόντων σε σχέση με τα θέματα ασφαλείας, όπως μαρτυρεί η απόφαση της Επιτροπής να μεταθέσει την ευθύνη για όλα τα ζητήματα ασφαλείας των τροφίμων στον Επίτροπο που είναι αρμόδιος για την υγεία και την προστασία των καταναλωτών.
4. Συμφωνεί ως προς το ότι οι θεμελιώδεις αρχές της ασφάλειας των τροφίμων και της εμπιστοσύνης του κοινού πρέπει να στηριχθούν σε μια πλήρη και ολοκληρωμένη προσέγγιση, η οποία να καλύπτει όλη την τροφική αλυσίδα «από το αγρόκτημα ως το τραπέζι»:
 - διαφάνεια όλων των ενεργειών και των απόψεων
 - παροχή όσο το δυνατόν περισσότερων πληροφοριών με σαφή και κατανοητό τρόπο, ώστε να μπορεί ο καταναλωτής να κάνει αποτελεσματικές επιλογές
 - δυνατότητα αποτελεσματικού εντοπισμού όλων των τροφίμων, των ζωοτροφών, και των συστατικών τους μέσω της τροφικής αλυσίδας μέχρι τον καταναλωτή, με την εξασφάλιση σε κάθε στάδιο τη δυνατότητα προσδιορισμού όλων των συστατικών
 - εφαρμογή της αρχής της προφύλαξης όποτε το απαιτούν οι περιστάσεις.
5. Επιθυμεί να εκφράσει την πεποίθησή της ότι η ορθή εφαρμογή της ανάλυσης του κινδύνου πρέπει να θεωρηθεί η βάση της μελλοντικής πολιτικής της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων.

6. Παραδέχεται την ανάγκη αναγνώρισης και σεβασμού της ποικιλομορφίας και της πολιτιστικής και οικονομικής σημασίας των περιφερειακών και τοπικών παραδόσεων και εθίμων όσον αφορά την παραγωγή και τη γεύση των τροφίμων και, κατά συνέπεια, την ανάγκη διαρκούς επιδίωξης της κατάλληλης ισορροπίας μεταξύ της ασφάλειας του καταναλωτή και της δυνατότητας επιλογής του.
7. Πιστεύει ότι η προώθηση και η στήριξη τυπικών προϊόντων διατροφής από διάφορες τοπικές παραδόσεις αποτελεί έναν πολύ ενδεδειγμένο τρόπο να παρέχονται υγιεινά τρόφιμα στον καταναλωτή και, ταυτόχρονα, να βοηθούνται οι οικονομίες πολλών αγροτικών περιοχών.
8. Επικροτεί την άποψη ότι είναι αναγκαία μια συνεκτική και αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων ελέγχου της ασφάλειας των τροφίμων, η οποία πρέπει να επιτευχθεί με παράλληλη διασφάλιση των όσο το δυνατόν υψηλότερων προτύπων εφαρμογής σε όλη την ΕΕ.
9. Υποστηρίζει ότι μπορεί να επιτευχθεί καλύτερη συμμόρφωση με τα πρότυπα ασφαλείας εάν οι παραγωγοί τροφίμων ενθαρρυνθούν και βοηθηθούν να υιοθετήσουν αποτελεσματικά συστήματα διασφάλισης της ποιότητας.
10. Αναγνωρίζει την ανάγκη κατανόησης των ιδιαίτερων απαιτήσεων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, αλλά η κατανόηση αυτή δεν θα πρέπει να αφεθεί να θέσει σε κίνδυνο την ασφάλεια των καταναλωτών.
11. Πιστεύει ότι οι γεωργικοί κανονισμοί θα πρέπει να εκσυγχρονιστούν περαιτέρω για να εξασφαλισθεί η ασφάλεια των τροφίμων και η επαγγελματική ενημέρωση και η παροχή τεχνικής συνδρομής στους επιχειρηματίες.
12. Προτρέπει την Επιτροπή να αναγνωρίσει τον κεντρικό ρόλο που διαδραματίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στην αξιολόγηση των κινδύνων ασφάλειας των τροφίμων στην περιοχή τους, αναλαμβάνοντας δράση για την ελαχιστοποίηση αυτών των κινδύνων και την αποτελεσματική κοινοποίηση πληροφοριών και συμβουλών στους τοπικούς καταναλωτές, παραγωγούς τροφίμων και διανομείς.
13. Επιθυμεί να επισημάνει ότι οι κίνδυνοι διαιτητικής, διατροφής και υγείας που σχετίζονται με τα τρόφιμα επηρεάζουν σε σημαντικά μεγαλύτερο ποσοστό τους κοινωνικά αποκλεισμένους και ευάλωτους καταναλωτές και ότι θα πρέπει, επομένως, να δοθεί ειδική προσοχή στις ιδιαίτερες ανάγκες αυτών των καταναλωτών κατά την ανάπτυξη και την εφαρμογή της πολιτικής για τα τρόφιμα.
14. Θεωρεί ότι, παρότι υπάρχει αδιαμφισβήτητη ανάγκη να βελτιωθεί η επισήμανση των τροφίμων, ώστε να μπορούν οι καταναλωτές να έχουν επίγνωση των επιλογών που κάνουν όταν αποφασίζουν τι θα φάνε, οι πληροφορίες που παρέχονται στις συσκευασίες των τροφίμων θα πρέπει να είναι εύκολα κατανοητές και, επομένως, χρήσιμες στους καταναλωτές κατά τη λήψη αυτών των αποφάσεων.
15. Τονίζει ότι η εφαρμογή της αρχής του εντοπισμού της προέλευσης των τροφίμων, των ζωοτροφών και των συστατικών τους σε ολόκληρη την τροφική αλυσίδα έχει ζωτική σημασία, για να διασφαλισθεί ότι οι καταναλωτές μπορούν να στηρίζονται στους ισχυρισμούς που προβάλλονται σχετικά με τα τρόφιμα.
16. Επικροτεί τις προτάσεις για την ίδρυση μιας Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Τροφίμων, διότι η σύστασή της θα καταδείξει τη δέσμευση της ΕΕ και των κρατών μελών υπέρ της τοποθέτησης της σημασίας της ασφάλειας των τροφίμων στο ύψιστο επίπεδο, και πιστεύει ότι οι προτάσεις αυτές δημιουργούν το πλαίσιο και την ώθηση για τη ριζική αναθεώρηση και τον εκσυγχρονισμό των ελέγχων της ασφάλειας των τροφίμων στην Ευρώπη και του συντονισμού τους.
17. Ενθαρρύνει την Επιτροπή, προς όφελος της δημιουργίας ενός πνεύματος διαφάνειας, να εξετάσει πώς μπορεί να εκπροσωπηθεί η φωνή των Ευρωπαίων καταναλωτών από όλα τα κράτη μέλη στη διάρθρωση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Τροφίμων και πώς μπορούν να ληφθούν υπόψη οι φωνές των Ευρωπαίων αγροτών, παραγωγών τροφίμων και διανομέων.
18. Παροτρύνει την Επιτροπή να διασφαλίσει ότι θα παρέχονται αρκετοί πόροι για να μπορέσει η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Τροφίμων να γίνει κέντρο επιστημονικής αρτιότητας και να εκτελεί αποτελεσματικά τα σημαντικά καθήκοντα που προτείνεται να της ανατεθούν.
19. Αναγνωρίζει την ανάγκη διευκρίνισης της σχέσης μεταξύ της προτεινόμενης Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Τροφίμων και των εθνικών υπηρεσιών τροφίμων που έχουν ιδρυθεί ή ιδρύονται αυτόν τον καιρό στα κράτη μέλη, ούτως ώστε το έργο της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Τροφίμων να συμπληρώνει και να μην επαναλαμβάνει τις δραστηριότητες αυτών των οργανισμών· ιδιαίτερα, θα πρέπει να θεσπισθεί μια σαφής ιεράρχηση των καθηκόντων, ούτως ώστε οι υπηρεσίες τροφίμων των κρατών μελών να αντιλαμβάνονται σαφώς τις ευθύνες τους· οι καταναλωτές θα έχουν τότε και αυτοί περισσότερη εμπιστοσύνη στις συμβουλές που τους δίνονται και στην αποτελεσματική λειτουργία αυτών των υπηρεσιών.
20. Συμφωνεί ως προς το ότι η πραγματική προστιθέμενη αξία της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Τροφίμων θα προκύψει από τον ρόλο της ως συντονίστριας της συλλογής, ανάλυσης και διάδοσης πληροφοριών της υψίστης ποιότητας, ιδίως προκειμένου για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.
21. Είναι της γνώμης ότι είναι αναγκαίο να οργανωθεί σε όλα τα κράτη μέλη ένα επαρκές πρόγραμμα δειγματοληψίας και ανάλυσης των τροφίμων και των ζωοτροφών, πράγμα σημαντικό για να διασφαλισθεί η ασφάλεια των τροφίμων και, επίσης, για να προστατευθούν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί από τυχόν αθέμιτο ανταγωνισμό· σε περίπτωση αρνητικού αποτελέσματος, θα πρέπει να λαμβάνονται άμεσα μέτρα, μεταξύ των οποίων η ενημέρωση όλων των δημόσιων αρχών, μαζί με τη δυνατότητα αποκλεισμού οποιασδήποτε απόπειρας εισαγωγής από χώρες εκτός της ΕΕ.

22. Συμφωνεί ότι μια αποτελεσματική πολιτική της ΕΕ για την ασφάλεια των τροφίμων πρέπει να καλύπτει όλα τα τρόφιμα που καταναλώνονται στην ΕΕ και όχι μόνο αυτά που παράγονται

στην ΕΕ, πράγμα που σημαίνει ότι θα πρέπει να εφαρμόζονται ισοδύναμοι πλήρεις και αποτελεσματικοί έλεγχοι σε όλα τα τρόφιμα και τις ζωοτροφές που εισάγονται στην ΕΕ.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 820/97 του Συμβουλίου»

(2000/C 226/04)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 820/97 του Συμβουλίου» (COM(1999) 487 τελικό — COD 99/0204)⁽¹⁾.

έχοντας υπόψη την απόφαση του Συμβουλίου της 12ης Νοεμβρίου 1999 να ζητήσει γνωμοδότησή της επί του θέματος, σύμφωνα με το άρθρο 265, παράγραφος 1, και το άρθρο 152 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της ΕΤΠ, της 17ης Νοεμβρίου 1999, να αναθέσει την προετοιμασία της γνωμοδότησης στην επιτροπή 2 «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, αλιεία»·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προέδρου της ΕΤΠ, της 6ης Ιανουαρίου 1999, να ορίσει τον Sir Simon Day (Δημοτικό Σύμβουλο του Devon, UK/EΛΚ) ως γενικό εισηγητή για την κατάρτιση γνωμοδότησης επί του θέματος, δυνάμει του άρθρου 39 του Εσωτερικού Κανονισμού της Επιτροπής των Περιφερειών·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 525/99 rev.1) που υιοθέτησε η επιτροπή 2 στις 24 Φεβρουαρίου 2000 (γενικός εισηγητής: ο Sir Simon Day)·

υιοθέτησε κατά την 33η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 12 και 13 Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου) την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Η κρίση της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών και διάφορες άλλες ανησυχίες όσον αφορά την ασφάλεια των τροφίμων οδήγησαν στην άσκηση ολοένα και σημαντικότερων πιέσεων εκ μέρους πολιτικών και καταναλωτών για την καθιέρωση συστημάτων σήμανσης, με στόχο τόσο την αναγωγή ενός προϊόντος έως τη γεωργική εκμετάλλευση από την οποία προέρχεται, εντός της διατροφικής αλυσίδας, όσο και την παροχή αυθεντικών εγγυήσεων σχετικά με τη ασφαλή προέλευση, κυρίως του βοείου κρέατος.

1.2. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή πρότεινε Σύστημα Σήμανσης του Βοείου Κρέατος το οποίο εισήχθη το 1998, δυνάμει του κανονισμού αριθ. 820/97(ΕΚ) του Συμβουλίου⁽²⁾. Με την προηγούμενη έγκριση του εν λόγω συστήματος επιδιώκεται να καταστεί δυνατό να δίνεται απάντηση σε οποιαδήποτε αξίωση εκ μέρους των εμπόρων λιανικής πώλησης σχετικά με την προέλευση, τα χαρακτηριστικά και τις συνθήκες παραγωγής του νωπού ή κατεψυγμένου βοείου ή μοσχαρίσιου κρέατος. Η έγκριση δεν είναι αναγκαία σε περίπτωση που η σήμανση παρέχει απλώς στους καταναλωτές βασικές πληροφορίες για την τιμή και το τεμάχιο του κρέατος.

⁽¹⁾ ΕΕ C 376 Ε της 28.12.1999, σ. 42.

⁽²⁾ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 820/97 του Συμβουλίου της 21ης Απριλίου 1997 σχετικά με τη θέσπιση συστήματος αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας (ΕΕ L 117 της 7.5.1997, σ. 1).

1.3. Το υφιστάμενο σύστημα θεωρήθηκε εξ αρχής ως μεταβατικό μέτρο, εν αναμονή της εισαγωγής υποχρεωτικού συστήματος σήμανσης, και η ισχύς του επρόκειτο να περατωθεί την 31η Δεκεμβρίου 1999. Στην πράξη, δεν κατέστη δυνατό να επιτευχθεί συμφωνία όσον αφορά τα προτεινόμενα υποχρεωτικά μέτρα και, κατά συνέπεια, το Συμβούλιο παρέτεινε το εθελούσιο σύστημα έως την 31η Αυγούστου 2000, με την ελπίδα ότι έως τότε θα έχει επιτευχθεί συμφωνία για την αντικατάστασή του από υποχρεωτικά μέτρα. Εν τω μεταξύ θα εφαρμόζονται και για το βόειο κρέας οι παγιωμένοι κανονισμοί της ΕΕ που διέπουν τη σήμανση των τροφίμων, κατά τρόπο ώστε να μην υπάρξει νομικό κενό.

2. Οι προτάσεις της Επιτροπής

2.1. Το σχέδιο προβλέπει την καθιέρωση της υποχρεωτικής σήμανσης του βοείου κρέατος σε δύο στάδια.

2.1.1. 1^ο στάδιο: Από 1ης Σεπτεμβρίου 2000, οι επιχειρήσεις και οι οργανώσεις που εμπορεύονται νωπό ή κατεψυγμένο βόειο ή μοσχारीσιο κρέας πρέπει να αναφέρουν στη σήμανση τις ακόλουθες ενδείξεις:

- τον ατομικό αριθμό ή κωδικό εντοπισμού που μπορεί να είναι είτε ο αριθμός αναγνώρισης (ενώτιο) του μεμονωμένου ζώου από το οποίο προέρχεται το κρέας είτε ο αριθμός αναγνώρισης της ομάδας ζώων,
- την περιοχή ή το κράτος μέλος ή την τρίτη χώρα εγκατάστασης του σφαγείου και της μονάδας αποστέωσης,
- τον αριθμό έγκρισης του σφαγείου και της μονάδας αποστέωσης,
- την ημερομηνία της σφαγής,
- την κατηγορία του ζώου (μοσχάρι, ταύρος, δαμαλίδα, κ.λπ.),
- την ελάχιστη ιδανική περίοδο σίτευσης του βοείου κρέατος.

2.1.2. 2^ο στάδιο: Από 1ης Ιανουαρίου 2003, στη σήμανση απαιτείται να αναγράφονται τα εξής:

- το κράτος μέλος ή η περιοχή ή η εκμετάλλευση ή η τρίτη χώρα όπου έχει γεννηθεί το ζώο,
- το κράτος μέλος, η περιοχή ή η εκμετάλλευση ή η τρίτη χώρα όπου έχει εκτραφεί,
- το κράτος μέλος ή η περιοχή ή το σφαγείο ή η τρίτη χώρα όπου έχει διενεργηθεί η σφαγή,
- το κράτος μέλος ή η περιοχή ή η μονάδα ή η τρίτη χώρα όπου έχει πραγματοποιηθεί η αποστέωση.

2.2. Η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προβλέπει:

- την επιβολή στα κράτη μέλη της υποχρέωσης να λάβουν μέτρα ελέγχου,

— την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών,

— ένα συμπληρωματικό σύστημα ελέγχου που καθιερώνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.3. Η πρόταση θα επιτρέψει επίσης να γίνει χρήση ορισμένων ευρύτερων γεωγραφικών ορισμών. Παραδείγματος χάρι, στις περιπτώσεις όπου όσα προαναφέρθηκαν συμβαίνουν:

- σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, μπορεί να υπάρχει η ένδειξη «Προέλευση: ΕΚ»·
- σε τρίτη χώρα και την ΕΚ, μπορεί να υπάρχει η ένδειξη: «Προέλευση ΕΚ και χώρες εκτός ΕΚ»·
- σε μία ή περισσότερες τρίτες χώρες μπορεί να υπάρχει η ένδειξη: «Προέλευση: Χώρες εκτός ΕΚ».

3. Ανάγκη να καθιερωθεί σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών, καθώς και σήμανσης του βοείου κρέατος

3.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ικανοποίησή της όσον αφορά την πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και τους Συμβουλίου περί θέσπισης κανονισμού με τον οποίο να καθιερώνεται ένα σύστημα αναγνώρισης και καταγραφής των βοοειδών και σήμανσης του βοείου κρέατος και προτίθεται να παρακολουθήσει εκ του σύνεγγυς την πορεία της πρότασης αυτής.

3.2. Το εν λόγω σύστημα:

- ανταποκρίνεται, αφενός, στις ανησυχίες των καταναλωτών σε ό,τι αφορά την ασφάλεια των τροφίμων που καταναλώνουν. Η απαίτηση της διαφάνειας την οποία προβάλλουν ως προς αυτό το θέμα τόσο σε τοπικό επίπεδο, όσο και σε εθνικό επίπεδο, θα πρέπει να πρέπει να φέρει αποτελέσματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο·
- παρέχει, αφετέρου, ένα σαφές πλαίσιο στους εκτροφείς βοοειδών και τις εμπορικές και μεταποιητικές επιχειρήσεις που επλήγησαν από την αστάθεια της αγοράς του βοείου κρέατος και της αγοράς των προϊόντων που έχουν ως βάση το βόειο κρέας. Έτσι θα περιοριστεί η αστάθεια αυτή που οφείλεται στην κρίση της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών.

3.3. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, οι καταναλωτές προσδοκούν την ίδια διαφάνεια σε ό,τι αφορά τα τρόφιμα που καταναλώνουν: αυτό ισχύει ιδιαίτερα στην περίπτωση του βοείου κρέατος. Για το σκοπό αυτό η Επιτροπή των Περιφερειών φρονεί ότι θα πρέπει να αναληφθεί δράση σε κοινοτική κλίμακα και ότι κανένα κράτος μέλος δεν έχει το δικαίωμα να αποφύγει να λάβει μέτρα που θα αποβλέπουν στη διασφάλιση της ασφάλειας των τροφίμων των υπηκόων τους.

3.4. Προκειμένου να είναι διαφανείς η διαδικασία και η επισήμανση, τα υποχρεωτικά στοιχεία πρέπει να περιορίζονται σε ό,τι είναι απαραίτητο. Στοιχεία όπως «αριθμός άδειας του σφαγείου ή της μονάδας αποστέωσης» και «ιδανική ελάχιστη περίοδος σίτευσης του βοείου κρέατος» πρέπει να παραλείπονται διότι δεν συμβάλλουν στη βελτίωση της διαφάνειας για τον καταναλωτή.

3.5. Το δεύτερο στάδιο της υποχρεωτικής επισημάνσεως θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να εφαρμοσθεί ταυτόχρονα με το πρώτο. Ως ελάχιστο προαπαιτούμενο απαιτείται να μειωθεί η μεταβατική περίοδος κατά ένα έτος, ούτως ώστε τα προτεινόμενα μέτρα να τεθούν σε εφαρμογή την 1η Ιανουαρίου 2002.

3.6. Υπό το πρίσμα των θετικών αποτελεσμάτων της προαιρετικής επισημάνσεως, αναμένεται να καταστεί μελλοντικά δυνατή και η θέσπιση συστημάτων ελέγχου από διαπιστευμένες επιχειρήσεις ελέγχου. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η άσκηση ελέγχου εκ μέρους των δημοσίων υπηρεσιών στα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη θα μπορούσε να περιορισθεί στην εποπτεία των επιχειρήσεων ελέγχου και στον έλεγχο των τροφίμων που διατίθενται στο εμπόριο.

4. Στοιχεία για να καθιευχασθούν οι καταναλωτές και να αντιμετωπισθεί η δυνητική μετάδοση νόσου

4.1. Προκειμένου να ανακτήσουν οι Ευρωπαίοι καταναλωτές πλήρη εμπιστοσύνη στην υγειονομική ποιότητα του βοείου κρέατος που διατίθεται στην αγορά, απαιτείται να τους παρασχεθούν όσο το δυνατόν περισσότερα και σαφέστερα στοιχεία. Για το λόγο αυτό δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε με την πρόταση του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου στο βαθμό που επιτρέπει τον προσδιορισμό των ζώων ανά ομάδες ή μεγάλες ποσότητες και επιπλέον επιτρέπει τη χρήση γενικών όρων όπως «Προέλευση: ΕΚ» ή «Προέλευση: μη κοινοτική». Τα στοιχεία αυτά για το μεμονωμένο ζώο και την καθορισμένη προέλευση δεν είναι χρήσιμα μόνον για τους καταναλωτές: είναι και απολύτως αναγκαία για την απόσυρση των μολυσμένων προϊόντων σε περίπτωση υγειονομικής κρίσης.

4.2. Ως εκ τούτου, κρίνεται σημαντικό:

- το σύστημα που καθορίζεται στην πρόταση κανονισμού να τύχει της ευρύτερης δυνατής εφαρμογής, χωρίς απαλλαγές και εξαιρέσεις: απαιτείται να διασφαλισθεί υψηλό επίπεδο ποιότητας και ασφάλειας όσον αφορά τη συνολική παραγωγή βοείου κρέατος σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση·
- τα στοιχεία που παρέχονται στους καταναλωτές να τους ενημερώνουν επακριβώς για το τι αγοράζουν και για την προέλευση του κρέατος. Τούτο επιτυγχάνεται, παραδείγματος χάρι, με την αναγραφή του τόπου γέννησης, εκτροφής, πάχυνσης ή βοσκής και του τόπου σφαγής του ζώου).

4.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών, λόγω της εγγύτητάς της προς τις τοπικές και περιφερειακές συνθήκες, επιθυμεί να τονίσει εκ νέου — όπως έχει ήδη πράξει και επί άλλων θεμάτων, πέραν του βοείου κρέατος, και μάλιστα πρόσφατα με τη γνωμοδότηση της 18ης Νοεμβρίου 1999 για την Ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα «Σχέδιο δράσης για την πολιτική υπέρ των καταναλωτών 1999-2001» (CdR 181/99 τελικό) — ότι η προτεραιότητά της έγκειται στην ασφάλεια των καταναλωτών.

5. Συμπεράσματα

5.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών συμφωνεί κατ' αρχήν με τη δημιουργία ενός συστήματος για την αναγνώριση και την καταγραφή των βοοειδών και τη σήμανση του βοείου κρέατος και των προϊόντων με βάση το βόειο κρέας. Το περιεχόμενο της επισημάνσεως πρέπει να περιορίζεται στα απαραίτητα, εφικτά και χρήσιμα για τον καταναλωτή στοιχεία. Κατά το πρώτο στάδιο της υποχρεωτικής επισημάνσεως (1.9.2000) δεν κρίνεται σκόπιμο να αναφέρεται η κατηγορία του σφαγίου και το ελάχιστο διάστημα σίτευσης, ενώ απαιτείται να υποδεικνύεται σε κάθε περίπτωση ο τόπος γέννησης, εκτροφής, πάχυνσης και σφαγής του ζώου.

5.2. Η ΕΤΠ είναι της γνώμης ότι η υποχρεωτική επισημάνση πρέπει να πραγματοποιείται, όπως συμβαίνει μέχρι σήμερα, με βάση τα εγκεκριμένα συστήματα. Επίσης, κρίνεται αναγκαίο να διατηρηθεί η εποπτεία από ιδιωτικούς φορείς.

5.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει ότι είναι απαραίτητο να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των παραγωγών βοείου κρέατος με τη δημιουργία ενός διαφανούς και γενικού πλαισίου που θα είναι ενταγμένο στο κοινοτικό πλέγμα και που θα ανταποκρίνεται εν γένει στην ανάγκη των καταναλωτών να έχουν στη διάθεσή τους όσο το δυνατό πιο ακριβείς πληροφορίες σχετικά με την προέλευση και τον εγγυημένη υγειονομική ασφάλεια των τροφίμων που καταναλώνουν.

Συνεπώς, η ΕΤΠ θεωρεί ότι η πρόταση της Επιτροπής που επαναλαμβάνεται στο σημείο 2.2, δεύτερη παράγραφος, και αφορά τον «γεωγραφικό ορισμό» δεν ανταποκρίνεται επαρκώς στο αίτημα περί παροχής επακριβών στοιχείων και πληροφοριών και προτείνει να αναφέρεται ονομαστικά η εκάστοτε τρίτη χώρα, κράτος μέλος ή περιφέρεια.

5.4. Επιπλέον, η ΕΤΠ είναι της γνώμης ότι η παράθεση στοιχείων σχετικά με την προέλευση του βοείου κρέατος όπου, εκτός από το κράτος μέλος, αναφέρεται και μια συγκεκριμένη περιοχή μπορεί να συνεχιστεί και στο μέλλον, εφόσον δεν πρόκειται για αναφορά περιοχής με βάση τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2081/92 (προστασία γεωγραφικών ενδείξεων και ονομασιών προέλευσης)⁽¹⁾.

5.5. Η ΕΤΠ συνιστά την όσο το δυνατό ταχύτερη εφαρμογή του συστήματος αυτού, έτσι ώστε να μειωθούν οι πιέσεις που υφίστανται σήμερα σχετικά με το θέμα αυτό σε ορισμένα κράτη μέλη, οι οποίες δυσχεραίνουν την αποκατάσταση του κλίματος εμπιστοσύνης που επιθυμούν τόσο οι παραγωγοί όσο και οι καταναλωτές βοείου κρέατος. Η ΕΤΠ θεωρεί σκόπιμο να αποφευχθεί, στο μέτρο του δυνατού, η εφαρμογή του συστήματος σε διαφορετικά στάδια.

⁽¹⁾ ΕΕ L 208 της 24.7.1992, σ. 1.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Συντονισμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας»

(2000/C 226/05)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής για τη «Συντονισμένη στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της κοινωνικής προστασίας» (COM(1999) 347 τελικό)·

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 1999 να προβεί, σύμφωνα με το άρθρο 265, πρώτη παράγραφος, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σε διαβούλευση με την ΕΤΠ σχετικά με το εν λόγω θέμα·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της 2ας Ιουνίου 1999 να αναθέσει την κατάρτιση σχετικής γνωμοδότησης στην επιτροπή 5 «Κοινωνική πολιτική, δημόσια υγεία, προστασία των καταναλωτών, έρευνα, τουρισμός»·

έχοντας υπόψη την γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών (CdR 277/98 τελικό)⁽¹⁾ σχετικά με τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ για το Πρόγραμμα Κοινωνικής Δράσης 1998-2000·

έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 17ης Δεκεμβρίου 1999 σχετικά με την ενίσχυση της συνεργασίας με στόχο τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της κοινωνικής προστασίας⁽²⁾·

έχοντας υπόψη το Πρόγραμμα Δράσης της Επιτροπής για το 2000 (COM(2000) 155 τελικό)·

έχοντας υπόψη το Πρόγραμμα Εργασίας της πορτογαλικής προεδρίας·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 481/99 rev. 2 που υιοθετήσε η επιτροπή 5 στις 6 Μαρτίου 2000 (εισηγήτρια: η κ. Buren (FR/PES)·

εκτιμώντας ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να διασφαλίσει μία οικονομική ανάπτυξη που να συμβαδίζει με την κοινωνική ανάπτυξη, γεγονός το οποίο καθιστά αναγκαία την συνολική και συντονισμένη αντιμετώπιση ζητημάτων όπως η οικονομική πολιτική, η πολιτική της απασχόλησης και η κοινωνική προστασία·

εκτιμώντας ότι το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο καλείται να αντιμετωπίσει μία σειρά από προκλήσεις και θεωρώντας ότι στο πλαίσιο του απαραίτητου εκσυγχρονισμού του, όχι μόνον δεν θα πρέπει να μειωθεί το επίπεδο της παρεχόμενης κοινωνικής προστασίας αλλά αντιθέτως να προωθηθεί η προοδευτική δημιουργία μίας συμμετοχικής κοινωνίας·

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 19ης Ιουλίου 1999 να προβεί, σύμφωνα με το άρθρο 265, πρώτη παράγραφος, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σε διαβούλευση με την ΕΤΠ σχετικά με το εν λόγω θέμα·

υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση κατά την 33η σύνοδο ολομέλειάς της της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου).

Η Επιτροπή των Περιφερειών,

1. Υπογραμμίζει τη σημασία της διαδικασίας που τέθηκε σε εφαρμογή μέσω της Σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με τη σύγκλιση των στόχων και των πολιτικών κοινωνικής προστασίας (1992) και υπενθυμίζει την ενεργό συμμετοχή της στα μεταγενέστερα στάδια εφαρμογής της εν λόγω διαδικασίας, ιδιαίτερα όσον αφορά τα ευρωπαϊκά φόρουμ για την κοινωνική πολιτική.
2. Εκφράζει, την υποστήριξή της προς την Ανακοίνωση της Επιτροπής θεωρώντας ότι συνιστά ένα νέο στάδιο της εν λόγω διαδικασίας.
3. Εκτιμά ότι το Συμβούλιο έχει αναλάβει τη δέσμευση να συμμετάσχει στην εν λόγω συνεργασία, θεωρώντας ότι η διαδικασία αυτή αποτελεί «μία συνεκτική, παράλληλη και αμφίδρομη δράση που συμπληρώνει τόσο την ευρωπαϊκή στρατηγική για την απασχόληση όσο και τον μακροοικονομικό διάλογο».

4. Υπογραμμίζει, όπως και η Επιτροπή, ότι, παρά το γεγονός ότι η οργάνωση και η χρηματοδότηση των συστημάτων κοινωνικής προστασίας περιλαμβανομένων των συστημάτων μέριμνας συνεχίζουν, σαφώς, να αποτελούν αρμοδιότητα των επιμέρους κρατών μελών, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να συμβάλει στην παραγωγή υπεραξίας μέσω του καθορισμού κοινών στόχων, που θα βασισθεί στην ανταλλαγή εμπειριών και στον προσδιορισμό των ορμών πρακτικών στο πλαίσιο ενός ευρύτατου δημόσιου διαλόγου.

5. Αναγνωρίζει τη χρησιμότητα των τεσσάρων βασικών στόχων που πρότεινε η Επιτροπή και ενέκρινε το Συμβούλιο:

— να καταστεί η εργασία περισσότερο προσοδοφόρα και να εξασφαλισθεί μέσω αυτής σίγουρο εισόδημα·

— να εξασφαλισθούν οι συντάξεις και να καταστούν βιώσιμα τα συνταξιοδοτικά συστήματα·

⁽¹⁾ ΕΕ C 93 της 6.4.1999, σ. 56.

⁽²⁾ ΕΕ C 8 της 12.1.2000, σ. 7.

- να προαχθεί η κοινωνική ολοκλήρωση·
 - να διασφαλισθεί ένα υψηλό και βιώσιμο επίπεδο προστασίας της υγείας·
6. Αλλά, υπενθυμίζει επιμόνως το σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στο πλαίσιο της εφαρμογής των πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη των εν λόγω στόχων, μέσω:
- της χρηματοδότησης των κοινωνικών παροχών·
 - της διαχείρισης υπηρεσιών μέριμνας, υποδοχής των ηλικιωμένων ατόμων και των πλέον αδύνατων και καταπολέμησης του φαινομένου του αποκλεισμού·
 - της ενίσχυσης της οικονομικής δραστηριότητας και της απασχόλησης, αναλαμβάνοντας πολλές φορές οι ίδιες ρόλο εργοδότη·
 - των αρμοδιοτήτων που διαθέτουν στον τομέα της διεξαγωγής του δημοκρατικού διαλόγου των πολιτών·
 - του διοικητικού και συντονιστικού ρόλου που διαδραματίζουν όσον αφορά τις δράσεις ή παροχές διαφόρων οργανισμών·
 - της προάσπισης της αρχής της επικουρικότητας·
 - της προάσπισης του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών.
7. Εκτιμά, ότι τόσο η Επιτροπή όσο και το Συμβούλιο επιθυμούν πραγματικά τη συμμετοχή της ΕΤΠ στη διαδικασία συνεργασίας με στόχο τον εκσυγχρονισμό και τη βελτίωση της κοινωνικής προστασίας, αλλά ζητεί τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων προς την εν λόγω κατεύθυνση.
8. Η Επιτροπή των Περιφερειών επαναλαμβάνει το αίτημά της σχετικά με τη δημιουργία, με άμεση συμμετοχή της, μίας βάσης τοπικών και περιφερειακών δεδομένων που θα αφορούν τις βασικές παραμέτρους της κοινωνικής πολιτικής, ώστε να καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός του ρόλου των τοπικών και περιφερειακών αρχών καθώς και της οικονομικής επιβάρυνσής τους.
9. Ζητεί, στο πλαίσιο των εργασιών της Ομάδας Εργασίας υπαλλήλων υψηλού επιπέδου, να ληφθεί υπόψη η τοπική και περιφερειακή πτυχή καθώς και οι εμπειρίες και οι ορθές πρακτικές των τοπικών και περιφερειακών αρχών στον τομέα της κοινωνικής προστασίας. Υπενθυμίζει σχετικά την ορθή πρακτική των Περιφερειακών Συμφώνων που συνήφθησαν στο πλαίσιο της Στρατηγικής για την Απασχόληση.
10. Η Επιτροπή των Περιφερειών ζητεί προς το σκοπό αυτό από τα κράτη μέλη να λάβουν όλα τα κατάλληλα μέτρα προκειμένου η συμβολή του εκπροσώπου τους στην ομάδα υψηλού επιπέδου να βασισθεί σε μία ευρύτατη διαβούλευση που θα πραγματοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο μεταξύ όχι μόνον των κοινωνικών εταίρων και των ιδρυμάτων κοινωνικής προστασίας, αλλά και των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων των τοπικών και περιφερειακών αρχών, καθώς και των σχετικών ΜΚΟ.
11. Από την πλευρά της η Επιτροπή των Περιφερειών πρόκειται να προβεί στη σύσταση μίας ομάδας εργασίας, έργο της οποίας θα είναι η παρακολούθηση της εφαρμογής της διαδικασίας συνεργασίας που προτείνεται από την Επιτροπή και το Συμβούλιο. Η εν λόγω ομάδα εργασίας θα μπορούσε να διατηρεί επαφές με την ομάδα υψηλού επιπέδου και να συμβάλει στη διασφάλιση της ενεργού παρουσίας της Επιτροπής των Περιφερειών στο πλαίσιο τόσο των διαφόρων οργάνων διαβούλευσης που θα συσταθούν καθώς και στο φόρουμ υψηλού επιπέδου που ορίστηκε για τον Ιούνιο από το Συμβούλιο της Λισσαβώνας.
12. Ακόμη, η Επιτροπή των Περιφερειών ζητεί από την Επιτροπή να λάβει υπόψη τον ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών κατά την προετοιμασία του νέου Προγράμματος Κοινωνικής Δράσης που έχει ανακοινωθεί για το έτος 2000.
13. Τέλος, θεωρώντας ότι το ευρωπαϊκό κοινωνικό πρότυπο, το οποίο διασφαλίζει ένα υψηλό επίπεδο κοινωνικής προστασίας, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του κοινοτικού κεκτημένου, η Επιτροπή των Περιφερειών ζητεί από τις υποψήφιες χώρες να συμμετάσχουν στη διαδικασία συνεργασίας που πρόκειται να εφαρμοσθεί, με τρόπο ώστε να διευκολυνθεί η σύγκριση μεταξύ της κατάστασης της χώρας τους και του κοινοτικού κεκτημένου στο οποίο θα πρέπει να προσαρμοστούν.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για το «Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τις μη επισιτιστικές καλλιέργειες στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης 2000»

(2000/C 226/06)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με τις «Μη επισιτιστικές καλλιέργειες στο πλαίσιο του Προγράμματος Δράσης 2000» (SEC(1998) 2169)·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της 2ας Ιουνίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 265, 5ο εδάφιο, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να καταρτίσει γνωμοδότηση για το θέμα αυτό και να αναθέσει την προετοιμασία της στην επιτροπή 2 «Γεωργία, ανάπτυξη της υπαίθρου, αλιεία»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CDR 286/99 αναθ. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 2 στις 26 Νοεμβρίου 1999 (εισηγητές: ο κ. Censi (Περιφερειακός Σύμβουλος του Midi Pyrenées — Δήμαρχος της Rodez, F, EPP) και η κα Aubert (Περιφερειακή Σύμβουλος της Provence — Alpes — Côte d'Azur, F, PES)

κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου), υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Εισαγωγή

1.1. Το έγγραφο εργασίας, που καταρτίσθηκε από την Επιτροπή (ΓΔ VI) ύστερα από αίτηση του Συμβουλίου Γεωργίας που πραγματοποιήθηκε από τις 22 έως τις 26 Ιουνίου 1998, είναι αρκετά τεκμηριωμένο και ενδιαφέρον. Πράγματι, στο έγγραφο παρουσιάζεται η σημερινή κατάσταση των πραγμάτων στο θέμα των καλλιεργειών μη φαγώσιμων προϊόντων και των ενεργειακών καλλιεργειών.

Εν πρώτοις, προσδιορίζονται οι εκτάσεις που διατίθενται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την παραγωγή μη φαγώσιμων προϊόντων.

Στη συνέχεια, περιγράφεται η γεωργική πολιτική υπέρ των παραγωγών μη φαγώσιμων προϊόντων από την άποψη της οργάνωσης των αγορών και του καθεστώτος των ενισχύσεων.

1.2. Μολονότι το υπό μελέτη έγγραφο αποτελεί μία θαυμάσια παρουσίαση της υφιστάμενης κατάστασης, παρουσιάζει, ωστόσο, το μειονέκτημα ότι δεν περιέχει καθόλου τις κατάλληλες προτάσεις που είχαν επίσης ζητηθεί από το Συμβούλιο.

Η πρώτη πρόταση του εγγράφου εργασίας είναι πράγματι αρκετά σαφής: «Η μεταρρύθμιση της ΚΓΠ που προτείνεται από το Πρόγραμμα Δράσης 2000 δεν προβλέπει την υιοθέτηση μίας αυτόνομης μη επισιτιστικής πολιτικής».

Προκειμένου να καταστεί σαφές το εν λόγω μήνυμα, επαναλαμβάνεται δύο φορές στο κείμενο: στο σημείο 4 («Το Πρόγραμμα Δράσης 2000 και οι μη επισιτιστικές καλλιέργειες»), «Το Πρόγραμμα Δράσης 2000 δεν διατυπώνει ειδική πρόταση σχετικά με μία αυτόνομη μη επισιτιστική πολιτική», και στο σημείο 6 («Συμπεράσματα στην προοπτική μίας συζήτησης») «Το Πρόγραμμα Δράσης 2000 δεν παρουσιάζει καμία ειδική πρόταση σχετικά με μία αυτόνομη μη επισιτιστική πολιτική αυτή καθαυτή».

Εξάλλου, θα ήταν αρκετά παράδοξο ένα έγγραφο εργασίας που προέρχεται από την Επιτροπή (ΓΔ — Γεωργία) να έρχεται σε αντίθεση με το Πρόγραμμα Δράσης 2000 που καταρτίσθηκε από την ίδια Γενική Διεύθυνση της Επιτροπής.

1.3. Παρά το γεγονός ότι η Επιτροπή προβαίνει σε διεξοδικό απολογισμό της κατάστασης που επικρατεί σχετικά με τις διάφορες καλλιέργειες μη φαγώσιμων προϊόντων, τελικά το θέμα εξετάζεται κατά πολύ γενικό τρόπο. Εντούτοις, είναι πολύ δύσκολη η σύγκριση μεταξύ της καλλιέργειας της ελαιώδους κράμβης και της καλλιέργειας της λεύκας που παρέχει ελάχιστες δυνατότητες εναλλαγής των καλλιεργειών καθώς και της καλλιέργειας φαρμακευτικών ή χρωστικών φυτών.

Μολονότι η υιοθέτηση μίας πολιτικής για τον τομέα της παραγωγής μη φαγώσιμων προϊόντων κρίνεται αναγκαία, το θέμα αυτό θα πρέπει να εξετασθεί διεξοδικά και προσεκτικά δεδομένου ότι οι σχετικές καλλιέργειες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους.

2. Γενικές παρατηρήσεις

2.1. Το Πρόγραμμα Δράσης 2000 αποτελεί πλέον πραγματικότητα, καθώς επικυρώθηκε από το Συμβούλιο του Βερολίνου της 24ης και 25ης Μαρτίου 1999, και, πράγματι, δεν προβλέπει την υιοθέτηση καμίας ειδικής μη επισιτιστικής πολιτικής.

2.2. Η απουσία ειδικής πολιτικής τοποθετεί τον «τομέα μη φαγώσιμων προϊόντων» σε ανταγωνισμό με τον τομέα φαγώσιμων προϊόντων, δεδομένου ότι βασικός στόχος του Προγράμματος Δράσης 2000 είναι να παραμείνουν οι τιμές των ευρωπαϊκών προϊόντων στο επίπεδο των τιμών της παγκόσμιας αγοράς.

Η λογική αυτή δημιουργεί προβλήματα στην ανάπτυξη του τομέα μη φαγώσιμων προϊόντων, δεδομένου ότι οι τιμές που προσφέρονται από τις πετρελαϊκές βιομηχανίες ή τις χημικές βιομηχανίες είναι συχνά αρκετά χαμηλές και κατώτερες από αυτές που προσφέρονται από τη βιομηχανία γεωργικών προϊόντων διατροφής.

Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι στις αγορές των καυσίμων, της ελαιοχημείας ή των προϊόντων χημείας υψηλής ποιότητας, οι γεωργικές πρώτες ύλες είναι σε ανταγωνισμό με τα προϊόντα ορυκτής προέλευσης, με τα συνθετικά προϊόντα, ή με τις γεωργικές πρώτες ύλες που παράγονται σε χαμηλές τιμές στις χώρες όπου το κόστος παραγωγής είναι πολύ χαμηλό ή που επωφελούνται αυτόματης αποζημίωσης με αναφορά σε μια σταθερή εγγυημένη τιμή.

2.3. Εντούτοις αυτή η απουσία ειδικής πολιτικής, που επαναλαμβάνεται τρεις φορές στο κείμενο, μετριάζεται, από την πρόταση: «Ωστόσο, πολλές προτάσεις περιέχουν διατάξεις σχετικά με τα μη επισιτιστικά προϊόντα».

Υφίστανται, πράγματι, οργανώσεις αγοράς και καθεστώτα ειδικών ενισχύσεων σε ό,τι αφορά:

- την κάνναβη και το λινάρι κλωστοϋφαντουργίας,
- το βαμβάκι,
- την παραγωγή αμύλου,
- τη ζάχαρη που προορίζεται για τη χημική βιομηχανία.

2.4. Η κατάσταση είναι πολύ πιο κρίσιμη όσον αφορά τις καλλιέργειες μη φαγώσιμων προϊόντων σε εκτάσεις σε αγρανάπωση στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1251/1999 (για τη θέσπιση καθεστώτος στήριξης των παραγωγών ορισμένων αροτραίων καλλιεργειών).

Οι γεωργοί αξιοποίησαν τη δυνατότητα που τους προσφέρθηκε. Όμως, δεν μπορεί να αναπτυχθεί μία πολιτική μη φαγώσιμων προϊόντων βάσει της αρχής της μη παραγωγής (αγρανάπωση).

Η ίδια η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι «η βιώσιμη ανάπτυξη των μη επισιτιστικών καλλιεργειών δεν μπορεί να βασίζεται σε ένα ποσοστό αγρανάπωσης που ποικίλλει κάθε χρόνο σε συνάρτηση με την κατάσταση της αγοράς των τροφίμων». Το ποσοστό αγρανάπωσης που πρότεινε η Επιτροπή ήταν της τάξης του 0 % ενώ το ποσοστό που τελικά ενέκρινε η Διάσκεψη Κορυφής του Βερολίνου (24 και 25 Μαρτίου 1999) ήταν της τάξης του 10 % για την περίοδο 2000-2006.

2.5. Στα πλαίσια της απαλλαγής των βιοκαυσίμων από τους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, η κατάσταση θα πρέπει να επανεξετασθεί βάσει των πραγματικών δεδομένων που ισχύουν.

Η αγρανάπωση θεσπίσθηκε για να εξισορροπηθεί η αγορά σιτηρών. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την ανάπτυξη της έρευνας για την μη επισιτιστική χρήση των γεωργικών πρώτων υλών.

Ένας από τους τομείς που προσδιορίσθηκαν ως οι πλέον υποσχόμενοι, ήταν ο τομέας των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και ειδικότερα των βιοκαυσίμων για κινητήρες.

Έγιναν σημαντικές επενδύσεις, τόσο για την ανάπτυξη της έρευνας όσο και για την ανάπτυξη μεταποιητικών μονάδων για λόγους επίδειξης.

Δεδομένου ότι η ΕΕ δεσμεύθηκε στο Κιότο να μειώσει τις εκπομπές CO₂, είναι απαραίτητο να συνεχισθεί η ανάπτυξη του τομέα παραγωγής μη φαγώσιμων προϊόντων.

Η ΟΚΕ δεν μπορεί παρά να εκφράσει τη λύπη της για την υιοθέτηση της στρατηγικής αυτής που αναιρεί τις πολυάριθμες πρωτοβουλίες της Επιτροπής υπέρ του τομέα μη φαγώσιμων προϊόντων:

- Προγράμματα γεωργικής έρευνας AIR (1990-1994) και FAIR (1994-1998) με συγχρηματοδότηση των σχεδίων έρευνας-ανάπτυξης-επίδειξης σχετικά με τον τομέα μη φαγώσιμων προϊόντων
- Εντολή που ανατέθηκε στη CEN το 1997 για τις προδιαγραφές του βιοντίζελ
- Σχέδιο οδηγίας το 1992 για ειδική φορολογία των βιοκαυσίμων
- Βιομηχανική αγρανάπωση με μεταρρύθμιση της ΚΓΠ το 1992
- Πρόταση οδηγίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 17ης Μαρτίου 1997, για την αναδιάρθρωση του κοινοτικού πλαισίου φορολόγησης των ενεργειακών προϊόντων
- Λευκή Βίβλος της Επιτροπής για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας⁽¹⁾
- Εκστρατεία για την ανάπτυξη της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας της 14ης Απριλίου 1999⁽²⁾ που έχει ως στόχο την παραγωγή 5 εκ. τόνων βιοκαυσίμων το 2003 έναντι του ενός εκ. που παράγονται σήμερα
- πρέπει να σημειωθεί ότι αυτός ο κατάλογος κοινοτικών παροτρύνσεων δεν είναι εξαντλητικός.

Η εκφραζόμενη θλίψη είναι ακόμα πιο μεγάλη δεδομένου ότι οι διάφορες ερευνητικές εργασίες που πραγματοποιήθηκαν απέδειξαν ότι, χάρη στη γεωργική ή βιομηχανική τεχνική πρόοδο, οι πρώτες ύλες του πρωτογενούς τομέα θα μπορούσαν να καταστούν πολύ πιο ανταγωνιστικές.

Τα πειράματα που οδήγησαν στη βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας, μέσω της γενετικής βελτίωσης των σπόρων και της βελτιστοποίησης των μεθόδων μεταποίησης και των χαρακτηριστικών των τελικών προϊόντων, επέτρεψαν την αύξηση της παραγωγικότητας τόσο από άποψη κόστους όσο και από άποψη σεβασμού του περιβάλλοντος.

Παραδείγματος χάρι, οι ερευνητικές προσπάθειες κατέστησαν δυνατή την μείωση της τιμής του εστέρα κατά 0,28 φράγκα ανά λίτρο μέσω της μείωσης των εισροών ή κατά 0,10 φράγκα ανά λίτρο με τη χρήση νέων ποικιλιών υβριδίων.

Λαμβανομένου υπόψη ότι η διαφορά της τιμής των βιοκαυσίμων και των παραδοσιακών καυσίμων ανέρχεται περίπου σε 2 φράγκα ανά λίτρο και δεδομένου ότι οι θετικές επιπτώσεις της παραγωγής βιοκαυσίμων (απασχόληση, φαινόμενο του θερμοκηπίου, εμπορικό ισοζύγιο) εκτιμώνται σε 1 φράγκα ανά λίτρο, αναμένεται ότι εντός περιόδου δέκα ετών η χρήση των βιοκαυσίμων θα καταστεί ανταγωνιστική.

⁽¹⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής «Ενέργεια για το μέλλον: οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Λευκή Βίβλος που θεσπίζει κοινοτική στρατηγική και πρόγραμμα δράσης», COM(97) 599 τελικό, υιοθετήθηκε στις 26 Νοεμβρίου 1997.

⁽²⁾ Έγγραφο εργασίας (SEC(1999) 504), «Η ενέργεια του μέλλοντος: ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (Στρατηγική και πρόγραμμα δράσης της Κοινότητας) — Εκστρατεία για την ανάπτυξη της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας».

Ο αριθμός των ερευνητικών έργων που χρηματοδοτούνται από την Επιτροπή και τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν αποδεικνύουν ότι η υποστήριξη των δημόσιων αρχών στο πεδίο αυτό είναι ταυτόχρονα επικερδής και αναγκαία.

Είναι φανερό, λοιπόν, ότι η έλλειψη ειδικών προτάσεων για τον μη επισιτιστικό τομέα αποτελεί πολιτική ασυνέπεια.

2.6. Η πολιτική για το κλίμα — δηλαδή οι προσπάθειες για σημαντικό περιορισμό των ρύπων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου, και ιδίως του CO₂, έχει χαρακτηριστεί προτεραιότητα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Για το λόγο αυτό, η ΕΕ υπέγραψε τη συμφωνία του Κιότο, υιοθετώντας το φιλόδοξο στόχο της μείωσης των ουσιών αυτών κατά 8 %. Ένας από τους σημαντικότερους τρόπους επίτευξης του εν λόγω στόχου είναι η προώθηση της χρήσης της βιομάζας (με άλλα λόγια, της ξυλείας) για την παραγωγή ενέργειας. Δύο είναι κατ' ουσία οι επιλογές: αφενός, η εντατικοποίηση της χρήσης των δασών για λόγους ενέργειας, επιλογή που συνίσταται στην ανάπτυξη μιας αυτο-συντηρούμενης πηγής αγροτικού εισοδήματος στις δασικές περιοχές της ΕΕ και, αφετέρου, η φύτευση και καλλιέργεια ξυλείας για την παραγωγή ενέργειας, δηλαδή η παραγωγή ξυλείας ταχείας ανάπτυξης και σύντομου κύκλου εκμετάλλευσης σε εκτάσεις που δεν χρησιμοποιούνται για την παραγωγή προϊόντων διατροφής, επιλογή που αποτελεί δοκιμασμένη και βεβαιωμένη μέθοδο χρήσης μη φαγώσιμων προϊόντων για την παραγωγή ενέργειας. Και οι δύο επιλογές πρέπει να αποτελέσουν μέρος της στρατηγικής για τη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

3. Συστάσεις της ΕΤΠ

Τώρα που το Πρόγραμμα Δράσης 2000 έχει πλέον ολοκληρωθεί, ποιες είναι οι υπό εξερεύνηση κατευθύνσεις που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη ενός μη επισιτιστικού κλάδου σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης;

3.1. Παρά το γεγονός ότι δεν προβλέπεται από το Πρόγραμμα Δράσης 2000, η υιοθέτηση ενός ειδικού καθεστώτος για τον τομέα μη φαγώσιμων προϊόντων είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη του κλάδου. Στο πλαίσιο του εν λόγω καθεστώτος θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ο ανομοιογενής χαρακτήρας των καλλιεργειών μη φαγώσιμων προϊόντων και να υποβληθούν οι κατάλληλες προτάσεις.

3.2. Λόγω του συγκεκριμένου χαρακτήρα των προηγούμενων κοινοτικών πρωτοβουλιών, έχει σημασία να συγκροτηθεί το συντομότερο δυνατόν, στο επίπεδο της Επιτροπής, μία task-force για τα μη φαγώσιμα προϊόντα προκειμένου να υπάρξει μία σαφής οπτική του θέματος και να προωθηθεί μία συνεκτική πολιτική.

Αυτή η task-force θα πρέπει να συντονίζει τις προσπάθειες όλων των Γενικών Διευθύνσεων που δραστηριοποιούνται στο πεδίο αυτό: ΓΔ III (Βιομηχανία), ΓΔ VI (Γεωργία), ΓΔ VII (Μεταφορές), ΓΔ XI (Περιβάλλον), ΓΔ XII (Έρευνα), ΓΔ XVI (Περιφερειακή πολιτική), ΓΔ XVII (Ενέργεια), ΓΔ XIX (Προϋπολογισμός), και ΓΔ XXI (Φορολογία).

3.3. Θα πρέπει, επίσης, να επαναπροωθηθεί η οδηγία 92 για τη φορολογία των βιοκαυσίμων που δεν ολοκληρώθηκε ποτέ και να επιτευχθεί στο επίπεδο της Ένωσης μία φορολογική εναρμόνιση στο θέμα αυτό.

Εν τω μεταξύ, θα πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα να απαλλάσσει κάθε κράτος μέλος μερικά ή ολικά τα βιοκαύσιμα από την φορολογία. Οι εν λόγω απαλλαγές δεν θα πρέπει να έχουν κανένα περιορισμό ως προς τη χρονική διάρκεια ή τον όγκο όπως, άλλωστε, προτείνεται στην οδηγία της 17ης Μαρτίου 1997. Πράγματι, η ανάπτυξη του τομέα μη φαγώσιμων προϊόντων θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από αυτή που προβλέπεται στο πλαίσιο των προτύπων σχεδίων ή των σχεδίων επίδειξης.

3.4. Στον τομέα πάντα της φορολογίας, η Ένωση επιδιώκει να επιβάλει οικολογική φορολογία. Έχει σημασία, τα προϊόντα που προέρχονται από τη γεωργία, λόγω των πλεονεκτημάτων που έχουν ως προς το περιβάλλον (ανανεωσιμότητα, ευνοϊκός αντίκτυπος στην ισορροπία του φαινομένου του θερμοκηπίου, βιολογική αποσύνθεση, μη οικοτοξικότητα) να απαλλαχθούν από τους μελλοντικούς αυτούς φόρους.

3.5. Εξάλλου, όπως αναφέρει η Επιτροπή στο έγγραφό της (σημείο 5, «Ανάπτυξη της υπαίθρου και περιβάλλον»), οι καλλιέργειες μη φαγώσιμων προϊόντων θα πρέπει να μπορούν να ενσωματωθούν στο πλαίσιο των γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων.

Όσον αφορά το σημείο του κειμένου στο οποίο η Επιτροπή αναφέρει ότι η απουσία ειδικής ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα μη φαγώσιμων προϊόντων δεν παρεμποδίζει την ύπαρξη ορισμένων μέτρων που εξακολουθούν να διευκολύνουν την ανάπτυξη των καλλιεργειών αυτών, θα πρέπει να γίνουν οι ακόλουθες παρατηρήσεις:

- οι ελαιούχες καλλιέργειες για τις οποίες υφίσταται ανεπάρκεια παραγωγής δεν ευνοούνται από ένα σύστημα κατάλληλων άμεσων ενισχύσεων. Εάν οι τιμές στην αγορά προϊόντων διατροφής παραμένουν ανώτερες από τις αντίστοιχες της αγοράς μη φαγώσιμων προϊόντων, με ισοδύναμη επιδότηση, υπάρχει ο κίνδυνος ελλείμματος των ελαιούχων προϊόντων που προορίζονται για την παραγωγή βιοκαυσίμων·
- η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι οι μη επισιτιστικές καλλιέργειες έχουν αναπτυχθεί περισσότερο στη Βορειοδυτική Ευρώπη, δηλαδή στις περιοχές με μεγάλες αποδόσεις, και λιγότερο στις περιφέρειες της Μεσογείου και στις πλέον μειονεκτούσες περιφέρειες. Όσον αφορά την ενίσχυση κατά 63 ευρώ τον τόνο πολλαπλασιαζόμενη με τη μέση περιφερειακή απόδοση σε σιτηρά δεν επαρκεί για να ευνοήσει την ανάπτυξη νέων μη επισιτιστικών καλλιεργειών·
- ένας πολυετής κύκλος παραγωγής, δεν αποτελεί αποκλειστικό χαρακτηριστικό των καλλιεργειών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή βιομάζας. Στην περίπτωση ορισμένων βιομηχανικών φυτών, για τη συγκομιδή μπορεί να απαιτηθεί χρονικό διάστημα 3,5 έως 7 ετών μετά την έναρξη της καλλιέργειας και, για τον λόγο αυτό, θα πρέπει να υπάρξουν ειδικές προτάσεις γι' αυτά.

3.6. Γενικότερα, μία νέα καλλιέργεια δεν μπορεί να είναι άμεσα αποδοτική χωρίς πειραματισμούς επί πολλά έτη.

Συνεπώς, είναι αναγκαίο να συνεχισθεί η χρηματοδότηση και η ενθάρρυνση της έρευνας. Επίσης, θα ήταν σκόπιμο να διενεργηθεί συλλογισμός όσον αφορά ένα σύστημα ενισχύσεων στην ανάπτυξη των καλλιέργειών μη φαγώσιμων προϊόντων για τις οποίες οι βιομηχανικοί παράγοντες έχουν ήδη δείξει πραγματικό ενδιαφέρον. Στην περίπτωση αυτή, μία αρχική ενίσχυση σε πενταετή ή επταετή βάση θα ήταν το ελάχιστο.

Εξάλλου, μπορεί να εξετασθεί η περίπτωση χορήγησης ενισχύσεων, διαφορετικού ύψους, που θα καθορίζονται σε συνάρτηση με τη διαφορά της τιμής σε σχέση με το προϊόν που αντικαθίσταται.

3.7. Δεν πρέπει να παραγνωρισθεί ότι οι μη επισιτιστικές καλλιέργειες οδηγούν στην παραγωγή και άλλων κοινών προϊόντων, συχνά πλούσιων σε πρωτεΐνες προϊόντων που προορίζονται για ζωοτροφές. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση εισάγει τα δύο τρίτα των αναγκών της σε προϊόντα που είναι πλούσια σε πρωτεΐνες.

Εξάλλου, είναι προφανές ότι με την αποδέσμευση των ενισχύσεων, οι συμφωνίες του Blair House καθίστανται περιττές, και ιδιαίτερα η ρήτρα που αναφέρεται στο ένα εκατομμύριο τόνων πίτας σόγιας.

3.8. Η έναρξη της καλλιέργειας νέων προϊόντων ή η εκ νέου καλλιέργεια ορισμένων ειδών μπορεί να συμβάλει στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων μεταποίησης και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο από τη στιγμή κατά την οποία το σχέδιο ανάπτυξης βασίζεται στην αξιοποίηση της τεχνογνωσίας και των ιδιαιτεροτήτων.

Στο πλαίσιο των προσπάθειών για την αντιμετώπιση του προβλήματος της εγκατάλειψης της υπαίθρου στις χώρες μας, των περιβαλλοντικών προβλημάτων που επιταχύνονται και των δυσκολιών που συναντούν οι ευρωπαϊκές γεωργικές πρώτες ύλες για την προώθησή τους στην αγορά, όχι μόνον δεν θα πρέπει να παραγνωρισθούν τα μη φαγώσιμα προϊόντα, που μπορούν να συμβάλουν στην επίλυση ορισμένων προβλημάτων, αλλά, αντιθέτως, να προταθεί ένα πλαίσιο προσαρμοσμένο στον ειδικό χαρακτήρα τους.

3.9. Οι στόχοι που καθορίζονται στο Λευκό Βιβλίο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι αξιόπαινοι αλλά είναι αδύνατον να επιτευχθούν εάν δεν υιοθετηθούν οι κατάλληλες οικονομικές ρυθμίσεις, κάτι που δεν συμβαίνει επί του παρόντος. Η πολιτική εξουσία, και ιδιαίτερα το Κοινοβούλιο, θα πρέπει να παράσχουν τα απαραίτητα, για την επίτευξη των στόχων που έχουν τεθεί, χρηματοοικονομικά μέσα.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Jos CHABERT

**Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, και την Επιτροπή των Περιφερειών
“Για ένα ευρωπαϊκό χώρο στον τομέα της έρευνας”»**

(2000/C 226/07)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής «Για έναν ευρωπαϊκό χώρο στον τομέα της έρευνας» (COM(2000) 6 τελικό)·

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 24ης Ιανουαρίου 2000, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με το θέμα αυτό, σύμφωνα με το άρθρο 265, 1η παράγραφος·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, στις 11 Φεβρουαρίου 2000, να αναθέσει την προετοιμασία της γνωμοδότησης στην επιτροπή 5 «κοινωνική πολιτική, δημόσια υγεία, προστασία των καταναλωτών, έρευνα, τουρισμός»·

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής «Ενισχύοντας τη συνοχή και την ανταγωνιστικότητα μέσω της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας» (COM(98) 275 τελικό)·

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το πέμπτο πρόγραμμα-πλαίσιο δράσεων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (1998-2002)» (COM(97) 142 τελικό)·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της [CdR 278/98⁽¹⁾] για την ανακοίνωση της Επιτροπής «Ενισχύοντας τη συνοχή και την ανταγωνιστικότητα μέσω της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας» (COM(98) 275 τελικό)·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της [CdR 158/97⁽²⁾] για την ανακοίνωση της Επιτροπής «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το πέμπτο πρόγραμμα — πλαίσιο δράσεων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και επίδειξης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (1998-2002)» (COM(97) 142 τελικό)·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (33/2000 rev. 1) που υιοθέτησε η επιτροπή 5 στις 6 Μαρτίου 2000. (Εισηγήτρια: η κα Blandin)·

έχοντας υπόψη το σχέδιο ανακοίνωσης της επιτροπής «Γυναίκες και επιστήμη: Κινητοποίηση των γυναικών με σκοπό τον εμπλουτισμό της ευρωπαϊκής έρευνας» που αποσκοπεί στον καθορισμό στόχων για την ισοτιμία ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών στον τομέα της έρευνας, στην προώθηση ενός δικτύου γυναικών επιστημόνων και στην ενθάρρυνση της συζήτησης και της ανταλλαγής εμπειριών μεταξύ των κρατών μελών, στα πλαίσια μιας συνεκτικής προσέγγισης για το πέμπτο πρόγραμμα-πλαίσιο (COM(1999) 76, παρ. 1)·

έχοντας υπόψη τη μεγάλη πρόκληση που αντιπροσωπεύει η έρευνα τόσο όσον αφορά τη γνώση όσο και την ανάπτυξη, καθώς επίσης και την πιθανή σχέση μεταξύ των δυναμικών των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των κρατών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας στις 12 και 13 Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου).

Η Επιτροπή των Περιφερειών,

1. Συμμερίζεται τις ανησυχίες της Επιτροπής για την έρευνα και χαίρει για τη διορατικότητα της διαπίστωσης καθώς και την φιλοδοξία που διατυπώνεται με την οποία επιβεβαιώνεται η βούληση για μια ευρωπαϊκή πολιτική στον τομέα της έρευνας.
2. Επικροτεί τις επιδιώξεις για τη βελτίωση των μέσων, την ανταλλαγή των γνώσεων, την τόνωση της μετάδοσης και

της ανάπτυξης της τεχνογνωσίας, ως πηγής κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

3. Επιθυμεί να επιβεβαιώσει ότι οι πολίτες θα καταλάβουν όλο το χώρο που τους ανήκει, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στις γνώσεις, στον προσδιορισμό των στόχων και των προτεραιοτήτων και στα διάφορα φόρουμ. Στο πλαίσιο του σεβασμού των αρχών της επικουρικότητας, της εταιρικής σχέσης και της εγγύτητας, προτείνει τη σύσταση ενός Ευρωπαϊκού Συμβουλευτικού Συμβουλίου Ανώτερης Εκπαίδευσης και Έρευνας — το οποίο θα εκπροσωπεί την επιστημονική κοινότητα και τους ειδικούς της κοινωνίας των πολιτών — καθώς και την ανάθεση στις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές σημαντικού ρόλου κατά την επεξεργασία του περιεχομένου και την κατανομή των κοινοτικών προγραμμάτων.

⁽¹⁾ ΕΕ C 198 της 14.7.1999, σ. 41.

⁽²⁾ ΕΕ C 379 της 15.12.1999, σ. 26.

4. Υπενθυμίζει ότι η έρευνα δεν περιορίζεται στην επιστήμη της φυσικής και της βιολογίας, και αναγνωρίζει την καθολική χρησιμότητα των ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών. Προτείνει, σε κοινοτικό επίπεδο, την καλύτερη και τολμηρότερη υποστήριξη της βασικής έρευνας και της ανώτερης εκπαίδευσης που αφορούν τις ανθρωπιστικές επιστήμες.
5. Εμμένει, με την Επιτροπή, στον επείγοντα χαρακτήρα που έχει λάβει ο σχεδιασμός μιας πραγματικής ευρωπαϊκής στρατηγικής που θα στηρίζεται:
- σε κοινές αξίες,
 - σε μια φιλόδοξη πολιτική για το άτομο (κατάρτιση, καθεστώς των ερευνητών, κινητικότητα),
 - σε αποτελεσματικά μέσα (δίκτυα νέων τεχνολογιών, κοινοτική ευρεσιτεχνία ασφαλής και προσιτή, βελτίωση των προσβάσεων σε βιομηχανικές εφαρμογές).
6. Αναγνωρίζει τον θετικό ρόλο των καινοτομιών στον τομέα της απασχόλησης και επιθυμεί να ευνοηθούν εκείνες που συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη. Οι κοινοτικές ενισχύσεις έρευνας πρέπει να προορίζονται για την ανάπτυξη ειδικευμένων και βιώσιμων επιστημονικών θέσεων εργασίας.
7. Επιβεβαιώνει ότι είναι αναγκαίο όπως παράλληλα με τις έρευνες που αφιερώνονται στις «αποδοτικές» τεχνολογικές εφαρμογές υπάρξει ένας χώρος ελευθερίας και δημιουργικότητας και ζητεί από την Επιτροπή να διασφαλίσει το χώρο αυτό.
8. Υπενθυμίζει την αποφασιστικής σημασίας θέση των τοπικών και περιφερειακών αρχών στον τομέα της κατάρτισης, στην υποστήριξη των εργαστηρίων και των πρωτοβουλιών των ερευνητών τους, και σχετικά με τις τοπικές προσδοκίες. Στο πλαίσιο της εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας, τα κοινοτικά προγράμματα για την έρευνα και οι περιφερειακές πολιτικές πρέπει να συντονίζονται προκειμένου να προωθούνται τα σχέδια ανάπτυξης για την έρευνα όσο το δυνατόν πλησιέστερα στους πολίτες.
9. Επαναλαμβάνει τις απαιτήσεις της για ισότητα πρόσβασης γυναικών και ανδρών στον επαγγελματικό βίο όπως και στα αντικείμενα της έρευνας.
10. Εκφράζει την ικανοποίησή της διότι η Επιτροπή εξετάζει να αναλάβει και αυτή υποχρεώσεις για τις επενδύσεις και τη λειτουργία των υποδομών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, για την ανάπτυξη δικτύων και συνεργιών εξοπλισμών αφενός, και ομάδων διαμοιρασμένων στις περιφέρειες αφετέρου, και τάσσεται κατ' αρχήν υπέρ των ανοικτών εθνικών ερευνητικών ιδρυμάτων και προγραμμάτων. Ευελπιστεί σε μία πραγματική πολιτική επιστημονικής αναζωογόνησης.
11. Εκφράζει την αναγκαιότητα σημαντικότερων μορφών συνεργασίας μεταξύ δημόσιων και ιδιωτικών ερευνητικών κέντρων. Πράγματι, τα ιδιωτικά ερευνητικά κέντρα συχνά διαθέτουν πρωτοποριακούς εξοπλισμούς που τα δημόσια κέντρα δεν είναι σε θέση να διαθέτουν.
12. Επιθυμεί να συμμετάσχει στις μελλοντικές συζητήσεις, και στο συντονισμό των θεματικών προτεραιοτήτων· θα επαγρυπνεί όσον αφορά τις μεθόδους που θα εφαρμοστούν για την προώθηση όλων των συνεργασιών και των σχετικών εξοπλισμών. Θα δώσει επίσης προσοχή στις προτεινόμενες φάσεις για την εφαρμογή του προγράμματος καθώς και για τα μέσα που προβλέπονται.
13. Επιθυμεί όπως η υπεροχή κρίνεται περισσότερο με βάση τις γνώσεις, τη συνεργασία και την καταλληλότητα των μέσων, και όχι με βάση τον ανταγωνισμό μεταξύ των περιφερειών που οξύνεται στο πλαίσιο της παγκοσμιοποίησης και της ελευθέρωσης της οικονομίας.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Η αρχή της εταιρικής σχέσεως και η εφαρμογή της στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης των Διαρθρωτικών Ταμείων 2000-2006»

(2000/C 226/08)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της 17ης Νοεμβρίου 1999 με την οποία ανατίθεται στην Επιτροπή 1 η σύνταξη ψηφίσματος με θέμα η αρχή της εταιρικής σχέσεως και η εφαρμογή της στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης των Διαρθρωτικών Ταμείων·

έχοντας υπόψη το σχέδιο ψηφίσματος που υιοθετήθηκε από την επιτροπή 1 κατά τη συνεδρίαση της 1ης Δεκεμβρίου 1999 (CdR 434/99 rev.1 — Εισηγητής: ο κ. Tindemans, NL/ESK)·

εκτιμώντας ότι η Επιτροπή των Περιφερειών κατά τη σύνοδο ολομέλειας του Ιουλίου 1995 υιοθέτησε γνωμοδότηση με θέμα: «Ο ρόλος των περιφερειακών και τοπικών αρχών στα πλαίσια της αρχής της εταιρικής σχέσεως των Διαρθρωτικών Ταμείων» (CdR 234/95)⁽¹⁾· κατά τη σύνοδο ολομέλειας του Νοεμβρίου 1997 υιοθέτησε γνωμοδότηση με θέμα: «Απόψεις των τοπικών και περιφερειακών αρχών σχετικά με τις ρυθμίσεις για την ευρωπαϊκή διαρθρωτική πολιτική μετά το 1999» (CdR 131/97 fin)⁽²⁾· κατά τη σύνοδο ολομέλειας του Σεπτεμβρίου 1998 υιοθέτησε γνωμοδότηση σχετικά με την «Πρόταση του Συμβουλίου (ΕΚ) για τη θέσπιση γενικών διατάξεων όσον αφορά τα Διαρθρωτικά Ταμεία» (CdR 167/98 fin)⁽³⁾· και κατά τη σύνοδο ολομέλειας του Μαρτίου 1999 υιοθέτησε ψήφισμα με θέμα: «Η μεταρρύθμιση των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής στο πλαίσιο της πολιτικής συζήτησης για το Πρόγραμμα Δράσης (Agenda) 2000» (CdR 1/99 fin)⁽⁴⁾ και τη γνωμοδότηση για την «Ανάπτυξη μιας πραγματικής προσέγγισης της αρχής της επικουρικότητας. έκκληση της Επιτροπής των Περιφερειών» (CdR 302/98 fin)⁽⁵⁾ που υιοθετήθηκε κατά τη σύνοδο ολομέλειας του Μαρτίου 1999.

εκτιμώντας ότι το Συμβούλιο υιοθέτησε Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 στις 21 Ιουνίου 1999 που θεσπίζει γενικές διατάξεις για τα Διαρθρωτικά Ταμεία·

εκτιμώντας ότι το Ίδρυμα Tavistock δημοσίευσε την έκθεση «Η θεματική αξιολόγηση της αρχής της εταιρικής σχέσεως» (Λονδίνο, Φεβρουάριος 1999)·

εκτιμώντας ότι η Επιτροπή των Περιφερειών έχει ήδη εκφράσει τις απόψεις της στην διακήρυξη για την αρχή της εταιρικής σχέσεως που παρουσιάστηκε στα πλαίσια της τελικής διάσκεψης μιας σειράς σεμιναρίων της ΕΤΠ με θέμα: «Η εφαρμογή της μεταρρύθμισης των Διαρθρωτικών Ταμείων κατά την περίοδο 2000-2006 — η συμβολή των τοπικών και περιφερειακών αρχών», που οργάνωσε η Επιτροπή των Περιφερειών κατόπιν προσκλήσεως της αυτόνομης περιφέρειας της Μαδέρας στις 10 Ιανουαρίου 2000·

υιοθέτησε το ακόλουθο ψήφισμα κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου).

Η Επιτροπή των Περιφερειών

1. τονίζει με έμφαση τη σημασία που έχει η αρχή της εταιρικής σχέσεως για την αποτελεσματική εφαρμογή των Διαρθρωτικών Ταμείων·
2. δηλώνει ότι η εταιρική σχέση όπως περιγράφεται στις γνωμοδοτήσεις της ΕΤΠ θα πρέπει ουσιαστικώς να είναι ευρεία, να συνδέεται με όλες τις φάσεις της χορήγησης ενισχύσεων και συγχρόνως να διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο οι τοπικές και περιφερειακές αρχές. Σημειώνει επιπλέον ότι απαιτούνται

μόνο λιγοστές γενικές διατάξεις στους κανονισμούς για την εφαρμογή της εν λόγω αρχής·

3. επισημαίνει τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου που προβλέπει γενικές διατάξεις για την εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσεως και φαίνεται να εξασφαλίζει την πλήρη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών·
4. δηλώνει ότι ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1260/1999 του Συμβουλίου εκφράζει στο άρθρο 8 § 1 την ευχή για ευρεία σύμπραξη και στο άρθρο 8 § 2 την ευχή η εταιρική σχέση να συνδέεται με όλες τις φάσεις του προγραμματισμού, πλην όμως εγκείται στα κράτη μέλη να αποφασίσουν πώς θα εφαρμοσθεί και ποιο ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές·

⁽¹⁾ EE C 100 της 2.4.1996, σ. 72.

⁽²⁾ EE C 64 της 27.2.1998, σ. 3.

⁽³⁾ EE C 373 της 2.12.1998, σ. 1.

⁽⁴⁾ EE C 198 της 14.7.1999, σ. 1.

⁽⁵⁾ EE C 198 της 14.7.1999, σ. 73.

5. τονίζει ότι στο νέο Κανονισμό του Συμβουλίου οι διατάξεις για την πρακτική εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσεως ουσιαστικώς δεν έχουν αλλάξει σε σχέση με τον Κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2081/93 του Συμβουλίου. Εντούτοις, μπορεί να συμπεράνει κανείς ότι πρόθεση του είναι να παράσχει στις περιφερειακές και τοπικές αρχές κεντρικό ρόλο, παρά το γεγονός ότι τα κράτη μέλη έχουν ρητώς την ευθύνη για την πρακτική εφαρμογή της εταιρικής σχέσεως και της κοινοτικής αρωγής στο κατάλληλο τοπικό επίπεδο·
6. σημειώνει ότι τα σχέδια που θα υποβάλουν τα κράτη μέλη πρέπει να συμπεριλαμβάνουν περιλήψη των ρυθμίσεων όσον αφορά τη διαβούλευση των εταίρων (άρθρο 16 (1) (δ)), αλλά παρόλα ταύτα δεν είναι γνωστό εάν και κατά ποίο τρόπο μπορεί το θέμα αυτό να εκτιμηθεί δεδομένου ότι δεν φαίνεται να υπάρχει σαφής και διαφανής κοινοτική ευθύνη·
7. συμφωνεί γενικότερα με τα συμπεράσματα που διατυπώνονται στην έκθεση Tavistock «Η Θεματική Αξιολόγηση της Αρχής της Εταιρικής Σχέσεως» ιδίως με τη διαπίστωση της αποτελεσματικότητας η οποία συνδέεται με την εταιρική σχέση και συμφωνεί επίσης ότι η ανάπτυξη της αρχής της εταιρικής σχέσεως είναι άνιση εν μέσω κρατών μελών και προγραμμάτων, παρέχοντας ευρύ πεδίο για σημαντική βελτίωση σε πολλές χώρες·
8. επισύρει την προσοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών στις εξής σημαντικές πτυχές:
- η κάθετη εταιρική σχέση εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών θα πρέπει ακολούθως να επεκταθεί προς τις τοπικές και περιφερειακές αρχές καθιστώντας έτσι ευρύτερο και δικαιότερο τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων·
 - εκφράζεται η επιθυμία να αποκτήσουν οι περιφερειακές και τοπικές αρχές κεντρικό ρόλο στον περιφερειακό προγραμματισμό και τη συμμετοχή αυτών στον οριζόντιο προγραμματισμό·
 - ολοκλήρωση της οριζόντιας εδαφικής εταιρικής σχέσης και σαφή καταμερισμό των αρμοδιοτήτων λήψεως αποφάσεων μεταξύ εταίρων που χρηματοδοτούν και εταίρων που δεν χρηματοδοτούν·
 - ολοκλήρωση ή τουλάχιστον συντονισμός των κάθετων και οριζόντιων εταιρικών σχέσεων·
 - παροχή καλύτερων ευκαιριών προς τις τοπικές και περιφερειακές ως αρχές διαχείρισης και πληρωμής·
 - καταρχήν ένα έγγραφο προγραμματισμού και μία εταιρική σχέση ανά περιοχή προκειμένου να απλοποιηθεί η διαχείριση και ο έλεγχος και να περιοριστεί η γραφειοκρατία·
 - κατάλληλη τεχνική υποστήριξη προς την εταιρική σχέση ούτως ώστε να συμμετέχουν πλήρως όλοι οι εταίροι·
 - επισημοποίηση της εταιρικής σχέσεως χωρίς υπεκφυγές ώστε να εξασφαλίζεται η διαφάνεια σχετικά με τους ρόλους και τις ευθύνες, τις ρυθμίσεις λειτουργίας, την μεταβίβαση αρμοδιοτήτων και τους διαχειριστικούς πόρους.
9. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βάσει της αρχής της επικουρικότητας, να βοηθήσει τα κράτη μέλη και τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να βελτιώσουν την πρακτική εφαρμογή της αρχής της εταιρικής σχέσης με την κατάρτιση, σε συνεργασία με την Επιτροπή των Περιφερειών, εγγράφου εργασίας που θα παρέχει παραδείγματα καλής πρακτικής καθώς και σαφή πρότυπα εταιρικής σχέσεως και, συνεπώς, και τις αναγκαίες πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοδοτική συμμετοχή των διαφόρων εταίρων.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών “Συνοχή και μεταφορές”»

(2000/C 226/09)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών, με θέμα «Συνοχή και μεταφορές» (COM(98) 806 τελικό της 14ης Ιανουαρίου 1999)·

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα και, ιδιαίτερα, τον Τίτλο XV (Διευρωπαϊκά δίκτυα) και τον Τίτλο XVII (Οικονομική και κοινωνική συνοχή)·

έχοντας υπόψη το πρώτο επίσημο Σχέδιο Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου (ΣΑΚΧ), που παρουσιάστηκε στην άτυπη συνεδρίαση των Υπουργών Χωροταξίας των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο Noordwijk στις 9 και 10 Ιουνίου 1997·

έχοντας υπόψη την απόφαση αριθ. 1692/96/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 1996 περί των κοινοτικών προσανατολισμών για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών⁽¹⁾ και την πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, σήμερα στο στάδιο των διαβουλεύσεων, για την τροποποίηση της ανωτέρω απόφασης⁽²⁾·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της 2ας Ιουνίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 265, παράγραφος 5, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, για την κατάρτιση γνωμοδότησης για το ανωτέρω θέμα και την ανάθεση της προετοιμασίας της στην επιτροπή «Περιφερειακή Πολιτική, Διαρθρωτικά Ταμεία, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, Διασυνοριακή και Διαπεριφερειακή Συνεργασία» (επιτροπή 1)·

έχοντας υπόψη τη συμβολή της επιτροπής «Διευρωπαϊκά Δίκτυα, Μεταφορές και Κοινωνία των Πληροφοριών» (επιτροπή 3), με εισηγητή τον κ. Ταμπακίδη, Δήμαρχο Αγίων Αναργύρων (GR/PSE)·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 390/99 rev. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 1 στις 1 Δεκεμβρίου 1999 με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Valcárcel Siso, Προέδρου της Αυτόνομης Περιφέρειας της Murcia, (E/PPE)·

υιοθέτησε κατά τη 33η σύνοδο ολομέλειάς της της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η «οικονομική και κοινωνική συνοχή» αναφέρεται στο άρθρο Β της Συνθήκης για την Ένωση ως βασικό μέσο για την επίτευξη «ισόρροπης και σταθερής οικονομικής και κοινωνικής προόδου» στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2. Εξάλλου, όπως αναφέρει η Ανακοίνωση για τη Συνοχή και τις Μεταφορές, που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης (στο εξής «Ανακοίνωση Σ&Μ»), είναι γνωστή από παλιά η σχέση του επιπέδου οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και της διαθέσιμότητας μεταφορικών υποδομών και υπηρεσιών.

1.3. Ωστόσο, η σχέση μεταφορών και συνολικής ανάπτυξης (και της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής που αποτελεί προϋπόθεση της συνολικής ανάπτυξης) παρουσιάζει μεγάλη πολυπλοκότητα από εννοιολογική και πρακτική άποψη. Γι' αυτό,

κάθε ανάλυση και κάθε πολιτική που αποσκοπεί στην εδραίωση και την ανάπτυξη των συνεργιών της συνοχής και των μεταφορών θα πρέπει να προσεγγίζεται με τη μέγιστη αυστηρότητα και σύνεση.

1.4. Στο πλαίσιο αυτό, η Ανακοίνωση Σ&Μ που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, πρέπει σαφώς να επικροτηθεί και να αξιολογηθεί θετικά. Και αυτό όχι μόνο επειδή καταδεικνύει την προσπάθεια που έχει καταβάλει μέχρι σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση στο θέμα της συνοχής και των μεταφορών, αλλά ιδίως επειδή αποκαλύπτει μια αποφασιστική βούληση για πρόοδο και υπέρβαση των περιορισμών που υπάρχουν έως σήμερα. Για να αναφέρουμε μερικά πολύ συγκεκριμένα παραδείγματα, η Ανακοίνωση Σ&Μ:

— διαβλέπει ότι οι τομεακές πολιτικές για την ελευθέρωση των μεταφορικών υπηρεσιών ενδέχεται να καταλήξουν στη δημιουργία συγκριτικών μειονεκτημάτων για ορισμένες πληθυσμιακές ομάδες και ορισμένες γεωγραφικές περιοχές,

⁽¹⁾ ΕΕ L 228 της 9.9.1996, σ. 1.

⁽²⁾ COM(97) 681 τελικό — ΕΕ C 120 της 18.4.1998, σ. 14.

— επισημαίνει ότι θα πρέπει να αποφευχθούν και να διορθωθούν συγκεκριμένα μειονεκτήματα, μέσω μιας πολιτικής μεταφορών που να λαμβάνει υπόψη:

- τη διατήρηση ορισμένων υπηρεσιών με παροχή δημόσιων πόρων και
- τη μείωση των διαπεριφερειακών ανισοτήτων από άποψη προσπελασιμότητας.

1.5. Στην προοπτική αυτή, η Επιτροπή των Περιφερειών ενδιαφέρεται να πραγματευθεί τα εξής θέματα:

- τα διαθέσιμα μέσα για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων στον τομέα της συνοχής και των μεταφορών,
- τη διαφοροποίηση των πολιτικών πολυτροπικών μεταφορών και περιβάλλοντος μεταξύ των κεντρικών και των περιφερειακών περιοχών της Ένωσης,
- τα ιδιαίτερα προβλήματα των περιφερειακών και νησιωτικών περιοχών και τον ρόλο που πρέπει να διαδραματίσουν στην επίλυσή τους οι ευρωπαϊκοί λιμένες,
- τις επιπτώσεις της εγκατάλειψης και της κατάργησης των δευτερευόντων δικτύων μεταφοράς στη διαδικασία μείωσης του πληθυσμού των μειονεκτικών και ορεινών περιοχών του εσωτερικού της Ευρώπης.
- την πορεία προς μια μεγαλύτερη εσωτερίκευση του κόστους των υποδομών μέσω της σταδιακής θέσπισης συστημάτων τιμολόγησής τους και
- τον συντονισμό των πολιτικών και των μέσων δράσης.

1.6. Σε ορισμένα ειδικά σημεία των ανωτέρω θεμάτων και στην τελική συγκεφαλαίωση των συμπερασμάτων της, η Επιτροπή των Περιφερειών επαναλαμβάνει εκτιμήσεις και προτάσεις που είχε ήδη διατυπώσει στη γνωμοδότησή της για το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών⁽¹⁾. Εν πάση περιπτώσει, ακολουθεί την ίδια συλλογιστική και αξιολογική πορεία στην οποία είχε βασιστεί και εκείνη η γνωμοδότηση.

1.7. Υπάρχουν πολύ μεγάλες γεωγραφικές, οικονομικές, δημογραφικές, πολιτιστικές και κοινωνικές διαφορές στον χώρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι περιοχές με μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού και έντονη οικονομική δραστηριότητα έχουν, συνήθως, υψηλό βιοτικό επίπεδο, ενώ από την άλλη υπάρχουν περιοχές που υποφέρουν από υπανάπτυξη και αυξανόμενη εγκατάλειψη.

1.8. Ιδιαιτερότητες παρουσιάζουν και οι νησιωτικές ή απομονωμένες περιοχές. Αυτές οι διαφορές επηρεάζουν άμεσα τον διαφορετικό ρυθμό ανάπτυξης της κάθε περιοχής και τελικά, τις δυνατότητες των περιοχών να συμμετέχουν όσο γίνεται πιο ισότιμα στον ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό σχηματισμό που λέγεται Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.9. Ένας από τους σημαντικότερους πολιτικούς στόχους της κοινοτικής πολιτικής είναι η λεγόμενη συνοχή, δηλαδή η δημιουργία όρων που να επιτρέπουν ακριβώς αυτήν την ισότιμη συμμετοχή στην ανάπτυξη των διαφόρων περιοχών της Ευρώπης. Ρητή αναφορά στον στόχο αυτό γίνεται στη νέα Συνθήκη (Συνθήκη του Άμστερνταμ) και ειδικότερα στο άρθρο 2.

1.10. Όμως, ήδη από το 1988, με τον νέο προσανατολισμό των διαρθρωτικών ταμείων, η Κοινότητα έκανε πράξη την πρόθεσή της να προωθήσει πολιτικά και οικονομικά την κοινωνική και οικονομική συνοχή. Αργότερα, το 1993, με την ένταξη του Ταμείου Συνοχής στα διαρθρωτικά ταμεία, η πολιτική της Κοινότητας απέκτησε ακόμη πιο συγκεκριμένους στόχους, τις επενδύσεις σε έργα των διευρωπαϊκών δικτύων. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων εξυπηρετεί τον ίδιο πολιτικό στόχο με τη δανειοδότηση έργων περιφερειακής ανάπτυξης, κατά προτεραιότητα.

2. Μεταφορές και συνοχή

2.1. Ο ρόλος των μεταφορών, τόσο στο επίπεδο της υποδομής όσο και σε εκείνο της παροχής των υπηρεσιών, είναι, αναμφίβολα, πολύ σημαντικός για την ανάπτυξη της κάθε περιοχής.

2.2. Η σχέση οικονομικής ανάπτυξης και ανάπτυξης του συστήματος των μεταφορών είναι βεβαιωμένη επιστημονικά, μολονότι δεν έχει καθοριστεί ακριβώς η μορφή και οι διακυμάνσεις της.

2.3. Είναι, όμως, βέβαιο ότι η αρτιότερη λειτουργία του συστήματος μεταφορών, τόσο από πλευράς υποδομών όσο και από πλευράς υπηρεσιών, είναι βασικό στοιχείο της ανάπτυξης των διαφόρων περιοχών, σε βραχυπρόθεσμο και σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα.

2.4. Στο βραχυπρόθεσμο επίπεδο, ο σχεδιασμός, η κατασκευή, η λειτουργία και η συντήρηση του συστήματος μεταφορών συμβάλλουν στη δημιουργία θέσεων εργασίας με άμεσες συνέπειες στην κοινωνική ένταξη και την οικονομική ευημερία των κατοίκων των διαφόρων περιοχών. Σε ένα δεύτερο μακροπρόθεσμο επίπεδο, το σύστημα μεταφορών επηρεάζει άμεσα βασικές παραμέτρους της παραγωγής (είδος παραγωγής, διακίνηση πρώτων υλών, διανομή προϊόντων, αποθηκευτικά συστήματα κ.λπ.).

2.5. Η γενικότερη τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, τόσο στον τομέα της παραγωγής προϊόντων όσο και στον τομέα των υπηρεσιών (π.χ. τουρισμός), είναι ένας από τους σοβαρότερους ρόλους που διαδραματίζουν οι μεταφορές.

2.6. Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι μεταφορές στις γεωργικές και αλιευτικές περιοχές λόγω της ευαλλοιώτης φύσεως των νωπών γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων, τα οποία απαιτούν ταχύτερη μεταφορά από ό,τι τα περισσότερα βιομηχανικά προϊόντα.

(1) Γνωμοδότηση βασισμένη στην έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 1998 σχετικά με την εφαρμογή των προσανατολισμών και τις προτεραιότητες για το μέλλον (COM(98) 614 τελικό) (CdR 60/99 fin —EE C 293 της 13.10.1999, σ. 9).

2.7. Είναι, επίσης, προφανής η σοβαρή χωρική διάσταση των μεταφορών. Κάθε περιοχή έχει διαφορετικές ανάγκες ως προς το σύστημα των μεταφορών που χρειάζεται να αναπτύξει τόσο στα τεχνικά του χαρακτηριστικά όσο και στην οικονομική του διάσταση. Με την έννοια αυτή, σε άλλες περιοχές το σύστημα των μεταφορών πρέπει να είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να υποστηρίξει το πρότυπο παραγωγής (κυρίως στις βιομηχανικές περιοχές), ενώ σε άλλες περιοχές η ανάπτυξη των δημόσιων επιβατικών μεταφορών έχει ιδιαίτερο βάρος για την κοινωνική ένταξη των κατοίκων (κυρίως απομονωμένες ή μειονεκτικές περιοχές) και τη διατήρηση της κοινωνικής και οικολογικής ισορροπίας (περιοχές γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα, συγκέντρωση κυκλοφορίας στις κύριες περιοχές της ΕΕ). Υπό την έννοια αυτή, θα πρέπει να υποστηριχθούν μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων ή του Ταμείου Συνοχής οι επενδύσεις σε συστήματα δημόσιων επιβατικών μεταφορών που σέβονται το περιβάλλον, ευνοούν το διατροφικό χαρακτήρα των μεταφορών, για να διευκολυνθεί μια βιώσιμη κινητικότητα στις πόλεις, με συνεκτίμηση επίσης της προσπελασιμότητας και της σύνδεσής τους με τα διευρωπαϊκά δίκτυα.

2.8. Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι η ανεπάρκεια ενός δικτύου μεταφορών έχει άμεσες επιπτώσεις στο κόστος ζωής, δεδομένου ότι ένα ανεπαρκές δίκτυο μπορεί να λειτουργήσει σαν μία άτυπη φορολογία, η οποία αυξάνει το κόστος των προϊόντων που φθάνουν στον καταναλωτή. Από αυτήν την αύξηση κόστους πλήττονται κυρίως οι οικονομικά ασθενέστερες τάξεις της κοινωνίας και άρα πλήττεται η συνοχή. Επιπλέον, αυτή η άτυπη φορολογία που συνοδεύει ένα ανεπαρκές δίκτυο μεταφορών πλήττει τις εξαγωγές των προϊόντων που παράγονται σε αυτές τις περιοχές.

2.9. Σύμφωνα με τα παραπάνω, σε πολλές περιπτώσεις οι μεταφορές είναι συνυφασμένες με την έννοια της κοινωφελούς υπηρεσίας.

2.10. Χαρακτηριστικά παραδείγματα σε αυτόν τον τομέα είναι η μεταφορά ασθενών από απομονωμένες περιοχές σε οργανωμένα ιατρικά κέντρα των αστικών περιοχών, η παροχή βοήθειας προς τα παιδιά και τους νέους στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών κέντρων, η δυνατότητα ταχείας παροχής βοήθειας σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών σε απομονωμένες περιοχές και η διαδικασία της κοινωνικής ολοκλήρωσης μέσω επαφών διαφορετικών τοπικών πολιτικών.

2.11. Σύμφωνα με τα εκτεθέντα, οι μεταφορές δεν πρέπει να κρίνονται με αυστηρά οικονομικά κριτήρια (οικονομική βιωσιμότητα), αλλά να εντάσσονται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κοινωνικοοικονομικής και περιβαλλοντικής ανάλυσης. Στο πλαίσιο αυτό είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι η ανυπαρξία ή η ανεπαρκής παροχή βασικών υπηρεσιών, εάν δεν να αντισταθμισθεί από τη δημιουργία ενός αποτελεσματικού δικτύου μεταφορών που θα επιτρέψει την εξάλειψη των αρνητικών συνεπειών που έχει η απουσία του μέσω της διευκόλυνσης της πρόσβασης των πληθυσμών των μεσόγειων και των μειονεκτουσών περιφερειών προς τις εν λόγω υπηρεσίες, θα εντείνει τα δημογραφικά προβλήματα και θα έχει επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα δεδομένου ότι απαιτείται η διασφάλιση των αποδοτικότητας των επενδύσεων που πραγματοποιούνται στον τομέα των μεταφορών. Αποτέλεσμα όλων αυτών είναι η δημιουργία μίας περίπλοκης κατάστασης δεδομένου ότι η μείωση της προσφοράς οδηγεί στη μείωση της ζήτησης και αντιστρόφως.

2.12. Η πολλαπλότητα των επιδράσεων των μεταφορών αναδεικνύει τη σημασία των τοπικών ιδιαιτεροτήτων που πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στον τομέα του σχεδιασμού και των υποδομών των μεταφορών στην Ευρώπη. Αυτή η ύπαρξη τοπικών ιδιαιτεροτήτων παρατηρείται και εντός των κρατών μελών. Είναι, λοιπόν, σημαντικό να τονισθεί η αυξανόμενη ανάγκη σεβασμού και εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας και στον τομέα των μεταφορών.

3. Μέσα για την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων

3.1. Η άμεση συσχέτιση της κοινοτικής πολιτικής μεταφορών με την οικονομική και κοινωνική συνοχή απορρέει από μια κοινή ανάλυση των Τίτλων XII (Διευρωπαϊκά δίκτυα) και XIV (Οικονομική και κοινωνική συνοχή) της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Στους τίτλους αυτούς, η πολιτική για τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών παρουσιάζεται ως μέσο που αναμένεται να έχει άμεση συμβολή στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, η οποία ορίζεται ως «μείωση των διαφορών μεταξύ των επιπέδων ανάπτυξης των διάφορων περιοχών και μείωση της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών, συμπεριλαμβανομένων των αγροτικών περιοχών» (στη Συνθήκη του 'Αμστερνταμ, μετά τις λέξεις «μειονεκτικών περιοχών», παρεμβλήθηκαν οι λέξεις «ή νήσων»).

3.2. Άλλες προσεγγίσεις τις οποίες προβάλλει εδώ και καιρό η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Λευκή Βίβλος για την Ανάπτυξη, την Ανταγωνιστικότητα και την Απασχόληση — Οι προκλήσεις και η αντιμετώπισή τους για τη μετάβαση στον 21ο αιώνα, 1993), και οι οποίες εύστοχα επαναλαμβάνονται στην Ανακοίνωση Σ&Μ, είναι εκείνες που συνδέουν την κατασκευή μεταφορικών υποδομών με τη δημιουργία απασχόλησης.

3.3. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να εξετασθεί εν πρώτοις η πρόσκαιρη δημιουργία απασχόλησης κατά τις φάσεις της κατασκευής. Είναι, ωστόσο, σκοπιμότερο να επικεντρωθεί η προσοχή στη δημιουργία μόνιμης απασχόλησης (ως αποτέλεσμα των νέων συνθηκών προσπελασιμότητας και κόστους), λόγω της πιο μακροπρόθεσμης προοπτικής της, αλλά και επειδή η δημιουργία αυτού του είδους απασχόλησης καθιερώνει μια άμεση και μόνιμη λειτουργική σχέση ανάμεσα στην ανταγωνιστικότητα του παραγωγικού μηχανισμού και την οικονομική και κοινωνική συνοχή.

3.4. Τέλος, η κοινοτική δράση στον τομέα των μεταφορών θα πρέπει να έχει θετική αντανάκλαση στην αύξηση και την καλύτερη κατανομή των εισοδημάτων, τελικό αποτέλεσμα της μείωσης των διαφορών και της δημιουργίας απασχόλησης, που θα κλείσει αρμονικά τη διαδικασία της οικονομικής κινητικότητας ως παράγοντα οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

3.5. Εντούτοις, η Επιτροπή των Περιφερειών πιστεύει ότι η διασύνδεση της πολιτικής μεταφορών και της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής δεν θα είναι τίποτα περισσότερο από μια τυπική έκφραση ή ένας ευσεβής πόθος, εάν δεν υπάρχουν τα κατάλληλα μέσα για τη μέτρηση των συγκεκριμένων επιδράσεων της πρώτης επί της δεύτερης. Πρόκειται, συνοπτικά και σε πολύ γενικές γραμμές, για τη μέτρηση του βαθμού στον οποίο η κοινοτική πολιτική μεταφορών και καθένα από τα μέσα της συμβάλλουν στην επίτευξη τριών βασικών στόχων:

- αύξηση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας,
- καθιέρωση ενός συστήματος βιώσιμης κινητικότητας και
- αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στο εσωτερικό της Ένωσης, πράγμα που μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα στην παρούσα γνωμοδότηση.

3.6. Η έλλειψη αυτών των μέσων ποσοτικού προσδιορισμού (δεικτών και μεταβλητών μέτρησης, διαδικασιών αξιολόγησης κ.λπ.) διαπιστώνεται σήμερα τόσο στο επίπεδο των συγκεκριμένων δράσεων όσο και στο γενικό επίπεδο των δικτύων των μεταφορικών υποδομών και υπηρεσιών. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που διαθέτει η Επιτροπή των Περιφερειών, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εργασθεί εντατικά για αυτά τα θέματα τα τελευταία χρόνια, αλλά παρόλα αυτά:

- Όσον αφορά μια συγκεκριμένη υποδομή, υπηρεσία, ενέργεια ή σχέδιο, είναι δύσκολο:
 - να διαγνωσθεί εκ των προτέρων ο βαθμός κοινοτικού ενδιαφέροντος που παρουσιάζει από άποψη πολιτικών συνοχής και
 - να αξιολογηθεί εκ των υστέρων ο βαθμός εκπλήρωσης των επιδιωκόμενων στόχων.
- Όσον αφορά τις πολιτικές και τα ολοκληρωμένα δίκτυα υποδομών και υπηρεσιών, είναι δύσκολο:
 - να διαγνωσθεί εάν η καταβαλλόμενη προσπάθεια οδηγεί πράγματι στον επιδιωκόμενο στόχο και σε ποιο βαθμό (ή με ποιες γενικές ή ειδικές αποκλίσεις) και
 - να προσδιορισθούν μέσα δράσης για την ενίσχυση ή τη διόρθωση των αποτελεσμάτων.

3.7. Γι' αυτό, η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί σκόπιμο να προτείνει να συμπεριληφθούν στις «οριζόντιες δράσεις» Ε&Α, τις οποίες προωθεί η κοινοτική πολιτική μεταφορών, σχέδια προσανατολισμένα προς την εννοιολογική εμβάθυνση και επεξεργασία ποσοτικών δεικτών και κατάλληλων μεθόδων, βάσει των οποίων να μπορεί να αξιολογείται ανά πάσα στιγμή η συμβολή των κοινοτικών πολιτικών μεταφορών:

- στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας του παραγωγικού μηχανισμού,
- στη διαμόρφωση βιώσιμης κινητικότητας και κατανομής των μεταφορικών μέσων και
- στη βελτίωση δύο τουλάχιστον βασικών συνιστωσών της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, της διαπεριφερειακής προσπελασιμότητας και της απασχόλησης.

4. Διαφορετικές πολιτικές για το κέντρο, την περιφέρεια, τα νησιά και τις απομονωμένες περιοχές

4.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών έχει αναφερθεί και παλαιότερα στην ανάγκη να ληφθούν εκτενώς υπόψη στην κοινοτική πολιτική μεταφορών τα ιδιαίτερα προβλήματα που τίθενται στις διάφορες ζώνες του κοινοτικού χώρου, και να αναζητώνται σε κάθε περίπτωση συγκεκριμένες λύσεις για τα συγκεκριμένα προβλήματα:

- των «κεντρικών περιοχών», όπου τα κυριότερα προβλήματα σχετίζονται περισσότερο με τα κριτήρια της ανταγωνιστικότητας και της δυναμικότητας και όπου η επίδραση των εξωτερικών παραγόντων (ιδίως των περιβαλλοντικών) είναι πολύ καθοριστική, και
- των «περιφερειακών περιοχών», όπου αποκτούν αναπόφευκτα βαρύτητα τα προβλήματα που σχετίζονται με το εισόδημα και την απασχόληση, την προσπελασιμότητα, τη μείωση του πληθυσμού και την οικονομική και κοινωνική συνοχή, ενώ η επίδραση των εξωτερικών παραγόντων τείνει να είναι συγκριτικά μικρότερη.

4.2. Είναι, επίσης, απαραίτητο να ληφθεί υπόψη η λεγόμενη «βόρεια» διάσταση. Το βόρειο τμήμα της Κοινότητας διαφοροποιείται από τα υπόλοιπα λόγω του κλίματός του, της κατάστασής του, της οικονομικής του γεωγραφίας και της γεωπολιτικής του θέσης. Η χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού και οι μεγάλες αποστάσεις προσδίδουν στις βόρειες περιοχές ορισμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τα οποία επιβάλλουν την υιοθέτηση μιας κοινοτικής πολιτικής μεταφορών που να λαμβάνει υπόψη την ιδιομορφία τους. Επίσης ιδιομορφίες παρουσιάζουν και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν στον τομέα των μεταφορών οι πολυάριθμες μεσόγειες, ορεινές και απομονωμένες, περιοχές του εσωτερικού, που εμφανίζουν έντονη μείωση του πληθυσμού τους, και για το λόγο αυτό θα πρέπει και αυτές να αποτελέσουν αντικείμενο ειδικής μεταχείρισης.

4.3. Παρόλο που η Ανακοίνωση Σ&Μ διαβεβαιώνει ότι οι ανάγκες των περιφερειακών περιοχών λήφθηκαν υπόψη στον σχεδιασμό του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών⁽¹⁾, η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει κάποια αμφιβολία επ' αυτού, με την έννοια ότι αναγνωρίζει μεν ότι οι ανάγκες των περιφερειακών, απομονωμένων και νησιωτικών περιοχών σαφώς λήφθηκαν υπόψη, αλλά όχι κατά τρόπο ιδιαίτερο ή διαφορετικό από τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν οι ανάγκες των κεντρικών περιοχών. Αυτή η διαφοροποίηση, αν είχε εφαρμοσθεί την κατάλληλη στιγμή, θα είχε μεγάλη αξία ως βάση σαφών και ποσοτικά προσδιορισμένων στόχων προσπελασιμότητας και οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

4.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι τα ίδια παραδείγματα που προβάλλει η Ανακοίνωση Σ&Μ προς επίρρωση των θέσεων της (δίκτυα αερολιμένων και λιμένων) χρησιμεύουν ως αντίθετα παραδείγματα που ενισχύουν τις αμφιβολίες της Επιτροπής των Περιφερειών. Είναι πολύ αξιόλογη, από άποψη προσπελασιμότητας, η συμπεριληψη στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα μικρών αερολιμένων σε απομακρυσμένες νησιωτικές περιοχές (συνιστώσες χωροθέτησης και προσπελασιμότητας του αερολιμενικού δικτύου). Ωστόσο, άλλα κριτήρια επιλογής που συνδέονται με τον όγκο της κυκλοφορίας και με μια εξαιρετικά χαλαρή αντίληψη της «περιφερειακής σύμπλεξης» είχαν ως αποτέλεσμα να επιλεγούν και από κεντρικές περιοχές, που χαίρουν εξαιρετών χερσαίων συγκοινωνιών και δεν αντιμετωπίζουν προβλήματα απομόνωσης, αναριθμητές και μικρές συνιστώσες χωροθέτησης και προσπελασιμότητας (σε ορισμένες περιπτώσεις με απόσταση μικρότερη των 50 χλμ. μεταξύ τους).

(1) COM(98) 806 τελικό, σημείο 26.

4.5. Η αμφιβολία που εκφράσθηκε σε σχέση με τον συνυπολογισμό των προβλημάτων των περιφερειακών περιοχών στον σχεδιασμό των Διευρωπαϊκών Δικτύων ενισχύεται από τα συμπεράσματα ορισμένων μελετών που εκπονήθηκαν κατ' εντολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, συμπεράσματα που δεν είναι διόλου εκπληκτικά και που δείχνουν σαφώς ποιοι είναι οι κανόνες του παιχνιδιού⁽¹⁾:

- οι μεσαίου μεγέθους πόλεις που βρίσκονται στις κεντρικές περιφέρειες ή στους κόμβους και τους διαδρόμους των Διευρωπαϊκών Δικτύων τείνουν να απολαμβάνουν τα μεγαλύτερα οφέλη από άποψη προσπελασιμότητας,
- οι κύριες μητροπολιτικές περιοχές ωφελούνται, επίσης, σημαντικά, αν και σε μικρότερη έκταση, από την υλοποίηση των δικτύων, ενώ
- για να αντλήσουν οι περιφερειακές και απομακρυσμένες περιοχές το μέγιστο όφελος από τα δίκτυα, θα απαιτηθούν συμπληρωματικές επενδύσεις σε δευτερεύοντα δίκτυα.

5. Ο ρόλος των περιφερειακών λιμένων

5.1. Οι λιμένες και τα δίκτυα θαλάσσιων μεταφορών, ως θεμελιώδεις συνιστώσες των πολυτροπικών μεταφορών, έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις περιφερειακές περιοχές οι περισσότερες από τις οποίες έχουν εκτενείς ακτογραμμές και σε ορισμένες περιπτώσεις είναι πολύ απομακρυσμένες και νησιωτικές. Στις περιφέρειες αυτές, οι μεσαίου και μικρού μεγέθους λιμένες μπορούν να διαδραματίσουν ουσιαστικό ρόλο παρέχοντας οικονομικά προσεγγιστικές μεταφορές που μπορούν να καλύψουν με έσοχα αποτελέσματα τις ελλείψεις του χερσαίου δικτύου (είτε αυτές είναι φυσικά αναπόφευκτες είτε έχουν ιστορικές ρίζες).

5.2. Αν και αναφέρθηκε ήδη προηγουμένως, κατά την εξέταση των ενδεδειγμένων πολιτικών για τις περιφερειακές περιοχές (βλ. κεφάλαιο Διαφορετικές πολιτικές για το κέντρο και την περιφέρεια), η περίπτωση των λιμένων στην κοινοτική πολιτική μεταφορών αξίζει να σχολιασθεί ιδιαίτερος, αφού αποτέλεσε αντικείμενο ιδιαίτερης αντιμετώπισης και κατά τη διαδικασία χάραξης των Διευρωπαϊκών Δικτύων Υποδομών των Μεταφορών.

5.3. Αρχικά, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο Υπουργών απέρριψαν τον προσδιορισμό συγκεκριμένων λιμένων και περιορίστηκαν στον ορισμό των προϋποθέσεων για τον προσδιορισμό των «λιμενικών σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος». Οι λόγοι που τους οδήγησαν σε αυτή τη θέση⁽²⁾ σχετίζονταν με ορισμένες υποτιθέμενες ιδιαιτερότητες της λιμενικής δραστηριότητας, στα πλαίσια της οποίας υπήρχε ενδεχόμενο στρέβλωσης των όρων ελεύθερου ανταγωνισμού εάν συμπεριλαμβάνονταν ορισμένοι λιμένες στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα και οι υπόλοιποι έμεναν εκτός. Επρόκειτο για αληθοφανείς λόγους, οι οποίοι, όμως, θα μπορούσαν να ισχύουν σχεδόν κατά γράμμα και για άλλες υποδομές για τις οποίες η πρόταση περιλάμβανε αντίθετα σχετικές ρυθμίσεις.

5.4. Κατά τη διαδικασία έγκρισης της απόφασης αριθ. 1692/96/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί των κοινοτικών προσανατολισμών για την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών, το Κοινοβούλιο πέτυχε να συμπεριληφθεί μια επίσημη δήλωση, στην οποία η Επιτροπή αναλάμβανε τη δέσμευση να παρουσιάσει το 1997 μια νέα πρόταση, όπου θα εφεύλασσε στους θαλάσσιους λιμένες την ίδια αντιμετώπιση με τους αερολιμένες (προσδιορισμός συγκεκριμένων λιμένων με βάση κριτήρια που συνδέονται με τις διαστάσεις και τη γεωγραφική θέση).

5.5. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκπλήρωσε την υποχρέωσή της, παρουσιάζοντας μια πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου που τροποποιεί την απόφαση αριθ. 1692/96/EK⁽³⁾. Η απόφαση αυτή περιλαμβάνει χάρτες που προσδιορίζουν συγκεκριμένους λιμένες κοινοτικού ενδιαφέροντος και ενσωματώνει τους λιμένες και τις καλούμενες «ζώνες μεταφόρτωσης» στο Διευρωπαϊκό Δίκτυο Συνδυασμένων Μεταφορών. Ωστόσο, η εκπλήρωση της υποχρέωσης πρέπει να θεωρηθεί καθαρά τυπική, αφού η Επιτροπή επέλεξε να συμπεριλάβει όλους τους λιμένες ήσσονος σημασίας.

5.6. Από τη σκοπιά των περιφερειακών περιοχών, η ενσωμάτωση αυτή δεν μπορεί να θεωρηθεί θετική, διότι η συμπερίληψη μεγάλου αριθμού μικρών λιμένων από κεντρικές περιοχές μειώνει τελικά την ιδιαίτερη σημασία που έχουν για τις μεταφορές οι λιμένες των περιφερειακών περιοχών. Οι κοινοτικοί πόροι είναι περιορισμένοι και, μολονότι κάθε λιμένας μπορεί να έχει πρόσβαση σ' αυτούς, η συνολική αποτελεσματικότητα της εφαρμογής τους είναι πολύ περιορισμένη. Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενδέχεται, επιπλέον, να έρχεται σε αντίφαση με τις ισχύουσες τάσεις στις θαλάσσιες μεταφορές, που προωθούν μια όλο και μεγαλύτερη εξειδίκευση και λειτουργική ιεράρχηση των λιμενικών συστημάτων.

5.7. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών, η κατάλληλη προσέγγιση θα ήταν ο συνδυασμός περιοριστικών κριτηρίων επιλογής συνδεδεμένων με την κυκλοφορία ή τη δραστηριότητα με ανοιχτά, αλλά σαφώς προσδιορισμένα, κριτήρια βασισμένα στην περιοχή και την προσπελασιμότητα. Μια προσέγγιση σαν αυτή, που θα μπορούσε κατά βάση να εφαρμοσθεί σε όλα τα μέσα που περιλαμβάνονται στα Διευρωπαϊκά Δίκτυα, θα επέτρεπε να συνδεθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο η επίτευξη των στόχων της ανταγωνιστικότητας με την επίτευξη των στόχων της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

6. Τιμολόγηση των υποδομών

6.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το 1998 μια Λευκή Βίβλο με τίτλο «Δίκαιη πληρωμή για τη χρήση της υποδομής: μια σταδιακή θέσπιση ενός κοινού πλαισίου για τη χρέωση του κόστους της υποδομής των μεταφορών στην ΕΕ»⁽⁴⁾, όπου πρότεινε τη γενική εφαρμογή της αρχής της τιμολόγησης στο «οριακό κοινωνικό κόστος» (συμπεριλαμβανομένης μιας σαφούς εσωτερικής του εξωτερικού κόστους). Όπως είναι ευρέως γνωστό, και παρά τις σημαντικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των κρατών μελών της Ένωσης, σήμερα η χρέωση του κόστους για τη χρήση της υποδομής των μεταφορών εφαρμόζεται μόνο στους δρόμους (αυτοκινητόδρομους με διόδια και ορισμένα μεγάλα έργα υποδομής) και μόνο εν μέρει ή καθόλου στους σιδηρόδρομους, τους λιμένες, τους αερολιμένες και τις πλωτές οδούς.

6.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών πρέπει να επισημάνει εδώ πως η οριακή θεωρία του κόστους έχει ορισμένες καθοριστικές επιρροές στη διάρθρωση των λειτουργιών του κόστους. Έτσι, το κόστος πρέπει να αυξάνεται όσο αυξάνεται ο όγκος της παραγωγής και να είναι σταθερό και προβλέψιμο από κάθε άποψη· διαφορετικά, η έννοια του οριακού κόστους είναι κενή περιεχομένου. Δυστυχώς, η δυναμικότητα σχεδόν όλων των βασικών υποδομών και, ιδιαίτερα, η δυναμικότητα των υποδομών των μεταφορών μπορεί να αυξηθεί μόνο με «μεγάλα άλματα». Γι' αυτό, οι πολιτικές τιμολόγησης που προτείνει η Επιτροπή έχουν, κατά τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών, ορισμένες ελλείψεις στις ίδιες τις θεωρητικές τους βάσεις.

⁽¹⁾ COM(98) 806 τελικό, σημείο 27.

⁽²⁾ COM(94) 106 τελικό, σημείο 76.

⁽³⁾ COM(97) 681 — ΕΕ C 120 της 18.4.1998, σ. 14.

⁽⁴⁾ COM(98) 466 τελικό.

6.3. Άλλη θεωρητικά συζητήσιμη πτυχή της επιχειρηματολογίας της Λευκής Βίβλου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι η υπόθεση ότι το «οριακό κοινωνικό κόστος» θα διαμορφώσει τη βέλτιστη τιμή, που θα διασφαλίσει τον καλύτερο καταμερισμό των πόρων. Η υπόθεση αυτή συμφωνεί με τις θεωρητικές προϋποθέσεις, αλλά λησμονεί ότι, για να προσδιορισθεί η βέλτιστη τιμή, η θεωρία απαιτεί επιπλέον το «οριακό κόστος» να είναι ίσο με το «μέσο κόστος». Λόγω αυτής της παράβλεψης, που προσπαθεί να παρακάμψει το πρόβλημα των «μεγάλων αλμάτων» στην αύξηση της δυναμικότητας των υποδομών των μεταφορών, η Λευκή Βίβλος καταλήγει να περιπλέκεται γύρω από το πρόβλημα της σχέσης «δυναμικότητας-τιμής», χωρίς να καταφέρνει να βρει μια ικανοποιητική λύση.

6.4. Παρόλα αυτά, αν μπορούσαν να λυθούν αυτά τα θεωρητικά και πρακτικά προβλήματα που θέτει η πιθανή συμπερίληψη του κόστους της δημιουργίας δυναμικότητας στις τιμές, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι η τιμολόγηση των υποδομών είναι ένα καλό μέσο για τη διαχείριση, ακριβώς, των προβλημάτων δυναμικότητας στις μεγάλες υποδομές με κυκλοφοριακή συμφόρηση, των προβλημάτων καταμερισμού των πόρων στην οικονομία των μεταφορών και των προβλημάτων ανταγωνιστικότητας στο σύνολο του οικονομικού συστήματος.

6.5. Πολύ πιο αμφισβητήσιμο είναι αν η τιμολόγηση των υποδομών είναι καλό ή έστω αποδεκτό μέσο, όταν πρόκειται για τη διαχείριση γενικών μειονεκτημάτων στον τομέα της προσπελασιμότητας ή των στόχων περί συνοχής.

6.6. Η Ανακοίνωση Σ&Μ, αναφερόμενη ακριβώς στη Λευκή Βίβλο⁽¹⁾, υποστηρίζει ότι «... δεν υπάρχει λόγος να πιστεύει κανείς ότι κατά γενικό κανόνα οι περιφερειακές και λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές θα επηρεαστούν αρνητικά από την εφαρμογή ενός καθιερωμένου χρέωσης με βάση το οριακό κόστος». Ωστόσο, στην αμέσως προηγούμενη υποσημείωση και πάντα αναφερόμενη στη Λευκή Βίβλο, η Ανακοίνωση Σ&Μ:

- αναγνωρίζει ότι το οριακό κόστος θα πρέπει να διαφοροποιείται, έτσι ώστε να επηρεάζονται λιγότερο οι περιφέρειες με τη μικρότερη συμφόρηση και ρύπανση και
- συνιστά μια εύκαμπτη και σταδιακή εφαρμογή της μεταρρύθμισης των τιμών στις περιπτώσεις όπου υπάρχει κίνδυνος οι υψηλότερες τιμές των μεταφορών να παρακωλύσουν την οικονομική ανάπτυξη των περιφερειακών ή των λιγότερων ανεπτυγμένων περιοχών.

6.7. Το γεγονός ότι η Ανακοίνωση Σ&Μ εκφράζει τόσες επιφυλάξεις, ακόμη και όταν ανοίγει τον δρόμο για ένα ενδεχόμενο καθιερωμένο επιδοτήσεων ή αποζημιώσεων για το λόγο αυτό, δείχνει ότι η επιφυλακτικότητα της Επιτροπής των Περιφερειών έχει στέρεη βάση. Με λίγα λόγια, οι ενδεχόμενες συνέπειες μιας γενικής χρέωσης για τη χρήση των υποδομών στην οικονομική και κοινωνική συνοχή δεν έχουν μελετηθεί ακόμη επαρκώς. Επιπλέον, όταν φθάσει η κατάλληλη στιγμή, οι συνέπειες αυτές θα πρέπει να εκτιμηθούν σε μοναδιαίους όρους (μεταφορικό κόστος) και σε σχέση με το θέμα της φορολογίας.

6.8. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι η τιμολόγηση ενδέχεται να δημιουργήσει το πρόβλημα ότι οι οικονομικά ανεπτυγμένες περιοχές θα έχουν περισσότερες πιθανότητες να αντισταθμίσουν το κόστος μέσω μιας μελλοντικής αύξησης της οικονομικής δραστηριότητας και του συνακόλουθου πλούτου. Οι

λιγότερο αναπτυγμένες περιοχές, αντίθετα, θα έχουν λιγότερες πιθανότητες αντιστάθμισης, διότι τα θετικά αποτελέσματα που ενδέχεται να προκύψουν από την τιμολόγηση θα είναι περιορισμένα εξαιτίας του σχετικά ισχνού δυναμικού των οικονομικών τους συστημάτων.

6.9. Εν κατακλείδι, όσον αφορά τη χρέωση της χρήσης των υποδομών, η Επιτροπή των Περιφερειών υποστηρίζει ότι είναι απολύτως απαραίτητο να εφαρμοσθούν οι αρχές της αυστηρότητας και της σύνεσης.

7. Συντονισμός των πολιτικών και των μέσων

7.1. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών, ο συντονισμός των πολιτικών και των μέσων που διατίθενται στον τομέα των μεταφορών θέτει σύνθετα και πολύ διαφορετικά μεταξύ τους προβλήματα, τα οποία εξετάζονται ήδη από τα ευρωπαϊκά όργανα, αλλά για τη λύση των οποίων θα πρέπει να δοθεί η μέγιστη δυνατή ώθηση.

7.2. Υπάρχει κατ' αρχάς ο εννοιολογικός και πρακτικός συντονισμός των πολιτικών ελευθέρωσης (που επιδιώκουν την ευρεία εφαρμογή των πρακτικών της αγοράς στον τομέα) και των πολιτικών που συνδέονται πιο άμεσα με τους στόχους της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, μεταξύ των οποίων πρέπει να αναφερθούν ιδιαίτερα οι πολιτικές παροχής δημόσιας υπηρεσίας και οι πολιτικές των Διευρωπαϊκών Δικτύων.

7.3. Η Ανακοίνωση Σ&Μ διδίδει προσοχή σε αυτό το πρόβλημα σε διάφορες παραγράφους της, περιλαμβάνοντας δηλώσεις τις οποίες η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί ιδιαίτερα, τόσο για το συγκεκριμένο περιεχόμενό τους όσο και για τις υποβόσκουσες ανησυχίες που αποκαλύπτουν.

7.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί αυτές τις εκτιμήσεις και τις προθέσεις που εκτίθενται στην Ανακοίνωση Σ&Μ σε σχέση με την πολιτική μεταφορών και τη δράση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά πιστεύει ότι θα πρέπει να ενισχυθούν με την ιδέα ότι η ανταγωνιστικότητα και η συνοχή είναι δύο ισοδύναμοι στόχοι η επίτευξη των οποίων πρέπει να επιζητηθεί από κοινού και ισορροπημένα.

7.5. Μια δεύτερη προβληματική πτυχή σε σχέση με τον συντονισμό αφορά τις πολιτικές και τα χρηματοδοτικά μέσα για τη χωροταξία και για τις μεταφορικές υποδομές και υπηρεσίες.

7.6. Αφενός, η σχέση μεταξύ του προτύπου χρήσης και αξιοποίησης του εδάφους και της διαμόρφωσης των δικτύων μεταφορών είναι ακόμη πιο εμφανής από τη σχέση μεταξύ του επιπέδου οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και της διαθεσιμότητας μεταφορικών υποδομών και υπηρεσιών (βλ. σημείο 1.2). Αφετέρου, η Ανακοίνωση Σ&Μ αποκαλύπτει ότι το μεγαλύτερο μέρος των κοινοτικών πόρων που επενδύονται στις υποδομές των μεταφορών δεν προέρχεται από τα ειδικά για τον σκοπό αυτό κονδύλια (το κονδύλιο για τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα και τα σχετικά κονδύλια του Ταμείου Συνοχής), αλλά από άλλα διαρθρωτικά ταμεία και προγράμματα, που άμεσα στόχο έχουν την περιφερειακή ανάπτυξη και τη χωροταξία (ΕΤΠΑ, Regis, Interreg κ.λπ.).

7.7. Στο μέλλον, όπως δηλώνει σε διάφορα σημεία της η Ανακοίνωση Σ&Μ και προσυπογράφει η Επιτροπή των Περιφερειών, το πρόβλημα της διαπεριφερειακής προσπελασιμότητας και η λύση του θα πρέπει να μελετώνται από κοινού με τα μεγάλα Διευρωπαϊκά Δίκτυα, με τα δίκτυα που επιτρέπουν την πρόσβαση και τη διασύνδεση με αυτά, καθώς και με τα τοπικά δίκτυα.

(1) COM(98) 806 τελικό, σημείο 37.

7.8. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή των Περιφερειών διερωτάται μήπως έφθασε η στιγμή να προστεθεί στις ισχύουσες ρυθμίσεις των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ) μια παρόμοια συμπληρωματική τομεακή ρύθμιση, η οποία να παρέχει μια σφαιρική εικόνα όλων των δικτύων και των υπηρεσιών μεταφορών και να διέπει το σύνολο των πολιτικών και των μέσων δράσης της Κοινότητας σ' αυτόν τον τομέα.

7.9. Ένα τελευταίο ζήτημα συντονισμού που ενδιαφέρει ιδιαίτερα την Επιτροπή των Περιφερειών, αυτή τη φορά σε σχέση με τους τρόπους χρηματοδότησης, είναι να αναζητηθούν τρόποι με τους οποίους να μπορέσει η ιδιωτική χρηματοδότηση να ενσωματωθεί στην ανάπτυξη των υποδομών και των μικτών δημόσιων-ιδιωτικών συμπράξεων.

7.10. Η ανησυχία της Επιτροπής των Περιφερειών εδώ εκπηγάζει, κατ' αρχάς, από την υπόθεση ότι η συμβολή ιδιωτικών πόρων στη χρηματοδότηση των υποδομών είναι αναπόφευκτο μελλοντικό γεγονός. Στηριζόμενη σε αυτό το δεδομένο, η Επιτροπή των Περιφερειών διαπιστώνει ότι η ένταξη του ιδιωτικού τομέα στη χρηματοδότηση των υποδομών παρουσιάζει πολύ περισσότερες δυσκολίες στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφερειακές, νησιωτικές και απομονωμένες περιοχές, όπου ο όγκος της κυκλοφορίας και των μεταφορών καθιστά ελάχιστα (ή λιγότερο) ελκυστική την οικονομική αποδοτικότητα των δράσεων.

7.11. Γι' αυτό, η Επιτροπή των Περιφερειών ζητά από όλα τα ενεχόμενα ευρωπαϊκά όργανα και φορείς να επιδείξουν τη μέγιστη δημιουργικότητα και προσπάθεια κατά τον σχεδιασμό και τη διαμόρφωση μικτών μεθόδων, που να συνδυάζουν είτε την ταυτόχρονη συμμετοχή του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα είτε μια ενδιάμεση, εξ ολοκλήρου ιδιωτική χρηματοδότηση (κατασκευή και εκμετάλλευση) με μια τελική, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει δημόσια πληρωμή (διόδια κ.λπ.).

8. Μεταφορές και συνοχή ενόψει της διεύρυνσης

8.1. Στην Ανακοίνωσή της, η Επιτροπή κάνει ιδιαίτερη αναφορά στην κοινοτική πολιτική έναντι των υποψηφίων χωρών. Η πολιτική αυτή διέπεται από τα ίδια κριτήρια και διατηρεί τις ίδιες αναλογίες με τα μέχρι τώρα εφαρμοζόμενα στον κοινοτικό χώρο. Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στο γεγονός ότι τα νέα κράτη μέλη θα πρέπει να βρίσκονται σε συνεκτική κοινωνικοοικονομική σχέση με τα σημερινά κράτη μέλη. Οι μεταφορές θα διαδραματίσουν σοβαρό οικονομικό, οικολογικό και κοινωνικό ρόλο στη διευρυμένη Ευρώπη.

8.2. Από τις αρχές του έτους 2000, ένα νέο κοινοτικό ταμείο (ISPA) θα διαθέτει πόρους για τη χρηματοδότηση κυρίως υποδομών των μεταφορών στις υποψήφιες χώρες, με ιδιαίτερη έμφαση στις προεκτάσεις του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών στις χώρες αυτές. Στόχος της πολιτικής αυτής είναι να υπάρξει στα νέα κράτη μέλη ένα επίπεδο υπηρεσιών με υψηλό κοινωνικοοικονομικό περιεχόμενο.

9. Συγκεφαλαίωση των συμπερασμάτων

9.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί, σε γενικές γραμμές, το ενδιαφέρον και τη βούληση, που επιδεικνύει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην Ανακοίνωσή της για τη συνοχή και τις μεταφορές, για τη βελτιστοποίηση της συμβολής αυτών των πολιτικών στην

ανάπτυξη των ασθενέστερων περιφερειών και τη διεύρυνση των δυνατοτήτων των πιο μειονεκτικών ομάδων.

9.2. Από την άποψη αυτή, η Επιτροπή των Περιφερειών φρονεί ότι η ισότιμη συμμετοχή των διάφορων περιφερειών της Ευρώπης στην οικονομική και κοινωνική ευημερία αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της κοινοτικής πολιτικής. Με την έννοια αυτή, οι μεταφορές αποτελούν σημαντικό μέσο για την άσκηση της περιφερειακής πολιτικής που θα πρέπει να υιοθετηθεί κατ' αναλογία.

9.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών επαναλαμβάνει την ίδια συλλογιστική και αξιολογική πορεία που είχε ακολουθήσει στη γνωμοδότησή της της 3ης Ιουνίου 1999 για το Διευρωπαϊκό Δίκτυο Μεταφορών⁽¹⁾ και παραπέμπει στο περιεχόμενο εκείνης της γνωμοδότησης για την αναλυτική εξέταση ορισμένων θεμάτων που στην παρούσα εξετάζονται μόνο συνοπτικά ή παρεμπιπτόντως.

9.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι η κοινοτική πολιτική μεταφορών, και ιδιαίτερα η πολιτική των Διευρωπαϊκών Δικτύων, πρέπει να συμβάλει στη δημιουργία ενός νέου «χάρτη διαπεριφερειακής προσπελασιμότητας» στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ο οποίος θα μειώνει τις διαπεριφερειακές ανισότητες και θα παρέχει νέα κατώφλια ελάχιστης προσπελασιμότητας από όλες προς όλες τις περιοχές της επικράτειας της Ένωσης.

9.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι η ποσοτική και ακριβής μέτρηση των αποτελεσμάτων της κοινοτικής πολιτικής μεταφορών, με τη συμβολή της στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της κοινοτικής βιομηχανίας και στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στο εσωτερικό της Ένωσης, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αξιολόγηση αυτής της πολιτικής και για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή μηχανισμών ενίσχυσης και διόρθωσής της· το πρόβλημα των αυξανόμενων περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων στις κύριες περιοχές έχει συνεπώς συνυπολογισθεί.

9.6. Η Επιτροπή των Περιφερειών απευθύνει έκκληση στα όργανα της Κοινότητας και ιδιαίτερα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να συμπεριληφθούν στον άμεσο προγραμματισμό της κοινοτικής πολιτικής μεταφορών σχέδια προσανατολισμένα προς την εννοιολογική εμβάθυνση και επεξεργασία των δεικτών και των μεθόδων που απαιτούνται, για να αξιολογείται ανά πάσα στιγμή η συμβολή της κοινοτικής πολιτικής μεταφορών στην ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας και την αύξηση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής (προσπελασιμότητα και απασχόληση).

9.7. Η Επιτροπή των Περιφερειών φρονεί ότι τα προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν μέσω της κοινοτικής πολιτικής μεταφορών δεν είναι ακριβώς τα ίδια στις διάφορες περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διότι υπάρχουν:

— «κεντρικές περιοχές», όπου κυριαρχούν τα προβλήματα που σχετίζονται με την ανταγωνιστικότητα, τη δυναμικότητα και προβλήματα επιβάρυνσης και όπου η επίδραση των εξωτερικών παραγόντων είναι πολύ καθοριστική και

— «περιφερειακές, νησιωτικές και απομονωμένες περιοχές», όπου αποκτούν αναπόφευκτη βαρύτητα τα προβλήματα που σχετίζονται με το εισόδημα και την απασχόληση, την προσπελασιμότητα, τη μείωση του πληθυσμού και την οικονομική και κοινωνική συνοχή, και όπου η επίδραση των εξωτερικών παραγόντων ενδέχεται να είναι συγκριτικά μικρότερη.

⁽¹⁾ Έκθεση του 1998 σχετικά με την εφαρμογή των προσανατολισμών και τις προτεραιότητες για το μέλλον — COM(98) 614 τελικό (CdR 60/99 fin —EE C 293 της 13.10.1999, σ. 9).

9.8. Η Επιτροπή των Περιφερειών πιστεύει ότι η αναγνώριση της ιδιαιτερότητας των προβλημάτων κάθε περιφέρειας και η ανάγκη εξεύρεσης ενδεδειγμένων λύσεων καταδεικνύουν την ανάγκη μεγαλύτερου σεβασμού της εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

9.9. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι αυτές οι τοπικές ιδιαιτερότητες πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην κοινοτική πολιτική μεταφορών, ούτως ώστε να εφαρμόζονται σε κάθε συγκεκριμένη περιοχή οι καταλληλότερες συγκεκριμένες λύσεις.

9.10. Η Επιτροπή των Περιφερειών υπογραμμίζει ότι η αναζήτηση των καταλληλότερων λύσεων για κάθε περιοχή δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να συνεπάγεται μείωση της ισότητας ευκαιριών για τις πιο μειονεκτούσες ομάδες του πληθυσμού και τις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της Ένωσης.

9.11. Η Επιτροπή των Περιφερειών ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να λαμβάνει πάντοτε υπόψη, στις εκθέσεις της για την πολιτική μεταφορών, στις αξιολογήσεις της και στα σχέδια δράσης της, αυτή την αναγκαία διαφοροποίηση των λύσεων, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε περιοχής.

9.12. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί τα πιο άμεσα ενεχόμενα όργανα, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο Υπουργών και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά την επόμενη αναθεώρηση των κοινοτικών προσανατολισμών για την ανάπτυξη του Διευρωπαϊκού Δικτύου Μεταφορών:

- να υιοθετήσουν πιο συγκεκριμένες θέσεις σχετικά με:
 - το συνολικό σχεδιασμό των μεταφορικών υποδομών και υπηρεσιών,
 - τη σκοπιμότητα της εξειδίκευσης και της ιεράρχησης των μονοτροπικών δικτύων και

- την ανάγκη βελτιστοποίησης της εφαρμογής των κοινοτικών πόρων, με ισορροπία μεταξύ των κριτηρίων και των στόχων της ανταγωνιστικότητας, της συνοχής και των επιπτώσεων στο περιβάλλον,

- να θεσπίσουν αυστηρά κριτήρια επιλογής από άποψη δυναμικότητας και όγκου κυκλοφορίας και μεταφορών και

- να θεσπίσουν πιο ανοιχτά, αλλά σαφώς προσδιορισμένα κριτήρια από άποψη προσπελασιμότητας και χωροταξίας.

9.13. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εμβαδύνει στην ανάλυσή της και να διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις λύσεων και δράσεων για τα θεωρητικά και τα πρακτικά προβλήματα που ενδέχεται να θέσουν οι πολιτικές τιμολόγησης των υποδομών στο «οριακό κοινωνικό κόστος», ιδίως όσον αφορά:

- τις επιπτώσεις στον καταμερισμό των μεταφορικών μέσων και στο κόστος των μεταφορών στις κεντρικές και στις περιφερειακές περιοχές,

- τη δημιουργία δυναμικότητας και προσπελασιμότητας στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές και

- τις επιπτώσεις φορολογικής φύσεως και τον ενδεχομένως διαφορετικό αντίκτυπο τους στις «ισχυρές» και τις «ασθενείς» περιφέρειες.

9.14. Η Επιτροπή των Περιφερειών ζητεί από όλους τους ενδιαφερόμενους εταίρους σε ευρωπαϊκό, εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο, να φροντίσουν για τον συντονισμό των πολιτικών και των χρηματοδοτικών μέσων περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και μεταφορών. Για την επίτευξη του στόχου αυτού θα ήταν χρήσιμη μια σφαιρική επισκόπηση όλων των δικτύων και υπηρεσιών και μεταφορών.

9.15. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί όλα τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και όλους τους ευρωπαϊκούς κοινωνικοοικονομικούς φορείς να εμβαδύνουν περισσότερο στον λειτουργικό σχεδιασμό κατάλληλων τρόπων χρηματοδότησης για τη συμμετοχή ιδιωτικών κεφαλαίων στη χρηματοδότηση των υποδομών στις περιφερειακές και λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την «Έκτη περιοδική έκθεση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης»

(2000/C 226/10)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την «Έκτη περιοδική έκθεση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (SEC(1999) 66 τελικό),

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής, της 1ης Σεπτεμβρίου 1999, να ζητήσει τη γνώμη της επί του θέματος, δυνάμει του άρθρου 265, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 2ας Ιουνίου 1999, να ανατεθεί η κατάρτιση της γνωμοδότησης στην επιτροπή 1 «Περιφερειακή πολιτική, Διαρθρωτικά Ταμεία, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, Διασυνοριακή και Διαπεριφερειακή Συνεργασία»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 388/99 rev.2) που υιοθέτησε η επιτροπή 1 την 1η Δεκεμβρίου 1999 βάσει της εισηγητικής έκθεσης του κ. Bazin (Περιφερειακού Συμβούλου της Βουργουνδίας, F/ΕΛΚ)·

υιοθέτησε, κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίασης της 12ης Απριλίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Στην έκτη περιοδική έκθεση για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναλύεται και σχολιάζεται η επίδραση της περιφερειακής πολιτικής στην Ευρωπαϊκή Ένωση, καθώς και τα αποτελέσματα της διαδικασίας για την επίτευξη συνοχής. Επιπλέον, εξετάζεται η ανάπτυξη στις δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και στην Κύπρο.

1.2. Η έκθεση αυτή, η οποία δημοσιεύτηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 28 Ιουλίου 1999, είναι το τελευταίο μιας σειράς εγγράφων που δημοσιεύει ανά τριετία η Επιτροπή. Δυνάμει του Άρθρου 130 Β της Συνθήκης του Μάαστριχτ⁽¹⁾, η Επιτροπή εφεξής θα εκπονεί κάθε τριετία εκθέσεις με θέμα την οικονομική και κοινωνική συνοχή, οι οποίες θα περικλείουν τις αναλύσεις που περιλαμβάνονταν προγενέστερα στην περιοδική έκθεση. Μια πρώτη έκθεση σχετικά με τη συνοχή υπεβλήθη και υιοθετήθηκε το 1996.

1.3. Η επακριβής και εμπεριστατωμένη γνώση των οικονομικών και κοινωνικών στοιχείων στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με τακτική αναπροσαρμογή στα νέα δεδομένα, είναι απολύτως αναγκαία. Η έκθεση στην οποία στηρίζεται η παρούσα γνωμοδότηση συνιστά σημαντική πρόοδο έναντι των προηγούμενων εκθέσεων δεδομένου ότι, πέραν της ενδεδειγμένης αναπροσαρμογής των δεδομένων, διανοίγει νέες και ενδιαφέρουσες προοπτικές για την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας, την ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών, τη μετάβαση στο ευρώ, τη διεύρυνση της Ένωσης προς την Ανατολική Ευρώπη, την περιφερειακή οικονομία και την αγορά εργασίας.

1.4. Κατ' αυτόν τον τρόπο καθίστανται δυνατά τα εξής: η αντικειμενικότερη δυνατή αξιολόγηση των επικρατέστερων τάσεων στις περιφέρειες κατά την τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα, από πλευράς οικονομίας, αγοράς εργασίας και δημογραφικών μεταβολών· η ανάλυση της ανταγωνιστικής ικανότητας των περιφερειών· η εκτίμηση των εξελίξεων στις περιφέρειες, είτε τυγχάνουν ενίσχυσης στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων είτε όχι· η συνειδητοποίηση της κατάστασης που επικρατεί στις δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και στην Κύπρο και η διενέργεια συγκρίσεων.

1.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει λοιπόν την ικανοποίησή της σε γενικές γραμμές για την εργασία που πραγματοποιήθηκε με την ευκαιρία της εν λόγω έκτης περιοδικής έκθεσης για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η έκθεση αποτελεί καμπή όσον αφορά την ανάλυση των περιφερειακών δεδομένων και καταδεικνύει την πρόοδο που σημειώθηκε στον τομέα από την έκδοση της πέμπτης περιοδικής έκθεσης το 1995. Απομένουν ακόμη πολλά να γίνουν όσον αφορά τις γνώσεις αλλά φαίνεται να έχει διαγραφεί σήμερα η πορεία αν συνεχιστούν οι εργασίες που αποσκοπούν στο να αποκτήσει συνοχή ο ευρωπαϊκός στατιστικός μηχανισμός και αν οι εργασίες στα πλαίσια των μελετών που συνοδεύουν τη δράση SDEC (Σχέδιο Ανάπτυξης της Ευρωπαϊκής Χωροταξίας) αποδώσουν όπως αναμένεται. Ένα σημαντικό στοιχείο το οποίο αξίζει να επισημανθεί αφορά την ενδεικνυόμενη προσέγγιση μέσω της ανταγωνιστικότητας (δεύτερο μέρος της έκθεσης) που ανοίγει νέες προοπτικές όσον αφορά την κατανόηση και επίλυση του θέματος των περιφερειακών διαφορών ανάπτυξης στην Ευρώπη.

2. Εγκυρότητα του πλαισίου ανάλυσης

2.1. Η έκθεση εστιάζεται στις περιφέρειες οι οποίες, παρότι φαίνεται να αποτελούν το μοναδικό πλαίσιο ανάλυσης το οποίο καθιστά δυνατή τη συλλογή και τη σύγκριση των στοιχείων, διακρίνονται από πάσης φύσεως ανομοιομορφίες. Ορισμένες

(1) Άρθρο 159, παράγραφος 2, της Συνθήκης του Άμστερνταμ.

περιφέρειες δημιουργήθηκαν λόγω ιστορικών αιτιών, άλλες λόγω της πρόσφατης συγκέντρωσης μικρότερων ενοτήτων, με γεωγραφικές διαστάσεις και σε εποχές που ποικίλλουν σημαντικά, με ανομοιογενείς αρμοδιότητες και εξουσίες, κυρίως στον οικονομικό τομέα. Δεν μπορεί παρά να διαπιστωθεί η δυσκολία που συνεπάγεται συχνά η σύγκριση ουσιαστικά μη συγκρίσιμων δεδομένων από ιστορική, πολιτισμική, διοικητική και πολιτική, αλλά και από οικονομική άποψη.

2.2. Τα όρια της ανάλυσης προβάλλονται ιδιαίτερα βάσει της οικονομικής θεωρίας που διακρίνει τις «πλωμένες» περιφέρειες (οι οποίες διαθέτουν ένα ενεργό κέντρο το οποίο λειτουργεί ως πόλος έλξης της δραστηριότητας των γειτονικών περιοχών) από τις ομοιογενείς (οι οποίες συγκροτούνται από υποπεριφέρειες που παρουσιάζουν σημαντικές ομοιότητες). Παραδείγματος χάρη, ορισμένες από τις περιφέρειες NUTS 2 (Στατιστική Ονοματολογία Εδαφικών Ενοτήτων) είναι «πλωμένες», ενώ κάποιες άλλες ομοιογενείς. Η διάκριση αυτή δεν περιλαμβάνεται σαφώς στην έκθεση, απλώς υπονοείται δια της υποδιαίρεσης σε μεγάλα αστικά κέντρα συγκέντρωσης υπηρεσιών, σε βιομηχανικές περιφέρειες με πόλεις μεσαίου μεγέθους και σε αγροτικές περιφέρειες. Ωστόσο, είναι δύσκολο να συγκριθούν οι «πλωμένες» με τις ομοιογενείς περιφέρειες, ενώ η περίπτωση των πόλεων/περιφερειών έχει εξάλλου άτυπο χαρακτήρα.

2.3. Μια αναπόφευκτη, αλλά ελαφρώς αλλοιωμένη, στατιστική μέθοδος διαστρεβλώνει ορισμένες φορές τις αναλύσεις που άπτονται της ανισότητας μεταξύ των περιφερειών. Πράγματι, όσο περισσότερο εκτεταμένες και πυκνοκατοικημένες είναι οι περιφέρειες, τόσο περισσότερο οι δείκτες εμφανίζουν ένα μέσο όρο ο οποίος μπορεί στην πραγματικότητα να αποσιωπεί σημαντικές ανισότητες στο εσωτερικό τους. Μια περιφέρεια που θεωρείται πλούσια εμπεριέχει συχνά θύλακες φτώχειας. Είναι μεν γεγονός αδιαμφισβήτητο ότι εναπόκειται σε κάθε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να θεσπίσει τους δικούς τους κανόνες δικαιοσύνης, αλλά και η ίδια η Ένωση δεν μπορεί να αγνοήσει τέτοιου είδους καταστάσεις, οι οποίες συχνά οδηγούν την τοπική κοινή γνώμη να αμφισβητήσει την ευρωπαϊκή ιδέα και να θεωρήσει ως υπεύθυνη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επ' αυτού υπενθυμίζεται ότι η κατανομή των περιφερειών NUTS 2 απορρέει από τις αποφάσεις του εκάστοτε κράτους, το οποίο δεν μπορεί πάντοτε να ισχυρισθεί ότι πληροί τα βέλτιστα κριτήρια που καθορίζονται από τις ευρωπαϊκές αρχές. Η Επιτροπή των Περιφερειών ευελπιστεί ότι θα εξευρεθούν τα μέσα που απαιτούνται για τη σταδιακά λεπτομερέστερη επεξεργασία των στατιστικών δεδομένων, κατά τρόπο ώστε να καταστούν σαφέστερες οι υποπεριφερειακές ανισότητες στην Ευρώπη, προσπάθεια στην οποία η ΕΤΠ θα μπορούσε να συνεισφέρει τα μέγιστα.

2.4. Τα στοιχεία που αφορούν τις δέκα χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και την Κύπρο, ασχέτως της πρόσφατης προόδου στον τομέα της στατιστικής, παραμένουν συχνά συνοπτικά και ενίοτε ανεπαρκώς αξιόπιστα. Κρίνεται λοιπόν σκόπιμη η βελτίωση, μέσω δυνητικής συνεργασίας, των γνώσεων σε αυτόν τον τομέα, δεδομένου ότι θα καταστούν αναγκαίες τόσο για τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και για την αξιοπιστία οποιασδήποτε μελλοντικής περιφερειακής πολιτικής.

2.5. Η Επιτροπή των Περιφερειών συνιστά τη χρήση πιο αναλυτικών και αξιόπιστων δεικτών μέτρησης των διαπεριφερεια-

κών ανισοτήτων. Τα φαινόμενα αυτά αναλύονται στην έκθεση κατά κύριο λόγο δια της συνάρτησης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ της περιφέρειας με το μέσο κατά κεφαλήν ΑΕΠ επί του συνόλου των περιφερειών. Η μέθοδος αυτή είναι αρκετά στοιχειώδης εν συγκρίσει προς τα αποτελεσματικότερα μέσα μέτρησης που παρέχει σήμερα η οικονομική επιστήμη. Κατά συνέπεια, τίθεται εύλογα το ερώτημα κατά πόσον είναι έγκυρα τα κριτήρια τα οποία προσδιορίζονται ποσοτικά κυρίως από χρηματοοικονομική άποψη, ενώ η κοινωνία ενδέχεται να εξελίσσεται διαφορετικά και να δίδει προτεραιότητα σε άλλες αξίες: στον 21ο αιώνα μπορεί πράγματι να αναπτυχθεί μια «ζήτηση» ατομική ή κοινωνική προσανατολισμένη περισσότερο προς την πνευματική ανύψωση, προς ιδανικά αλληλεγγύης, προς οικολογικούς στόχους, ενώ η προσοχή μπορεί να στραφεί περισσότερο προς την ποιότητα των τροφίμων και προς ανάγκες που συνδέονται με τη σωματική υγεία, την ποιότητα ζωής κ.λπ.

2.6. Επιπλέον, η Επιτροπή των Περιφερειών προτείνει τη μελλοντική κατάργηση του παράγοντα της πληθυσμιακής μεταβολής στις περιφέρειες. Το κατά κεφαλήν ΑΕΠ παρουσιάζει το πλεονέκτημα ότι καθιστά δυνατή την εκτίμηση της κατάστασης στις περιφέρειες όσον αφορά τα φυσικά πρόσωπα, αλλά εμπεριέχει το μειονέκτημα ότι αντισταθμίζει την εξέλιξη της συνολικής κατάστασης που επικρατεί σε μια δεδομένη περιφέρεια δια της εξέλιξης του αριθμού των κατοίκων της. Κατ' αυτόν τον τρόπο, σε περίπτωση που μια περιφέρεια πλούτισε προσελκύοντας συγχρόνως περισσότερα άτομα που αναζητούσαν εργασία, τότε η περιφέρεια αυτή φαίνεται να σημειώσει μικρότερη πρόοδο ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ απ' ό,τι ως προς το ΑΕΠ της περιφέρειας. Ο λόγος ΑΕΠ/Πληθυσμός μπορεί λοιπόν να υποτιμά τις ανισότητες. Αυτή η αδυναμία της ανάλυσης αποκλειστικά και μόνο με το κατά κεφαλήν ΑΕΠ αντισταθμίζεται ωστόσο με τη διεξοδική μελέτη των παραγόντων που συμβάλλουν στη διαμόρφωση του ΑΕΠ και στην ανταγωνιστικότητα των περιφερειών στο δεύτερο μέρος της έκθεσης.

3. Η διατήρηση υψηλών επιπέδων ανεργίας και τα μέσα καταπολέμησής της

3.1. Η ανεργία και η υποαπασχόληση αποτελούν το κυριότερο μέλημα της Επιτροπής των Περιφερειών και, συνεπώς, πιστεύουμε ότι αυτό το κεφάλαιο της έκθεσης πρέπει να εξετασθεί κατά προτεραιότητα. Παρότι η κατάσταση παρουσιάζει κατά τόπους βελτίωση, η ανεργία στην Ευρωπαϊκή Ένωση παραμένει σε υψηλά επίπεδα και πλήττει περί τα 16,5 εκατομμύρια ατόμων, προκαλώντας ανθρώπινα δράματα και σοβαρά κοινωνικά δεινά, αλλά και έλλειψη οικονομικής ισορροπίας όσον αφορά τη γεωγραφική κατανομή των δραστηριοτήτων που άπτονται της παραγωγής αγαθών και της παροχής υπηρεσιών.

3.2. Στην έκθεση επισημαίνεται το γεγονός ότι η ανεργία διατηρείται εκεί όπου έχει κάνει την εμφάνισή της, ενώ ενδεχόμενη μείωσή της δεν αντισταθμίζει τις ανοδικές τάσεις. Οι γεωγραφικά εντοπισμένοι θύλακες ανεργίας παραμένουν ζήτημα προτεραιότητας το οποίο χρήζει αντιμετώπισης κατά προτεραιότητα. Η ανεργία φαίνεται εξαιρετικά άνισα κατανομημένη στην επικράτεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι είκοσι πέντε πλέον ευνοημένες περιφέρειες από αυτή την άποψη είναι οι ίδιες μια δεκαετία αργότερα, ενώ στις περιφέρειες με τη μικρότερη πρόσβαση στην εργασία και την απασχόληση, το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε κατά την ίδια περίοδο από 20 % σε 24 % έναντι 4 % στις προαναφερθείσες περιφέρειες. Η μακροχρόνια ανεργία παίρνει μεγαλύτερες διαστάσεις και το ίδιο συμβαίνει όσον αφορά την ανεργία των νέων που αναζητούν την πρώτη τους επαγγελματική θέση απασχόλησης.

3.3. Σύμφωνα με την έκθεση η ανεργία οφείλεται, περίπου κατά το ήμισυ, σε μια διαρθρωτική κατάσταση η οποία απορρέει από έλλειψη ισορροπίας μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας. Η Επιτροπή των Περιφερειών συμπεριφέρει μεν την άποψη αυτή, αλλά εκτιμά ότι η έκθεση θα μπορούσε να καταλήξει σε σαφέστερα συμπεράσματα όσον αφορά τα εξής:

- την ανάγκη καθιέρωσης της αρχικής και διαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης, η οποία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την προσαρμογή των εργαζομένων τόσο στις ανάγκες της αγοράς εργασίας όσο και στις σημαντικές εξελίξεις που χαρακτηρίζουν τη σημερινή εποχή·
- τη διάδοση των πληροφοριών σχετικά με την αγορά εργασίας, είτε πρόκειται για επιχειρήσεις είτε για άτομα που αναζητούν εργασία, κυρίως εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
- τα μέτρα που απαιτείται να ληφθούν για τη διασφάλιση της κινητικότητας της αγοράς εργασίας.

3.4. Η έκθεση δεν φαίνεται να επιδεικνύει ιδιαίτερο ζήλο όσον αφορά την απασχόληση των γυναικών. Αναγνωρίζεται ότι οι γυναίκες, οι οποίες συχνά επωμίζονται τα οικογενειακά βάρη, πρέπει να έχουν δικαίωμα μερικής απασχόλησης και ευέλικτων ωραρίων, γεγονός το οποίο παρακωλύει την πρόσβαση των γυναικών με οικογενειακές ευθύνες στα υψηλά κλιμάκια της ιεραρχίας. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκτιμά ότι απαιτούνται, αφενός, αποφασιστικότερες ενέργειες προκειμένου να επιτευχθούν ισότιμες συνθήκες μεταξύ ανδρών και γυναικών έναντι της εργασίας και της ανάληψης οικονομικών και κοινωνικών ευθυνών και, αφετέρου, η διενέργεια μελέτης με αντικείμενο τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα που συνεπάγονται για τις γυναίκες τα μέτρα θετικής διακριτικής μεταχείρισης που λαμβάνονται στο πλαίσιο της οικογενειακής πολιτικής ορισμένων χωρών. Παράλληλα, η έκθεση προβάλλει τη σχέση μεταξύ χαμηλού ποσοστού ανεργίας και υψηλού ποσοστού εργασιακής δραστηριότητας των γυναικών: η μερική ή η προσαρμοσμένη απασχόληση των γυναικών εξηγεί εν μέρει το φαινόμενο αυτό, πολύ δε περισσότερο που το 80 % των γυναικών επέλεξαν, κατά την έκθεση, αυτή τη μορφή εργασίας εξαιτίας του γεγονότος ότι, εφόσον οι αποδοτικές οικονομίες απαιτούν μερική προσαρμοσμένη και ευέλικτη απασχόληση και καθώς οι γυναίκες προτιμούν αυτό το είδος εργασίας περισσότερο απ' ό,τι οι άνδρες, οι γυναίκες επωφελούνται υψηλότερου ποσοστού απασχόλησης.

3.5. Όσον αφορά τις διαπεριφερειακές ανισότητες, η έκθεση επισημαίνει ότι σε ορισμένες περιφέρειες παρουσιάζεται έντονη ζήτηση για μη διαθέσιμο εργατικό δυναμικό, ενώ σε κάποιες άλλες παρατηρείται το αντίστροφο. Το φαινόμενο αυτό απαιτείται να μετριασθεί δια της λήψης μέτρων προς όφελος της γεωγραφικής κινητικότητας (εκμάθηση μιας καινούριας ξένης γλώσσας, πιο ευέλικτη αγορά ακινήτων, τηλεργασία, κ.λπ.).

3.6. Η θέση της Επιτροπής όσον αφορά τη σχέση μεταξύ της κοινωνικής προστασίας των ατόμων που αναζητούν εργασία και των συστατικών στοιχείων της ανεργίας θα μπορούσε να διασαφηνίζεται περισσότερο στην έκθεση, δεδομένου ότι γίνεται ελάχιστη αναφορά στις κατώτατες αμοιβές, στα επιδόματα ανεργίας και, γενικότερα, στην αρωγή και προστασία των εργαζομένων. Ωστόσο, το ζήτημα αυτό δεν επιλύεται επί του παρόντος ούτε από θεωρητική ούτε από πρακτική άποψη.

3.7. Στην έκθεση αναφέρεται συχνά ότι η υψηλή αναλογία θέσεων απασχόλησης στο γεωργικό τομέα και στις συναφείς δραστηριότητες συναρτάται άμεσα με την ανεργία και, συνεπώς, προτείνεται η διαφοροποίηση της δραστηριότητας στις περιφέρειες αυτές και η στρόφη τους προς τους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών. Η πρόταση αυτή θεωρείται αρκετά ατελής διότι κρίνεται σκόπιμο να αποφευχθεί το ενδεχόμενο απόρριψης της γεωργικής δραστηριότητας, υποβάθμισης της οικονομικής και κοινωνικής της σημασίας ή γενίκευσης ενός προτύπου υπερβολικά επικεντρωμένου στην παραγωγή. Η μετάβαση προς μια λιγότερο εντατική γεωργία, με μεγαλύτερη τήρηση των οικολογικών κανόνων και ανταποκρινόμενη στη ζήτηση φυσικών προϊόντων εκ μέρους των καταναλωτών θα συνέβαλλε στη διατήρηση και δημιουργία θέσεων απασχόλησης στην Ευρώπη. Όλες οι περιφέρειες δεν είναι εξίσου σε θέση να παράγουν καταναλωτικά είδη διατροφής και — εάν ενθαρρυνθούν δεόντως οι αναπόφευκτες εναλλαγές μεταξύ των διαφόρων μεθόδων παραγωγής και προετοιμασθεί σωστά το μέλλον — ορισμένες περιφέρειες θα μπορούσαν να εξειδικευθούν, με προφανή οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.

3.8. Στην έκθεση προτείνεται ορθώς η ενίσχυση της οικονομικής βάσεως των πλέον μειονεκτουσών περιφερειών, δηλαδή η προαγωγή δραστηριοτήτων εστιασμένων εκτός της επικράτειας των περιφερειών αυτών. Αυτή η θεώρηση μπορεί μεν να γίνει αποδεκτή στο πλαίσιο της μικροοικονομίας μιας περιφέρειας, δια της παράλληλης οριοθέτησης του προτύπου της περιφερειακής οικονομικής βάσεως, αλλά το συνολικό όφελος για την Ευρωπαϊκή Ένωση εξαρτάται κατά κύριο λόγο από τις εξαγωγές εκτός της κοινοτικής αγοράς.

4. Οι δημογραφικές τάσεις σε επικίνδυνα επίπεδα

4.1. Οι δημογραφικές τάσεις είναι πράγματι ιδιαίτερα ανησυχητικές και εμφανίζουν επικίνδυνα επίπεδα. Οι προβολές πληθυσμού της έκθεσης φτάνουν έως το έτος 2020, σύμφωνα με τις παρούσες εξελίξεις οι οποίες θεωρούνται ως διαρκείς. Συνεπώς, θεωρείται πιθανό ότι:

- τα χαμηλά ποσοστά γεννήσεων θα οδηγήσουν στη γήρανση του πληθυσμού, με όλες τις κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες που συνεπάγεται το φαινόμενο αυτό·
- ο ενεργός πληθυσμός θα γεράσει επίσης, γεγονός το οποίο θέτει εξαιρετικά σοβαρά προβλήματα τόσο ως προς την ανταγωνιστικότητα όσο και ως προς την προσαρμογή των ευρωπαίων πολιτών σε έναν διαρκώς μεταβαλλόμενο κόσμο·
- η προσφορά εργατικού δυναμικού και η μείωση του ενεργού πληθυσμού θα περιορισθούν, αρχής γενομένης από την περίοδο 2005/2010, αναμφίβολα ανομοιογενώς και σε συνάρτηση με την πολιτική μετανάστευσης που θα επιλεγεί από τα κράτη μέλη και από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η συνοχή ενδέχεται, βραχυπρόθεσμα, να καταστεί ζήτημα το οποίο θα απαιτήσει πολύ διαφορετική αντιμετώπιση από πλευράς ανανέωσης του πληθυσμού και επίτευξης ισορροπίας μεταξύ των γενεών.

4.2. Στην έκθεση επισημαίνονται οι επιπτώσεις της γήρανσης του ενεργού πληθυσμού υπό την έννοια της έλλειψης προσαρμοστικότητας των εργαζομένων στις νέες τεχνολογίες. Η διερεύνηση δυνητικών μέτρων, με στόχο την ενθάρρυνση της διαρκούς επαγγελματικής κατάρτισης, την παροχή πρόσβασης σε όσο το δυνατό περισσότερες από τις εν λόγω τεχνολογίες και την καθιέρωση τεχνικών διαχείρισης κατάλληλων για εργαζομένους μιας κάποιας ηλικίας, αποτελούν προτεραιότητα προκειμένου να διατηρηθεί ο δυναμισμός του ενεργού πληθυσμού.

4.3. Στην έκθεση δίδεται ορθώς έμφαση στη γήρανση από την άποψη της εξάρτησης από τα ηλικιωμένα άτομα. Είναι προφανές ότι, κατά τη διάρκεια των προσεχών ετών, το φαινόμενο αυτό αναμένεται να επηρεάσει αισθητά τα οικονομικά των ταμείων κοινωνικής ασφάλισης των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και, συνεπώς, θα πρέπει να προβλεφθεί η δέουσα αντιμετώπιση του.

4.4. Η Ευρώπη έχει ανάγκη από τη νεολαία, από τη δυναμική ανανέωση των γενεών και από μια πολιτική στον τομέα των γεννήσεων· ειδικά, θα χάσει αναπόφευκτα την ικανότητά της να αντλεί διαρκώς δύναμη από την αναγκαία αντικατάσταση του ενεργού δυναμικού της, εξαιτίας της γήρανσης του πληθυσμού.

5. Πρόοδος, αλλά και καθυστερήσεις, ως προς τη σύγκλιση

5.1. Σύμφωνα με την έκθεση, παρατηρείται πραγματική σύγκλιση και επισημαίνεται ότι, κατά την τελευταία δεκαετία που διερευνήθηκε, το ΑΕΠ των δέκα περιφερειών με τα χαμηλότερα αντίστοιχα ποσοστά αυξήθηκε από το 41 % του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο 50 %· ταυτόχρονα, στις είκοσι πέντε φτωχότερες περιφέρειες, το ΑΕΠ αυξήθηκε από 52 % σε 59 % αυτού του μέσου όρου· το ΑΕΠ των τεσσάρων χωρών της Συνοχής αυξήθηκε από 65 % σε 76,5 % του ίδιου μέσου όρου (ενώ για το 1999 το ποσοστό αυτό υπολογίζεται σε 78 %). Στην έκθεση διαπιστώνεται δε ότι, κατά την τελευταία δεκαετία, οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των προαναφερθεισών τεσσάρων χωρών και των λοιπών κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης διπλασιάστηκαν.

5.2. Ωστόσο, υφίστανται ακόμη καθυστερήσεις και είναι σαφές ότι επικρατεί το φαινόμενο της προσέγκυσης του ΑΕΠ από τις πόλεις/πρωτεύουσες εις βάρος των αγροτικών περιοχών ακόμη και στις χώρες της Συνοχής όπου, σύμφωνα με τα διαπιστωθέντα αποτελέσματα, αναμένεται η εφαρμογή μιας νέας πολιτικής. Επιπλέον, εάν ληφθούν υπόψη οι κοινωνικές τριβές που προκαλεί αυτή η εξαιρετικά ανομοιογενής κατανομημένη προσέγκυση, όπως άλλωστε παντού ανά την Ευρώπη, για την οποία η ΕΕ δαπανά ήδη και θα εξακολουθήσει να δαπανά σημαντικές πιστώσεις, είναι προφανές ότι η ελευθερία επιχειρηματικής δραστηριότητας — στην οποία, βέβαια, πιστεύουμε — ενδέχεται να οδηγήσει στη δημιουργία υπερβολικών ανισορροπιών οικονομικής ανάπτυξης μεταξύ των ευρωπαϊκών περιφερειών. Η περιφερειακή πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν πρέπει να περιοριστεί στο να καταπολεμήσει τις ανισορροπίες που εμφανίζονται στη σύγχρονη εποχή της συγκέντρωσης, της παγκοσμιοποίησης, της μετεγκατάστασης κ.λπ., αλλά αντίθετα να συμβάλει στην αποτροπή τους.

5.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόοδο που έχει σημειωθεί σε ορισμένες λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες της Ευρώπης. Η ανοδική πορεία από το 1991 έως το 1996 κρίνεται εύλογη και ταχεία, δεδομένου ότι οφείλεται ωστόσο κατά μεγάλο μέρος στην εξέλιξη που σημειώθηκε στα νέα κρατίδια (Länder) της Γερμανίας, ενώ από το 1986 έως το 1991 η μείωση που σημειώθηκε οφειλόταν στην ίδια αιτία κατ'αντίστροφη φορά. Η κατάσταση εκτός των νέων κρατιδίων σημειώνει περίπου σταθερή ανοδική πορεία.

5.4. Συνολικά διαπιστώνονται τρία βασικά φαινόμενα: εξακολούθηση της σημαντικής οικονομικής ανάπτυξης στον αστικό και βιομηχανικό άξονα που διατρέχει διαγωνίως την Ευρωπαϊκή Ένωση με ενίσχυση των πόλων αυτών· άνιση κάλυψη της απόστασης ανάλογα με τις εξεταζόμενες γεωγραφικές ζώνες στα πλαίσια του στόχου 1· χαμηλή οικονομική ανάπτυξη πολλών περιφερειακών περιοχών που δεν είναι επιλέξιμες βάσει του στόχου 1.

5.5. Η χρήση του μέσου όρου κρίνεται αμφισβητήσιμη για τις αναλύσεις της σύγκλισης ανά κράτος. Στο μείγμα που καθορίζεται μεταξύ των τεσσάρων κρατών της συνοχής για να καταδειχθεί η σύγκλιση παραβλέπεται, όπως διαπιστώνεται στον πίνακα 1 που επισυνάπτεται στην έκτη έκθεση, το γεγονός ότι κατά την περίοδο 1991-1996 στην Ελλάδα και στην Ισπανία σημειώθηκε ανάπτυξη κατώτερη από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο (μέση ετήσια οικονομική ανάπτυξη +1 % και +1,3 %, αντίστοιχα, έναντι ενός κοινοτικού μέσου όρου +1,5 %). Είναι αναμφισβήτητο ότι η συνεκτίμηση του υψηλού ποσοστού ανάπτυξης της Ιρλανδίας (+7,1 % κατά μέσο όρο ετησίως) καθιστά δυνατό να καταγράφεται πολύ υψηλότερος μέσος όρος ανάπτυξης για τα τέσσερα κράτη της συνοχής (+1,7 % έναντι +1,5 %). Η χρήση του μέσου όρου είναι στην περίπτωση αυτή παραπάνω από συζητήσιμη.

6. Η ανταγωνιστικότητα

6.1. Στην έκθεση επιλέγεται για τον υπολογισμό της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών ο λόγος ΑΕΠ/Πληθυσμός, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ το οποίο έχει ήδη χρησιμοποιηθεί για την αξιολόγηση του επιπέδου ανάπτυξης των περιφερειών. Τούτο απέχει αρκετά από τους ακόλουθους δύο ορισμούς που προτείνονται στην ίδια έκθεση για την ανταγωνιστικότητα: «η ικανότητα των επιχειρήσεων, βιομηχανιών, περιφερειών, εθνών και υπερεθνικών περιοχών να δημιουργούν, αν και εκτεθειμένες στο διεθνή ανταγωνισμό, σχετικά υψηλά επίπεδα εισοδήματος και απασχόλησης» και, κυρίως, «η ικανότητα παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών τα οποία επιτυγχάνουν στη δοκιμασία των διεθνών αγορών, ενώ ταυτόχρονα διατηρούνται υψηλά και διατηρήσιμα επίπεδα εισοδήματος». Όμως, η επιλογή του κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν δίδει απάντηση στο ερώτημα που τέθηκε. Στην πράξη, η ανταγωνιστικότητα συνίσταται στην παραγωγή προϊόντων με τιμές χαμηλότερες ή εφάμιλλες των τιμών της παγκόσμιας αγοράς, ενώ η απασχόληση αποτελεί λογική απόρροιά της. Στην έκθεση δεν εξετάζεται ιδιαίτερα η ανταγωνιστικότητα αυτή καθ'εαυτή, αλλά μάλλον επιχειρείται μια ερμηνευτική ανάλυση των ανισοτήτων ως προς το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Παρότι η ανάλυση αυτή κρίνεται ενδιαφέρουσα, απαιτείται ωστόσο να διατυπωθούν ορισμένες παρατηρήσεις.

6.2. Κατά την έκθεση, $\text{ΑΕΠ/Πληθυσμός} = (\text{ΑΕΠ/Απασχόληση}) \times (\text{Απασχόληση/Πληθυσμός εργασίμης ηλικίας}) \times (\text{Πληθυσμός εργασίμης ηλικίας/Συνολικός Πληθυσμός})$. Το τελευταίο στοιχείο της ανάλυσης, ο λόγος (Πληθυσμός εργασίμης ηλικίας/Συνολικός Πληθυσμός), παραγνώνεται αρκετά με το αιτιολογικό ότι, αφενός, συντελεί ελάχιστα στη συνολική διακύμανση του ΑΕΠ και, αφετέρου, επηρεάζεται ελάχιστα από την εφαρμοζόμενη πολιτική. Εντούτοις, προηγουμένως αναφέρεται ότι ο λόγος αυτός μειώνεται με τον καιρό.

6.3. Η έκθεση εστιάζεται στις δύο άλλες συνιστώσες για την εξήγηση της ανταγωνιστικότητας, στο λόγο (ΑΕΠ/Απασχόληση), δηλαδή στην παραγωγικότητα της εργασίας και στη μεταβλητή (Απασχόληση/Πληθυσμός εργασίμης ηλικίας), δηλαδή στο ποσοστό απασχόλησης. Εντούτοις, φαίνεται ότι στο τρίτο μέρος της έκθεσης έχει υιοθετηθεί αντίθετη άποψη, κατά την οποία το ποσοστό απασχόλησης δεν εκλαμβάνεται ως εξωγενής παράγοντας, αλλά ως στοιχείο εξαρτώμενο από την παραγωγικότητα. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι εάν η ανταγωνιστικότητα εξαρτάται από την παραγωγικότητα, τότε αναγκαία συνθήκη για την προαγωγή της απασχόλησης είναι η αύξηση της παραγωγικότητας. Στην πράξη, η παραγωγικότητα της εργασίας αποτελεί σαφώς συνιστώσα της ανταγωνιστικότητας, η οποία ευνοεί μεν την αύξηση της παραγωγής και, άρα, της απασχόλησης, αλλά ταυτόχρονα η αύξηση της παραγωγικότητας οδηγεί στην απασχόληση λιγότερων εργαζομένων για την ίδια ακριβώς παραγωγή.

6.4. Όσον αφορά την παραγωγικότητα και το ποσοστό παραγωγικής δραστηριότητας, φαίνεται ότι μόνον η παραγωγικότητα της εργασίας παρουσιάζει ικανοποιητικό επίπεδο, γεγονός το οποίο κρίνεται ενθαρρυντικό, αλλά η πλήρης απασχόληση που αποτελεί στόχο κάθε κοινωνίας είναι ακόμη δύσκολο να επιτευχθεί. Μεταξύ των παραγόντων που μελετώνται στην έκθεση για την ερμηνεία του εν λόγω φαινομένου περιλαμβάνονται οι εξής: η δομή της οικονομικής δραστηριότητας, η έκταση της καινοτόμου δράσης, η περιφερειακή προσπελασιμότητα και το επίπεδο επαγγελματικής κατάρτισης του εργατικού δυναμικού. Παρότι η οικονομική δομή εξελίσσεται αναπόφευκτα με αργούς ρυθμούς, το επίπεδο της καινοτόμου δράσης δύναται να βελτιωθεί ταχύτερα δια της ανάληψης δράσεων εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως ένα βελτιωμένο σύστημα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ή διάφορες άλλες δράσεις για την ενθάρρυνση της μετατροπής των καινοτομιών σε προϊόντα και υπηρεσίες προς διάθεση στην αγορά.

6.5. Στην έκθεση τονίζεται η ανεπαρκής διάδοση των καινοτομιών στην Ευρώπη, σε σύγκριση με μια εντελώς αντίστροφη κατάσταση, ιδιαίτερα στις ΗΠΑ. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκτιμά ότι η βελτίωση της έρευνας, των καινοτομιών και της τεχνολογικής ανάπτυξης είναι πράγματι αναγκαία για όλες τις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

6.6. Η έκθεση καταδεικνύει ότι ενώ οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν τη φήμη ότι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης, η συμβολή τους είναι δύσκολο να υπολογισθεί επακριβώς, κυρίως λόγω της σύγχυσης που επικρατεί στον τομέα της στατιστικής μεταξύ των κέντρων λήψεως αποφάσεων και των μονάδων παραγωγής. Η Ευρώπη υστερεί εν γένει όσον αφορά το κεφάλαιο επιχειρηματικού κινδύνου και τη χρηματοδοτική στήριξη των ΜΜΕ υψηλής τεχνολογίας.

6.7. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις αναφέρονται με τρόπο σαφή και ουδέτερο στην έκθεση. Παρατηρείται ωστόσο ότι μπορούν να διαδραματίσουν σε όλες τις Περιφέρειες σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη τους συμβάλλοντας στην αύξηση των ικανοτήτων παραγωγής και της παραγωγικότητας. Οι άμεσες ξένες επενδύσεις μπορούν επίσης να καταστήσουν δυνατή τη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών μέσω μιας σταθερής και θετικής κατάστασης όσον αφορά την απασχόληση και την οργάνωση ικανοποιητικής κατάρτισης στην επιχείρηση. Αν ωστόσο εμφανιστούν παρόμοιες στρεβλώσεις, θα πρέπει να διορθωθούν οι ενδεχόμενες ζημιές για την ευρωπαϊκή αντίληψη περί οικονομίας και απασχόλησης.

6.8. Οι υποδομές στον τομέα των μεταφορών και των επικοινωνιών είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένες με την οικοδόμηση μιας Ευρωπαϊκής Ένωσης απανταχού της ηπείρου. Απομένει να προσδιορισθούν οι προτεραιότητες, τόσο από γεωγραφική όσο και από τροπική άποψη. Οι διαπροσωπικές σχέσεις και οι ανταλλαγές αγαθών και υπηρεσιών χαρακτηρίζουν ανέκαθεν την ιστορία του ευρωπαϊκού πολιτισμού και, συνεπώς, η προαγωγή τους είναι ένα βήμα προς την έμπρακτη οικοδόμηση της Ευρώπης.

6.9. Από γεωγραφικής πλευράς, η ΕΕ οφείλει να προωθήσει τη σύνδεση των σύγχρονων μεταφορών και επικοινωνιών σε ολόκληρο το ευρωπαϊκό έδαφος. Καθίστανται απαραίτητες μεταξύ Ανατολής και Δύσης για να τονισθεί η συνεκτικότητα που πρέπει να καθιερωθεί μεταξύ της Ένωσης και των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης που είναι υποψήφιες για προσχώρηση. Η ΕΕ πρέπει, επίσης, να υποστηρίξει τη δημιουργία των ελλειπόντων κρίκων της αλυσίδας του άξονα Βορρά-Νότου στη δυτική πλευρά της ηπείρου, χωρίς να λησμονούνται υπερπεριφερειακές περιοχές, ιδιαίτερα οι νήσοι που έχουν ανάγκη από κατάλληλα μέσα μεταφορών και επικοινωνιών.

6.10. Από τροπική και διατροφική άποψη, η Ευρωπαϊκή Ένωση καλείται να πραγματοποιήσει στον τομέα των μεταφορών και των επικοινωνιών μια επανάσταση ανάλογη με εκείνη του 19ου αιώνα, σύμφωνα με τις παρούσες προηγμένες τεχνολογίες, αποδίδοντας μικρότερη σημασία σε συγκεκριμένα σχέδια και προσδίδοντας μεγαλύτερη βαρύτητα σε μια στρατηγική για ολόκληρη την ήπειρο, κατά τρόπο ώστε να υποστηρίξει κάθε μεμονωμένο σχέδιο σε συνάρτηση με το εάν και κατά πόσον εντάσσεται στην προαναφερθείσα στρατηγική. Οι οδικές, οι σιδηροδρομικές, οι θαλάσσιες, και ιδίως οι παράκτιες, οι εσωτερικές πλωτές και οι εναέριες μεταφορές έχουν πλέον συγκεκριμένο ρόλο με στόχο τη διάδοση της έννοιας της διατροφικότητας και την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, χωρίς να λησμονείται ότι οι μεταφορές και οι επικοινωνίες άπτονται της ποιότητας ζωής και αποτελούν κεντρική συνιστώσα κάθε πολιτισμού. Σήμερα είναι προφανέστερο απ' ό,τι κατά το παρελθόν ότι απαιτείται να προαχθεί και να επιτευχθεί η διάκριση μεταξύ της μετακίνησης ταξιδιωτών και της μεταφοράς εμπορευμάτων. Τούτο συνιστά πρόκληση στην οποία καλείται να ανταποκριθεί επάξια η Ευρωπαϊκή Ένωση, και η Επιτροπή των Περιφερειών είναι πρόθυμη να τη συνδράμει επ' αυτού.

6.11. Όσον αφορά την ενέργεια, η έκθεση περιορίζεται σε μεγάλο βαθμό σε απλή περιγραφή ενός από τα κρίσιμότερα ζητήματα της σύγχρονης εποχής, ενώ παραβλέπει τις πηγές ενέργειας πέραν των ανανεώσιμων. Ειδικότερα, δεν θίγεται καθόλου το ακανθώδες πρόβλημα της πυρηνικής ενέργειας. Ενδιαφέρον

παρουσιάζει, πάντως, η διαπίστωση ότι η ενεργειακή ένταση (η κατανάλωση ενέργειας ανά μονάδα ΑΕΠ) είναι υψηλότερη στις ασθενέστερες περιφέρειες. Τούτο σημαίνει ότι τα προτεινόμενα μέτρα για την ανάπτυξη ενεργειακών υποδομών και για την εξάλειψη της εξάρτησης στον ενεργειακό τομέα πρέπει να συνοδεύονται και από μέτρα με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας. Οι λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες καταναλώνουν λιγότερη ενέργεια ανά κάτοικο και, άρα, ρυπαίνουν λιγότερο το περιβάλλον, αλλά χρησιμοποιούν περισσότερα ορυκτά καύσιμα για την παραγωγή ενέργειας. Σύμφωνα με την έκθεση, οι περιφέρειες αυτές θα μπορούσαν να στηριχθούν περισσότερο στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, πρόταση η οποία θεωρείται εφικτή μόνον στις ηλιόλουστες περιφέρειες του Νότου ή στις περιφέρειες με ισχυρούς ανέμους. Εν πάση περιπτώσει, όμως, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή ή η αιολική, απαιτούν τη διάθεση μεγάλων μη καλλιεργήσιμων εκτάσεων, τουλάχιστον όταν επιζητείται υψηλή ενεργειακή ισχύς.

6.12. Η έκθεση παρέχει μεν ενδιαφέροντα στοιχεία όσον αφορά τις τηλεπικοινωνίες, το ποσοστό τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού (αριθμός τηλεφωνικών γραμμών ανά κάτοικο) και την ποιότητα των υπηρεσιών (ποσοστό ψηφιακών συστημάτων), αλλά δεν αναφέρεται στην πρόσφατη εμφάνιση του κινητού τηλεφώνου (παγκόσμιο — GSM — ή και δορυφορικό σύστημα κινητής τηλεφωνίας) το οποίο παρέχει, εντούτοις, δυνατότητες για τον εξοπλισμό των μειονεκτουσών περιοχών που συχνά δεν εξυπηρετούνται σωστά από τις εξειδικευμένες επιχειρήσεις, δεδομένου ότι οι περιφέρειες οι οποίες καλύπτονται ανεπαρκώς από πλεονάζοντες επικοινωνιακών τεχνολογιών — παράθυρο στο σύγχρονο κόσμο — είναι ταυτόχρονα και οι πλέον παραμελημένες από την αγορά και από τις ανεξάρτητες επιχειρήσεις.

6.13. Το πρόβλημα της ύδρευσης είναι κρίσιμο για το μέλλον της Ευρώπης, λαμβανομένου δε υπόψη ότι η γεωγραφία επηρεάζει σε πολύ μεγάλο βαθμό την κατάσταση των υδάτινων πόρων. Η έκθεση παραθέτει τους δείκτες που αντιστοιχούν στα υδάτινα αποθέματα ανά κάτοικο, από τους οποίους προκύπτει ότι οι πιο ανεπτυγμένες χώρες βρίσκονται σε μειονεκτικότερη θέση και, συνεπώς, οφείλουν να επωμισθούν μεγαλύτερα οικονομικά βάρη. Ορθώς υποδεικνύεται στην έκθεση ότι η ανακύκλωση των οικιακών απορριμμάτων συνιστά σαφώς την καλύτερη μέθοδο για την προστασία του περιβάλλοντος, παρότι η ανακύκλωση αυτή είναι αδιαφιλονίκητα πολυδάπανη.

6.14. Όσον αφορά το ανθρώπινο δυναμικό, η έκθεση προβάλλει τις ανομοιογένειες μεταξύ διαφόρων χωρών, σε έναν τομέα στον οποίο οι εξελίξεις δεν μπορούν παρά να συντελούνται με αργούς ρυθμούς. Στην ουσία, η έκθεση δεν παρέχει στοιχεία για τη σχέση μεταξύ ανθρώπινου δυναμικού και οικονομικών επιδόσεων, αν και είναι γνωστό ότι το ανθρώπινο δυναμικό μπορεί να ευνοήσει την αύξηση της απόδοσης η οποία δύναται όμως, σύμφωνα με τη θεωρία της «ενδογενούς ανάπτυξης», να παρεμποδίσει τη διαδικασία της σύγκλισης.

6.15. Η έκθεση επιδεικνύει αισιοδοξία όσον αφορά τους θεσμούς και το κοινωνικό κεφάλαιο αναφέροντας ότι «η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση είναι καθοριστικής σημασίας, δεδομένου ότι εκθέτει τις περιφέρειες στα θεσμικά πρότυπα και στον ανταγωνισμό όλων των υπολοίπων περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Στην περίπτωση των δημόσιων θεσμικών δομών, οι περιφέρειες εξαρτώνται εκ των πραγμάτων από τις χώρες και συχνά διαθέτουν αρκετά περιορισμένα περιθώρια ελιγμών, ενώ λόγω της φύσεως των θεσμικών δομών των επιχειρήσεων ελάχιστες αποφάσεις λαμβάνονται σε τοπική κλίμακα, εκτός από τις ΜΜΕ των οποίων η

έδρα βρίσκεται σε μια δεδομένη περιφέρεια. Εξάλλου, δεν έχει αποδειχθεί ότι η αποκέντρωση είναι συστηματικά η πιο αποτελεσματική διαδικασία. Εν πάση περιπτώσει, τούτο προϋποθέτει συνθήκες ανταγωνισμού (διαφάνεια, άσπογη πληροφόρηση, εξατομίκευση των φορέων) οι οποίες δεν επιτυγχάνονται πάντοτε. Η δημόσια διαχείριση βάσει αποτελεσμάτων δεν αποτελεί ιδιαίτερη καινοτομία και, όπως αναφέρεται στην έκθεση, ελάχιστα διαφέρει από τον «κεντρικό σχεδιασμό». Συνεπώς, η αποτελεσματικότητά της δεν είναι συστηματική. Η έκθεση εμφανίζεται, επίσης, αισιόδοξη όταν εκθειάζει την ιδιωτική παρέμβαση στο πλαίσιο εταιρικών σχέσεων με τη δημόσια διοίκηση, ως αποτελεσματικότερη μορφή διαχείρισης του δημοσίου τομέα. Βέβαια, συχνά παρουσιάζονται αρνητικά φαινόμενα, όπως οι ομάδες συμφερόντων, η ροπή προς τη δωροδοκία, το γεγονός ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν σαφώς σημαντικότερη επιρροή από τις ΜΜΕ, με όλα τα μονοπωλιακά επακόλουθα που αυτό συνεπάγεται, για να μην μιλήσουμε για τις πιέσεις του τραπεζικού και του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Όπως επισημαίνεται στην έκθεση, το πρότυπο δικτύου οριζόντιας διαχείρισης ενδέχεται να καταστεί δύσχορηστο: πολύ συχνά διαπιστώνεται ότι οι θεσμοί αυτού του είδους τείνουν να προτιμούν τις συμβιβαστικές λύσεις, δηλαδή τη διαίωση μιας ήδη υπάρχουσας κατάστασης.

6.16. Τέλος, πρέπει να επισημανθεί η συνολική ποιότητα του δεύτερου μέρους της περιοδικής έκθεσης. Παρέχει πολύ ενδιαφέρουσες προοπτικές με στόχο ένα πραγματικό σχέδιο ισόρροπης ανάπτυξης της ευρωπαϊκής επικράτειας. Για το κεφάλαιο με τίτλο «εξήγηση της ανταγωνιστικότητας: κοινά χαρακτηριστικά των περιφερειών που επιτυγχάνουν» πρέπει χωρίς αμφιβολία να διενεργηθούν συμπληρωματικές μελέτες κατά τους επόμενους μήνες. Ωστόσο, η παρουσίαση των τεσσάρων παραγόντων που έχουν τη μεγαλύτερη συμβολή στην ανάπτυξη του ΑΕΠ είναι πειστική:

- α) η διάρθρωση της οικονομικής δραστηριότητας αποτελεί σημαντικό στοιχείο που απαιτεί την καταβολή πολιτικών προσπαθειών για την κατανομή του ευρωπαϊκού παραγωγικού μηχανισμού και για τα μέσα επίτευξης καλύτερης ισορροπίας.
- β) ο βαθμός καινοτομίας είναι εξίσου πειστικός. Όσον αφορά την πολιτική, παραπέμπει επίσης στην αναγκαιότητα καλύτερης συνάρθρωσης μεταξύ της πολιτικής έρευνας και ανάπτυξης και της οικονομικής, κοινωνικής και περιφερειακής πολιτικής. Τούτο υπογραμμίζεται εξάλλου ιδιαίτερα στο κεφάλαιο που είναι αφιερωμένο στην Ε και ΤΑ.
- γ) η ΕΤΠ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη συνεκτίμηση του δείκτη προσπελασιμότητας. Ο σαφής συσχετισμός του με το ΑΕΠ δεν αποτελεί έκπληξη, αλλά ωστόσο έπρεπε να επιβεβαιωθεί. Μπορεί να ελπίζεται ότι τα συμπληρώματα που θα ανακοινωθούν προσεχώς θα καταστήσουν δυνατή την ταχεία συνεκτίμηση αυτού του καθοριστικού παράγοντα στην εφαρμογή τόσο των περιφερειακών πολιτικών όσο και των ευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών (μεταρρυθμίσεις των ευρωπαϊκών δικτύων στον τομέα των μεταφορών) και του συνόλου των πολιτικών στον τομέα των μεταφορών.
- δ) οι εξειδικεύσεις είναι τέλος ένας άλλος πολύ σημαντικός τομέας στον οποίο απαιτείται καλύτερη συναρμογή μεταξύ των πολιτικών στα πλαίσια του ΕΤΠΑ και των πολιτικών στα πλαίσια του ΕΚΤ. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη κάνει συχνά σχετικές συστάσεις χωρίς ωστόσο να ληφθούν επαρκώς υπόψη στα πλαίσια των Docup και CCA. Υπάρχουν σαφώς περιθώρια για καινοτομία στον τομέα αυτό.

Πρέπει τέλος να επισημανθούν τα αποτελέσματα του πίνακα αριθ. 29 της έκθεσης όπου παρουσιάζεται με εξαίρετο τρόπο η πραγματικότητα της σχέσης «κέντρο/περιφέρεια» στην Ευρώπη. Δεν υπάρχει πιο πειστικός τρόπος για να αποδειχθεί η αναγκαιότητα συνεκτίμησης ενός δείκτη αυτού του τύπου στις διαρθρωτικές πολιτικές. Η εξέλιξη ατών των τεσσάρων βασικών μεταβλητών, σε συνδυασμό με την εξέλιξη του ΑΕΠ, θα αποτελέσουν εξάλλου μια ορθή βάση για την αξιολόγηση της εξέλιξης της σχέσης «κέντρο/περιφέρεια» στην Ευρώπη.

7. Η αποτελεσματικότητα της πολιτικής συνοχής

7.1. Η παρούσα γνωμοδότηση δεν μπορεί να αναφερθεί στην ιδιαίτερη κατάσταση που επικρατεί σε κάθε μία από τις περιφέρειες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διαφορετικά εκάστη εξ αυτών θα έπρεπε να διατυπώσει τις παρατηρήσεις, τις επιδιώξεις και τα αιτήματά της, γεγονός που δεν εμπίπτει στο έργο της Επιτροπής των Περιφερειών από την οποία ζητείται να καταρτίσει μια συνεκτική γνωμοδότηση.

7.2. Η έκθεση δεν αποκρύπτει ότι, παρά τη σημαντική πρόοδο που επετεύχθη τελευταίως, η πολιτική για την περιφερειακή συνοχή παρουσιάζει ακόμη σοβαρές ελλείψεις. Εξακολουθούν να υφίστανται ενίοτε αξιοσημείωτες αποκλίσεις τόσο μεταξύ περιφερειών στο εσωτερικό της ίδιας χώρας όσο και μεταξύ όλων των περιφερειών. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο στόχος είναι εξαιρετικά φιλόδοξος και πρωτοφανής στα χρονικά της ηπείρου, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατον να αξιολογηθούν πραγματικά τα αποτελέσματά του εντός τόσο σύντομου διαστήματος. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία φαίνεται ότι είχαν θετική συνεισφορά για τον περιορισμό των ανισοτήτων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως δε προς όφελος της Ελλάδας, της Ιρλανδίας, της Πορτογαλίας και της Ισπανίας στο σύνολό τους. Στην έκθεση επισημαίνεται δικαίως η απρόβλεπτη χροιά της αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των Διαρθρωτικών Ταμείων έναντι άλλων παραγόντων που είναι δύσκολο να συμπεριληφθούν στις εκτιμήσεις.

7.3. Όσον αφορά τις περιφέρειες των Στόχων 1 και 6, και παρά τις προσπάθειες που έχουν καταβληθεί, τα ποσοστά της ανεργίας παραμένουν κατά κανόνα απογοητευτικά, αλλά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ έτεινε να συγκλίνει προς το μέσο όρο. Στην έκθεση διαπιστώνονται κυρίως τα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης, που σχετίζονται με την ανεργία, χωρίς να διερευνούνται τα πραγματικά αίτια του φαινομένου αυτού. Ορισμένες περιφέρειες επωφελήθηκαν σε μεγάλο βαθμό από τις αναπτυξιακές ενισχύσεις. Όπως προτείνεται στην έκθεση, είναι σαφώς σκόπιμο να αξιολογηθεί αντικειμενικά η αποτελεσματικότητα της εν λόγω χρηματοδοτικής αρωγής, προκειμένου να παρασχεθούν σε κάθε μειονεκτούσα περιφέρεια οι ίδιες αναπτυξιακές δυνατότητες.

7.4. Ως προς τις περιφέρειες του Στόχου 2, η κατάσταση φαίνεται να έχει βελτιωθεί συνολικά, παρότι παραμένουν συχνά ευάλωτες (παύση δραστηριότητας ή μετεγκατάσταση των μονάδων παραγωγής). Στις περιφέρειες του Στόχου 5β, η αύξηση του ενεργού πληθυσμού παρεμπόδιζε εν γένει τη μείωση της ανεργίας, παρότι οι θέσεις απασχόλησης αυξήθηκαν. Τούτο οφείλεται στη διαφοροποίηση της δραστηριότητας στο πλαίσιο μιας οικονομίας η οποία στηρίζεται κατά κανόνα στη γεωργία.

7.5. Οι αναλύσεις των επιπτώσεων που παρουσιάζονται στην έκθεση δεικνύουν ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία είχαν ευεργετική επίδραση στις ενισχυόμενες περιφέρειες, γεγονός το οποίο περιορίσε τις περιφερειακές ανομοιομορφίες. Η Επιτροπή των Περιφερειών επικροτεί αυτή τη θετική εξέλιξη.

7.6. Εντούτοις, ένα σημαντικό οικονομικό ζήτημα που άπτεται της σύγκλισης και αποτελεί αντικείμενο προβληματισμού αφορά:

— αφενός, την επιδίωξη της μέγιστης συνολικής ανάπτυξης·

— και, αφετέρου, την ισόρροπη ανάπτυξη ή εξέλιξη των περιφερειών.

Η απονομή δικαιουσύννης υπαγορεύει να χορηγηθούν όσο το δυνατόν περισσότερα στην πιο μειονεκτούσα περιφέρεια, με παράλληλη διατήρηση της αποτελεσματικότητας, δηλαδή με τη διασφάλιση της μέγιστης συνολικής ανάπτυξης. Η ισότητα, όμως, δεν είναι πάντοτε αποτελεσματική και η μέγιστη συνολική ανάπτυξη δεν επιτυγχάνεται μονίμως μέσω της ισόρροπης ανάπτυξης των περιφερειών. Τούτο δεν σημαίνει τόσο ότι πρέπει να επιζητηθεί η διαπεριφερειακή ισότητα, αλλά μάλλον ότι πρέπει να έχουμε κατά νου το γεγονός ότι η περιφερειακή ισότητα έχει επιπτώσεις στη γενική απόδοση του συνόλου.

7.7. Ένας επιθυμητός δείκτης αποτελεσματικότητας συνίσταται, επομένως, στην αξιολόγηση του κόστους των Διαρθρωτικών Ταμείων επί της συνολικής ανάπτυξης και τούτο όχι για να αμφισβητηθούν τα Διαρθρωτικά Ταμεία, αλλά απλώς επειδή είναι φυσικό να υφίσταται ένας τέτοιος δείκτης, από τη στιγμή που τα εν λόγω Ταμεία αποσκοπούν σε μια πιο ισόρροπη ανάπτυξη.

7.8. Υπό αυτό το πρίσμα, κρίνεται επίσης ενδιαφέρουσα η αποτίμηση του πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος των διατιθέμενων κονδυλίων (δηλαδή της σχέσεως μεταξύ της αύξησης του ΑΕΠ μιας περιοχής, η οποία αποδίδεται στα Διαρθρωτικά Ταμεία, και του ύψους των κονδυλίων που διαθέτουν τα Ταμεία αυτά στη συγκεκριμένη περιοχή). Ο εν λόγω δείκτης αποτελεσματικότητας, ακόμη και υπολογιζόμενος κατά προσέγγιση, αποτελεί σημαντικό κριτήριο για τον προσανατολισμό των Διαρθρωτικών Ταμείων, πέραν των στοιχείων που παρατίθενται στην έκθεση όσον αφορά την αύξηση του ΑΕΠ ή τη μείωση της ανεργίας.

7.9. Ο στόχος της ισόρροπης ανάπτυξης των περιφερειών έχει δεσμευτικότερο χαρακτήρα από το στόχο των ίσων ποσοστών ανάπτυξης διότι προϋποθέτει τη σύγκλιση, με αποτέλεσμα οι περιφέρειες που υστερούν να πρέπει να αναπτυχθούν ταχύτερα από τις πιο εξελιγμένες περιφέρειες.

8. Η διεύρυνση

8.1. Κατά την έκθεση, οι υπό εξέταση χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και η Κύπρος είναι, ως επί το πολύ, δικαιολογημένα υποψήφιες προς ένταξη, λόγω των πολιτικών επιλογών τους, της πορείας τους προς την οικονομία της αγοράς και των επιτευγμάτων τους στη διάρκεια μιας δεκαετίας.

8.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών δεν είναι μεν αρμόδια να αποφασίσει επί του θέματος, αλλά επισημαίνει ότι:

- οι υπό εξέταση χώρες δεν καλύπτουν το σύνολο των χωρών που ενδέχεται να υποβάλουν αίτηση προσχώρησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση·
- δεν είναι δυνατόν να παραβλεφθεί μια πλειάδα πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και ιδεολογικών στοιχείων που συνδέονται με το παρόν, το παρελθόν και το μέλλον των εν λόγω χωρών και τα οποία δεν εκφράζονται πρωτίστως μέσω ενός περιφερειακού ΑΕΠ, αλλά με πολυσύνθετους εθνικούς στόχους που απομένει να προσδιορισθούν·
- η Ευρωπαϊκή Ένωση οφείλει να διατηρεί υπό έλεγχο τις ελπίδες που δημιουργεί προκειμένου να είναι σε θέση να συμβάλει στη μελλοντική υλοποίησή τους, αξιολογώντας τις πολλαπλές επιπτώσεις που θα προκύψουν αναπόφευκτα από τις προσχωρήσεις αυτές στην εσωτερική και εξωτερική πολιτική της ΕΕ και έχοντας ως γνώμονα τις πραγματικές δυνατότητες τόσο της Ευρωπαϊκής Ένωσης όσο και των προαναφερθεισών χωρών να συγκροτήσουν την Ευρώπη του μέλλοντος σε κλίμα πραγματικής αλληλεγγύης·
- η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αποτελεί εξελισσόμενο αλλά πάντοτε υπεύθυνο συνομιλητή των εν λόγω χωρών, χωρίς να λησμονεί ότι η ουσία — δηλαδή η ευρωπαϊκή οντότητα — έχει πολιτική και ηθική χροιά και βασίζεται σε ένα σύστημα ελεύθερων και αλληλέγγυων κοινωνιών: η Ευρώπη πρέπει να αντιπροσωπεύει κατ' αρχήν ένα ιδεώδες κοινού πεπρωμένου, το οποίο δεν είναι δυνατόν να επιτευχθεί και να διαρκέσει παρά μόνον εάν ο σκοπός αυτός είναι αυθεντικός·
- δεν έχουμε καμία επιφύλαξη όσον αφορά τη διεύρυνση, αλλά η διεύρυνση πρέπει οπωσδήποτε να πετύχει, γιατί διαφορετικά θα δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στις υποψηφίες για ένταξη χώρες: η προπαρασκευαστική φάση θα διευκολυνθεί αν συμμετάσχει σ αυτή περισσότερο η Επιτροπή των Περιφερειών η οποία, καθώς εκπροσωπεί τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης, είναι σε θέση να δημιουργήσει τις βασικές και επιτόπου συνεργασίες που είναι απαραίτητες για την επιτυχία της διεύρυνσης. Ιδιαίτερα, το γεγονός ότι μια χώρα υποβάλλει την υποψηφιότητά της δεν πρέπει να οδηγεί στην άσκηση υπερβολικής πίεσης στους κατοίκους της όσον αφορά την οικονομική προσαρμογή και την προσαρμογή του τρόπου ζωής, γιατί διαφορετικά μπορεί να εκδηλωθεί τάση απόρριψης του όλου εγχειρήματος.

8.3. Για να επανέλθουμε στην έκθεση, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, οι αποκλίσεις μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ και των υπό εξέταση περιφερειών παραμένουν σημαντικές. Η προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση δεν θα εξαρτηθεί αποκλειστικά από οικονομικά

κριτήρια — και οπωσδήποτε όχι από κριτήρια που άπτονται της αρμονικής ανάπτυξης των περιφερειών των εν λόγω χωρών. Η αναπροσαρμογή που καλούνται να υλοποιήσουν οι υποψήφιοι προς ένταξη χώρες παραμένει σημαντική: οι περιφερειακές πτυχές περνούν, συνεπώς, σε δεύτερη μοίρα έναντι των εθνικών όσον αφορά την προσχώρησή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρότι η αρμονική ανάπτυξη των περιφερειών των χωρών αυτών είναι προφανώς επιθυμητή.

8.4. Και σε αυτή την περίπτωση επανέρχεται αναπόφευκτα το ζήτημα της επιλογής μεταξύ ανάπτυξης και ισορροπίας εξέλιξης των περιφερειών. Οι χώρες αυτές πρέπει να αναπτυχθούν το ταχύτερο δυνατό προκειμένου να επιτύχουν το επίπεδο που απαιτείται για την ένταξή τους στην ΕΕ ή είναι προτιμότερο να επιδιώξουν μια ισορροπία κατανεμημένη ανάπτυξη των περιφερειών τους, η οποία είναι μοιραία πιο χρονοβόρα (έχοντας κατά νου, όπως επισημαίνεται στην έκθεση, ότι οι κλυδωνισμοί λόγω της προγενέστερης κατάστασης δεν έχουν κοπάσει εντελώς, με μείωση του εγχώριου προϊόντος και του κατά κεφαλήν ΑΕΠ).

8.5. Στην έκθεση αναφέρεται ότι παρατηρείται μεν σημαντική ροή άμεσων ξένων επενδύσεων προς τις ΧΚΑΕ, αλλά η ροή αυτή είναι επικεντρωμένη σε ορισμένες χώρες και προέρχεται μόνον από κάποια κράτη μέλη της ΕΕ. Το ζήτημα αυτό είναι και θα παραμείνει ακανθώδες, δεδομένου ότι ολόκληρη η ευρωπαϊκή ιστορία εδώ και αρκετούς αιώνες επιβάλλει επιφυλακτικότητα επ' αυτού.

8.6. Σύμφωνα με την έκθεση, η σταθερή πορεία των χωρών αυτών προς μια μορφή κοινωνίας κατά τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης εκλαμβάνεται ως δεδομένη, ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για τη μετάβαση των εν λόγω χωρών προς μια μορφή κοινωνίας που απομένει ακόμη να προσδιορισθεί σε μεγάλο βαθμό. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκτιμά ότι μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση, δεδομένου ότι η Ευρώπη προς την οποία προσβλέπει θα προκύψει ταυτόχρονα από την αποκέντρωση και από την επίτευξη αλληλέγγυας ισορροπίας, βάσει ενός συστήματος κοινωνικών αξιών.

8.7. Η Επιτροπή των Περιφερειών ευελπιστεί ότι οι υπό εξέταση χώρες θα αποκτήσουν περιφερειακές πολιτικές και διοικητικές δομές, κατά τρόπο ώστε να καταστεί δυνατό να συζητούνται τα ίδια θέματα στο ίδιο θεσμικό πλαίσιο. Η Επιτροπή των Περιφερειών δύναται να συμμετάσχει ενεργά στην εφαρμογή περιφερειακών πολιτικών μεταξύ των εν λόγω χωρών.

8.8. Η περίπτωση της Κύπρου είναι προφανώς άτυπη. Τα οικονομικά κριτήρια προετοιμάζουν την προσχώρηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ΑΕΠ υπολογίζεται σε 75 % του κοινοτικού μέσου όρου, το ποσοστό ανεργίας είναι ανεπαισθητο, η απασχόληση ακμάζουσα, αλλά η παραγωγικότητα υστερεί και, συνεπώς, αποτελεί τον τομέα στον οποίο θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες κατά προτεραιότητα.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα «Προς μία Ολοκληρωμένη Ευρωπαϊκή Στρατηγική Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών Γενικές αρχές και επιλογές πολιτικής»

(2000/C 226/11)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη το έγγραφο προβληματισμού «Προς μία Ευρωπαϊκή Στρατηγική Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ) — Γενικές αρχές και επιλογές πολιτικής» και το συνοδευτικό έγγραφο «Εμπειρίες από την εφαρμογή του προγράμματος επίδειξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ)» που κατάρτισε η θεματική ομάδα εμπειρογνομόνων του προγράμματος επίδειξης για την ΟΔΠΖ·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 265, 5ο εδάφιο, να καταρτίσει γνωμοδότηση για το θέμα αυτό και να αναθέσει στην επιτροπή 4 «Χωροταξία, αστικά θέματα, ενέργεια, περιβάλλον» την προετοιμασία της·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την Ανακοίνωση της Επιτροπής για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών (CdR 114/96) (1)·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 359/99 rev. 1) που υιοθέτησε η επιτροπή 4 στις 2 Δεκεμβρίου 1999 (εισηγήτρια: η κ. McNamara (IRL, EA)·

κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου), υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Ως παράκτια ζώνη θεωρείται η χερσαία και θαλάσσια περιοχή το μέγεθος της οποίας καθορίζεται από τις ανάγκες διαχείρισής της. Οι παράκτιες ζώνες διαφέρουν σημαντικά μεταξύ τους ως προς το μέγεθος, τη μορφολογία του εδάφους, την υδρολογία, την ποικιλία των βιολογικών ειδών, τη χωροταξία και τα διοικητικά, πολιτιστικά και κοινωνικοοικονομικά συστήματα. Η δυναμική και η ποικιλομορφία του φυσικού περιβάλλοντος των παράκτιων ζωνών συνδυάζεται με το γεγονός ότι οι εν λόγω ζώνες σπανίως εντάσσονται στα όρια των υφιστάμενων διοικητικών περιοχών ή συμπίπτουν με αυτά.

1.2. Η γεωγραφική έκταση των παράκτιων ζωνών και το εύρος των πόρων που περιλαμβάνουν οδηγεί στην άσκηση τεράστιων πιέσεων με στόχο την ανάπτυξή τους και την αξιοποίησή τους στο πλαίσιο ανταγωνιστικών χρήσεων που δεν είναι πάντα συμβατές. Κατά συνέπεια με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση των Παράκτιων Ζωνών (ΟΔΠΖ) επιδιώκεται η διαχείριση των εν λόγω πόρων και χρήσεων κατά τρόπο που να επιτυγχάνεται ο μεγαλύτερος δυνατός αριθμός ανταγωνιστικών χρήσεων και, ταυτόχρονα, να προλαμβάνεται η πρόκληση ανεπανόρθωτων ζημιών στα φυσικά οικοσυστήματα και στις διαδικασίες που λαμβάνουν χώρα στις παράκτιες ζώνες.

1.3. Η ΟΔΠΖ είναι μία συνεχής διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας, μέσω της υιοθέτησης μίας πιο αποτελεσματικής και συνολικής διαχείρισης, επιδιώκεται:

— Η θέσπιση και διατήρηση της βιώσιμης χρήσης και ανάπτυξης των πόρων των παράκτιων ζωνών, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας διαβίωσης των ανθρώπινων κοινοτήτων που εξαρτώνται από τους εν λόγω πόρους και

— Η διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας και της παραγωγικότητας των παράκτιων οικοσυστημάτων και η βελτίωση της ποιότητας του παράκτιου φυσικού περιβάλλοντος.

1.4. Κύριος στόχος της ΟΔΠΖ είναι ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ όλων των φορέων διαχείρισης που είναι αρμόδιοι σε όλα τα επίπεδα των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και περιφερειακής διοίκησης — συμπεριλαμβανομένου και του κράτους — και των χρηστών των πόρων των παράκτιων ζωνών. Κατά συνέπεια για την αποτελεσματική εφαρμογή της απαιτείται η πλήρωση ορισμένων προϋποθέσεων. Σε αυτές περιλαμβάνονται η συνειδητοποίηση του διαπεριφερειακού χαρακτήρα της ΟΔΠΖ και της σημασίας της, η κατάρτιση ενός σχετικού προγράμματος αναγκών δράσεων και μέτρων, η θέσπιση ενός πλαισίου στο οποίο μπορεί να περιλαμβάνεται και η ΟΔΠΖ, η δημιουργία μίας περιεκτικής τράπεζας δεδομένων, η κατάλληλη τεχνογνωσία και η χορήγηση της κατάλληλης χρηματοδότησης.

2. Κύρια σημεία του εγγράφου

2.1. Το έγγραφο που κατάρτισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτει δύο στόχους:

— τη συγκέντρωση και διάδοση των κύριων εμπειριών που αποκομίστηκαν στον τομέα της πολιτικής από την εφαρμογή του προγράμματος επίδειξης της Επιτροπής για την ΟΔΠΖ·

— την προώθηση της συζήτησης και την εξεύρεση συναινετικών λύσεων σχετικά με τη στρατηγική που θα πρέπει να υιοθετηθεί στον τομέα της ΟΔΠΖ, με σκοπό την αναστροφή της τάσης της μη βιώσιμης ανάπτυξης που είναι σήμερα ευρύτατα διαδεδομένη στις παράκτιες ζώνες της Ευρώπης.

(1) ΕΕ C 182 της 24.6.1996, σ. 12.

2.2. Η εφαρμογή του προγράμματος επίδειξης επέτρεψε την αναθεώρηση της πολιτικής που είχε υιοθετηθεί για τις παράκτιες ζώνες σε ολόκληρη την Ευρώπη και κατέστησε σαφές ότι η ορθή διαχείριση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές. Στο έγγραφο καθορίζονται 7 γενικές αρχές που θα πρέπει να διέπουν κάθε μελλοντική πρωτοβουλία ΟΔΠΖ. Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική ΟΔΠΖ αποτελεί μία μέθοδο διαχείρισης που περιλαμβάνει τις 7 προαναφερθείσες αρχές και που ταυτόχρονα επιδιώκει τη βιώσιμη ανάπτυξη των παράκτιων ζωνών. Ακόμη, στο έγγραφο εξετάζονται οι υφιστάμενες επιλογές πολιτικής σχετικά με την υιοθέτηση μίας ευρωπαϊκής στρατηγικής ΟΔΠΖ, που αφορούν το ρόλο της ΕΕ, το ζήτημα της διατομεακής συνεργασίας και τη θέσπιση ενός νομικού πλαισίου.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η ΕΤΠ εκφράζει την ικανοποίησή της για το έγγραφο προβληματισμού διότι θεωρεί ότι συμβάλλει στην ανάπτυξη μίας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής ΟΔΠΖ.

3.2. Η εφαρμογή του προγράμματος επίδειξης κατέστησε σαφές ότι, παρά τα κοινά σημεία που παρουσιάζουν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παράκτιες ζώνες της Ευρώπης, οι λύσεις που αναζητούνται αφορούν γενικά τα ειδικά προβλήματα της κάθε περιοχής. Η ΕΤΠ θεωρεί κατά συνέπεια ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικής σημασίας ρόλο στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών, διότι οι εν λόγω αρχές μπορούν λόγω της πλεονεκτικής θέσης στην οποία ευρίσκονται να συμβάλουν σημαντικά στην εφαρμογή των πολιτικών ΟΔΠΖ.

3.3. Η ΕΤΠ τάσσεται υπέρ της ένταξης των συμπερασμάτων που εξήχθησαν από την εφαρμογή του προγράμματος επίδειξης σε ένα κύριο κορμό. Ακόμη, η ΕΤΠ θεωρεί ότι οι προσπάθειες που καταβάλλονται σχετικά με την ανάπτυξη μίας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής ΟΔΠΖ είναι σημαντικές για την προώθηση της ορθής διαχείρισης των παράκτιων ζωνών, ιδιαίτερα λόγω του διαπεριφερειακού χαρακτήρα της εν λόγω στρατηγικής. Η ΕΤΠ επισημαίνει τη σημασία της υιοθέτησης μίας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής ΟΔΠΖ, που θα περιλαμβάνει ένα συνεκτικό σύνολο αρχών, μέτρων και πρωτοβουλιών καθώς και ένα πρόγραμμα υποστήριξης για την καλύτερη εφαρμογή των πρακτικών ΟΔΠΖ εκ μέρους των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

4. Η σημασία της τοπικής και περιφερειακής διάστασης

4.1. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι το επόμενο βήμα για την ανάπτυξη μίας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής ΟΔΠΖ θα πρέπει να είναι η θέσπιση ενός πλαισίου το οποίο θα καταστήσει δυνατή την αποτελεσματική εφαρμογή της ΟΔΠΖ. Όπως κατέδειξε η εφαρμογή των προγραμμάτων επίδειξης υπάρχουν πολλά διαφορετικά πλαίσια που μπορούν να θεωρηθούν ως κατάλληλα και εφαρμοστέα για τα ειδικά προβλήματα της κάθε περιοχής. Τα διάφορα πλαίσια θα πρέπει να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένα στις ειδικές ανάγκες της κάθε παράκτιας ζώνης. Κατά συνέπεια η υιοθέτηση μίας αποτελεσματικής στρατηγικής από ένα κράτος μέλος ή μία επιμέρους περιφέρεια δεν σημαίνει ότι η εν λόγω στρατηγική είναι η πλέον κατάλληλη για κάποιο άλλο κράτος μέλος ή κάποια άλλη περιφέρεια.

4.2. Η εμπειρία έχει καταδείξει ότι η επιλογή του επιπέδου διαχείρισης θα πρέπει να βασίζεται στο κριτήριο του μεγέθους της σχετικής παράκτιας ζώνης. Κατά συνέπεια η ΕΤΠ τονίζει ότι το γενικό πλαίσιο ΟΔΠΖ που θα θεσπισθεί θα πρέπει να καθορίζει μία δέσμη κατευθυντήριων αρχών σε διακρατικό επίπεδο, να περιγράφει την πολιτική που θα ακολουθηθεί σε διαπεριφερειακό επίπεδο και να εστιάζεται περισσότερο στον καθορισμό και εφαρμογή της πολιτικής (συμπεριλαμβανομένης της λεπτομερούς κατάρτισης «σχεδίων» και στρατηγικών) σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

4.3. Η ΕΤΠ επισημαίνει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές βρίσκονται σε ιδιαίτερα πλεονεκτική θέση ως προς την εφαρμογή της ΟΔΠΖ, δεδομένου ότι γνωρίζουν άμεσα τα προβλήματα των παράκτιων ζωνών και διαθέτουν την κατάλληλη εμπειρία σχετικά με ζητήματα και πολιτικές που απαιτούν την υιοθέτηση μίας πολυτομεακής προσέγγισης. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές αποτελούν την ιδανική λύση για την προώθηση μεγαλύτερης συνειδητοποίησης της σημασίας ζητημάτων που αφορούν την ΟΔΠΖ, ενώ ο ρόλος που διαδραματίζουν στον τομέα της χωροταξίας μπορεί να αποδειχθεί ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη σχεδίων ΟΔΠΖ.

4.4. Επιπλέον, η ΕΤΠ τονίζει το γεγονός ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να συμβάλουν στην καλύτερη αντιμετώπιση των τοπικών αναγκών με την εξεύρεση τοπικών λύσεων για την επίλυση των ειδικών προβλημάτων της κάθε περιοχής. Η υιοθέτηση γενικών πολιτικών είναι βέβαιο ότι θα αποδειχθεί αναποτελεσματική λόγω της ποικιλομορφίας που χαρακτηρίζει τις διάφορες παράκτιες ζώνες. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην ανάπτυξη τοπικών πολιτικών ΟΔΠΖ λόγω της πλεονεκτικής θέσης την οποία κατέχουν.

4.5. Η ΕΤΠ θεωρεί απαραίτητη τη δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου συνεργασίας μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών των παράκτιων ζωνών. Θα πρέπει να εξετασθεί το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός δικτύου παρόμοιου με το Δίκτυο Βιώσιμων Πόλεων, στο πλαίσιο του οποίου θα καταστεί δυνατή η συζήτηση κοινών προβλημάτων και η διάδοση της εφαρμογής πιθανών λύσεων.

5. Η σημασία της ευρωπαϊκής διάστασης

5.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών τονίζει τη σημασία που έχει η ανάπτυξη της διάστασης ΟΔΠΖ σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεδομένου ότι στην περίπτωση αυτή θα καταστεί ευκολότερη η υιοθέτηση συνεκτικών πολιτικών ΟΔΠΖ τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις περιφέρειές τους. Εντούτοις, απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχή εφαρμογή μίας ευρωπαϊκής στρατηγικής ΟΔΠΖ αποτελεί η αντιμετώπιση ορισμένων ζητημάτων.

5.2. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι κύριος ρόλος της ΕΕ είναι η κατάρτιση γενικών κατευθυντήριων γραμμών. Στον τομέα της ΟΔΠΖ μπορούν να υιοθετηθούν περισσότερες από μία προσεγγίσεις και κατά συνέπεια κατά την επιλογή του επιπέδου διαχείρισης θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το μέγεθος της σχετικής παράκτιας ζώνης. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο θα πρέπει να πραγματοποιείται η κατάρτιση ευρύτερων πολιτικών, ενώ τα σχέδια για την ΟΔΠΖ θα πρέπει να καταρτίζονται μόνο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

5.3. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η ΕΕ θα πρέπει να αναλάβει προνοητικό ρόλο με σκοπό να διευκολυνθεί η ανάπτυξη διαδικασιών διαχείρισης των παράκτιων ζωνών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι εν λόγω διαδικασίες ενδεχομένως θα περιλαμβάνουν και τον καθορισμό ευρύτερων αρχών πολιτικής. Η ανάληψη δράσης σε επίπεδο ΕΕ είναι απαραίτητη για την παροχή υποστήριξης προς τις τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις κατά την εφαρμογή της ΟΔΠΖ. Προς το σκοπό αυτό η ΕΤΠ θεωρεί ότι θα πρέπει να εξετασθεί το ενδεχόμενο θέσπισης ενός προγράμματος υποστήριξης παρόμοιου με αυτό του Interreg IIC, με σκοπό να διευκολυνθεί η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ περιφερειών και δικτύων, σε ζώνες όπως οι περιοχές της Βόρειας Θάλασσας, της Βαλτικής Θάλασσας, του Ατλαντικού Τόξου και της Μεσογείου.

5.4. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η ΕΕ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη και διατήρηση της συνεργασίας στον τομέα της ΟΔΠΖ τόσο μεταξύ των κρατών μελών όσο και μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών. Για την ορθή διαχείριση των παράκτιων ζωνών απαιτείται η σύναψη διακρατικών συμφωνιών και η δημιουργία δικτύων συνεργασίας. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η ΕΕ είναι σε θέση να διευκολύνει τη σύναψη παρόμοιων συμφωνιών.

5.5. Η ΕΤΠ τονίζει ότι είναι απαραίτητη η συνολική αναθεώρηση όλων των πολιτικών της ΕΕ που αφορούν άμεσα τις παράκτιες ζώνες, συμπεριλαμβανομένων των πρωτοβουλιών με ευρωπαϊκή διάσταση. Στις πολιτικές αυτές περιλαμβάνονται η πολιτική χωροταξίας όπως εκφράστηκε μέσω του Σχεδίου Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Χώρου, οι κοινωνικοοικονομικές πολιτικές της ΕΕ όπως η ΚΓΠ, η αλιευτική πολιτική, τα προγράμματα υποστήριξης για τα παραθαλάσσια τουριστικά θέρετρα, οι περιβαλλοντικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων καταπολέμησης της ρύπανσης και διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και η χρηματοδότηση των Διαρθρωτικών Ταμείων που επηρεάζει σημαντικά την ανάπτυξη των παράκτιων ζωνών. Η ΕΤΠ προτείνει την αξιολόγηση ή τον έλεγχο όλων των εν λόγω πολιτικών προκειμένου να διασφαλισθεί ότι η εφαρμογή τους δεν επηρεάζει αρνητικά τις παράκτιες ζώνες. Επιπλέον, η ΕΤΠ υποστηρίζει ότι, μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος επίδειξης, θα πρέπει να ενσωματωθούν κατάλληλα οι αρχές και στρατηγικές ΟΔΠΖ σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ.

5.6. Προκειμένου να διασφαλισθεί η συνεκτικότητα των μελλοντικών πολιτικών ΟΔΠΖ σε επίπεδο ΕΕ, η ΕΤΠ προτείνει τη σύσταση μίας ομάδας επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων που θα εκπροσωπούν τα συμφέροντα των σχετικών Γενικών Διευθύνσεων στον τομέα της πολιτικής και θα καθοδηγούνται από την πλέον ενδεικνυόμενη Γενική Διεύθυνση (π.χ. ΓΔ Περιβάλλοντος). Η εν λόγω ομάδα θα πρέπει να εγκατασταθεί στο κτίριο της ΓΔ Περιβάλλοντος. Οι αρμοδιότητές της θα πρέπει να συνδέονται κυρίως με την εν εξελίξει διαδικασία ανάπτυξης μίας στρατηγικής ΟΔΠΖ της ΕΕ και την περαιτέρω ολοκλήρωση και ενσωμάτωση των αρχών της ΟΔΠΖ στους κατάλληλους τομείς πολιτικής.

5.7. Η ΕΤΠ υπογραμμίζει τη σημαντική υποστήριξη που παρέχει η ΕΕ στον τομέα της ΟΔΠΖ, η οποία εκδηλώνεται με διάφορους τρόπους, όπως μεταξύ άλλων:

- τη διευκόλυνση της εφαρμογής μίας ΟΔΠΖ μέσω της θέσπισης ενός προγράμματος υποστήριξης με σκοπό να προωθηθεί η ανάπτυξη της συνεργασίας μεταξύ των περιφερειών και των δικτύων·
- την πρόβλεψη πόρων με κύριο στόχο την παροχή υποστήριξης προς τις τοπικές και περιφερειακές διοικήσεις για την επίλυση προβλημάτων που αφορούν τις παράκτιες ζώνες·

- τη συνεχή παροχή υποστήριξης για την ανάπτυξη της έρευνας και της εκπαίδευσης στον τομέα της ΟΔΠΖ, συμπεριλαμβανομένης, παραδείγματος χάρη, της ανάπτυξης μεθοδολογιών επίδειξης και πλαισίων·
- την παροχή τεχνικής βοήθειας και τεχνογνωσίας και τη διευκόλυνση της ανάπτυξης διαπεριφερειακών πλαισίων, της διακρατικής συνεργασίας και της ανταλλαγής εμπειριών·
- την καταβολή προσπαθειών για τη μεγαλύτερη συνειδητοποίηση τόσο των οφελών όσο και της αναγκαιότητας της ΟΔΠΖ.

6. Ανάγκη ανάληψης δεσμεύσεων ως προς την εφαρμογή της ΟΔΠΖ

6.1. Η ΕΤΠ τονίζει ότι είναι αναγκαίο να υπάρξει μεγαλύτερη συνειδητοποίηση της σημασίας των παράκτιων ζωνών εκ μέρους του ευρύτερου κοινού, και ειδικότερα της ορθής διαχείρισής τους. Για να επιτευχθεί αυτό η ΕΤΠ θεωρεί ότι είναι απαραίτητη η ανάληψη δεσμεύσεων εκ μέρους του συνόλου των υπευθύνων διαχείρισης για την εφαρμογή της διαδικασίας ΟΔΠΖ, τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό, τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. Αντί ενός ρόλου υποστήριξης απαιτείται η ανάληψη ενός ενεργότερου ρόλου και η συνεχής συμμετοχή. Η αναγκαιότητα της ΟΔΠΖ θα πρέπει να αναγνωριστεί και να διατεθούν οι κατάλληλοι πόροι. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές θα πρέπει να δραστηριοποιηθούν για την ανάληψη των εν λόγω δεσμεύσεων, ενώ και οι ίδιες θα πρέπει και να αναλάβουν τις ευθύνες που τις αναλογούν.

6.2. Η ΕΤΠ έχει επίγνωση ότι η ΟΔΠΖ αποτελεί μίας περίπλοκη διαδικασία για την επιτυχή εφαρμογή της οποίας απαιτείται η συμμετοχή όλων των υπευθύνων διαχείρισης και των χρηστών, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών κυβερνήσεων, των κρατικών φορέων, των τοπικών και περιφερειακών αρχών, των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, των σχετικών εμπορικών τομέων και του κοινού. Εντούτοις, απαραίτητη προϋπόθεση για την ορθή διαχείριση των παράκτιων ζωνών είναι η ανάληψη δέσμευσης εκ μέρους όλων των υπευθύνων διαχείρισης και των χρηστών σχετικά με την εφαρμογή της ΟΔΠΖ. Προς το σκοπό αυτό η ΕΤΠ προτείνει τη σύσταση των κατάλληλων μηχανισμών στο πλαίσιο της λειτουργίας των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των εθνικών διοικήσεων με σκοπό την επίτευξη συνεργιών και τη διασφάλιση της συμμετοχής όλων των σχετικών τομέων και ατόμων.

7. Ανάγκη προσδιορισμού των ορίων των παράκτιων ζωνών

7.1. Η ΕΤΠ υποστηρίζει τον προσδιορισμό των φυσικών ορίων των παράκτιων ζωνών σε τοπική κλίμακα, όπου αυτό είναι απαραίτητο, με σκοπό τον καλύτερο καθορισμό των διαχειριστικών αναγκών τους. Προς το σκοπό αυτό θα απαιτηθεί η συγκέντρωση και η αντιπαραβολή όλων των διαθέσιμων στοιχείων σχετικά με τις παράκτιες ζώνες, τη φυσική έκτασή τους, τη διοίκησή τους και τους χρήστες τους. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι ο προσδιορισμός των φυσικών ορίων των παράκτιων ζωνών παρουσιάζει ορισμένα σημαντικά πλεονεκτήματα δεδομένου ότι θα επιτρέπει:

- τον προσδιορισμό των υφιστάμενων προβλημάτων και ελλείψεων στο διαχειριστικό τομέα·

- τον προσδιορισμό των υφιστάμενων υπευθύνων διαχείρισης και των υφιστάμενων διοικητικών συστημάτων που εφαρμόζονται στις παράκτιες ζώνες·
- την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των υφιστάμενων υπευθύνων διαχείρισης και των υφιστάμενων διοικήσεων·
- τη θέσπιση ενός πλαισίου για την ΟΔΠΖ που θα περιλαμβάνει νέες ειδικές διαχειριστικές διαρθρώσεις για κάθε παράκτια ζώνη.

7.2. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι, παρά το γεγονός ότι τα όρια των παράκτιων ζωνών καθορίζονται από φυσικές διαδικασίες και συστήματα, για τον προσδιορισμό των εν λόγω ορίων είναι απαραίτητη η ύπαρξη ενός σημείου τομής. Κατά συνέπεια, η ΕΤΠ συνιστά την εξισορρόπηση μεταξύ των φυσικών διαδικασιών και των υφιστάμενων συστημάτων διαχείρισης κατά τον καθορισμό των ορίων των παράκτιων ζωνών. Παραδείγματος χάρι κατά την προετοιμασία ενός σχεδίου πολιτικής ΟΔΠΖ στην Ιρλανδία, διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν στη χώρα εννέα παράκτιοι θύλακες, που έχουν σχηματισθεί μέσω παράκτιων φυσικών διαδικασιών. Οι εν λόγω θύλακες διαιρέθηκαν στη συνέχεια με αποτέλεσμα τον καθορισμό 13 θυλάκων, διότι στο πλαίσιο μελέτης που εκπονήθηκε σχετικά με τα υφιστάμενα διοικητικά όρια κρίθηκε ότι για τη διευκόλυνση της κατάρτισης στρατηγικών σχεδίων ήταν προτιμότερη η δημιουργία 13, αντί εννέα, ζωνών. Η ΕΤΠ υποστηρίζει ότι ο καθορισμός των παράκτιων ζωνών θα πρέπει να πραγματοποιείται σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο, δεδομένου ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να προσδιορίσουν καλύτερα τα κατάλληλα όρια.

8. Ανάγκη διάθεσης πόρων

8.1. Η ΕΤΠ επαναλαμβάνει ότι για την ορθή εφαρμογή της ΟΔΠΖ απαιτείται η διάθεση των κατάλληλων πόρων. Οι εν λόγω πόροι είναι ιδιαίτερα απαραίτητοι για την ανάπτυξη και υποστήριξη μηχανισμών παροχής ΟΔΠΖ, για τη συλλογή και αντιπαραβολή στοιχείων καθώς και για την παροχή εκπαίδευσης.

8.2. Η ΕΤΠ επισημαίνει ότι η συλλογή και αντιπαραβολή στοιχείων αποτελεί στοιχείο θεμελιώδους σημασίας για τη θέσπιση ενός πλαισίου ΟΔΠΖ. Η συγκέντρωση πληροφοριών και η αντιπαραβολή τους κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η πρόσβαση σε αυτές και η επιλογή των στοιχείων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον απαιτεί την εφαρμογή μίας πολυδάπανης και χρονοβόρου διαδικασίας. Οι περισσότερες πληροφορίες ήδη υπάρχουν αλλά είτε δεν είναι γνωστές είτε δεν είναι δυνατή η πρόσβαση σε αυτές. Κατά συνέπεια, η ΕΤΠ πιστεύει ότι το κόστος που θα απαιτηθεί θα μειωθεί σημαντικά στην περίπτωση που εντοπισθούν πρώτα οι ήδη διαθέσιμες πληροφορίες και στη συνέχεια, αφού διαπιστωθεί ποια στοιχεία λείπουν, συγκεντρωθούν τα απαραίτητα στοιχεία. Για τον καθορισμό των αναγκών στους τομείς της έρευνας και της ενημέρωσης θα πρέπει να υπάρξει ουσιαστική συνεργασία μεταξύ των ερευνητικών οργανισμών και των υπεύθυνων διαχείρισης των παράκτιων ζωνών.

8.3. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η διάθεση πόρων στους τομείς της εκπαίδευσης και της ενίσχυσης του βαθμού συνειδητοποίησης της σημασίας της ΟΔΠΖ, είναι ιδιαίτερα σημαντική, ιδιαίτερα όσον αφορά τους ήδη υπάρχοντες υπεύθυνους διαχείρισης των παράκτιων ζωνών. Πιθανώς, οι υπάρχοντες υπεύθυνοι διαχείρισης να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στη εφαρμογή των μελλοντι-

κών διαδικασιών διαχείρισης των παράκτιων ζωνών. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι είναι απαραίτητη τόσο η μεγαλύτερη εκ μέρους τους συνειδητοποίηση των οφελών και της αναγκαιότητας της ολοκληρωμένης διαχείρισης των παράκτιων ζωνών όσο και η εκπαίδευσή τους σχετικά με τις πρακτικές εφαρμογές της ΟΔΠΖ.

9. Συμπεράσματα

Η Επιτροπή των Περιφερειών

9.1. εκφράζει την ικανοποίησή της για το έγγραφο προβληματισμού διότι θεωρεί ότι η ανάπτυξη των αρχών της ΟΔΠΖ που λαμβάνει χώρα είναι ιδιαίτερα σημαντική για την χάραξη μίας Ευρωπαϊκής Στρατηγικής ΟΔΠΖ που θα έχει ως στόχο την προστασία των παράκτιων ζωνών, την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης τους και την ανάπτυξη συστημάτων ενίσχυσης της διαπεριφερειακής συνεργασίας.

9.2. τονίζει ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να διαδραματίσουν ζωτικής σημασίας ρόλο στο πλαίσιο της Ολοκληρωμένης Διαχείρισης των Παράκτιων Ζωνών, λόγω της εμπειρίας που διαθέτουν στον τομέα της αντιμετώπισης πολυτομεακών προβλημάτων και του γεγονότος ότι τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι παράκτιες ζώνες απαιτούν ειδικές λύσεις για τα ειδικά προβλήματα της κάθε περιοχής. Λόγω του διαφορετικού χαρακτήρα της κάθε παράκτιας ζώνης, μόνον οι τοπικές και περιφερειακές αρχές είναι σε θέση να παράσχουν τοπικές λύσεις για τα τοπικά προβλήματα. Υποστηρίζεται η δημιουργία δικτύων συνεργασίας μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών των παράκτιων ζωνών προκειμένου να καταστεί δυνατή η συζήτηση κοινών προβλημάτων και η διάδοση της εφαρμογής πιθανών λύσεων, στην οποία θα πρέπει να συμμετάσχουν οι ομάδες συμφερόντων και χρηστών, αλλά και ο τοπικός πληθυσμός.

9.3. υπογραμμίζει τη σημασία της ευρωπαϊκής διάστασης για την ανάπτυξη μίας ευρωπαϊκής στρατηγικής ΟΔΠΖ και δηλώνει ότι κατά την άποψή της ο ρόλος της ΕΕ θα πρέπει να περιοριστεί στη χάραξη γενικών κατευθυντήριων γραμμών και στην παροχή υποστήριξης. Κατά τον τρόπο αυτό θα διευκολυνθεί η συνεργασία μεταξύ των περιφερειών και των δικτύων των κρατών μελών και των τρίτων χωρών. Η ΕΕ είναι κατ' εξοχήν σε θέση να αναλάβει τις προσπάθειες για την ενίσχυση της διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα της θέσπισης μίας στρατηγικής ΟΔΠΖ, δεδομένων των ευκαιριών που θα παράσχει το νέο πρόγραμμα Interreg IIIB.

9.4. τονίζει ότι είναι απαραίτητη η συνολική αναθεώρηση όλων των πολιτικών της ΕΕ που αφορούν άμεσα τις παράκτιες ζώνες. Στις πολιτικές αυτές περιλαμβάνονται το Σχέδιο Ανάπτυξης του Ευρωπαϊκού Χώρου, η ΚΓΠ, η αλιευτική πολιτική, τα προγράμματα υποστήριξης για τα παραθαλάσσια τουριστικά θέρετρα, οι περιβαλλοντικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων καταπολέμησης της ρύπανσης και διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και η χρηματοδότηση των Διαρθρωτικών Ταμείων που επηρεάζει σημαντικά την ανάπτυξη των παράκτιων ζωνών

9.5. υποστηρίζει τη σύσταση μίας ομάδας επιστημόνων διαφόρων ειδικοτήτων που θα εκπροσωπούν τα συμφέροντα των σχετικών Γενικών Διευθύνσεων στον τομέα της πολιτικής. Οι αρμοδιότητες της εν λόγω ομάδας θα πρέπει να συνδέονται κυρίως με την εν εξελίξει διαδικασία ανάπτυξης μίας στρατηγικής ΟΔΠΖ της ΕΕ και την περαιτέρω ολοκλήρωση και ενσωμάτωση των αρχών της ΟΔΠΖ στους κατάλληλους τομείς πολιτικής.

9.6. θεωρεί ότι για την εφαρμογή της διαδικασίας ΟΔΠΖ είναι απαραίτητη η ανάληψη δεσμεύσεων εκ μέρους του συνόλου τόσο των υπεύθυνων διαχείρισης όσο και των χρηστών και προτείνει τη σύσταση των κατάλληλων μηχανισμών στο πλαίσιο της λειτουργίας των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των εθνικών διοικήσεων με σκοπό την επίτευξη συνεργιών και τη διασφάλιση της συμμετοχής όλων των σχετικών τομέων και ατόμων.

9.7. υποστηρίζει τον προσδιορισμό των φυσικών ορίων των παράκτιων ζωνών σε τοπική κλίμακα, όπου αυτό είναι απαραίτητο, με σκοπό τον καλύτερο καθορισμό των διαχειριστικών αναγκών τους και προτείνει την εξισορρόπηση μεταξύ των φυσικών διαδικα-

σιών και των υφιστάμενων συστημάτων διαχείρισης κατά τον καθορισμό των ορίων των παράκτιων ζωνών. Ο καθορισμός των παράκτιων ζωνών θα πρέπει να πραγματοποιείται σε τοπικό/περιφερειακό επίπεδο, δεδομένου ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές μπορούν να προσδιορίσουν καλύτερα τα κατάλληλα όρια και γνωρίζουν καλύτερα τα υφιστάμενα διαχειριστικά και διοικητικά προβλήματα.

9.8. επαναλαμβάνει ότι για την ορθή εφαρμογή της ΟΔΠΖ απαιτείται η διάθεση των κατάλληλων πόρων, ιδιαίτερα όσον αφορά την ανάπτυξη και υποστήριξη μηχανισμών παροχής ΟΔΠΖ, τη συλλογή και αντιπαραβολή στοιχείων, καθώς και την παροχή εκπαίδευσης.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Jos CHABERT

Ψήφισμα της Επιτροπής Περιφερειών για την «Εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής σχετικά με την απασχόληση»

(2000/C 226/12)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της στις 8 Νοεμβρίου 1999, να καταρτισθεί σχετικό ψήφισμα και να ανατεθούν οι προπαρασκευαστικές εργασίες στην επιτροπή 6 «Απασχόληση, οικονομική πολιτική, ενιαία αγορά, βιομηχανία, ΜΜΕ»·

έχοντας υπόψη τη συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στην Λισσαβόνα, στις 23/24 Μαρτίου 2000, στην οποία εξετάστηκαν τα θέματα της απασχόλησης, των οικονομικών μεταρρυθμίσεων και της κοινωνικής συνοχής·

έχοντας υπόψη τις προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της για την απασχόληση με τους εξής τίτλους: «Ο ρόλος των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη σύνδεση των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με επιχειρήσεις»⁽¹⁾, «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης υπέρ των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ) καινοτομίας που δημιουργούν θέσεις απασχόλησης — Πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και την απασχόληση»⁽²⁾, «Βασικές κατευθύνσεις μελλοντικής οικονομικής πολιτικής»⁽³⁾, «Ανακοίνωση της Επιτροπής: Από τις κατευθυντήριες γραμμές στην πράξη: εθνικά σχέδια για την απασχόληση», «Ανακοίνωση της Επιτροπής: Πρόταση κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών το 1999»⁽⁴⁾, «Ανακοίνωση της Επιτροπής: Προσαρμογή και ανάπτυξη του κοινωνικού διαλόγου σε κοινοτικό επίπεδο» και «Σχέδιο απόφασης του συμβουλίου που τροποποιεί την απόφαση 70/532/ΕΟΚ περί συστάσεως της μόνιμης επιτροπής απασχολήσεως των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων»⁽⁵⁾· «Περιεχόμενο των τοπικών συμφώνων για την απασχόληση και οι συνέπειες για τις διαρθρωτικές πολιτικές»⁽⁶⁾ και «Πρόταση κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών για το 2000»⁽⁷⁾·

έχοντας υπόψη το σχέδιο ψηφίσματος που υιοθετήθηκε ομόφωνα από την επιτροπή 6, στις 24 Ιανουαρίου 2000 (Εισηγητές: ο κ. Henning Jensen, DK, ΕΣΚ, και ο κ. Pedro Sanz Alonso, ES, ΕΛΚ)·

εκτιμώντας ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν, σε πολλά κράτη μέλη, αποφασιστικό ρόλο στη διαμόρφωση του περιβάλλοντος και των συνθηκών, εντός των οποίων λειτουργούν οι επιχειρήσεις. Εκπληρούν σημαντική λειτουργία υποστηρίζοντας την τοπική οικονομική και βιομηχανική ανάπτυξη και διασφαλίζοντας ένα ευνοϊκό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον, το οποίο μπορεί να προσελκύσει και να προωθήσει την εγκατάσταση και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων·

εκτιμώντας ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές αποτελούν βασικούς παράγοντες για τη χάραξη της πολιτικής τόσο στον τομέα της εκπαίδευσης, όσο και στον τομέα της επαγγελματικής κατάρτισης διότι μπορούν να συμβάλουν στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ της εκπαίδευσης/κατάρτισης και των επιχειρήσεων, και, με τη στρατηγικά πλεονεκτική θέση τους, συμβάλλουν στην ανάπτυξη της συνεργασίας και στη διεξαγωγή διαλόγου, σε τοπικό επίπεδο, μεταξύ όλων των σημαντικών παραγόντων των δύο αυτών τομέων·

εκτιμώντας ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν ένα ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης άμεσα ως εργοδότες και έμμεσα ως δημιουργοί ευνοϊκών συνθηκών για τις επιχειρήσεις·

(1) CdR 346/96 fin — EE C 116 της 14.4.1997, σ. 98.

(2) CdR 46/98 fin — EE C 251 της 10.8.1998, σ. 41.

(3) CdR 110/98 fin — EE C 51 της 22.2.1999, σ. 63.

(4) CdR 279/98 fin — EE C 51 της 22.2.1999, σ. 59.

(5) CdR 343/98 fin — EE C 93 της 6.4.1999, σ. 54.

(6) CdR 91/99 fin — EE C 293 της 13.10.1999, σ. 1.

(7) CdR 360/99 fin.

εκτιμώντας ότι η ΕΤΠ έχει προτείνει την πρωτοβουλία «Ανάληψη δράσης σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο για την ενίσχυση της απασχόλησης», η οποία δίνει την ευκαιρία στις τοπικές και περιφερειακές αρχές να προωθήσουν τα εθνικά προγράμματα απασχόλησης·

εκτιμώντας ότι στην Κοινή Έκθεση για την Απασχόληση (1999) αναφέρεται ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν αναγνωρίσει τη σημασία των δράσεων που έχουν αναληφθεί σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, ενώ η εν λόγω πτυχή μπορεί να ενισχυθεί περισσότερο·

εκτιμώντας ότι τα αποτελέσματα των διασκέψεων που διοργανώθηκαν το φθινόπωρο του 1999 στο Ελσίνκι και στο Aarhus⁽¹⁾ δείχνουν σαφώς την έντονη προθυμία των τοπικών και περιφερειακών φορέων να συμμετάσχουν ενεργώς στην εφαρμογή της στρατηγικής για την Ευρωπαϊκή Απασχόληση·

υιοθέτησε ομόφωνα κατά την 33η σύνοδο ολομέλειάς της, της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 12ης Απριλίου), το ακόλουθο ψήφισμα.

1. Η Επιτροπή των Περιφερειών εφιστά την προσοχή στις εξής προϋποθέσεις για μία επιτυχή προσέγγιση όσον αφορά την εφαρμογή της στρατηγικής για την ευρωπαϊκή απασχόληση

1.1. Λόγω της παγκοσμιοποίησης των αγορών αλλά και των διαφορετικών οικονομικών δομών τους, η αποτελεσματική καταπολέμηση της ανεργίας απαιτεί σταθερή μακροοικονομική πολιτική που θα υποστηρίζεται με στοχοθετημένες και δραστικές πολιτικές απασχόλησης οι οποίες θα πρέπει να πληρούν τα εξής κριτήρια:

- άμεση γνώση των δυνατοτήτων για πραγματική ανάπτυξη και απασχόληση σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο
- εξατομικευμένη και προσωπική καθοδήγηση και κατάρτιση προκειμένου να εξισορροπηθούν η προσφορά και η ζήτηση στην αγορά εργασίας
- γεωγραφική και πολιτιστική εγγύτητα για τις δυσπρόσιτες ομάδες ατόμων.

1.2. Μια σημαντική βάση για τις προσπάθειες συντονισμού της ΕΕ στον τομέα της απασχόλησης θα πρέπει να είναι η τήρηση της αρχής της επικουρικότητας και η ευθύνη κάθε κράτους μέλους για την πολιτική απασχόλησης που εφαρμόζει. Είναι γενικά επιθυμητό να διαδραματίζουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές σημαντικό ρόλο στον τομέα της απασχόλησης, αλλά εναπόκειται κυρίως στα κράτη μέλη η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των συμφερόντων των εθνικών, και των τοπικών και περιφερειακών αρχών.

1.3. Γι' αυτό η τελική επιτυχία της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση θα εξαρτηθεί από το συνολικό σχεδιασμό της και από την εξεύρεση του πλέον ενδεδειγμένου τρόπου εφαρμογής της.

1.4. Η περιφερειακή και τοπική αυτονομία σε θέματα απασχόλησης αποτελεί προϋπόθεση για την ανάληψη δράσεων όσον αφορά την προσαρμογή των προσόντων των εργαζομένων στις ανάγκες των τοπικών επιχειρήσεων. Σε πολλές περιοχές, η προσαρ-

μογή αυτή είναι δυνατή μόνο σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, και ως εκ τούτου, η συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών καθίσταται ζωτικής σημασίας όσον αφορά την πλαισίωση, ανάπτυξη, και θέσπιση των εθνικών σχεδίων δράσης.

2. Η Επιτροπή των Περιφερειών επισημαίνει, όπως δείχνουν τα ακόλουθα παραδείγματα, ότι η ενεργός συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση

2.1. Είναι ευκολότερο για τις τοπικές και περιφερειακές αρχές να συνεργασθούν με τους επιχειρηματικούς και άλλους εταίρους για να εφαρμόσουν προνοητικές πολιτικές απασχόλησης από ό,τι με τα υψηλότερα επίπεδα της διοίκησης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν άμεση γνώση των εμποδίων και των ευκαιριών που υπάρχουν στις τοπικές επιχειρήσεις, πράγμα που τις διευκολύνει στην εξεύρεση κοινών λύσεων.

2.2. Οι περιφερειακές και τοπικές αρχές κατέχουν προνομιούχο θέση για να περιορίσουν τη γραφειοκρατία και να επιταχύνουν τις διοικητικές διαδικασίες για τα σχέδια δημιουργίας και ανάπτυξης των επιχειρήσεων και της απασχόλησης.

2.3. Το τοπικό και περιφερειακό περιβάλλον, διαμέσου των οργανώσεων που δρουν εντός αυτού, αποτελεί το μόνο δυνατό σημείο πρόσβασης για τα άτομα που αντιμετωπίζουν δυσκολίες προκειμένου να εξεύρουν απασχόληση ή που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, το οποίο τους επιτρέπει να συμμετάσχουν σε επαγγελματικά προγράμματα και σε προγράμματα για την προσωπική τους εξέλιξη.

2.4. Πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στη δυνατότητα δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στον τομέα των υπηρεσιών και ειδικότερα «των υπηρεσιών μέριμνας», δεδομένων των σημερινών δημογραφικών τάσεων και της αύξησης της προσδοκώμενης διάρκειας ζωής των ηλικιωμένων, έτσι ώστε τούτο να συμβάλει στη μείωση του βάρους που αντιπροσωπεύει η μη αμειβόμενη μέριμνα των εξαρτώμενων ατόμων την οποία επωμίζονται κυρίως οι γυναίκες, προκειμένου να καταστεί δυνατή η μείωση της δυσαναλογίας όσον αφορά τα επίπεδα απασχόλησης ανδρών και γυναικών.

(1) Ευρωπαϊκή Διάσκεψη Δημάρχων με θέμα την απασχόληση: οι τοπικές αρχές ως φορείς προώθησης της απασχόλησης Ελσίνκι, Φινλανδία, 9-10 Σεπτεμβρίου 1999. Ευρωπαϊκή Διάσκεψη με θέμα τις εταιρικές σχέσεις στην τοπική απασχόληση. Aarhus, Δανία, 23-24 Νοεμβρίου 1999.

2.5. Σε ορισμένα κράτη οι τοπικές και περιφερειακές αρχές διαδραματίζουν μεσολαβητικό ρόλο στις συλλογικές διαπραγματεύσεις μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο επιχειρήσεων. Αυτό διευκολύνει την ταχύτερη προσαρμογή στις νέες συνθήκες της αγοράς εργασίας και της οικονομίας όπως και στην επίτευξη μεγαλύτερης ευελιξίας όσον αφορά την πρόσβαση των εργαζομένων στην κατάρτιση.

2.6. Έχει αποκτηθεί πολύτιμη εμπειρία από τους διάφορους οργανισμούς περιφερειακής ανάπτυξης οι οποίοι ενισχύουν τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και την επιχειρηματική πρωτοβουλία χρησιμοποιώντας μία γενική προσέγγιση που συνδυάζει την ενίσχυση των επενδύσεων για την έρευνα και την ανάπτυξη.

2.7. Σημαντικό μέσο για την προαγωγή των μικρών επιχειρήσεων και την ανάληψη επιχειρηματικών πρωτοβουλιών αποτελούν τα τοπικά σχέδια για την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, τα οποία προωθούν την ίδρυση και ανάπτυξη συνεταιριστικών επιχειρήσεων και συμπράξεων.

2.8. Η δημιουργία ενός πρόσφορου περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις, εκ μέρους των τοπικών και περιφερειακών αρχών θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη της απασχόλησης για ίδιο λογαριασμό και των εταιριών κοινωνικής οικονομίας.

2.9. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, βασιζόμενες στην ανάπτυξη των τοπικών παρατηρητηρίων των εταιριών και των δικτύων τους, μπορούν να συμβάλουν στον αμεσότερο προσδιορισμό των ευκαιριών απασχόλησης και δραστηριοτήτων στις οποίες η ζήτηση δεν έχει ικανοποιηθεί.

3. Η Επιτροπή των Περιφερειών υποβάλλει στα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τις εξής προτάσεις σχετικά με τα περαιτέρω βήματα για την εφαρμογή της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση

3.1. Για να μπορέσουν οι περιφερειακές και τοπικές αρχές να εκπληρώσουν τον προαναφερθέντα ρόλο τους πρέπει να διεξαχθεί ένας εποικοδομητικός διάλογος μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών και των κεντρικών κυβερνήσεων.

3.2. Ιδεώδες φόρουμ για παρόμοια ανταλλαγή απόψεων αποτελεί η ετήσια «κυκλική» διαδικασία θέσπισης, εφαρμογής και αξιολόγησης εθνικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση. Το Συμβούλιο έχει ήδη αναγνωρίσει το ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη 12η κατευθυντήρια γραμμή του έτους 2000. Είναι πλέον καιρός για όλα τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν την πρόκληση και να αναγνωρίσουν στις τοπικές και περιφερειακές αρχές το ρόλο που τους ανήκει στην εν λόγω διαδικασία.

3.3. Μία λογική συνέπεια της ρύθμισης αυτής πρέπει να είναι η έγκαιρη δημοσίευση, από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, της ετήσιας κοινής έκθεσης και των προτάσεων για τις κατευθυντήριες γραμμές τους επόμενου έτους. Αυτό θα επιτρέψει να αποτελέσουν τα εν λόγω αποφασιστικής σημασίας έγγραφα αντικείμενο διεξοδικών πολιτικών συζητήσεων τόσο στην ΕΤΠ όσο και στο ΕΚ.

3.4. Με την καθιέρωση των «Συστάσεων» του Συμβουλίου για καθένα από τα κράτη μέλη, δημιουργήθηκε ένα νέο και σημαντικό συντονιστικό μέσο της ευρωπαϊκής πολιτικής για την απασχόληση. Οι συστάσεις παρέχουν την ευκαιρία στα κράτη μέλη να κατανοήσουν τη σημασία που έχουν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές στην καταπολέμηση της ανεργίας. Πάντως, οι συστάσεις πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τα διαφορετικά καθήκοντα και αρμοδιότητες που έχουν οι περιφερειακές και τοπικές αρχές σε κάθε κράτος μέλος.

3.5. Σύμφωνα με το σημείο 3.4, η Σύνοδος Κορυφής καλείται να δώσει οδηγίες στο Συμβούλιο και στις κυβερνήσεις για τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην προετοιμασία και εφαρμογή των εθνικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση.

3.6. Η ΕΤΠ ζητεί από την Πορτογαλική Προεδρία της ΕΕ να την προσκαλέσει να συμμετάσχει στο προγραμματιζόμενο «φόρουμ υψηλού επιπέδου» που θα αξιολογήσει την πολιτική απασχόλησης της ΕΕ πριν από τη Σύνοδο Κορυφής του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου τον Ιούνιο του 2000.

Βρυξέλλες, 12 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Jos CHABERT

Ψήφισμα της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Ετήσια δήλωση για τις προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών»

(2000/C 226/13)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη τους Στρατηγικούς Στόχους 2000-2005 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (COM(2000) 154)·

έχοντας υπόψη το Πρόγραμμα Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2000 (COM(2000) 155 τελικό)·

έχοντας υπόψη τις Πολιτικές Προτεραιότητες της Επιτροπής των Περιφερειών (R CdR 351/99 pt.7)·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το 5ετές Στρατηγικό Πρόγραμμα (B5-0143, 0144 και 0145/2000) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το Πρόγραμμα Εργασίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (B-50228, 0229 και 0230/2000)·

εκτιμώντας ότι η ακριβέστερη ευθυγράμμιση των προτεραιοτήτων και των στόχων όλων των οργάνων της ΕΕ θα ενισχύσει τον αντίκτυπο των πρωτοβουλιών και των δράσεων των μεμονωμένων οργάνων·

εκτιμώντας ότι η Επιτροπή των Περιφερειών, ως εκπρόσωπος των τοπικών και περιφερειακών αρχών της Ευρώπης, επιθυμεί να λάβει θέση ως προς τις προτεραιότητες που προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή·

εκτιμώντας ότι η Επιτροπή των Περιφερειών επιθυμεί να εκθέσει τις προτεραιότητές της για το προσεχές έτος, ενόψει της προσεχούς υιοθέτησης του προγράμματος εργασίας της για την περίοδο 2000-2001·

εκτιμώντας ότι ενόψει της διεύρυνσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει να αντιμετωπίσει συγκεκριμένα προοδευτικές θεμελιώδεις μεταρρυθμίσεις·

εκτιμώντας ότι η συμμετοχή της Επιτροπής των Περιφερειών, ως εκπροσώπου των τοπικών και περιφερειακών αρχών στο θεσμικό πλαίσιο της ΕΕ, θα διευρύνει τη βάση της δράσης της ΕΕ·

εκτιμώντας ότι στα περισσότερα κράτη μέλη υπάρχει αυξανόμενη τάση προς την αποκέντρωση και την ενίσχυση των αρμοδιοτήτων των υποεθνικών διοικητικών βαθμίδων και ότι, κατά συνέπεια, οι εν λόγω διοικητικές βαθμίδες ενδιαφέρονται και συμμετέχουν όλο και περισσότερο στις ευρωπαϊκές επιλογές και πολιτικές·

A. Όσον αφορά τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής:

Στρατηγικοί Στόχοι 2000-2005 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

1. επιδοκιμάζει τους Στρατηγικούς Στόχους 2000-2005 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής· επικροτεί το γεγονός ότι κοινοποιώντας τους κύριους πολιτικούς της στόχους για τα προσεχή έτη, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε στις τοπικές και περιφερειακές αρχές την ευκαιρία να εκφράσουν τις απόψεις τους και να υποβάλουν σαφείς προτάσεις και υποδείξεις·

2. σημειώνει με ικανοποίηση ότι η Επιτροπή σκοπεύει να συγκεντρώσει τις προσπάθειές της στις κύριες εργασίες, πράγμα

που, κατά τη γνώμη της, ανταποκρίνεται στο πνεύμα της αρχής της επικουρικότητας· αυτές οι κύριες εργασίες πρέπει να προσδιορισθούν μέσω της εξέτασης και ακριβούς διασαφήνισης του πεδίου ελιγμών που διαθέτει η Κοινότητα·

3. συμφωνεί με τους τέσσερις στόχους που έθεσε η Επιτροπή και αναγνωρίζει τη σημασία και τον επείγοντα χαρακτήρα τους, προτίθεται δε να συμβάλει οπουδήποτε αυτό είναι δυνατό προκειμένου να επιτευχθούν το ταχύτερο οι εν λόγω στόχοι·

4. επιθυμεί να υπενθυμίσει ότι κάθε πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει ως στόχο το να ανταποκριθεί στις προσδοκίες των Ευρωπαίων πολιτών και ότι κάθε μεταρρύθμιση των οργάνων της οφείλει, κυρίως, να αποβλέπει στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης τους·

5. δίνει ιδιαίτερη έμφαση, για τον λόγο αυτό, στα οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά θέματα, καθώς και στα θέματα προστασίας των καταναλωτών·

Πρόγραμμα Εργασίας 2000

6. επιδοκιμάζει το Πρόγραμμα Εργασίας 2000 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής·

7. εκφράζει, ωστόσο, την ανησυχία ότι ένα τόσο φιλόδοξο και λεπτομερές πρόγραμμα εργασίας ενδέχεται να αποδειχθεί ότι υπερβαίνει τις δυνατότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και ότι ο κατακερματισμός των δυνάμεων ενδέχεται να οδηγήσει σε αποτυχία·

8. πιστεύει, κατά συνέπεια, ότι εάν αναληφθούν λιγότερες δράσεις και δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στις προτεραιότητες — στις οποίες περιλαμβάνεται και η στοχοθετημένη και αποτελεσματική χρήση των διαθέσιμων πόρων — θα παρουσιαστούν καλύτερες ευκαιρίες επιτυχίας απ' ό,τι εάν καταβληθούν προσπάθειες κρούσης σε όλα τα μέτωπα ταυτόχρονα·

9. συνιστά να γίνεται σαφής διάκριση στα μελλοντικά προγράμματα εργασίας της Επιτροπής μεταξύ των προτεραιοτήτων που θα έχουν τεθεί για το υπό εξέταση έτος και οιαδήποτε άλλων πρόσθετων δράσεων·

10. είναι της γνώμης ότι σε πολλούς τομείς θα πρέπει να δίνεται μεγαλύτερη έμφαση στη βελτίωση της εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας, πριν αναληφθούν νέες πρωτοβουλίες·

11. ζητεί να ευθυγραμμιστούν οι προτεραιότητες της Επιτροπής με τους στόχους που καθορίζονται στα πορίσματα της έκτακτης συνόδου κορυφής της Λισαβόνας.

B. Όσον αφορά την επικουρικότητα:

12. φρονεί ότι είναι απαραίτητο να ληφθούν εντός των προσεχών ετών μέτρα για μια στενότερη ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, προκειμένου να δοθεί στην Ευρώπη ένας ηγετικός ρόλος στον κόσμο, αλλά ότι η εν λόγω ολοκλήρωση θα πρέπει να περιορισθεί στους τομείς όπου η ΕΕ έχει συγκεκριμένη προστιθέμενη αξία, έτσι ώστε να επιτευχθεί το υψηλότερο δυνατό επίπεδο αποδοχής και η δυνατότητα να εκφράζεται η Ευρώπη με μία φωνή·

13. επικροτεί τον στόχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να ληφθούν μέτρα για να αντιμετωπισθεί η αδυναμία της ΕΕ να προσεγγίσει τον πολίτη, καθώς και την πρόταση να επιλυθεί το πρόβλημα μέσω της στενότερης διασύνδεσης των ευρωπαϊκών πολιτικών και των πολιτικών των κρατών μελών, καθώς και των περιφερειών τους· είναι, ωστόσο, της γνώμης ότι η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας θα πρέπει να επεκταθεί και στις τοπικές και περιφερειακές αρχές·

14. θεωρεί ότι η ανάθεση της αρμοδιότητας για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων στο χαμηλότερο δυνατό επίπεδο αποτελεί τον καλύτερο τρόπο να επιτευχθεί η εγγύτητα προς τον πολίτη, αλλά προειδοποιεί ότι θα ήταν αρνητικό να ερμηνευθεί η εγγύτητα προς τον πολίτη απλώς και μόνο ως εντατικοποίηση των δημόσιων σχέσεων της ΕΕ και ως εκπροσώπηση των πολιτών από ομάδες συμφερόντων·

15. επισημαίνει με ανησυχία την τάση να ζητείται δράση της ΕΕ στους τομείς όπου τα κράτη μέλη δεν καταφέρνουν να προβούν στις απαραίτητες μεταρρυθμίσεις ή να λάβουν δύσκολες πολιτικές αποφάσεις· η αξιοπιστία της ΕΕ κινδυνεύει κατ' αυτόν τον τρόπο να υπονομευθεί.

C. Όσον αφορά τις πρωτοβουλίες της ΕΤΠ για το 2000-2001:

ΔΔ: Ευρωπαϊκή διακυβέρνηση και εκσυγχρονισμός των οργάνων της ΕΕ

16. δηλώνει ότι θα συμβάλει ενεργά στη διαδικασία της μεταρρύθμισης της Συνθήκης στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης και υποστηρίζει ένα φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρύθμισης, σαν αυτό που εκτίθεται στη γνωμοδότησή της για τη Διακυβερνητική Διάσκεψη 2000 (CdR 53/99)·

17. επιδοκιμάζει την καινοτόμο προσέγγιση που υιοθέτησε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην πρωτοβουλία της για τις νέες μορφές διακυβέρνησης και σκοπεύει να συμμετάσχει πλήρως στη συζήτηση και στη διαμόρφωση νέων ιδεών και εννοιών στον τομέα της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης και να προτείνει υποδείξεις για τη βελτίωση του νομοθετικού έργου·

18. πιστεύει ότι η συζήτηση για τις νέες μορφές διακυβέρνησης δεν θα πρέπει να περιοριστεί σε μια απλουστευτική κατακόρυφη κατανομή των εξουσιών, αλλά να αποτελέσει μια ευρεία έννοια όπου να συνυπολογίζονται οι μεταβαλλόμενες δομές της κοινωνίας·

19. ενθαρρύνει θερμά την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην πρόθεσή της να προβεί σε μια δημοκρατική και φιλόδοξη εσωτερική μεταρρύθμιση με σκοπό την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών στην Ευρώπη και στα θεσμικά όργανά της, πιστεύει ότι οι μεταρρυθμίσεις πρέπει να προχωρήσουν πέρα από μια απλή επιχείρηση αποτελεσματικότητας, αλλά να καταλήξουν στη διαμόρφωση ενός σύγχρονου και ευέλικτου εργατικού δυναμικού, προσαρμοσμένου στη νέα πολιτική νοοτροπία· ταυτόχρονα τονίζει ότι οι εσωτερικές μεταρρυθμίσεις δεν θα πρέπει να αποσπούν την προσοχή από τις εξωτερικές πολιτικές·

Διεύρυνση

20. είναι της γνώμης ότι, κατόπιν της αποφάσεως που ελήφθη στη Σύνοδο Κορυφής του Ελσίνκι τον Δεκέμβριο του 1999 να αρχίσουν διαπραγματεύσεις με όλες τις υποψήφιες χώρες, ακόμη και με τις χώρες του λεγόμενου «δεύτερου κύματος», οι προετοιμασίες για τη διεύρυνση έχουν την ύψιστη προτεραιότητα και υπογραμμίζει ιδιαίτερα την ανάγκη να συμμετάσχουν σε αυτές οι τοπικές και περιφερειακές αρχές των υποψήφιων χωρών·

21. θα επεκτείνει, θα εντατικοποιήσει και θα βελτιώσει τις επαφές της με όλες τις υποψήφιες χώρες και θα επιδιώξει την αύξηση της συμμετοχής των τοπικών και περιφερειακών αρχών στις προενταξιακές προετοιμασίες·

22. ζητεί να υπάρξει συντονισμός των δραστηριοτήτων και συνεργασία μεταξύ της ΕΤΠ και των ευρωπαϊκών οργάνων, προκειμένου να επιτευχθεί μεγαλύτερη συνέργια και καλύτερα αποτελέσματα υπέρ των ενδιαφερόμενων υποψηφίων χωρών και επομένως να γίνουν καλύτερα κατανοητές και αποδεκτές οι διαδικασίες διεύρυνσης και ολοκλήρωσης, τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις υποψήφιες χώρες·

23. τονίζει, επίσης, ότι η στρατηγική για τη διεύρυνση πρέπει να υλοποιηθεί σε αρμονία με τις στρατηγικές για τις περιοχές εκτός ΕΕ, ειδικότερα της Μεσογείου και της Βαλτικής, ούτως ώστε να εξασφαλισθεί, πέρα από τα σύνορα της διευρυμένης ΕΕ, η δημιουργία ζωνών ειρήνης και οικονομικής και κοινωνικής συνεργασίας·

Μία Ευρώπη με αξίες, κοντά στους πολίτες της

24. έχει την πεποίθηση ότι οι πολίτες δεν θα υποστηρίζουν μία Ευρώπη-«υπεραγορά», αλλά — όπως απέδειξαν ορισμένα πρόσφατα γεγονότα — μια Ευρώπη με αξίες και θεμελιώδη δικαιώματα, μια Ευρώπη με πολιτικό χαρακτήρα· φρονεί, επομένως, ότι αυτός θα πρέπει να είναι ο πρωταρχικός στόχος της μεταρρύθμισης της Συνθήκης, η κατάρτιση ενός Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και της αναμενόμενης Λευκής Βίβλου για τις νέες μορφές διακυβέρνησης·

25. είναι της γνώμης ότι το αίτημα της τοπικής δημοκρατίας πρέπει να συμπεριληφθεί στην Συνθήκη και ότι είναι, επομένως, απαραίτητο να αποτελέσει ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων αναπόσπαστο μέρος της Συνθήκης της Ένωσης·

26. καλεί τα κράτη μέλη να προβούν, στο πλαίσιο της ΔΔ, σε διαπραγματεύσεις με θάρρος και όραμα· έχει την πεποίθηση ότι το Πρόγραμμα Δράσης της ΔΔ θα πρέπει να είναι ένα πρόγραμμα δράσης υπέρ των πολιτών· κατά συνέπεια έχει σημασία να συμμετάσχουν ενεργά στη ΔΔ τόσο το Κοινοβούλιο όσο και οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, μέσω της ΕΤΠ· επικροτεί σχετικά την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Διάλογος για την Ευρώπη και θα αξιοποιήσει ευχαρίστως αυτή την ευκαιρία προκειμένου να συμβάλει δυναμικά στη διαδικασία της ΔΔ·

27. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προωθήσει την προβολή των δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο με τη βοήθεια μιας αποτελεσματικής επικοινωνίας όσο και βελτιώνοντας τη διαφάνεια σε όλες τις δράσεις, προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των Ευρωπαίων πολιτών·

28. ενόψει της νέας απειλής του λαϊκιστικού ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας, ζητεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να ενισχύσει τη δέσμευσή της ότι θα εγγυάται ίσα δικαιώματα και ίσες ευκαιρίες για τους πολίτες, καθώς και ότι θα προστατεύει τις μειονότητες σε όλη την επικράτεια της Ένωσης, με στόχο να διασφαλισθεί ότι όλοι οι Ευρωπαίοι θα μοιράζονται τα οφέλη της αυξανόμενης ευημερίας, της ασφάλειας και της αλληλεγγύης·

Απασχόληση

29. επιδοκιμάζει τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής της Λισαβόνας και υποστηρίζει την ολοκληρωμένη της προσέγγιση και την έμφαση στο ότι θα πρέπει να δοθεί ώθηση σε έναν νέο οικονομικό δυναμισμό·

30. συμμαρτίζεται τις ανησυχίες για το σταθερά υψηλό ποσοστό της ανεργίας μακράς διάρκειας σε πολλές περιοχές της Ένωσης και ελπίζει ότι το φαινόμενο αυτό θα αντιμετωπιστεί με την εναρμόνιση των οικονομικών πολιτικών και τη μεταρρύθμιση της κοινωνικής πρόνοιας, για να προαχθεί ο στόχος της πλήρους απασχόλησης·

31. τονίζει ότι η προώθηση της απασχόλησης δεν απαιτεί μόνον να αναληφθεί ειδική δράση, αλλά συνεπάγεται επίσης και τη δημιουργία ευνοϊκών μακροοικονομικών συνθηκών, καθώς και τον συντονισμό και την ολοκλήρωση των σχετικών τομέων πολιτικής, ενώ ταυτόχρονα θα πρέπει γίνονται σεβαστές οι αρχές που αποτελούν τη βάση του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου·

32. υπενθυμίζει ότι, με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, η Κοινότητα ανέλαβε την ευθύνη να συμβάλει στην επίτευξη ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης, προάγοντας τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών και υποστηρίζοντας τη δράση τους σε αυτόν τον τομέα·

33. ενθαρρύνει, επομένως, οιαδήποτε μέτρα προωθούν την καινοτομία, την τεχνολογική πρόοδο, την κοινωνία της γνώσης και το επιχειρηματικό πνεύμα, καθώς και την υιοθέτηση όλων των κατάλληλων μέτρων για τη στήριξη της ανάπτυξης των ΜΜΕ και την έναρξη μιας διαδικασίας ριζικής μεταρρύθμισης και εκσυγχρονισμού της δημόσιας διοίκησης σε όλα τα επίπεδα·

34. υπογραμμίζει, συνεπώς, την ανάγκη να ενσωματωθούν οι πολιτικές καταπολέμησης των διακρίσεων στις κατευθυντήριες γραμμές του τομέα της απασχόλησης, καθώς και την ανάγκη να ληφθούν μέτρα υπέρ των ομάδων που πλήττονται σκληρότερα από την ανεργία όπως είναι οι γυναίκες, οι νέοι, οι ηλικιωμένοι, οι εθνικές μειονότητες και τα άτομα με ειδικές ανάγκες·

35. επικροτεί την εξαγγελία να εγκαινιασθεί ένα νέο πρόγραμμα κοινωνικής δράσης και ευελπιστεί ότι το πρόγραμμα αυτό θα είναι αρκετά φιλόδοξο ώστε να ανταποκριθεί στις προκλήσεις του νέου οικονομικού δυναμισμού·

36. επικροτεί την πρόταση να ορισθούν πιο κοινοί ευρωπαϊκοί στόχοι και δείκτες στο πλαίσιο της οικονομικής, της απασχολησιακής και της κοινωνικής στρατηγικής και τονίζει ότι όχι μόνο οι ποσοτικοί, αλλά και οι ποιοτικοί στόχοι επίσης έχουν μεγάλη σημασία σε όλους τους τομείς πολιτικής, προκειμένου να αναπτυχθεί η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και η απασχόληση·

37. καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να καταρτίσει έκθεση σχετική με τις ανισότητες που παρατηρούνται στις περιοχές με υψηλό ποσοστό ανεργίας και στις περιοχές που αντιμετωπίζουν σήμερα έλλειψη εργατικού δυναμικού, καθώς και με τον ρόλο που διαδραματίζει επ' αυτού η κινητικότητα της αγοράς εργασίας, προκειμένου να στοχοθετηθούν καλύτερα οι δράσεις που πρόκειται να αναληφθούν για την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής και τη μείωση των ανισοτήτων μεταξύ των περιφερειών· δηλώνει ότι είναι διαθέσιμη να συνεργαστεί με την Επιτροπή για το έργο αυτό της εμβάθυνσης, θέτοντας στη διάθεσή της την έμμεση πείρα και τις γνώσεις που έχουν αποκτήσει επί του θέματος οι περιφέρειες και οι πόλεις της Ευρώπης·

38. επαναλαμβάνει ότι είναι αναγκαίο να επικεντρωθούν κατά προτεραιότητα οι ευρωπαϊκές πολιτικές στην προώθηση της τοπικής ανάπτυξης σε όλη την Ευρώπη και στην αξιοποίηση όλου του δυναμικού των πόρων που διαθέτουν οι περιφέρειες της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΤΠ ζητεί να αποκτήσει ευρύτερο περιεχόμενο το ευρωπαϊκό σύμφωνο για την απασχόληση, καθώς και να γενικευθούν τα τοπικά σύμφωνα για την απασχόληση, αφού ληφθούν υπόψη οι γνώσεις και οι εμπειρίες των τοπικών και περιφερειακών αρχών·

39. επικροτεί την απόφαση να πραγματοποιείται την άνοιξη κάθε έτους μία έκτακτη διάσκεψη κορυφής για την καθοδήγηση και τον συντονισμό των κοινοτικών δράσεων και των εθνικών πολιτικών. Η ΕΤΠ, ως εκπρόσωπος των τοπικών και περιφερειακών αρχών της ΕΕ ως προαγωγών της απασχόλησης και της ανάπτυξης, ζητεί να αποτελεί μόνιμο εταίρο σ' αυτή την πρωτοβουλία·

Περιβάλλον

40. προσβλέπει στη δημοσίευση του 6ου Προγράμματος Δράσης για το Περιβάλλον· επιδοκιμάζει την προσέγγιση που ανακοίνωσε ο Επίτροπος κ. Wallström, η οποία χαρακτηρίζεται από ρεαλισμό και εστιάζεται στα αποτελέσματα, και υποστηρίζει ιδιαίτερα τη μεγάλη έμφαση που δίδεται στην εφαρμογή της ισχύουσας νομοθεσίας·

41. σημειώνει με ανησυχία ότι το περιβάλλον μοιάζει να χάνει όλο και περισσότερο τη σημασία του στο πολιτικό πρόγραμμα δράσης, σε μια περίοδο κατά την οποία είναι πιο επείγον από ποτέ να ενισχυθεί η περιβαλλοντική προστασία· εκφράζει τη λύπη της που δεν ενσωματώθηκαν επαρκώς στους άλλους τομείς πολιτικής τα περιβαλλοντικά μελήματα και καλεί επίμονα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει συγκεκριμένα μέτρα·

42. είναι της γνώμης ότι οι περιβαλλοντικές καταστροφές των τελευταίων ετών κατέστησαν αρκετά σαφή την ανάγκη να ενισχυθεί η συνεργασία με τις μη κοινοτικές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της διασυνοριακής συνεργασίας, ιδίως με τα υποψήφια κράτη μέλη· τονίζει ότι πρέπει να εφαρμοσθεί ορθά η αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει»·

43. τάσσεται υπέρ μιας κατάλληλα ισορροπημένης διασύνδεσης μεταξύ οικονομικών πολιτικών και περιβαλλοντικών απαιτήσεων, δεδομένου ότι η αειφόρος ανάπτυξη αποτελεί μία αναγκαιότητα, και επισημαίνει την ανάγκη να αναπτυχθούν συντονισμένες πολιτικές για να προωθηθεί η αειφόρος ανάπτυξη και οι συνδεδεμένες με αυτή δραστηριότητες στις αγροτικές και περιφερειακές περιοχές·

44. υπογραμμίζει τον ιδιαίτερο ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών, τόσο σε ό,τι αφορά την εφαρμογή των ευρωπαϊκών και των διεθνών πολιτικών, όσο και επειδή αποτελούν το επίπεδο που αντιμετωπίζει πιο άμεσα από όλα τις συνέπειες της ζημίας του περιβάλλοντος·

Κοινωνία των πληροφοριών

45. τονίζει τη σημασία της πρόσβασης όλων των πολιτών στην κοινωνία των πληροφοριών, ιδίως στο πλαίσιο της επανάστασης του Διαδικτύου που συντελείται σήμερα, διότι η πρόσβαση στην πληροφορία αποτελεί σε τελική ανάλυση τη δύναμη του πολίτη·

υπογραμμίζει ότι είναι σημαντικό να καθιερωθεί ένας συσχετισμός μεταξύ κοινωνίας των πληροφοριών και απασχόλησης, μέσω νέων τύπων απασχόλησης, όπως το ηλεκτρονικό εμπόριο και η τηλεεργασία, με στόχο τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και την ενσωμάτωση σ' αυτή περιοχών στις οποίες η πρόσβαση είναι δύσκολη και του αγροτικού περιβάλλοντος·

ευελπιστεί ότι θα δοθεί ύψιστη προτεραιότητα στην ανάγκη να παρασχεθεί εκπαίδευση και κατάρτιση στους πολίτες σε ό,τι αφορά τη χρήση των νέων τεχνολογιών, με ιδιαίτερη έμφαση στη σχολική διδασκαλία και στη διευκόλυνση της δωρεάν σύνδεσης των εκπαιδευτικών κέντρων με το Διαδίκτυο·

σημειώνει τη σημαντική συμβολή που μπορεί να παράσχει η νέα τεχνολογία στην ανάπτυξη έξυπνων και πολυτροπικών συστημάτων μεταφορών, για να μειωθούν τα προβλήματα μεταφοράς που αντιμετωπίζουν οι πολίτες στην καθημερινή ζωή τους·

Αστικές πολιτικές

46. υπενθυμίζει ότι το 80 % των Ευρωπαίων πολιτών ζει σε αστικές περιοχές και ότι οι πόλεις έχουν ζωτική σημασία για τη διασφάλιση της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών και της Ευρώπης και αντιλαμβάνεται την αξία της ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και περιφερειακών περιοχών με ισόρροπο, συντονισμένο και βιώσιμο τρόπο·

47. τονίζει ωστόσο ότι, παρά το γεγονός αυτό, δεν υφίστανται ευρωπαϊκές πολιτικές που να αφορούν αποκλειστικά τις αστικές περιοχές και ότι η αστική διάσταση σε άλλους τομείς πολιτικής είναι ασθενής·

48. προτρέπει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προτείνει μία ολοκληρωμένη προσέγγιση των αστικών περιοχών και των ειδικών αναγκών τους και να θέσει, εντέλει, σε εφαρμογή τη νέα έμφαση στις πόλεις που προβλέπεται στο Πρόγραμμα Δράσης 2000, δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στην αειφόρο αστική ανάπτυξη·

49. σκοπεύει να υιοθετήσει το ετήσιο Πρόγραμμα Εργασίας της με βάση το παρόν ψήφισμα·

50. ζητεί από τον Πρόεδρό της να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή·

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα τη «Λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ»

(2000/C 226/14)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε το Προεδρείο στις 15 Σεπτεμβρίου 1999 με βάση το άρθρο 265, παράγραφος 5 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να εκδώσει γνωμοδότηση για τη «Λήξη της συνθήκης για την ίδρυση της ΕΚΑΧ» και να αναθέσει την προετοιμασία των σχετικών εργασιών στην επιτροπή 1 «περιφερειακή πολιτική, διαρθρωτικά ταμεία, οικονομική και κοινωνική συνοχή, διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης CdR 489/99 rev.1 που υιοθέτησε η επιτροπή 1 την 1η Φεβρουαρίου 2000 (εισηγητές: ο κ. Loke Mernizka, Μέλος του Κοινοβουλίου της Ρηνανίας Βεσφαλίας (Γ/ΕΣΚ) και ο κ. Robert Collignon, Υπουργός Προϋπολογισμού, Πολιτισμού και Αθλητισμού στην κυβέρνηση της γαλλόφωνης κοινότητας (Β/ΕΣΚ))·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την οικονομική ανάπτυξη και την απασχόληση, που εγκρίθηκε στο Άμστερνταμ στις 16 και 17 Ιουνίου 1997, με το οποίο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλείται να υποβάλει τις κατάλληλες προτάσεις, ώστε να εξασφαλίσει ότι, κατά τη λήξη της συνθήκης για την ίδρυση της ΕΚΑΧ το 2002, τα έξοδα που προέρχονται από τα τρέχοντα αποθεματικά θα χρησιμοποιηθούν για ένα ταμείο ερευνών υπέρ των τομέων που συνδέονται με τις βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα·

έχοντας υπόψη την ανακοίνωση της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 1997, για τη λήξη της συνθήκης ΕΚΑΧ/Χρηματοοικονομικές δραστηριότητες (COM(97) 506 τελικό)·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που συνήλθαν στους κόλπους του Συμβουλίου στις 20 Ιουλίου 1998 σχετικά με τη λήξη της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας 'Ανθρακα και Χάλυβα⁽¹⁾·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών που συνήλθαν στα πλαίσια του Συμβουλίου στις 21 Ιουνίου 1999 σχετικά με τη λήξη της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας 'Ανθρακα και Χάλυβα⁽²⁾·

έχοντας υπόψη την έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου σχετικά με το σχέδιο προϋπολογισμού για την λειτουργία της ΕΚΑΧ κατά το 2000 (SEC (1999)0803-C5-9917/1999)·

έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα της συμβουλευτικής επιτροπής της ΕΚΑΧ σχετικά με τη λήξη της συνθήκης ΕΚΑΧ και ιδιαίτερα τα ψηφίσματα της 25ης Μαρτίου 1999, της 2ας Απριλίου 1998, της 10ης Οκτωβρίου 1997, της 8ης Νοεμβρίου 1996 και της 28ης Μαΐου 1995·

υιοθέτησε κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας (συνεδρίαση της 13ης Απριλίου 2000), την παρούσα γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας 'Ανθρακα και Χάλυβα (Συνθήκη ΕΚΑΧ), η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 23 Ιουλίου 1952, συμβολίζει την έναρξη της πολιτικής και οικονομικής ενοποίησης της Ευρώπης η οποία υλοποιήθηκε μέσω των μεταγενέστερων συνθηκών και της περαιτέρω εξέλιξής τους και κατέληξε στη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος των κρατών που ίδρυσαν την ΕΚΑΧ ήταν να τερματίσουν, μέσω της Συνθήκης ΕΚΑΧ, τις αιωνόβιες διαφορές τους, να εδραιώσουν την ειρήνη στην Ευρώπη και να αυξήσουν την ευμάρεια των λαών. Γι' αυτό η ΕΚΑΧ διαδραμάτισε πρωτοποριακό ρόλο για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

1.2. Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα 'Ανθρακα και Χάλυβα ανταποκρίθηκε πλήρως στο ρόλο της. Συνέβαλε καθοριστικά στην εδραίωση

της ειρήνης και στην πολιτική και οικονομική ολοκλήρωση και έδωσε τα θεμέλια για την περαιτέρω ενοποίηση της Ευρώπης. Η Συνθήκη ΕΚΑΧ αποτέλεσε το ρυθμιστικό πλαίσιο των διαρθρωτικών μεταβολών και αποδείχθηκε ελαστικό και αποτελεσματικό μέσο, τόσο από οικονομική όσο και από κοινωνική άποψη, για την αντιμετώπιση των αναδιαρθρώσεων που σημειώθηκαν στις περιοχές της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα στην Ευρώπη, μολονότι πολλά από τα μέτρα που προβλέπει η Συνθήκη δεν εφαρμόζονται πλέον από καιρό. Ο βαθμός ολοκλήρωσης που επιτεύχθηκε με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ είναι σε ορισμένους τομείς σαφώς ανώτερος από το βαθμό ολοκλήρωσης που επιτυγχάνεται μέσω της Συνθήκης ΕΟΚ.

1.3. Η Συνθήκη ΕΚΑΧ χάραξε, επίσης, το πλαίσιο εντός του οποίου διεξάγεται ο διάλογος και επιτυγχάνεται η συνεργασία και η συναίνεση μεταξύ εργοδοτών, εργαζομένων και καταναλωτών κατά τη λήψη αποφάσεων οικονομικού και κοινωνικού περιεχομένου στον τομέα της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα. Κατ' αυτό

(1) ΕΕ C 247 της 7.8.1998, σ. 5.

(2) ΕΕ C 190 της 7.7.1999, σ. 1.

τον τρόπο ήταν δυνατόν να αντιμετωπιστούν οι δύσκολες τομεακές και περιφερειακές αναπροσαρμογές σε μεγάλο βαθμό με ένα κοινωνικά αποδεκτό τρόπο. Η προσέγγιση αυτή αποτέλεσε κατά κάποιο τρόπο το οικονομικό πρότυπο της Ευρώπης.

1.4. Επιχειρήσεις που ανήκουν στον κλάδο του άνθρακα και χάλυβα, και οι οποίες υπάγονται στη Συνθήκη ΕΚΑΧ, λειτουργούν στα 15 κράτη μέλη χωρίς όμως να κατέχουν παντού την ίδια σημαντική θέση. Στις περισσότερες υποψήφιες χώρες ο τομέας του άνθρακα και χάλυβα αποτελεί αρκετά σημαντική δραστηριότητα.

1.5. Στον τομέα της εξόρυξης άνθρακα όσο και στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα σημειώνεται από πολλά χρόνια μία οδυνηρή, κυρίως για τους εργαζομένους, διαρθρωτική αναπροσαρμογή. Η διαδικασία αυτή θα συνεχιστεί κατά τα επόμενα έτη, θα οξυνθεί μετά την προσχώρηση των νέων κρατών μελών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και θα προσλάβει στις υποψήφιες χώρες δραματικές διαστάσεις. Οι ριζικές ανακατατάξεις που θα προκύψουν στις βιομηχανίες χάλυβα των υποψηφίων χωρών αποτελούν μία εξαιρετικά μεγάλη πρόκληση για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

1.6. Οι βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα είναι έντονα συγκεντρωμένες σε ορισμένες περιοχές. Η οικονομική ανάπτυξη των περιοχών αυτών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη διαρθρωτική αναπροσαρμογή των σχετικών βιομηχανιών. Η ΕΚΑΧ αναγνώρισε τη μεγάλη ευθύνη που φέρει για την περιφερειακή ανάπτυξη και δημιούργησε τα μέσα για τη στήριξη της κοινωνικής και περιφερειακής πολιτικής. Για το λόγο αυτό πρέπει και η ΕΤΠ να ασχοληθεί με τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ και τις συνέπειές της για τις περιφέρειες.

2. Τα ερωτήματα που προκαλεί η λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ

Η Συνθήκη ΕΚΑΧ τέθηκε σε ισχύ το 1952 και λήγει στις 23 Ιουλίου 2002, μετά από 50ετή διάρκεια. Από την ημερομηνία λήξης και μετά οι βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα θα υπόκεινται κατ' αρχήν στις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ. Ορισμένα ερωτήματα που σχετίζονται με τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ και την ένταξη των δύο κλάδων στο πεδίο εφαρμογής της Συνθήκης ΕΚ ήδη έχουν επιλυθεί ή πρόκειται να επιλυθούν σύντομα. Εξακολουθούν όμως να εγείρονται ερωτήματα σε άλλους τομείς, τα οποία παραμένουν αναπάντητα.

2.1. Η χρησιμοποίηση των εκκρεμών αποθεματικών της ΕΚΑΧ

2.1.1. Η ΕΚΑΧ, με τη δημιουργία αποθεματικών για την εγγύηση των χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων της, συγκεντρώσε αξιοσημείωτη περιουσία, η αξιοποίηση της οποίας θα αποφασισθεί μετά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Η περιουσία αυτή συγκεντρώθηκε χάρη στις εισφορές επί των κερδών των επιχειρήσεων άνθρακα και χάλυβα. Η εισφορά καταργήθηκε την 1η Ιανουαρίου 1998. Επί του παρόντος δεν έχει υπολογισθεί ακόμη με ακρίβεια το ύψος της περιουσίας και, κυρίως, το ύψος της κατά τη λήξη της Συνθήκης το έτος 2002. Η Επιτροπή στηρίζεται στην υπόθεση ότι το υπόλοιπο αποθεματικό κατά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ θα ανέρχεται σε 1,25 δις ευρώ. Το τελικό ύψος του αποθεματικού εξαρτάται όμως από τις εργασίες που θα πρέπει να χρηματοδοτήσει η ΕΚΑΧ έως το 2002 με δικά της κεφάλαια.

2.1.2. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, που συνήλθε στις 16 και 17 Ιουνίου 1997 στο Άμστερνταμ, είχε καλέσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει κατάλληλες προτάσεις προκειμένου να εξασφαλισθεί ότι, κατά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ το 2002, τα έσοδα από τα εναπομένοντα αποθεματικά θα χρησιμοποιηθούν για ένα ταμείο έρευνας σε τομείς που σχετίζονται με τη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα. Σε ψήφισμα που εξέδωσε στις 20 Ιουλίου 1998, το Συμβούλιο των Υπουργών θεώρησε αναγκαίο να χωριστούν οι πόροι της ΕΚΑΧ από τους άλλους κοινοτικούς πόρους σε ιδιαίτερο ταμείο, να ανατεθεί η διαχείριση των πόρων αυτών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και να αποτελέσουν ειδικό κονδύλιο για ένα ερευνητικό πρόγραμμα προς όφελος των βιομηχανιών άνθρακα και χάλυβα και των σχετιζόμενων με αυτές τομέων. Η Επιτροπή σε έγγραφο εργασίας που εξέδωσε στις 16 Νοεμβρίου 1998, εξέτασε τις νομικές και οικονομικές πτυχές της πρότασης αυτής και έδωσε το θέμα της συμμετοχής των υποψηφίων χωρών οι οποίες δεν έχουν καταβάλει εισφορές στο αποθεματικό της ΕΚΑΧ. Το Συμβούλιο επιβεβαίωσε στο ψήφισμα της 21ης Ιουνίου 1999 τη θέση του, σύμφωνα με την οποία το ενεργητικό και παθητικό αποθεματικό της ΕΚΑΧ πρέπει να επιστραφεί στις υπόλοιπες Κοινότητες, αλλά ότι θα πρέπει να υπόκειται σε χωριστή διαχείριση σε σχέση με τα άλλα κοινοτικά ταμεία και ότι θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για ένα ερευνητικό ταμείο προς όφελος της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα. Τα αποτελέσματα των ερευνών αυτών πρέπει να γνωστοποιηθούν στη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα στις ΧΚΑΕ (μεταφορά τεχνολογίας).

2.1.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει την προσέγγιση αυτή με την οποία διασφαλίζεται ότι το απόθεμα της ΕΚΑΧ που δημιουργήθηκε χάρη στις εισφορές των επιχειρήσεων θα χρησιμοποιηθεί προς όφελος των επιχειρήσεων αυτών. Εφόσον οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις έχουν υποστεί για μεγάλο χρονικό διάστημα την ιδιαίτερη οικονομική επιβάρυνση που αποτελούσε η εισφορά ΕΚΑΧ, είναι λογικό να δικαιούνται τη χρησιμοποίηση των πόρων αυτών και μετά τη λήξη της Συνθήκης.

2.1.4. Ωστόσο, η ΕΤΠ κρίνει απαραίτητο να μεριμνήσει η Επιτροπή για την ανώτατη δυνατή διαφάνεια σχετικά με το ύψος του αποθεματικού της ΕΚΑΧ κατά τη λήξη της Συνθήκης και να καταρτίσει ισολογισμό του ενεργητικού και του παθητικού της ΕΚΑΧ, ο οποίος συγχρόνως θα αποτελεί ισολογισμό έναρξης της χρήσης του ειδικού ταμείου, η διαχείριση του οποίου έχει ανατεθεί στην Επιτροπή. Το αποθεματικό δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί για τη χρηματοδότηση των τρεχόντων καθηκόντων έως τη λήξη της Συνθήκης σε βαθμό ώστε να εξαντληθεί, με αποτέλεσμα το ειδικό ταμείο να μην μπορεί να εκπληρώσει το σκοπό του. Εξάλλου, τα έξοδα αυτά πρέπει να θεωρηθούν ως μη υποχρεωτικά και να καταλογισθούν χωρίς να ληφθεί υπόψη η αρχή της δημοσιονομικής σταθεροποίησης, την οποία θέσπισε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Βερολίνου το 1999. Η ΕΤΠ θεωρεί, επίσης, απαραίτητο να επιτευχθεί σαφής διαχωρισμός των τομέων που σχετίζονται με τη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα και οι οποίοι θα επωφεληθούν από τις δραστηριότητες που θα χρηματοδοτηθούν με το αποθεματικό αυτό. Επίσης, τονίζει ότι δεν θα πρέπει να υπονομευτεί η χρήση του προς όφελος της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα. Πρέπει επίσης να διευκρινιστούν τα ακριβή όρια για τη διάθεση του αποθεματικού της ΕΚΑΧ ως προς το είδος και τους στόχους των καταρτιζόμενων σχεδίων. Επίσης, είναι ανάγκη να βρεθεί μία δίκαιη λύση σχετικά με τη συμμετοχή των υποψηφίων χωρών.

2.2. Η προώθηση της έρευνας

2.2.1. Η ΕΚΑΧ διαθέτει μία πολύ πιο μακρόχρονη παράδοση όσον αφορά την προώθηση της έρευνας, από ό,τι η ΕΕ (ερευνητικά προγράμματα-πλαίσια) και μία εντελώς διαφορετική προσέγγιση όσον αφορά τους στόχους και τη διαχείριση. Η έρευνα στα πλαίσια της ΕΚΑΧ δεν προσανατολίζεται αποκλειστικά προς την υψηλή τεχνολογία, αλλά καλύπτει ένα πολύ ευρύτερο φάσμα θεμάτων. Με ποσοστό συμμετοχής της τάξης του 10 έως 15 % στις συνολικές ερευνητικές δαπάνες της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα στην Κοινότητα κατέχει σε αυτό τον οικονομικό τομέα μία πολύ σημαντικότερη θέση από ό,τι η κοινοτική χρηματοδότηση της έρευνας σε άλλους τομείς. Ακόμη σημαντικότερη είναι η συμμετοχή της στην έρευνα στον τομέα της εξορυκτικής τεχνολογίας. Συνεπώς, η ΕΚΑΧ συνέβαλε ουσιαστικά στη βελτίωση της τεχνολογικής ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα. Αυτές οι περισσότερες εφαρμοσμένες και συνδεδεμένες με την αγορά έρευνες πρέπει να συνεχιστούν και μετά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ και να μην παρεμποδιστούν από την πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ.

2.2.2. Με την απόφαση για τη χρησιμοποίηση του αποθεματικού της ΕΚΑΧ προς όφελος της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα δημιουργήθηκαν βασικά οι προϋποθέσεις για τη συνέχεια της ιδιαίτερης ενίσχυσης της έρευνας στους δύο αυτούς τομείς. Θα πρέπει να διατηρηθούν οι αποδεδειγμένα αποτελεσματικοί μηχανισμοί απόφασης για τη διάθεση των πόρων. Επίσης, θα πρέπει να συνεχιστεί η παράλληλη κοινωνική έρευνα καθώς και η έρευνα στους τομείς της ασφάλειας στους χώρους εργασίας της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα, των περιβαλλοντικών πτυχών και των μέτρων μετατροπής των βιομηχανικών εγκαταστάσεων. Προτείνεται όμως να ενσωματωθεί η έρευνα αυτή στην τεχνολογική έρευνα. Οι διαδικασίες που θα χρησιμοποιηθούν για τη διάθεση των πιστώσεων πρέπει να είναι συμβατές με τις αρχές που διέπουν τις περιβαλλοντικές πολιτικές της ΕΕ. Οι ερευνητικές προσπάθειες στον τομέα του άνθρακα και του χάλυβα που θα χρηματοδοτηθούν από την ΕΕ επιβάλλεται να συμβάλουν στη βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος. Η ΕΤΠ υποστηρίζει επίσης τις συστάσεις της Επιτροπής σχετικά με τη χρήση πιστώσεων της ΕΕ για τη χρηματοδότηση ερευνητικών δραστηριοτήτων RES.

2.2.3. Η βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα δικαιούται στον ίδιο βαθμό με τις άλλες βιομηχανίες να συμμετάσχει σε ερευνητικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το γενικό κοινοτικό προϋπολογισμό. Το ειδικό αποθεματικό κεφάλαιο που σχηματίστηκε με τις εισφορές της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα και η ειδική χρηματοδότηση της έρευνας μέσω του κεφαλαίου αυτού δεν πρέπει να αποτελέσει αφορμή για τον αποκλεισμό της βιομηχανίας αυτής από τα ερευνητικά προγράμματα.

2.3. Η ρύθμιση των ενισχύσεων

2.3.1. Η βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα υπόκειται, λόγω των χαρακτηριστικών των αγαθών που παράγει και των ειδικών συνθηκών που αντιμετωπίζει στην αγορά (όσον αφορά τη βιομηχανία χάλυβα η οποία υπόκειται σε κυκλικές διακυμάνσεις, ομογένεια των προϊόντων, εξαιρετική ευαισθησία των τιμών σε μία κορεσμένη παγκόσμια αγορά: όσον αφορά τη βιομηχανία άνθρακα: συμμετοχή στον εφοδιασμό σε ενέργεια σε ασύμφορες τιμές), σε ιδιαίτερους όρους ανταγωνισμού, γεγονός το οποίο καθιστά αναγκαία την εφαρμογή ειδικών μέτρων ενίσχυσης.

2.3.2. Σύμφωνα με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ απαγορεύεται καταρχήν η χορήγηση επιδοτήσεων. Η επιδότηση της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα προϋποθέτει, συνεπώς, μία παρέκκλιση. Το άρθρο 95 της Συνθήκης ΕΚΑΧ επιτρέπει την παρέκκλιση αυτή. Μετά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ η βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα θα υπόκειται πλήρως στις διατάξεις περί ενισχύσεων που περιλαμβάνει η Συνθήκη ΕΚ. Γενικά οι διατάξεις περί ενισχύσεων που περιλαμβάνει η Συνθήκη ΕΚ αποτελούν κατάλληλη βάση. Ωστόσο, από αρκετό καιρό οι επιχειρήσεις, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη επισημαίνουν ότι είναι απαραίτητο να δημιουργηθούν εγκαίρως, με βάση τις διατάξεις αυτές, ικανοποιητικά και δεσμευτικά νέα μέσα τα οποία να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των δύο αυτών βιομηχανιών.

2.3.3. Όσον αφορά τον τομέα του άνθρακα, η Επιτροπή προσδιόρισε, με την ομόφωνη έγκριση του Συμβουλίου, όπως διατυπώνεται στις επιμέρους αποφάσεις του και στην τελευταία που έλαβε στις 28 Δεκεμβρίου 1993 και καλύπτει την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 1994 έως τις 23 Ιουλίου 2002, το πλαίσιο εντός του οποίου επιτρέπεται κατά παρέκκλιση η χορήγηση δημοσίων ενισχύσεων στον τομέα αυτό. Κατ' αυτόν τον τρόπο η Επιτροπή αναγνώρισε την ανάγκη να εφοδιάζει ο τομέας του άνθρακα και στον μέλλον την Κοινότητα σε ενέργεια και να συμβάλει στον περιορισμό της αυξανόμενης εξάρτησης από τις εισαγωγές καυσίμων. Προκειμένου να επιτύχει το στόχο αυτό, ο τομέας του άνθρακα χρειάζεται τη χορήγηση ενισχύσεων.

2.3.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών φρονεί ότι χρειάζεται να διατυπωθούν απόψεις σχετικά με την ενδεχόμενη αναθεώρηση του καθεστώτος ενισχύσεων της Συνθήκης ΕΚ προκειμένου να εισαχθεί ειδική αναφορά για τον κλάδο του άνθρακα. Εντούτοις, ακόμη και εάν δεν πραγματοποιηθεί η εν λόγω αναθεώρηση, επείγει να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για τη δημιουργία ειδικού πλαισίου για τις ενισχύσεις του κλάδου του άνθρακα, με τη μορφή κανονισμού του Συμβουλίου, σύμφωνα με το άρθρο 89. Η Επιτροπή δεν έχει υποβάλει καμία πρόταση προς αυτή την κατεύθυνση. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει την άποψη ότι πρέπει να υποβληθεί σύντομα μία σχετική πρόταση, πριν από τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ, ώστε να μη δημιουργηθεί ανασφάλεια όσον αφορά τον προγραμματισμό των επιχειρήσεων.

2.3.5. Η κατάσταση που επικρατεί στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα όσον αφορά τον ανταγωνισμό είναι εντελώς διαφορετική. Ο αγώνας για τη χορήγηση επιδοτήσεων στον κλάδο αυτό είχε ολέθριες συνέπειες. Προκειμένου να αναχαιτισθεί η εξέλιξη αυτή, το Συμβούλιο των Υπουργών είχε εκδώσει πριν από καιρό, ύστερα από πρόταση της Επιτροπής ένα κώδικα επιδοτήσεων για τον τομέα του χάλυβα, με βάση τη Συνθήκη ΕΚΑΧ. Η Συνθήκη προβλέπει παρεκκλίσεις από τη γενική απαγόρευση των επιδοτήσεων, εφόσον αυτές αφορούν την έρευνα και την ανάπτυξη, το περιβάλλον και τον κοινωνικό τομέα. Ο κώδικας αυτός θα πρέπει όμως να εναρμονιστεί με τους όρους ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΚ.

2.3.6. Η Επιτροπή έχει υποβάλει στο μεταξύ μία πρόταση κοινοτικού πλαισίου για τις κρατικές ενισχύσεις στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα. Η πρόταση της Επιτροπής συνεχίζει ουσιαστικά τους αυστηρούς επιδοτήσεων που περιλαμβάνει ο κώδικας για τις επιδοτήσεις στον τομέα του χάλυβα, αλλά και ορισμένες προσαρμογές προς το σύστημα ελέγχου των επιδοτήσεων σύμφωνα με τη Συνθήκη ΕΚ. Και σε αυτή την περίπτωση θα ήταν σκόπιμο να εξεταστεί η δυνατότητα έκδοσης κανονισμού του Συμβουλίου με βάση το άρθρο 89 της Συνθήκης ΕΚ.

2.4. Τα μέσα της ρυθμιστικής πολιτικής

2.4.1. Η Συνθήκη ΕΚΑΧ προβλέπει ένα μεγάλο αριθμό ρυθμιστικών μέτρων που αποσκοπούν στη διασφάλιση της λειτουργίας της αγοράς άνθρακα και χάλυβα τα οποία διαφέρουν εν μέρει έντονα από τα αντίστοιχα μέσα της Συνθήκης ΕΚ. Τα μέτρα αυτά αντικατοπτρίζουν, αφενός, τις ιδιαίτερες συνθήκες της αγοράς στους δύο αυτούς τομείς, όπως παραδείγματος χάρι η αστάθεια της συγκυριακής συμπεριφοράς, αφετέρου, εκφράζουν ένα διαφορετικό οικονομικό προσανατολισμό, ο οποίος επικρατούσε κατά την υπογραφή της Συνθήκης ΕΚ. Μετά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ είναι απαραίτητο να υπαχθούν οι βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα στις ρυθμιστικές διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ.

2.4.2. Σύμφωνα με τη γνώμη της ΕΤΠ θα πρέπει να διατηρηθούν εκείνα τα μέτρα της Συνθήκης ΕΚΑΧ τα οποία έχουν αποδειχθεί ως αποτελεσματικά και τα οποία εξακολουθούν να είναι απαραίτητα για την απρόσκοπτη λειτουργία των αγορών στον τομέα του άνθρακα και του χάλυβα. Σε αυτά τα μέτρα συγκαταλέγονται τα ιδιαίτερα μέτρα στατιστικής πληροφόρησης, τα οποία έχουν διαφορετική σημασία σε τομείς που παράγουν ομοιογενή προϊόντα απ' ό,τι στους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας και τα οποία θα μπορούσαν να συμπληρώσουν το ισχύον πρόγραμμα της Eurostat, καθώς και η δυνατότητα των επιχειρήσεων του άνθρακα και χάλυβα να εφαρμόζουν οικειοθελώς μέτρα για την αντιμετώπιση κρίσεων. Θα πρέπει γι' αυτό να προβλεφθούν κατάλληλες διατάξεις στο κοινοτικό δίκαιο. Επίσης, θα πρέπει να αποφευχθεί ο περιορισμός του υψηλότερου επιπέδου του κοινοτικού κεκτημένου που έχει επιτευχθεί στις βιομηχανίες ΕΚΑΧ, αλλά και σε άλλους τομείς όπου είχε θετικές επιπτώσεις. Σε αυτό το πλαίσιο χρειάζεται να τονισθεί ότι είναι αναγκαίο να συνεκτιμηθούν πλήρως τόσο οι συνέπειες όσων συμβαίνουν στους κόλπους του ΠΟΕ, όσο και οι εμπορικές σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων Πολιτειών.

2.5. Οι στόχοι της ενεργειακής πολιτικής

2.5.1. Η διασφάλιση μίας, από οικονομική άποψη, ανεκτής παραγωγής άνθρακα είναι προς το συμφέρον της Ευρώπης και μπορεί να συμβάλει στον περιορισμό, επί του παρόντος, της αυξανόμενης εξάρτησης της ΕΕ από την εισαγωγή ενέργειας.

2.5.2. Ο άνθρακας πρέπει, επίσης, να λαμβάνεται υπόψη στα πλαίσια των κοινοτικών δράσεων στον τομέα της ενεργειακής πολιτικής. Προς το παρόν μόλις έχουν γίνει τα πρώτα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση. Χρειάζεται μια θετική κοινοτική στρατηγική η οποία να προβάλλει τα πλεονεκτήματα που θα έχει για το μέλλον η βιώσιμη εξόρυξη και εκμετάλλευση του άνθρακα στην Ευρώπη και να καταδεικνύει τη γενικότερη σημασία των σύγχρονων ευρωπαϊκών τεχνολογιών εξόρυξης. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία και ενόψει της διεύρυνσης.

2.5.3. Χωρίς να επανέρχεται στη συζήτηση σχετικά με τη δημιουργία νομικής βάσης της ευρωπαϊκής ενεργειακής πολιτικής, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά τις διαπραγματεύσεις των συνθηκών του Μάαστριχτ και του 'Αμστερνταμ, η ΕΤΠ φρονεί ότι η ενσωμάτωση του άνθρακα στη συνθήκη ΕΚ αποτελεί ευκαιρία για να αναγνωριστεί εντός της συνθήκης ΕΚ η νομιμότητα του στόχου της ασφάλειας εφοδιασμού.

2.6. Τα συνοδευτικά κοινωνικά μέτρα

2.6.1. Η διαδικασία αναδιάρθρωσης της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα θα συνεχιστεί και μετά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ το 2002 και θα επιταχυνθεί μετά την ένταξη των νέων χωρών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έως σήμερα, ο προϋπολογισμός της ΕΚΑΧ διέθετε τους απαραίτητους πόρους για τα μέτρα προσαρμογής, ειδίκευσης και μετεκπαίδευσης. Μετά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ καταργείται η νομική βάση για την εφαρμογή των μέτρων αυτών σε νέες περιπτώσεις στο μέλλον. Συνεπώς, διακυβεύεται η συνέχεια των κοινωνικών ενισχύσεων και μετά το 2002, οι οποίες αποτελούν προϋπόθεση για την αντιμετώπιση των αναδιρθρώσεων στον τομέα του άνθρακα και του χάλυβα με κοινωνικά αποδεκτό τρόπο. Οι υποψήφιες χώρες στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη δεν έχουν καμία δυνατότητα να λάβουν παρόμοια βοήθεια για την αντιμετώπιση των πολύ δραματικότερων μεταβολών που αναμένεται να σημειωθούν στις σχετικές βιομηχανίες.

2.7. Τα συνοδευτικά μέτρα της περιφερειακής πολιτικής

2.7.1. Με στόχο τη στήριξη των μέτρων της περιφερειακής πολιτικής η ΕΚΑΧ χορηγούσε για μεγάλο χρονικό διάστημα χαμηλότοκα δάνεια για τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε τομείς εκτός του άνθρακα και του χάλυβα. Τα δάνεια αυτά καταργήθηκαν στις 31 Δεκεμβρίου 1996. Ένα μεγάλο μέρος των ευρωπαϊκών κέντρων της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα, υπάγονται στις επιλέξιμες περιοχές του Ευρωπαϊκού Διαρθρωτικού Ταμείου, στόχος 1 ή 2. Συνεπώς, οι ευρωπαϊκές ενισχύσεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις περιοχές αυτές για τη στήριξη των αναδιρθρώσεων της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας σε άλλους κλάδους της οικονομίας. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι, αφενός, ο περιορισμός του αριθμού των επιλέξιμων περιοχών και η λήξη των κοινοτικών πρωτοβουλιών Resider και Rechar, στις 31 Δεκεμβρίου 1999, οδηγούν σε ένα σημαντικό αριθμό ευρωπαϊκών κέντρων της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα στην απώλεια των κοινοτικών ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα. Στις περιοχές αυτές μπορούν να προκληθούν σοβαρά διαρθρωτικά προβλήματα.

2.7.2. Συνεπώς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει, στο πλαίσιο των ανώτατων ορίων πληθυσμού που τίθενται για τους στόχους 1 και 2, να αντιδρά με ευελιξία σε παρόμοιες εξελίξεις και ενδεχομένως να προσαρμόζει ανάλογα τον κατάλογο των επιλέξιμων περιοχών. Θα ήταν επίσης σκόπιμο να προωθήσει τη συνεργασία μεταξύ των περιοχών της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα, π.χ. στα πλαίσια του προγράμματος Interreg, προσανατολισμός Γ, με στόχο την ανταλλαγή εμπειριών σχετικά με επιτυχημένες πρακτικές, συμπεριλαμβάνοντας στη συνεργασία αυτή περιοχές οι οποίες δεν επιδοτούνται με βάση το στόχο 1 ή 2.

2.8. Ο κοινωνικός διάλογος

2.8.1. Ένα κεντρικό στοιχείο της Συνθήκης ΕΚΑΧ είναι ο θεσμοθετημένος κοινωνικός διάλογος μεταξύ των εκπροσώπων της βιομηχανίας των εργαζομένων και των καταναλωτών που απαρτίζουν τη «Συμβουλευτική Επιτροπή». Ο διάλογος αυτός όχι μόνο αποδείχθηκε αποτελεσματικό μέσο για τη διαβούλευση με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αλλά ενίσχυσε την προθυμία για

συνεργασία και συνέβαλε σε μία ιδιαίτερη παράδοση για την επιδίωξη της ομοφωνίας στη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα η οποία μπορεί να αποτελέσει παράδειγμα για τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης ενόψει των επικείμενων διαρθρωτικών μεταβολών στις χώρες αυτές. Στα πλαίσια της καλύτερης δυνατής συνεργασίας, η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων περιφερειακών αρχών στον κοινωνικό διάλογο θα μπορούσε να έχει θετικό αντίκτυπο.

2.8.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών κρίνει ότι ο διάλογος αυτός πρέπει να συνεχιστεί με κατάλληλο τρόπο και να προσλάβει θεσμοθετημένη μορφή. Για το σκοπό αυτό, πρέπει να θεμελιωθεί η υποχρεωτική διαβούλευση και το δικαίωμα πρωτοβουλίας με θέματα που αφορούν τον τομέα του άνθρακα και χάλυβα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να υποβάλει στα πλαίσια του διαλόγου με τους εκπροσώπους των δύο αυτών κλάδων πρόταση σχετικά με τη δημιουργία κατάλληλης νομικής βάσης.

2.9. Η βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης

2.9.1. Σχεδόν ταυτόχρονα με τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζει μία ιδιαίτερη πρόκληση λόγω των δραματικών μεταβολών που αναμένεται να σημειωθούν στη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα στις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης. Είναι γι' αυτό αναγκαίο να επιταχυνθεί αισθητά η αναδιάρθρωση της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα. Οι επιχειρήσεις και οι ενώσεις των εργαζομένων των κλάδων αυτών, αλλά και οι περιοχές της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα της Κοινότητας προτιθενται να υποστηρίξουν τις πληγμένες χώρες και περιοχές, αλλά και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο δύσκολο αυτό έργο.

2.9.2. Στα πλαίσια της διαδικασίας της διεύρυνσης, θα ήταν σκόπιμο να μελετηθεί ο ακριβής καθορισμός του κοινοτικού κεκτημένου στους κλάδους του άνθρακα και του χάλυβα, το οποίο θα πρέπει να υιοθετήσουν άμεσα οι υποψήφιες χώρες. Πρέπει να ετοιμασθεί σαφής και γενική τοποθέτηση πριν από την έναρξη των ειδικών διαπραγματεύσεων για το σημείο αυτό σχετικά με τις προϋποθέσεις των παρεκκλίσεων που μπορεί να χορηγηθούν στις υποψήφιες χώρες για θέματα ανταγωνισμού.

2.9.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να προβλέψουν στα πλαίσια των προγραμμάτων για τις χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και την προετοιμασία της ένταξης, ενισχύσεις ικανοποιητικής έκτασης ώστε να στηριχθεί η διαδικασία της αναδιάρθρωσης στη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα. Η πτυχή αυτή πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη στα πλαίσια της διοικητικής βοήθειας που παρέχεται στις χώρες αυτές, καθώς και στα πλαίσια των προγραμμάτων για την προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας, όπως π.χ. το πρόγραμμα Interreg III, προσανατολισμός Γ και το ISPA.

2.10. Προστασία του περιβάλλοντος

Οι βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα προκαλούν σημαντικές οχλήσεις στο περιβάλλον. Επίσης, αποτελούν την πηγή σημαντικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα. Υπάρχουν όμως πρότυπα που έχουν υιοθετηθεί βάσει της συνθήκης ΕΚ, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, και ιδιαίτερα με τον περιορισμό των εκπομπών ρύπων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Η ΕΤΠ φρονεί ότι τα πρότυπα αυτά πρέπει να επεκταθούν και στους κλάδους του άνθρακα και του χάλυβα, κατά την ένταξή τους στη συνθήκη ΕΚ.

2.11. Θεσμικές πτυχές

Η Επιτροπή των Περιφερειών φρονεί ότι είναι αναγκαία η διερεύνηση των συγκεκριμένων τροποποιήσεων που πρέπει να εισαχθούν στη συνθήκη ΕΚ, λαμβανομένης υπόψη της ένταξης των κλάδων που υπάγονται στη συνθήκη ΕΚΑΧ. Θα πρέπει να εξετασθεί η εφαρμογή ενδεχόμενων μεταβατικών μέτρων. Οι τροποποιήσεις που θα εισαχθούν θα πρέπει οπωσδήποτε να λαμβάνουν υπόψη ορισμένες ιδιαίτερες πτυχές του άνθρακα και του χάλυβα, όπως τα δημοσιονομικά θέματα, η επιταγή της ασφάλειας εφοδιασμού, το καθεστώς ενισχύσεων και, ενδεχομένως, η διατήρηση ορισμένων εξουσιών της Επιτροπής.

3. Συμπεράσματα

3.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών διαπιστώνει ότι η Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα συνέβαλε καθοριστικά στην επίτευξη και εδραίωση της ειρήνης στην Ευρώπη, στην πολιτική και οικονομική ολοκλήρωση και στην αύξηση της ευμάρειας και, συνεπώς, επέτυχε πλήρως τους αρχικούς της στόχους. Συνέβαλε ιδιαίτερα στη διευκόλυνση της αναδιάρθρωσης της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα και στην κοινωνική αποδοχή των μεταβολών αυτών.

3.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών κρίνει ότι λόγω των συνεχιζόμενων σημαντικών πιέσεων που σχετίζονται με την αναδιάρθρωση, η λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ στις 23 Ιουλίου 2002 θα προκαλέσει για τις βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα και τις περιοχές στις οποίες συγκεντρώνονται σοβαρά οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα για τα οποία πρέπει επείγοντως να βρεθεί λύση.

3.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών διαπιστώνει ότι οι ειδικές ρυθμίσεις λήγουν όπως έχει προβλεφθεί σύμφωνα με τη Συνθήκη ΕΚΑΧ και δεν θα παραταθούν, καθώς και ότι οι βιομηχανίες άνθρακα και χάλυβα υπάγονται στη Συνθήκη ΕΚ. Θεωρεί απαραίτητο να διατηρηθεί ο βαθμός ολοκλήρωσης που έχει επιτευχθεί σε ορισμένους τομείς της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα χάρη στη Συνθήκη ΕΚΑΧ, ο οποίος είναι ανώτερος σε σύγκριση με τη Συνθήκη ΕΚ και κρίνει σκόπιμο να δημιουργηθεί, όπου αυτό είναι απαραίτητο, η κατάλληλη νομική βάση στα πλαίσια της Συνθήκης ΕΚ. Είναι επίσης αναγκαίο να συνεκτιμηθεί και ο λιγνίτης στα πλαίσια των στόχων της ενεργειακής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει τη μεταφορά του ενεργητικού αποθεματικού της ΕΚΑΧ σε ένα ειδικό ταμείο που θα διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με το οποίο θα χρηματοδοτηθούν ερευνητικά προγράμματα που σχετίζονται με τη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα, καθώς και με τον επιστημονικό, τεχνικό, οικολογικό και κοινωνικό τομέα. Θεωρεί αναγκαίο να διευκρινισθεί το συντομότερο δυνατό το ύψος του αποθεματικού της ΕΚΑΧ και προτείνει την κατάρτιση τελικού ισολογισμού ο οποίος να αποτελεί συγχρόνως τον ισολογισμό έναρξης του ειδικού ταμείου. Οι δραστηριότητες που θα χρηματοδοτηθούν έως τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ δεν πρέπει να εξαντλήσουν το αποθεματικό αυτό σε βαθμό ώστε το ειδικό ταμείο να μην είναι πλέον σε θέση να εκπληρώσει την αποστολή του.

3.5. Παράλληλα με την ειδική ενίσχυση της έρευνας με τα έσοδα του αποθεματικού της ΕΚΑΧ, η βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα έχει δικαίωμα να συμμετάσχει πλήρως στα ερευνητικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Επιτροπή των Περιφερειών είναι της άποψης ότι η έρευνα στο χώρο της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα, η οποία χρηματοδοτείται από την ΕΕ, θα πρέπει να είναι συμβατή με άλλους κοινοτικούς στόχους, ιδιαιτέρως στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος. Για το λόγο αυτό, οι κοινοτικοί πόροι που διατίθενται γενικά για την έρευνα να διατίθενται (εν μέρει) στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

3.6. Η Εκτροπή των Περιφερειών κρίνει ότι οι διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, αποτελούν ουσιαστικά την κατάλληλη βάση για τη δημιουργία των μέσων που θα αποτελέσουν τη συνέχεια των ρυθμίσεων σχετικά με τη χορήγηση ενισχύσεων για την εξόρυξη του άνθρακα, τη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα. Θα ήταν σκόπιμο να εξετασθεί η δυνατότητα έκδοσης κανονισμών του Συμβουλίου σύμφωνα με το άρθρο 89, ως νομική βάση.

3.7. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει καταρχήν την πρόταση της Επιτροπής για την κατάρτιση ενός κώδικα ενισχύσεων στον τομέα του χάλυβα με βάση τη Συνθήκη ΕΚ στην οποία προβλέπεται και στο μέλλον μια αυστηρή απαγόρευση των επιδοτήσεων, προσαρμοσμένη στις ανάγκες του κλάδου αυτού προκειμένου να αποφευχθεί ο ανταγωνισμός των επιδοτήσεων που θα είχε ολέθριες συνέπειες.

3.8. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρουσιάσει και για τη βιομηχανία άνθρακα, πριν το 2002, μία ικανοποιητική πρόταση με στόχο τη ρύθμιση των ενισχύσεων. Η πρόταση αυτή πρέπει να αντικατοπτρίζει το ενδιαφέρον της Ένωσης για τη διατήρηση μίας βιώσιμης βιομηχανίας άνθρακα. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί την Επιτροπή να υποβάλει ανακοίνωση σχετικά με την κατάσταση που επικρατεί ως προς το καθεστώς ενισχύσεων για τον κλάδο του άνθρακα, καθώς και — όποτε τούτο είναι αναγκαίο — προτάσεις για την τροποποίηση του καθεστώτος.

3.9. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί ότι θα πρέπει να διατηρηθούν τα ρυθμιστικά μέτρα της Συνθήκης ΕΚΑΧ που έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικά, εφόσον διασφάλισαν τη βελτίωση και απρόσκοπτη λειτουργία της αγοράς στον τομέα του άνθρακα,

μέτρα όπως η στατιστική πληροφόρηση και η δυνατότητα λήψης οικειοθελών μέτρων για την αντιμετώπιση κρίσεων. Καλεί γι' αυτό την Επιτροπή να προτείνει, στα πλαίσια διαλόγου με τους εκπροσώπους των δύο αυτών κλάδων, την κατάλληλη νομική βάση για το σκοπό αυτό, σύμφωνα με τη Συνθήκη ΕΚ.

3.10. Η Επιτροπή των Περιφερειών διαπιστώνει ότι μετά τη λήξη της Συνθήκης ΕΚΑΧ καταργείται η νομική βάση για τη χρηματοδότηση κοινωνικών μέτρων προσαρμογής σύμφωνα με το άρθρο 56. Η νομική αυτή βάση αποτελούσε ένα σημαντικό θεμέλιο για τη χρηματοδότηση μέτρων κοινωνικού χαρακτήρα στους ενδιαφερόμενους κλάδους. Καλεί γι' αυτό την Επιτροπή των ΕΚ και τα κράτη μέλη να συμπεριλάβουν κατά το σχεδιασμό των προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) για την περίοδο 2000-2006 κατάλληλα μέτρα για την υποστήριξη της κοινωνικής αναπροσαρμογής στη βιομηχανία άνθρακα και χάλυβα. Σχετικά είναι επείγοντως αναγκαία μια παρόμοια υποστήριξη των ΧΚΑΕ ενόψει της ένταξής τους.

3.11. Η ΕΤΠ διαπιστώνει με ανησυχία ότι ο περιορισμός του αριθμού των επιλέξιμων περιοχών σύμφωνα με τους στόχους 1 και 2 του Ευρωπαϊκού Διαρθρωτικού Ταμείου και η λήξη των κοινοτικών πρωτοβουλιών Resider και Rechar στις 31 Δεκεμβρίου 1999 είχαν σαν αποτέλεσμα να μη λαμβάνουν στο μέλλον κοινοτικές ενισχύσεις περιφερειακής ανάπτυξης ορισμένα κέντρα της βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα.

3.12. Η Επιτροπή των Περιφερειών θεωρεί το διάλογο που διεξάγεται στους κόλπους της Συμβουλευτικής Επιτροπής ως υποδειγματικό όσον αφορά τη συνεργασία μεταξύ των εκπροσώπων των βιομηχανιών, των εργαζομένων, και των καταναλωτών και καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να υποβάλει πρόταση για τη συνέχεια του διαλόγου αυτού, στην οποία να προβλέπεται η υποχρεωτική διαβούλευση.

3.13. Η Επιτροπή των Περιφερειών πιστεύει ότι η προσχώρηση των νέων κρατών μελών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και οι αναμενόμενες δραματικές εξελίξεις που θα προκαλέσει στον τομέα του άνθρακα και χάλυβα, αποτελούν μία ιδιαίτερη πρόκληση για το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και υποστηρίζει ότι οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν στις περιοχές άνθρακα και χάλυβα των σημερινών κρατών μελών θα πρέπει να αξιοποιηθούν κατά την αντιμετώπιση των αναδιαρθρώσεων. Τα προγράμματα για την προετοιμασία της ένταξης πρέπει να προσαρμοστούν ανάλογα.

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με:

- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την “Πέμπτη έκθεση για την εφαρμογή του πλέγματος κανονιστικών ρυθμίσεων στις τηλεπικοινωνίες”» και
- την «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα “Προς ένα νέο πλαίσιο για την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις σχετιζόμενες υπηρεσίες — Ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999”»

(2000/C 226/15)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με την «Πέμπτη έκθεση για την εφαρμογή του πλέγματος κανονιστικών ρυθμίσεων στις τηλεπικοινωνίες» (COM(1999) 537 τελικό) και την ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών με θέμα «Προς ένα νέο πλαίσιο για την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις σχετιζόμενες υπηρεσίες — Ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999» (COM(1999) 539 τελικό)·

έχοντας υπόψη την απόφαση της Επιτροπής της 15ης Νοεμβρίου 1999, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της ΕΤΠ σύμφωνα με το άρθρο 265, εδάφιο 1 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 2ας Ιουνίου 1999, να αναθέσει στην επιτροπή 3 «Διευρωπαϊκά δίκτυα, μεταφορές, κοινωνία των πληροφοριών» την προετοιμασία της σχετικής γνωμοδότησης·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 520/99 rev.1) που υιοθέτησε η επιτροπή 3 στις 4 Φεβρουαρίου 2000 (εισηγητής: ο κ. Koivisto, FI/PSE)·

κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 13ης Απριλίου), υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Στόχοι των ανακοινώσεων

- α) «Πέμπτη έκθεση για την εφαρμογή του πλέγματος κανονιστικών ρυθμίσεων στις τηλεπικοινωνίες» COM(1999) 537 τελικό

1.1. Η έκθεση:

- αξιολογεί το βαθμό μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο των αρχών των οδηγιών εναρμόνισης
- αναλύει τον τρόπο με τον οποίο οι εναρμονισμένοι εθνικοί κανόνες εφαρμόζουν αυτές τις αρχές στην πράξη
- παρέχει μία επισκόπηση της ανάπτυξης της αγοράς στον τομέα των τηλεπικοινωνιακών
- επισημαίνει τα πλέον σημαντικά εμπόδια για τη δημιουργία ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς
- καθορίζει τα κύρια στοιχεία του τομέα των τηλεπικοινωνιών καθώς και όλες τις ρυθμίσεις για την επανεξέταση του τομέα των επικοινωνιών.

- β) 'Ενα νέο πλαίσιο για την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις σχετιζόμενες υπηρεσίες — Ανασκόπηση των επικοινωνιών για το 1999 COM(1999) 539 τελικό

1.2. Στην ανακοίνωση επανεξετάζονται οι κανόνες που αφορούν τις τηλεπικοινωνίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση και υποβάλλονται προτάσεις για ένα νέο πλαίσιο που αφορά την υποδομή των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τις σχετικές με αυτές υπηρεσίες.

2. Η γνωμοδότηση της ΕΤΠ η κατάσταση στην αγορά των τηλεπικοινωνιών

2.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών συμφωνεί με τους γενικούς στόχους που προτείνει η Επιτροπή όσον αφορά τη ρύθμιση των σχετικών αρχών καθώς και το νέο κανονιστικό πλαίσιο. Η ΕΤΠ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός ότι η Επιτροπή με το νέο πλαίσιο επιδιώκει να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα σε όλους τους τομείς της αγοράς, ιδιαίτερα δε σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο.

2.2. Επίσης η ΕΤΠ συμφωνεί με τις αρχές των εγγράφων της Επιτροπής ώστε το νέο πλαίσιο να σχεδιαστεί κατά τρόπο που να καλύπτει τις νέες, δυναμικές και σε μεγάλο βαθμό απρόβλεπτες αγορές, στις οποίες υπάρχουν περισσότεροι φορείς αγοράς από ό,τι στις σημερινές αγορές.

2.3. Η ΕΤΠ όπως και η Επιτροπή, επισημαίνει ότι το νέο πλαίσιο πρέπει να είναι πιο ευέλικτο και λειτουργικά πληρέστερο από προηγούμενως, ώστε να είναι ικανό να προσαρμόζεται στις γρήγορες και απρόβλεπτες αλλαγές της τεχνολογίας και της αγοράς, που έχουν επίδραση σε όλους τους άλλους τομείς της κοινωνίας.

2.4. Η ΕΤΠ θεωρεί ιδιαίτερα θετικό το γεγονός ότι στην πέμπτη έκθεση προβάλλεται η άποψη των περιφερειών κατά την εξέταση των συνεπειών των ρυθμίσεων που αφορούν την πρόσβαση στις υπηρεσίες και τον καθορισμό των τιμών.

2.5. Η ΕΤΠ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι σε πολλά κράτη μέλη η εφαρμογή του ανταγωνισμού στην πράξη όπως προβάλλεται στην 5η έκθεση γίνεται θεωρητικά και ότι στην πραγματικότητα η παροχή υπηρεσιών κυρίως στις απομακρυσμένες περιφέρειες πραγματοποιείται από μια επιχείρηση. Η ΕΤΠ θεωρεί ιδιαίτερα ανησυχητικό το χάσμα που υπάρχει μεταξύ των περιφερειών και εκτιμά ότι η καθολική υπηρεσία και οι αντίστοιχοι μηχανισμοί αποτελούν πολύ αργά μέσα για την αντιμετώπιση μιας ταχέως εξελισσόμενης αγοράς.

2.5.1. «Από τις διαθέσιμες έρευνες, προκύπτει ότι υπάρχει σαφής σχέση μεταξύ της συγκέντρωσης οικονομικών δραστηριοτήτων και της δημιουργίας τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Αυτό σημαίνει ότι οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές αποτελούν ανταγωνιστικό παράγοντα όσον αφορά την προσέλκυση επιχειρήσεων. Σημαίνει, επίσης, ότι πιθανόν υπάρχουν ή θα προκύψουν διαφορές όχι μόνο μεταξύ αλλά και εντός των ευρωπαϊκών περιφερειών. Τα δεδομένα αυτά πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τη χάραξη της τηλεπικοινωνιακής πολιτικής της ΕΕ, επειδή επηρεάζουν σημαντικά την οικονομική και κοινωνική συνοχή των κρατών μελών. Επίσης, κατά την δημιουργία τηλεπικοινωνιακών δικτύων, οι τοπικές και περιφερειακές αρχές πρέπει να μεριμνήσουν για τη δημιουργία των κατάλληλων προϋποθέσεων θεσπίζοντας μέτρα τα οποία εμπίπτουν στις αρμοδιότητές τους».

2.6. Η ΕΤΠ εκφράζει την ευχή ότι στις επόμενες ρυθμίσεις για την λειτουργία της αγοράς των τηλεπικοινωνιών θα πρέπει να συμμετέχουν φορείς από διάφορα μέρη της Ένωσης και εκπρόσωποι των διαφόρων περιφερειών που δρουν σε διαφορετικά περιβάλλοντα και έχουν διαφορετικές ανάγκες, προκειμένου να προτείνουν την λειτουργία του ανταγωνισμού σε πραγματικά μεγέθη.

2.7. Η ΕΤΠ συμμαρτίζεται την άποψη της Επιτροπής όσον αφορά την ανάγκη διεύρυνσης της νομοθετικής βάσης των ρυθμίσεων που αφορούν τον τομέα των επικοινωνιών, αλλά επιθυμεί να επισημάνει κυρίως ότι στο εσωτερικό του τομέα των

τηλεπικοινωνιών υπάρχουν επίσης επίπεδα τα οποία προϋποθέτουν διαφορετική προσέγγιση για τη διάρθρωση της αγοράς. Για παράδειγμα, πολλές κοινότητες σε διάφορα μέρη της Ευρώπης, το γνωστότερο και ίσως το πλέον διαδεδομένο είναι το παράδειγμα της Στοκχόλμης, αποφασίζουν μόνες τους τον τρόπο με τον οποίο θα αποκτήσουν ευρυζωνική καλωδιακή τηλεόραση, στον εξοπλισμό και στις υπηρεσίες της οποίας έχουν πρόσβαση όλες οι επιχειρήσεις. Έστω και αν τούτο μοιάζει με μονοπώλιο, επιτρέπει στους χρήστες να επιτύχουν τους ευρωπαϊκούς στόχους για την καλύτερη πρόσβαση σε ευρύτερη κλίμακα παροχής υπηρεσιών και με χαμηλότερο κόστος σε σχέση με την κατάσταση του ανταγωνισμού που περιγράφεται στην ανακοίνωση της Επιτροπής.

2.8. Λόγω της προαναφερθείσας κατάστασης, η ΕΤΠ καλεί την Επιτροπή να καταβάλλει κάθε προσπάθεια ώστε να υπάρχει μια σαφής διάκριση στην αγορά, αφενός, όσον αφορά τις υπηρεσίες υποδομών και, αφετέρου, όσον αφορά τις υπηρεσίες που προορίζονται αποκλειστικά στους καταναλωτές.

3. Η γνωμοδότηση της ΕΤΠ: προτάσεις για τις νέες κανονιστικές ρυθμίσεις

3.1. Αδειοδότηση και άδειες

3.1.1. Η ΕΤΠ συμφωνεί με τις ρυθμίσεις που προτείνονται στην ανακοίνωση όσον αφορά την αδειοδότηση και τις άδειες.

3.2. Πρόσβαση και διασύνδεση

3.2.1. Η ΕΤΠ, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα, εκφράζει επιφυλάξεις ως προς το κατά πόσον τα προτεινόμενα μέτρα θα συμβάλουν στην επίτευξη των πολιτικών στόχων της ΕΕ για την κοινωνία των πληροφοριών και κρίνει ότι ενδείκνυται ο σαφής διαχωρισμός στην αγορά μεταξύ υπηρεσιών και υποδομών.

3.2.2. Η ΕΤΠ θεωρεί σημαντικό η ελευθερία επιλογής να μην αφορά μόνο τους φορείς της κινητής τηλεφωνίας, με δεσπόζουσα θέση στην αγορά, αλλά και τους φορείς της σταθερής τηλεφωνίας.

3.3. Διαχείριση του ραδιοφάσματος

3.3.1. Η ΕΤΠ δεν προβαίνει σε παρατηρήσεις όσον αφορά την άποψη της Επιτροπής για τη διαχείριση του ραδιοφάσματος.

3.4. Καθολική υπηρεσία

3.4.1. Η ΕΤΠ επιθυμεί να επιστήσσει ιδιαιτέρως την προσοχή της Επιτροπής στο γεγονός ότι ο ελεύθερος ανταγωνισμός στον τομέα των τηλεπικοινωνιών δεν ωφελεί το ίδιο όλες τις περιφέρειες και άλλες περιοχές εντός των περιφερειών. Επιπλέον, η ταχεία ανάπτυξη της αγοράς και της τεχνολογίας αυξάνει απλώς τις διαφορές αυτές, επειδή οι νέες υπηρεσίες επικεντρώνονται κυρίως σε πυκνοκατοικημένες περιοχές. Η καθολική υπηρεσία έχει ως στόχο την πρόσβαση όλων στην κοινωνία των πληροφοριών. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι οι θέσεις που προβάλλονται στην Ανακοίνωση πρέπει να παρακολουθούνται τακτικά όσον αφορά τα αποτελέσματα και να προσαρμόζονται συνεχώς και εγκαίρως προκειμένου να διασφαλισθεί πραγματικά η πρόσβαση σ' αυτές όλων των πολιτών. Ταυτόχρονα, πρέπει να διασφαλισθεί *inter alia* η κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξη των αραιοκατοικημένων περιοχών και να επηρεασθεί η σταθερότητα του πληθυσμού.

3.4.2. Η ΕΤΠ, αντιθέτως θεωρεί σημαντική την άποψη της Επιτροπής να περιλαμβάνονται στην σημερινή καθολική υπηρεσία, τουλάχιστον ως πολιτικός στόχος, και οι ευρυζωνικές υπηρεσίες. Τούτο θα συνέβαλε ώστε οι περιφέρειες αυτές — ή ορισμένες περιοχές τους — που μειονεκτούν περισσότερο, να μην παραμείνουν αποκομμένες από τις νέες τεχνολογίες, γεγονός που θα επέφερε ακόμη μεγαλύτερη ανισότητα έναντι των δυνάμει πλέον ανεπτυγμένων περιφερειών, λόγω της ανυπαρξίας πρόσβασης σε προηγμένες τηλεπικοινωνιακές υπηρεσίες, ή της υπερβολικής καθυστέρησης της πρόσβασης αυτής.

3.4.3. Η ΕΤΠ επιθυμεί να επισημάνει επίσης στην Επιτροπή ότι σε όλες τις περιφέρειες υπάρχουν καταναλωτές με διαφορετικές ανάγκες (π.χ. σχολεία, νοσηλευτικά ιδρύματα, διάφορες επιχειρήσεις και πολίτες). Για να είναι αποτελεσματικά τα κριτήρια παροχής της καθολικής υπηρεσίας θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι χρήστες που αποκλίνουν από τον κανόνα.

3.4.4. Παράλληλα με την ανάπτυξη της καθολικής υπηρεσίας, η ΕΤΠ προτείνει να μελετηθεί σοβαρά το ενδεχόμενο, αξιοποιούμενης της χρηματοδότησης από την ΕΕ, παροχής στους δήμους και στους άλλους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς, που είναι αρμόδιοι για τις κοινωνικές υποδομές, των μέσων που θα τους επιτρέψουν να αναλάβουν την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων στην περιοχή τους και να τα θέσουν στη διάθεση των διαφόρων οργανισμών παροχής υπηρεσιών. Φυσικά, στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να δοθεί προτίμηση και αντισταθμιστική αποζημίωση στις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες από πλευράς υποδομών επικοινωνιών προκειμένου να είναι σε θέση διαδραματίσουν το νέο αυτό ρόλο ισότιμα με τις άλλες περιφέρειες.

3.5. Τα συμφέροντα των χρηστών και των καταναλωτών

3.5.1. Η ΕΤΠ εφιστά ιδιαίτερα την προσοχή της Επιτροπής στην εξασφάλιση της προστασίας των προσωπικών στοιχείων στις δράσεις όπου αξιοποιούνται οι νέες τεχνολογίες της κινητής τηλεφωνίας.

3.6. Αριθμοδότηση, ονοματοδοσία και διευθυνσιοδότηση

3.6.1. Η ΕΤΠ κρίνει ότι η δυνατότητα μεταφοράς αριθμού φορέα πρέπει να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατό και μεταξύ δικτύων σταθερών και κινητών επικοινωνιών.

3.7. Ειδικά ζητήματα ανταγωνισμού

3.7.1. Η ΕΤΠ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική και καθοριστική την αποσαφήνιση της έννοιας που αφορά τη δεσπόζουσα θέση. Γενικά η εικόνα της δεσπόζουσας θέσης μεταβάλλεται σημαντικά όταν από το ευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο μεταφέρεται στο τοπικό ή στο περιφερειακό επίπεδο. Κατά τη γνώμη της ΕΤΠ θα πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα εφαρμογής των αρχών που υπονοούν τις ρυθμίσεις για τη δεσπόζουσα θέση στην περίπτωση που ο καταναλωτής, για την απόκτηση μιας σημαντικής υπηρεσίας τηλεπικοινωνιών, έχει μόνο μια επιλογή.

3.8. Θεσμικά ζητήματα

3.8.1. Η ΕΤΠ θεωρεί σημαντική την πρόταση της Επιτροπής για τη σύσταση νέας επιτροπής επικοινωνιών δεδομένης της διαδικασίας προσέγγισης των διαφόρων τομέων σε θέματα επικοινωνιών και τηλεπικοινωνιών. Τόσο η ΕΤΠ όσο και η ομάδα επικοινωνιών υψηλού επιπέδου πρέπει να είναι έτοιμες να διευρύνουν ταχέως το πεδίο δράσης τους στην περίπτωση που η προσέγγιση των δύο τομέων πραγματοποιηθεί γρηγορότερα από ό,τι αναμένεται. Η ΕΤΠ συμμερίζεται την άποψη της Επιτροπής ότι με τη σύσταση ευρωπαϊκής κανονιστικής αρχής δεν θα επιτευχθεί σημαντική προστιθέμενη αξία.

3.8.2. Η ΕΤΠ θεωρεί καθοριστικής σημασίας την ανεξαρτησία των εθνικών κανονιστικών αρχών διότι η μεταφορά των προηγούμενων κρατικών μονοπωλίων στον ανοιχτό ανταγωνισμό δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί σε πολλά κράτη μέλη.

4. Σύνοψη

Η Επιτροπή των Περιφερειών:

— συμφωνεί με τους γενικούς στόχους που προτείνει η Επιτροπή όσον αφορά τη ρύθμιση των σχετικών αρχών καθώς και το νέο κανονιστικό πλαίσιο. Η ΕΤΠ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικό το γεγονός ότι η Επιτροπή με το νέο πλαίσιο επιδιώκει να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα σε όλους τους τομείς της αγοράς, ιδιαίτερα δε σε τοπικό επίπεδο.

— θεωρεί ότι οι θέσεις που προβάλλονται στην ανακοίνωση πρέπει να προσαρμόζονται συνεχώς και εγκαίρως προκειμένου να διασφαλισθεί η πρόσβαση στην κοινωνία των πληροφοριών.

- προτείνει, παράλληλα με την ανάπτυξη της καθολικής υπηρεσίας, να μελετηθεί σοβαρά το ενδεχόμενο, αξιοποιούμενης της χρηματοδότησης από την ΕΕ, παροχής στους δήμους και στους άλλους τοπικούς και περιφερειακούς φορείς, που είναι αρμόδιοι για τις κοινωνικές υποδομές, των μέσων που θα τους επιτρέψουν να αναλάβουν την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων στην περιοχή τους και να τα θέσουν στη διάθεση των διαφόρων οργανισμών παροχής υπηρεσιών.
- θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική και καθοριστική την αποσαφήνιση της έννοιας που αφορά τη δεσπόζουσα θέση. Γενικά η εικόνα της δεσπόζουσας θέσης μεταβάλλεται σημαντικά όταν από το ευρωπαϊκό ή εθνικό επίπεδο μεταφέρεται στο τοπικό ή στο

περιφερειακό επίπεδο. Κατά τη γνώμη της ΕΤΠ θα πρέπει να προβλεφθεί η δυνατότητα εφαρμογής των αρχών που υπονοούν τις ρυθμίσεις για τη δεσπόζουσα θέση στην περίπτωση που ο καταναλωτής, για την απόκτηση μιας σημαντικής υπηρεσίας τηλεπικοινωνιών, έχει μόνο μια επιλογή.

- εφιστά ιδιαίτερα την προσοχή της Επιτροπής στην εξασφάλιση της προστασίας των προσωπικών στοιχείων στις δράσεις όπου αξιοποιούνται οι νέες τεχνολογίες της κινητής τηλεφωνίας.
- κρίνει ότι η δυνατότητα μεταφοράς αριθμού φορέα πρέπει να πραγματοποιηθεί το συντομότερο δυνατό και μεταξύ δικτύων σταθερών και κινητών επικοινωνιών.

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Έκθεση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τίτλο “Βελτίωση της νομοθεσίας 1999”»

(2000/C 226/16)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και ιδιαίτερα το άρθρο 5·

έχοντας υπόψη τη Συνθήκη του Άμστερνταμ και ιδιαίτερα το πρωτόκολλο 7 σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας καθώς και τη δήλωση αριθ. 39 για την ποιότητα της διατύπωσης της κοινοτικής νομοθεσίας·

έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα της Προεδρίας της 11ης Δεκεμβρίου 1999 (Ελσίνκι): «Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο επιδοκιμάζει την έκθεση της Επιτροπής με τίτλο “Βελτίωση της νομοθεσίας” στην οποία υπογραμμίζεται η σημασία της αρχής της επικουρικότητας και της αναλογικότητας καθώς επίσης και την απειρίοριστη εφαρμογή του σχετικού πρωτοκόλλου»·

έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τίτλο «Η βελτίωση της νομοθεσίας 1999» (COM(1999) 562 τελικό)·

έχοντας υπόψη το ψήφισμα που υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 18 Δεκεμβρίου 1998 σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο με τίτλο «Η βελτίωση της νομοθεσίας 1997»·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της, της 11ης Μαρτίου 1999 σχετικά με την αρχή της επικουρικότητας «Προς μία νέα προσέγγιση της επικουρικότητας! Έκκληση της Επιτροπής των Περιφερειών» (CdR 302/99 fin)⁽¹⁾·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότησή της, της 15ης Σεπτεμβρίου 1999 για την έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τίτλο «Βελτίωση της νομοθεσίας 1998 — Συνυπευθυνότητα» (CdR 50/99 fin)⁽²⁾·

έχοντας υπόψη την απόφαση που έλαβε το Προεδρείο στις 17 Νοεμβρίου 1999, με βάση το άρθρο 265 παράγραφος 5 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας να εκδώσει γνωμοδότηση και να αναθέσει την επεξεργασία της γνωμοδότησης αυτής στην Επιτροπή Θεσμικών Θεμάτων·

έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Θεσμικών Θεμάτων της 8ης Μαρτίου 2000 (εισηγητής: ο κ. Stoiber, ELK-D) (CdR 18/2000 rev. 1)·

εκτιμώντας ότι η αρχή της επικουρικότητας, η οποία ενσωματώθηκε το 1992 με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ στο άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ, αποτελεί νομική αρχή η οποία χρειάζεται να αναπτυχθεί περαιτέρω και διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις στην Ένωση λαμβάνονται όσο το δυνατόν εγγύτερα στον πολίτη.

εκτιμώντας ότι η αρχή της επικουρικότητας όπως ορίζεται στις συνθήκες και στο πρωτόκολλο 7 της Συνθήκης του Άμστερνταμ, αφορά, σύμφωνα με το άρθρο 5 παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΚ τους τομείς που δεν εμπίπτουν στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Κοινότητας και δείχνει με ποιον τρόπο μπορούν να αναληφθούν σε κοινοτικό επίπεδο οι αρμοδιότητες αυτές με ταυτόχρονη διασφάλιση του κοινοτικού κεκτημένου και της θεσμικής ισορροπίας.

εκτιμώντας ότι σε μια Ευρώπη στην οποία επιδιώκονται σε ολοένα περισσότερους τομείς λύσεις κοινοτικού επιπέδου, η αυστηρή εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας έχει ιδιαίτερη σημασία, προκειμένου να ληφθούν επαρκώς υπόψη τα συμφέροντα των περιφερειακών και τοπικών αρχών.

⁽¹⁾ EE C 198 της 14.7.1999, σ. 73.

⁽²⁾ EE C 374 της 23.12.1999, σ. 11.

Υιοθετήσε κατά την 33η σύνοδο ολομέλειάς της, της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 13ης Απριλίου) την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Η θέση της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής:

1.1. Στην έκθεσή της η βελτίωση της νομοθεσίας 1999 η Επιτροπή χαρακτηρίζει την αρχή της επικουρικότητας και της αναλογικότητας ως δυναμικά πλαίσια τα οποία πρέπει να εξελιχθούν περαιτέρω.

1.2. Ωστόσο, επισημαίνει επίσης ότι καθίσταται σε αυξανόμενο βαθμό εμφανές ότι σε ορισμένους σημαντικούς τομείς χρειάζεται να θεσπισθούν περισσότερες κοινοτικές ρυθμίσεις. Αναφέρει σχετικά τις νέες διατάξεις της Συνθήκης του 'Αμστερνταμ, τη δημόσια υγεία, τη δημιουργία ενός χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαίου που δημιουργήθηκαν μετά το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Τάμπερε καθώς και τον τομέα των τροφίμων.

1.3. Η ΕΤΠ συμφωνεί με την Επιτροπή ότι πρέπει να είναι δυνατό να θεσπιστούν νέες κοινοτικές ρυθμίσεις με βάση τις διατάξεις της Συνθήκης. Ωστόσο, πρέπει να τεθεί το ερώτημα αν οι στόχοι μιας δράσης μπορούν να υλοποιηθούν με ικανοποιητικό τρόπο σε επίπεδο κρατών μελών και /ή σε περιφερειακό επίπεδο. Η απάντηση, ακόμη και στους τομείς που αναφέρει η Επιτροπή, εξαρτάται προφανώς από τις περιστάσεις και τις απαιτήσεις.

1.4. Η Επιτροπή των Περιφερειών συμφωνεί με την Επιτροπή ότι ενόψει της διεύρυνσης η επικουρικότητα και η αρχή της αναλογικότητας θα αποκτήσουν καθοριστική σημασία. Τίθεται το θεμελιώδες θέμα των συνεπειών της διεύρυνσης αυτής για τις κοινοτικές πολιτικές. Όσο περισσότερο διευρύνεται η Κοινότητα τόσο πιο δύσκολος θα γίνεται ο καθορισμός των θεμάτων που πρέπει πράγματι να εξεταστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο, και των τρόπων αποτελεσματικής εφαρμογής νέων μορφών εταιρικής σχέσης μεταξύ των διάφορων επιπέδων διακυβέρνησης.

1.5. Παρά την πρόοδο και τις συνεχιζόμενες προσπάθειες της Επιτροπής καθίσταται ολοένα σαφέστερο, κυρίως ενόψει των νέων αρμοδιοτήτων που αναθέτουν οι αρχηγοί των κυβερνήσεων στην Επιτροπή καθώς και ενόψει της διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς ανατολάς, ότι μόνες οι αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας δεν αρκούν προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η ευρωπαϊκή νομοθετική δραστηριότητα θα περιορίζεται στα ουσιώδη.

Είναι συνεπώς απαραίτητο να συμπληρωθούν οι αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας με την οργάνωση της διάρθρωσης των αρμοδιοτήτων, που θα λαμβάνει υπόψη τις δυνατότητες παρέμβασης των διαφόρων περιφερειακών επιπέδων και που θα μπορεί να αναθεωρείται, εφόσον κρίνεται αναγκαίο, σε συνάρτηση με την ποιότητα των αποτελεσμάτων που προέκυψαν. Στη Συνθήκη θεμελιώνεται η αρχή της περιορισμένης αρμοδιότητας (βλέπε άρθρο 5, παράγραφος 1 της Συνθήκης ΕΚ). Οι ισχύουσες οδηγίες αρμοδιοτήτων αφορούν συγκεκριμένους στόχους και συνεπώς

περιλαμβάνουν χαρακτηριστικά μιας ευρύτερης χρήσης των αρμοδιοτήτων αυτών αλλά και μία συγκέντρωση. Η Επιτροπή των Περιφερειών έχει τονίσει σ' αυτό το πλαίσιο επανειλημμένα την άποψη ότι θα πρέπει να αρχίσει το συντομότερο δυνατό μία συζήτηση σχετικά με την κατανομή των αρμοδιοτήτων προκειμένου να δοθεί στις περιφέρειες και στις τοπικές αρχές των κρατών μελών η δυνατότητα να διευρύνουν τα περιθώρια της δράσης τους.

Η Διακυβερνητική Διάσκεψη οφείλει να διευθετήσει το θέμα της επικουρικότητας και της αναλογικότητας και να παρουσιάσει προτάσεις για κάθε τομέα πολιτικής. Όπου είναι δυνατό, η αναγκαιότητα και η εμβέλεια των κοινοτικών μέτρων πρέπει να περιοριστεί τόσο με αποκέντρωση όσο και, με εναλλακτικά μέσα αντί της νομοθεσίας, διότι η αυτορρύθμιση και οι εκούσιες συμφωνίες αποφέρουν πολύ καλύτερα αποτελέσματα από τη νομοθεσία, ενώ σε άλλους τομείς ενδέχεται να απαιτείται περισσότερη κοινοτική δράση.

1.6. Σύμφωνα με τις διατάξεις της Συνθήκης ΕΚ, η αρχή της επικουρικότητας δεν εφαρμόζεται στην περίπτωση των αποκλειστικών νομοθετικών αρμοδιοτήτων της ΕΕ. Επειδή η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, παρά τον περιορισμό αυτό, ερμήνευσε στο παρελθόν με έναν ιδιαίτερα εκτατικό τρόπο την έννοια «αποκλειστικές αρμοδιότητες της Κοινότητας» στο άρθρο 5, παράγραφος 1 της ΣΕΚ, υπάρχουν βάσιμες ανησυχίες ότι η πρακτική αυτή θα υπονομεύσει τη σημασία της αρχής της επικουρικότητας. Συνεπώς, κρίνεται σκόπιμο να συμπεριληφθούν ρητώς οι αποκλειστικές αρμοδιότητες της Κοινότητας είτε στη Συνθήκη είτε σε πρωτόκολλο αυτής.

1.7. Η Επιτροπή των Περιφερειών επισημαίνει επίσης ότι η γενική ρήτρα του άρθρου 308 ήταν χρήσιμη κατά την αρχή της ολοκλήρωσης προκειμένου να καλυφθούν απρόβλεπτα κενά αρμοδιοτήτων αλλά και προκειμένου να επιτευχθούν γρήγορα οι στόχοι της ολοκλήρωσης, αλλά ότι δεν εξυπηρετεί πλέον το σκοπό αυτό και προτείνεται γι' αυτό να διαγραφεί από τη Συνθήκη. Αντ' αυτού οι περιφέρειες και οι τοπικές αρχές απαιτούν μια απλουστευμένη διαδικασία τροποποίησης της Συνθήκης μέσω της οποίας θα είναι δυνατό να γίνουν οι αναγκαίες προσαρμογές των αρμοδιοτήτων σύμφωνα με τις δημοκρατικές αρχές του κράτους δικαίου.

1.8. Η καλύτερη οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων θα καταστήσει σαφέστερες τις υφιστάμενες πολιτικές ευθύνες τόσο για τους πολίτες όσο και για τις περιφέρειες, τα κράτη μέλη αλλά και για τα ίδια τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο σαφής προσδιορισμός των αρμοδιοτήτων αυξάνει άλλωστε τις δυνατότητες λήψης αποφάσεων με πλειοψηφία, με αποτέλεσμα να διευρύνονται γενικά οι δυνατότητες δράσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.9. Η ΕΤΠ εκφράζει επίσης την άποψη ότι η επικουρικότητα και η αρχή της αναλογικότητας μπορεί να ενισχυθούν και μέσω της αναγνώρισης του δικαιώματος της Επιτροπής των Περιφερειών να προσφεύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο με ίδια νομική ικανότητα. Το δικαίωμα προσφυγής θα αναβαθμίσει τη θέση της Επιτροπής των Περιφερειών, θα διασφαλίσει τον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων της και θα καταστήσει δυνατή την προσφυγή σε

περίπτωση παράβασης της επικουρικότητας. Για τις περιφέρειες το δικαίωμα προσφυγής θα σήμαινε τη διασφάλιση των νομοθετικών αρμοδιοτήτων έναντι νομικών παραβάσεων. Με την αναβάθμιση της Επιτροπής των Περιφερειών σε θεσμικό όργανο βάσει του άρθρου 7 της Συνθήκης ΕΚ, θα επιλυθεί το θέμα αυτό χωρίς να χρειαστεί να τροποποιηθεί το εν λόγω άρθρο.

1.10. Η δημοκρατία στην ΕΕ δεν μπορεί να λειτουργήσει όπως πρέπει, εάν οι Συνθήκες και οι διαδικασίες λήψεως αποφάσεων δεν καταστούν διαφανείς και κατανοητές από τους πολίτες. Απαιτείται εξορθολογισμός και απλοποίηση. Η ΕΤΠ εγκρίνει συνεπώς προτάσεις οι οποίες αποσκοπούν στην ενοποίηση των Συνθηκών σε ένα κείμενο το οποίο θα αποτελείται από δύο μέρη:

- α) το «θεσμικό» ή βασικό τμήμα που θα περιλαμβάνει ένα προοίμιο, τους στόχους της ΕΕ, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τις διατάξεις όσον αφορά τα όργανα και τις διάφορες αρμοδιότητες. Το τμήμα αυτό μπορεί να αλλάξει μόνο από μία Δ.Δ.
- β) το τμήμα με το οποίο θα ρυθμίζονται ιδιαίτερα τα τεχνικά θέματα, οι νομικές διαδικασίες και τα θεσμικά θέματα στο βαθμό που τα θέματα αυτά μπορεί να ρυθμιστούν και μέσω του παράγωγου δικαίου. Το τμήμα αυτό θα μπορεί να αλλάξει με την ελαφρότερη διαδικασία, χωρίς τη διεξαγωγή Διακυβερνητικής Διάσκεψης. Η μεταφορά αρμοδιοτήτων από τα κράτη μέλη προς την Ευρωπαϊκή Ένωση επιτρέπεται μόνο με την έγκριση των Κοινοβουλίων των κρατών μελών.

1.11. Η Επιτροπή των Περιφερειών τόνισε ήδη στη γνωμοδότηση για την αρχή της επικουρικότητας 1998 ότι η αρχή αυτή αποτελεί επίσης ρυθμιστική αρχή για τις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των κρατών μελών και των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης και ότι, επομένως, ο ορισμός που περιλαμβάνει το άρθρο 5 της Συνθήκης ΕΚ πρέπει να εφαρμόζεται για τις σχέσεις μεταξύ της Κοινότητας, των κρατών μελών και των αρχών τοπικής και περιφερειακής διοίκησης. Το γεγονός αυτό δεν επηρεάζει καθόλου τις σχέσεις μεταξύ των τοπικών και περιφερειακών αρχών στα κράτη μέλη οι οποίες ρυθμίζονται από το Εθνικό Σύνταγμα.

1.12. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιθυμεί να τονίσει εκ νέου ότι σύμφωνα με τη Συνθήκη οι αποφάσεις πρέπει να λαμβάνονται όσο το δυνατό πιο κοντά στον πολίτη ακόμη και όταν δεν πρόκειται για αποφάσεις εθνικού επιπέδου. Συνεπώς, η αρχή της επικουρικότητας πρέπει να ερμηνεύεται ως αρχή της εγγύτητας προς τον πολίτη και αρχή της αποτελεσματικότητας.

2. Συστάσεις της Επιτροπής των Περιφερειών σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής

2.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η πρόταση που διατύπωσε στη γνωμοδότησή της για την έκθεση επικουρικότητας της Επιτροπής «Η βελτίωση της νομοθεσίας: συνυπευθυνότητα (1998)» να διαχωριστούν οι δύο τομείς, αφενός η εφαρμογή της αρχής της επικουρικότητας και της αρχής της αναλογικότητας και αφετέρου τα θέματα σχετικά με την ποιότητας της σύνταξης των κειμένων στα επιμέρους έγγραφα δεν λήφθηκε υπόψη. Η ΕΤΠ επαναλαμβάνει ότι η ταυτόχρονη

εξέταση των δύο αυτών θεμάτων δεν συμβάλλει σε μια εμπεριστατωμένη ανάλυση και εξέταση αυτών των τομέων οι οποίοι αν και είναι εντελώς διαφορετικοί συμβάλλουν σε καθοριστικό βαθμό σε μια μεγαλύτερη εγγύτητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς τους πολίτες.

2.2. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει στην εξεταζόμενη έκθεση για την επικουρικότητα και την αναλογικότητα τις προσπάθειες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να τηρήσει τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας κατά την άσκηση των νομοθετικών και ρυθμιστικών αρμοδιοτήτων της μέσω της πολυάριθμων προτάσεων κωδικοποίησης οι οποίες συνέβαλαν στην καταργηση πολυάριθμων νομικών πράξεων. Συγχρόνως καταργήθηκαν και ρυθμιστικές παρεμβάσεις οι οποίες περιόριζαν τις αρμοδιότητες των περιφερειακών ή τοπικών αρχών και μπορούσαν προφανώς να διεκπεραιωθούν καλύτερα σε διοικητικά επίπεδα τα οποία βρίσκονται πιο κοντά στους πολίτες. Εξάλλου, πρέπει να εκτιμηθούν οι δημοσιονομικές επιπτώσεις των προτάσεων της Επιτροπής στα κράτη μέλη και ιδιαίτερα στις τοπικές και περιφερειακές αρχές στους τομείς αρμοδιοτήτων τους

2.3. Η Επιτροπή των Περιφερειών επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή καταβάλλει σε αυξανόμενο βαθμό προσπάθειες να επιλέξει για τα μέτρα της, σύμφωνα με το Πρωτόκολλο του 'Αμστερνταμ, μια όσο το δυνατό απλούστερη μορφή χωρίς να παραβλέπει ότι τα μέτρα αυτά θα πρέπει να υλοποιηθούν και να εφαρμοστούν με τον ίδιο τρόπο.

2.4. Είναι πολύ σημαντικό για μια Ευρώπη, η οποία θέλει να χαρακτηρίζεται από διαφάνεια και εγγύτητα προς τον πολίτη, να διαμορφώνει τις κοινοτικές νομικές διατάξεις κατά τέτοιο τρόπο ώστε να κατανοούνται από τους ενδιαφερόμενους. Συνεπώς, η ΕΤΠ συμφωνεί με τις προσπάθειες της Επιτροπής να διατυπώσει τα κείμενα με σαφή συνεπή και αδιαμφισβήτητο τρόπο προκειμένου να διασφαλιστεί η ομοιόμορφη εφαρμογή τους σε όλα τα κράτη μέλη. Η απαίτηση αυτή είναι ακόμη πιο επιτακτική δεδομένου ότι τα κείμενα που θεσπίζονται τελικά αποτελούν συχνά αντικείμενο συμβιβασμού ή μεταφορά του οποίου στις εθνικές νομοθεσίες δεν είναι πάντα εύκολη.

2.5. Η ΕΤΠ θεωρεί επομένως ότι η διοργανική συμφωνία που επιτεύχθηκε το Δεκέμβριο του 1998, σχετικά με τη συντακτική ποιότητα των κοινοτικών νομικών διατάξεων, αποτελεί μια πρόοδο προς αυτή την κατεύθυνση.

2.6. Η ΕΤΠ εκφράζει τη γνώμη ότι η Επιτροπή πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειές της να απλοποιήσει όσο το δυνατό περισσότερο τις νομικές διατάξεις. Θα πρέπει επίσης να φροντίσει ώστε οι προτάσεις της να μην ακυρωθούν κατά την επεξεργασία τους από άλλα όργανα.

2.7. Η ΕΤΠ λαμβάνει με ενδιαφέρον γνώση των διαπιστώσεων της Επιτροπής με τις οποίες καθίσταται σαφές ότι οι προτάσεις της για την απλούστευση των νομικών διατάξεων υλοποιήθηκαν από το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθυστερημένα και όχι στην ίδια έκταση με την οποία προτάθηκαν από την Επιτροπή. Καλεί γι' αυτό το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να υποστηρίξουν τις προσπάθειες της Επιτροπής για την απλούστευση των νομικών κειμένων.

2.8. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι η πρωτοβουλία SLIM (Απλοποίηση των νομικών διατάξεων στην εσωτερική αγορά) αποτελεί κατάλληλο μέτρο για την απλοποίηση. Επίσης, πολύ θετική θεωρεί η ΕΤΠ τη διαδικασία αξιολόγησης που επεξεργάστηκε η Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη.

2.9. Η ΕΤΠ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι η Επιτροπή συνεχίζει τις ενέργειες για ενημέρωση (ενοποίηση) με στόχο την ενημέρωση που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των χρηστών του κοινοτικού δικαίου. Μια σαφή διευκόλυνση του έργου αυτού αποτελούν οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις βάσεις δεδομένων Eur-Lex και Celex, μέσω των οποίων είναι δυνατή η πρόσβαση σε περίπου 500 ενοποιημένες νομικές πράξεις σε όλες τις επίσημες γλώσσες της Κοινότητας. Επιπλέον, υπογραμμίζεται ότι η πρόσφατη επανασυστηματοποίηση της σελίδας Celex, μολονότι αυξάνει τη διαθεσιμότητα, παρουσιάζει σημαντικά κενά από την άποψη της προσοχής του χρήστη, ειδικότερα σε ό,τι αφορά

τους μηχανισμούς εκτύπωσης των εγγράφων που επιλέγονται. Υπενθυμίζεται σχετικά το πρόβλημα των παραρτημάτων με τη μορφή πινάκων, που συχνά είναι απαραίτητοι για την ερμηνεία και την εφαρμογή των ίδιων των κανόνων.

2.10. Προϋπόθεση για την επίτευξη του στόχου να καταστεί η Ευρωπαϊκή Ένωση πιο διαφανής και κατανοητή και, συνεπώς, εγγύτερη προς του πολίτες, είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών σε πληροφορίες που αφορούν το κοινοτικό δίκαιο. Παράλληλα με τα παραδοσιακά ενημερωτικά φυλλάδια και τους οδηγούς, οι νέες τεχνολογίες αποτελούν αποτελεσματικά εργαλεία. Καλείται η Επιτροπή να εκμεταλλευτεί πιο εντατικά τις δυνατότητες αυτές. Ένα παράδειγμα για το αυξανόμενο ενδιαφέρον των πολιτών για την Ευρώπη είναι ο εξυπηρετητής Europa της Επιτροπής. Ωστόσο, κρίνεται αναγκαίο να καταστούν ορισμένες σελίδες πιο φιλικές για τους χρήστες και να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε αυτές.

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «Αναθεώρηση της ενδιάμεσης επισκόπησης των προγραμμάτων των Στόχων 1 και 6 (1994-1999): Διαμόρφωση μιας διαχειριστικής παιδείας μέσω της αξιολόγησης — προς τη βέλτιστη πρακτική»

(2000/C 226/17)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την «Αναθεώρηση της ενδιάμεσης επισκόπησης των προγραμμάτων των Στόχων 1 και 6 (1994-1999): Διαμόρφωση μιας διαχειριστικής παιδείας μέσω της αξιολόγησης — προς τη βέλτιστη πρακτική» (COM(1998) 782 τελικό).

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της, της 2ας Ιουνίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 265, πέμπτη παράγραφος της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να εκδώσει σχετική γνωμοδότηση και να αναθέσει την κατάρτιση της στην επιτροπή 1 «Περιφερειακή Πολιτική, Διαρθρωτικά Ταμεία, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή, Διασυνοριακή και Διαπεριφερειακή Συνεργασία».

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 389/99 rev. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 1, στις 2 Φεβρουαρίου 2000 (με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Watson, μέλους του Δημοτικού Συμβουλίου του Sefton Metropolitan, HB/ΕΛΚ).

υιοθέτησε κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 13ης Απριλίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Κατά τη διάρκεια του 1998 θεσπίστηκε διαδικασία συνεχούς αξιολόγησης των προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων που προβλέπει μια εκ των προτέρων, μια ενδιάμεση και μια εκ των υστέρων αξιολόγηση όλων των προγραμμάτων που συγχρηματοδοτεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Στόχος είναι να εξασφαλισθεί η αποτελεσματική χρησιμοποίηση των πόρων της ΕΕ, ιδίως για τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στις περιοχές των Στόχων 1 και 6.

1.2. Η έκθεση της Επιτροπής περιλαμβάνει μια εξέταση της όλης διαδικασίας, με τα κυριότερα πορίσματα, τα κυριότερα αποτελέσματα και προσαρμογές, καθώς επίσης και τις επιπτώσεις για τα μελλοντικά προγράμματα. Διατυπώνονται επίσης συστάσεις για τη μελλοντική περίοδο προγραμματισμού. Η ΕΤΠ επιθυμεί να διατυπώσει και αυτή τις δικές της συστάσεις.

1.3. Η έκθεση συνοψίζει τα κυριότερα στοιχεία εκατό και πλέον ενδιάμεσων αξιολογήσεων που πραγματοποιήθηκαν σε σχέση με τα προγράμματα των Στόχων 1 και 6 κατά την περίοδο 1994-1999. Οι αξιολογήσεις αυτές πραγματοποιήθηκαν ως επί το πλείστον μεταξύ του 1997 και του 1998, λαμβάνοντας έτσι υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής που δημοσιεύθηκαν το Μάιο του 1997.

1.4. Η ενδιάμεση αξιολόγηση αποτελεί κοινή ευθύνη των κρατών μελών, των περιφερειών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ για τις αξιολογήσεις αυτές χρησιμοποιήθηκε κατά μέσο όρο το 0,1 % του συνόλου των προϋπολογισμών.

2. Η διαδικασία ενδιάμεσης αξιολόγησης

2.1. Το βασικό στοιχείο των Διαρθρωτικών Ταμείων είναι η μείωση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων στα πλαίσια συγκεκριμένων εθνικών στρατηγικών προτεραιοτήτων. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις αυτές καθαυτές παρέχουν ένα εργαλείο για την αξιολόγηση των προσαρμογών που πρέπει να επέλθουν στα προγράμματα ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι μεταβαλλόμενες εθνικές οικονομικές συνθήκες.

2.2. Αυτό ισχύει ειδικότερα για τις τέσσερις χώρες του Ταμείου Συνοχής, όπου το Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης (ΚΠΣ) καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος, αν όχι το σύνολο, μιας χώρας, όπως στην περίπτωση της Ιρλανδίας όπου το αποτέλεσμα ήταν ένας επαναπροσανατολισμός των πόρων στις κρατικές υποδομές για την υποστήριξη της ταχείας οικονομικής ανάπτυξης. Άλλοι εξωγενείς παράγοντες, όπως η κατάσταση ανάκτησης λόγω του σεισμού στην Ιταλία και η καθιέρωση της απασχόλησης ως βασικής προτεραιότητας σε ολόκληρη την ΕΕ, είχαν επίσης ως αποτέλεσμα να επέλθουν αλλαγές στα προγράμματα.

2.3. Το Μάιο του 1997, η Επιτροπή εξέδωσε τις κατευθυντήριες γραμμές της για τις προτεραιότητες σχετικά με τις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων μετά τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές χαράχθηκαν κατόπιν αιτήματος των μελών. Αφορούν δε το μεταλλασσόμενο πλαίσιο πολιτικής σε ολόκληρη την ΕΕ και προσδιορίζουν τους παράγοντες που πρέπει να καλύπτονται κατά τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις.

2.4. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις βασίζονταν κυρίως στα οικονομικά στοιχεία που παρείχαν τα σχετικά συστήματα ελέγχου. Στο στάδιο της ενδιάμεσης αξιολόγησης δεν θα υπάρχουν λίγες πληροφορίες για τις ευρύτερες και μακροπρόθεσμες επιδράσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων.

3. Διδάγματα από τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις

3.1. Η έκταση των ενδιάμεσων αξιολογήσεων (100+) δείχνει τη σημασία που αποδίδουν στη διαδικασία αξιολόγησης τόσο η Επιτροπή όσο και τα κράτη μέλη. Ένα βασικό στοιχείο των ενδιάμεσων αξιολογήσεων είναι να προσδιοριστεί ο βαθμός στον οποίο ένα πρόγραμμα προσφέρεται για αξιολόγηση, και να προσδιοριστεί η ανάλογη μεθοδολογία. Οι βασικοί στόχοι είναι η αξιολόγηση του βαθμού στον οποίο τα προγράμματα έχουν επιτύχει τους στόχους τους στο ενδιάμεσο στάδιο, να προσδιοριστεί η αρχική επίδραση των παρεμβάσεων και να προταθούν, όπου είναι αναγκαίο, συστάσεις για τη βελτίωση της διαχείρισης του προγράμματος.

3.2. Είναι σαφώς απαραίτητο να είναι οι αξιολογητές ανεξάρτητοι τόσο από τις διαχειριστικές αρχές όσο και από τα εκτελεστικά σώματα. Ωστόσο, η έκθεση δίδει δύο παραδείγματα ιδιαίτερα αποτελεσματικών εσωτερικών αξιολογήσεων στην Ιταλία (Μονάδα Αξιολόγησης του Υπουργείου Προϋπολογισμού στην Ιταλία, και Ιρλανδία). Οποιοσδήποτε μεθοδολογίες και αν χρησιμοποιούνται, οι αξιολογήσεις πρέπει να βασίζονται στα αρχικώς συμπεφωνηθέντα κριτήρια και στόχους του προγράμματος ώστε να είναι δυνατόν να αξιολογηθεί η πρόοδος (ή η έλλειψη προόδου) και να αναληφθούν οι κατάλληλες δράσεις.

3.3. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορούν να συναφθούν εταιρικές σχέσεις με κατάλληλα ειδικευμένα ερευνητικά ιδρύματα, προερχόμενα είτε από τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είτε από τους κοινωνικούς εταίρους. Σε πολλές περιπτώσεις, εκπρόσωποι τέτοιων οργανισμών είναι μέλη επιτροπών παρακολούθησης προγραμμάτων και διαθέτουν τις απαραίτητες τεχνικές γνώσεις και προσόντα για να φέρουν εις πέρας αξιολογήσεις και εκτιμήσεις. Η ΕΤΠ θεωρεί ότι θα ήταν λάθος να απορριφθεί αυτή η δυνατότητα, με την προϋπόθεση ότι υφίστανται σαφείς κανόνες ανάθεσης της εργασίας και διαχωρισμός των υφιστάμενων καθηκόντων.

3.4. Σε γενικές γραμμές, οι Επιτροπές Ελέγχου των Προγραμμάτων ανέλαβαν σοβαρά την ευθύνη της εφαρμογής των συστάσεων στα πλαίσια των αξιολογήσεων και δημιουργήθηκαν κατάλληλες επιμέρους διαρθρώσεις που ασχολήθηκαν με τις αξιολογήσεις τόσο από άποψη διαχείρισης όσο και από άποψη υποβολής συστάσεων.

3.5. Η συμμετοχή των περιφερειακών αρχών διέφερε ανάλογα με τις πολιτικές και θεσμικές ιδιαιτερότητες των μεμονωμένων κρατών μελών. Φαίνεται ότι υπήρξε μεγαλύτερη άμεση συμμετοχή των περιφερειακών αρχών στις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι πιστώσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων χορηγούντο μέσω των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης (ΚΠΣ) και όχι των Ενιαίων Εγγράφων Προγραμματισμού (ΕΕΠ), τα οποία από τη φύση τους τείνουν να είναι εθνικά προγράμματα.

3.6. Σε γενικές γραμμές, οι εκθέσεις αξιολόγησης ήταν υψηλής ποιότητας και επιπέδου, δείχνοντας την πρόοδο που επιτεύχθηκε στο σημαντικό αυτό τομέα. Κύριος μοχλός ήταν το πρόγραμμα Means, που έχει ως στόχο τη διευκόλυνση των εργασιών αξιολόγησης στα Διαρθρωτικά Ταμεία. Στην έκθεση της Επιτροπής εκφράζονται ορισμένες ανησυχίες σχετικά με την ιδιαίτερα ακαδημαϊκή φύση των εργασιών, τα στενά περιθώρια (κυρίως διαχείριση και όχι αποτελέσματα και επιδράσεις), την έλλειψη ανεξαρτησίας και την έλλειψη υποστήριξης από τις διαχειριστικές αρχές για τη σύνταξη ορισμένων εκθέσεων αξιολόγησης.

3.7. Στην έκθεση της Επιτροπής αναφέρεται ότι κατέστη δυνατό να αξιολογηθούν ορισμένες από τις βασικές μακροοικονομικές επιδράσεις των ΚΠΣ στα μεγαλύτερα κράτη μέλη (τέσσερις χώρες του Ταμείου Συνοχής, Ιταλία και Γερμανία) σε ενδιάμεσο στάδιο. Υπάρχει σαφώς θετική επίδραση τόσο στην οικονομική ανάπτυξη όσο και στην απασχόληση από τις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων, αν και χρειάζεται να δοθεί περισσότερη έμφαση στη χρησιμοποίηση των ολοκληρωμένων προτύπων, όπου εξετάζεται η επίδραση τόσο στην προσφορά όσο και στη ζήτηση.

3.8. Σε γενικές γραμμές, η ποσοστιαία επίδραση στην απασχόληση ήταν μικρότερη απ' ό,τι στην οικονομική ανάπτυξη, λόγω της υπόθεσης περί αυξημένης παραγωγικότητας όπου οι επιχειρήσεις καθίστανται πιο αποτελεσματικές. Υπάρχει σαφώς μια εγγενής ένταση μεταξύ της επίτευξης οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας· εξάλλου, ενώ τα Διαρθρωτικά Ταμεία πρέπει να παρακολουθούν τις επιδράσεις στην απασχόληση, η οικονομική επάρκεια των επενδύσεων πρέπει να αποτελεί προεξάρχουσα αρχή στις αξιολογήσεις.

3.9. Για τα μικρότερα προγράμματα (κυρίως τα ΚΠΣ), τα αποτελέσματα του μακροοικονομικού προγραμματισμού είναι δυσκολότερο να επιτευχθούν λόγω της αλληλεξάρτησης με τα μεγέθη της ευρύτερης οικονομίας. Η έκθεση αναφέρει το Βέλγιο ως παράδειγμα βέλτιστης πρακτικής όπου τα αποτελέσματα έδειξαν ότι υπάρχει σοβαρός κίνδυνος επανόδου σε χαμηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης μετά την ολοκλήρωση της εφαρμογής των ΕΕΠ.

3.10. Η έκθεση της Επιτροπής περιλαμβάνει ένα τμήμα για την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων, συμπεριλαμβανόμενης και μιας ανασκόπησης των δεικτών που χρησιμοποιούνται. Σε πολλές περιπτώσεις οι αξιολογήσεις οδήγησαν σε σημαντική αναθεώρηση των συμπεφωνημένων υλικών δεικτών και δεικτών για τις επιπτώσεις. Η αποτελεσματικότητα δεν καλύφθηκε λεπτομερώς.

3.11. Στην έκθεση της Επιτροπής γίνεται η παραδοχή ότι είναι δύσκολο να γίνει μια σφαιρική παρουσίαση των εκροών και των αποτελεσμάτων των προγραμμάτων επειδή τα τελευταία δεν είναι συγκρίσιμα σε όλες τις περιφέρειες. Είναι σαφές ότι αυτό οφείλεται εν μέρει στην έλλειψη κοινών βασικών δεικτών που να έχουν συμφωνηθεί πριν από την εφαρμογή από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη. Το θέμα αυτό απαιτεί επίσης περαιτέρω ανάλυση επειδή θα μπορούσε να έχει ως συνέπεια τη μετατροπή των δεικτών για την προσαρμογή τους στις τοπικές συνθήκες. Ενώ είναι σαφώς αποδεκτό ότι αυτό θα μπορούσε να γίνει στις περιπτώσεις κατά τις οποίες είναι απαραίτητο λόγω των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, δεν θα πρέπει να αποτελεί κοινή πρακτική.

3.12. Ένα βασικό χαρακτηριστικό των ενδιάμεσων αξιολογήσεων ήταν η εκτίμηση των συστημάτων παρακολούθησης και των κριτηρίων επιλογής των προγραμμάτων. Τα τρέχοντα προγράμματα περιλαμβάνουν σημαντικές εξελίξεις όσον αφορά τη χρησιμοποίηση των ποσοτικών δεικτών. Ωστόσο, ορισμένα προγράμματα εξακολουθούν να παρουσιάζουν ελλείψεις όσον αφορά τις διαθέσιμες πληροφορίες και, γενικότερα, όσον αφορά τον ποσοτικό προσδιορισμό των δεικτών. Είναι σαφές ότι πολλά προγράμματα δεν χρησιμοποιούν πλήρως τις διαθέσιμες πληροφορίες ως κατάλληλο διαχειριστικό εργαλείο, συνδυάζοντας τις χρηματοδοτικές και υλικές εκροές, τα αποτελέσματα και τις επιδράσεις.

3.13. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αναπτύχθηκαν περίπλοκα κριτήρια επιλογής των προγραμμάτων για τη βελτίωση της διαφάνειας στις διαδικασίες επιλογής. Πολλές ενδιάμεσες αξιολογήσεις αμφισβήτησαν την αποτελεσματικότητα των συστημάτων αυτών επειδή η χρησιμοποίηση διαφανών συστημάτων βαθμολόγησης πιθανόν να μην οδηγήσει στα καλύτερα αποτελέσματα από άποψης επιλογής των προγραμμάτων.

3.14. Οι περισσότερες ενδιάμεσες αξιολογήσεις ήταν χρήσιμο εργαλείο και πηγή γνώσεων για τους φορείς λήψης αποφάσεων. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι διαχειριστές των προγραμμάτων εφήρμοσαν τις συστάσεις που διατυπώθηκαν στα πλαίσια των αξιολογήσεων. Ένα σημαντικό στοιχείο μιας επιτυχούς αξιολόγησης ήταν η ουσιαστική εισροή από τις ίδιες τις εταιρικές σχέσεις για τη βελτίωση της εφαρμογής των προγραμμάτων.

3.15. Οι ενδιάμεσες αξιολογήσεις χρησιμοποιήθηκαν στις περισσότερες περιπτώσεις για την υποστήριξη της ανακατανομής των πόρων στα πλαίσια των ΚΠΣ/ΕΕΠ. Σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις, η έκθεση της Επιτροπής δείχνει ότι οι εν λόγω ανακατανομές των πόρων έγιναν χωρίς να επηρεαστούν οι στρατηγικές προτεραιότητες των προγραμμάτων. Σε ορισμένες περιπτώσεις λήφθηκαν νέα μέτρα.

3.16. Γενικότερα, η έκθεση της Επιτροπής συνάγει το συμπέρασμα ότι δεν ήταν πάντα εύκολο να αξιολογηθεί ο βαθμός στον οποίο είχαν υλοποιηθεί οι γενικότερες προτεραιότητες της ΕΕ. Σε γενικές γραμμές, δόθηκε μεγαλύτερη έμφαση στην απασχόληση, το περιβάλλον και τη βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς επίσης και στην τεχνολογία των πληροφοριών, λαμβάνοντας υπόψη τις διαχρονικές αλλαγές.

3.17. Στα συμπεράσματά της, η έκθεση της Επιτροπής τονίζει την ανάγκη να υπάρχουν διαδικασίες παρακολούθησης για την εξέταση τόσο των χρηματοδοτικών αποτελεσμάτων και επιπτώσεων όσο και των επιπτώσεων των προγραμμάτων. Αυτό προϋποθέτει σαφώς καθορισμένους, από ποσοτική άποψη, στόχους και δείκτες για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση, πιο κατάλληλα κριτήρια επιλογής των προγραμμάτων, απλουστευμένες διαδικασίες διαχείρισης και συνεργίες μεταξύ των διάφορων ταμείων.

4. Μελλοντικές προκλήσεις

4.1. Στην έκθεση της Επιτροπής τονίζεται η ανάγκη να γίνει χρήση των βέλτιστων πρακτικών που έχουν καθιερωθεί από τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις. Πρόκειται για την αξιοπιστία της αξιολόγησης, τη συμμετοχή εταίρων, την οργάνωση των αξιολογήσεων και το ρόλο της αξιολόγησης στη στήριξη των αποφάσεων.

4.2. Οι καλές αξιολογήσεις αποτελούν σημαντικό εργαλείο για την καλή διαχείριση ενός προγράμματος. Αυτό με τη σειρά του εξαρτάται από τις κατάλληλες διαρθρώσεις διαχείρισης των δραστηριοτήτων αξιολόγησης στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης, από την ανάπτυξη συστημάτων παρακολούθησης, από τον καλύτερο συνδυασμό χρηματοδοτικών και υλικών δεικτών, από τον κατάλληλο ποσοτικό προσδιορισμό των βασικών δεδομένων, από την πρόοδο στον τομέα της μεθοδολογίας αξιολόγησης μέσω του προγράμματος Means και από τη διάδοση των βέλτιστων πρακτικών. Η Επιτροπή προτείνει τη δημοσίευση ενός κατατοπιστικού εγγράφου για θέματα μεθοδολογίας, συμπεριλαμβανομένου και ενός ενδεικτικού καταλόγου δεικτών.

5. Συστάσεις

5.1. Η Επιτροπή των Περιφερειών (ΕΤΠ) παραδέχεται μεν την αξία των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΕ για τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις, φρονεί όμως ότι οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να καθίστανται γνωστές στους διαχειριστές των προγραμμάτων σε εύθετο χρόνο ώστε να είναι καλύτερα ενημερωμένοι για τη διαδικασία.

5.2. Η επόμενη περίοδος προγραμματισμού περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός αποθεματικού επιδόσεων και, στο πλαίσιο αυτό, η ΕΤΠ επιθυμεί να τονίσει την ανάγκη έγκαιρης και σαφούς καθοδήγησης για τους βασικούς δείκτες της ΕΕ, βάσει των οποίων θα κριθούν οι επιδόσεις. Θα πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να καθίστανται γνωστοί οι εν λόγω δείκτες πριν από την έναρξη της εφαρμογής των προγραμμάτων.

5.3. Η ΕΤΠ εκφράζει την άποψη ότι χρειάζεται μεγαλύτερη σαφήνεια κατά το σχεδιασμό των αξιολογήσεων ώστε να είναι δυνατή η κατάρτιση συγκρίσιμων εκθέσεων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των Διαρθρωτικών Ταμείων.

5.4. Η ΕΤΠ θα επιδοκίμαζε μια πιο μεθοδική προσέγγιση για τη χρησιμοποίηση της βέλτιστης πρακτικής από τους φορείς που είναι αρμόδιοι για την αξιολόγηση και τα προγράμματα, ώστε να εξασφαλισθεί ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των προγραμμάτων με τρόπο που να διευκολύνεται η αξιολόγηση για τον προσδιορισμό της βέλτιστης πρακτικής.

5.5. Η ΕΤΠ θα επιδοκίμαζε επίσης την ανάπτυξη μιας σειράς κοινών βασικών δεικτών με επίκεντρο τα αποτελέσματα και τις επιδράσεις παρά τις δραστηριότητες, τις δεσμεύσεις και τις δαπάνες, ώστε να διευκολυνθεί μια σύγκριση των επιδόσεων για όλες τις δραστηριότητες των Διαρθρωτικών Ταμείων. Οι δείκτες αυτοί πρέπει να καλύπτουν όχι μόνο το ΑΕγχΠ, αλλά και τις ευρύτερες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιδράσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων, ιδίως σε σχέση με το νέο Στόχο 1.

5.6. Αυτό θα καταστήσει δυνατή τη διενέργεια μιας ενδιάμεσης αξιολόγησης στο μέσο της περιόδου παρά κατά τη διάρκεια των τεσσάρων ετών εφαρμογής, όπως συνέβαινε συνήθως κατά την τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η επίδραση των ενδιάμεσων αξιολογήσεων έχει μειωθεί λόγω της χρονικής υστέρησης που μεσολαβεί μεταξύ των αξιολογήσεων και της εφαρμογής των σχετικών συστάσεων.

5.7. Η ΕΤΠ επιδοκίμαζει την άποψη ότι η ενδιάμεση αξιολόγηση αποτελεί κοινή ευθύνη των κρατών μελών και της Επιτροπής. Υπό το φως των πρόσφατα συμφωνηθέντων γενικών κανονισμών για την περίοδο προγραμματισμού 2000-2006, πιστεύει ότι η αρχή αυτή πρέπει να επεκταθεί ώστε να συμπεριληφθούν οι τοπικές και περιφερειακές αρχές.

5.8. Η ΕΤΠ επικροτεί επίσης τη δυνατότητα συνεργασίας με την Επιτροπή Περιφερειακής Πολιτικής του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για την προώθηση ενός πνεύματος αυστηρών αξιολογήσεων και παρακολούθησης εκ μέρους των κρατών μελών για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των παρεμβάσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων.

5.9. Ενώ η ΕΤΠ αναγνωρίζει την ανάγκη για ανεξάρτητους αξιολογητές, ανησυχεί μήπως αυτό καταστεί επίσημη απαίτηση, επειδή στόχος είναι ασφαλώς η βελτίωση της διαχείρισης του προγράμματος και της αποτελεσματικής εφαρμογής. Σε περιπτώσεις που, ενδεχομένως, οι τεχνικές γνώσεις και τα προσόντα είναι διαθέσιμα σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τεχνολογικά ιδρύματα κτλ, τέτοιοι φορείς δεν θα πρέπει να αποκλείονται εξ αρχής από την εκπόνηση αξιολογήσεων κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού. Πρέπει να θεσπισθούν σαφείς κανόνες έτσι ώστε η επιλογή των αξιολογητών να είναι διαφανής και κατανοητή από τους εταίρους.

5.10. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι η καλύτερη και εγκαίρως διαδόση των βέλτιστων πρακτικών αποτελεί απαραίτητη προϋπό-

θεση για την επόμενη περίοδο προγραμματισμού. Το πρόγραμμα Means αποτελεί μέσο για τη διάδοση αυτή, συμπεριλαμβανόμενης και της ανάπτυξης σειρών εργαλείων και εγχειριδίων για τις βέλτιστες πρακτικές. Είναι απαραίτητο να αφορούν οι δραστηριότητες αυτές όχι μόνο τους αξιολογητές αλλά και τις διαχειριστικές αρχές.

5.11. Ενώ η ΕΤΠ επιδοκιμάζει τη χρησιμοποίηση μακροοικονομικών προτύπων ως εργαλείο αξιολόγησης στα μεγάλα κράτη μέλη, πιστεύει ότι είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούνται στην επόμενη γενιά προγραμμάτων πρότυπα που λαμβάνουν υπόψη τη ζήτηση και την προσφορά.

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών για την «9η και 10η ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων (1997 και 1998) ΕΤΠΑ — ΕΚΤ — ΕΓΤΠΕ — ΧΜΠΑ»

(2000/C 226/18)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την «9η ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων (1997) — ΕΤΠΑ — ΕΚΤ — ΕΓΤΠΕ — ΧΜΠΑ» (COM(1998) 562 τελικό)·

έχοντας υπόψη τη «10η ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων (1998) — ΕΤΠΑ — ΕΚΤ — ΕΓΤΠΕ — ΧΜΠΑ» (COM(1999) 467 τελικό)·

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της 2ας Ιουνίου 1999 να καταρτίσει σχετική γνωμοδότηση, σύμφωνα με το άρθρο 265, παράγραφος 5 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, και να αναθέσει στην επιτροπή 1 «Περιφερειακή πολιτική, Διαρθρωτικά Ταμεία, οικονομική και κοινωνική συνοχή, διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία» την προετοιμασία των σχετικών εργασιών·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης που υιοθέτησε η επιτροπή 1 στις 2 Φεβρουαρίου 2000 (CdR 220/99 rev. 3) με βάση εισηγητική έκθεση του κ. Willy Burgeon, Προέδρου της Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων της Βαλλονίας (B/ΕΣΚ)·

υιοθέτησε, κατά τη 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 13ης Απριλίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Γενικό πλαίσιο

1.1. Οι στόχοι της παρούσας γνωμοδότησης είναι δύο. Πρώτα, επαναλαμβάνονται οι γενικές κατευθυντήριες γραμμές της ετήσιας έκθεσης και εν συνεχεία εξετάζεται αναλυτικά η κατάσταση του 1997 και του 1998.

1.2. Η ΕΤΠ επιχειρεί μίαν αναλυτική προσέγγιση του θέματος, εξετάζοντας, κατά το δυνατόν, τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές των Διαρθρωτικών Ταμείων όσον αφορά τη δράση τους στην πορεία του χρόνου και αντιμετωπίζοντας εδώ το έτος 1997 μόνον ως κεντρικό σημείο αναφοράς μεταξύ των προηγούμενων και των επερχόμενων μεταρρυθμίσεων.

1.3. Για το σκοπό αυτό, θα ήταν χρήσιμο να προταθεί μια σύντομη υπενθύμιση της πολιτικής βούλησης που εξεφράσθη στις αρχές της θέσπισης των Διαρθρωτικών Ταμείων (1975), καθώς και κατά τις διάφορες μεταρρυθμίσεις που υπέστησαν αυτά το 1984, το 1988 και το 1993.

Στις αρχές

1.4. Θα πρέπει να ανατρέξει κανείς στη Συνθήκη της Ρώμης και στη διατύπωσή της για την αποστολή της «αρμονικής ανάπτυξης των οικονομιών των κρατών μελών, με περιορισμό των διαφορών μεταξύ των διαφόρων περιφερειών και της καθυστέρησης των λιγότερο ευνοημένων».

1.5. Ακολούθησε, το 1975, η δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), το οποίο, σε πρώτη φάση, χρηματοδοτεί αποκλειστικά εθνικά μέτρα περιφερειακής πολιτικής, σύμφωνα με εθνικές ποσοστώσεις που καθορίζονται από το Συμβούλιο Υπουργών⁽¹⁾.

1.6. Οι διευρύνσεις του 1972 (Ηνωμένο Βασίλειο, Δανία, Ιρλανδία), του 1981 (Ελλάδα) και του 1986 (Ισπανία και Πορτογαλία) υποχρέωσαν την Ευρωπαϊκή Κοινότητα να ασχοληθεί επισταμένως με το πρόβλημα της περιφερειακής σύγκλισης. Τέθηκε, το ζήτημα της ισορροπίας μεταξύ των γεωγραφικών ζωνών (Βορράς-Νότος, περιφερειακές χώρες) με διαφορετικό βιομηχανικό δυναμικό. Στο πλαίσιο αυτό ελήφθησαν, επίσης, υπόψη οι συνέπειες της γερμανικής ενοποίησης και της μελλοντικής διεύρυνσης της ΕΕ προς τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης⁽²⁾.

1.7. Το άρθρο 130 Γ της Συνθήκης του Μάαστριχτ ορίζει ως στόχο του ΕΤΠΑ να «συμβάλλει στη διόρθωση των κυριότερων περιφερειακών ανισοτήτων στην Κοινότητα, μέσω συμμετοχής στην ανάπτυξη και στη διαρθρωτική αναπροσαρμογή των περιοχών που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξη τους, καθώς και στη μετατροπή των βιομηχανικών περιοχών που βρίσκονται σε παρακμή».

⁽¹⁾ Εβδομαδιαίο ταχυδρομείου CRISP —1998, n° 1605-1606: «La réforme des fonds structuels européens» του Luc Vandendorpe, σ. 6.

⁽²⁾ Εβδομαδιαίο ταχυδρομείου CRISP —1998, n° 1605-1606: «La réforme des fonds structuels européens» του Luc Vandendorpe, σ. 7.

Μεταρρύθμιση του 1984

1.8. Η ΕΤΠ διακρίνει δύο σημαντικές τροποποιήσεις, τις οποίες θα χαρακτηρίσει τεχνική και πολιτική αντίστοιχα:

- (1) την αντικατάσταση των σταθερών εθνικών ποσοστώσεων από ενδεικτικές «ψαλίδες» ανά χώρα,
- (2) την άμεση χορήγηση του 20 % των πιστώσεων του ΕΤΠΑ σε κοινοτικά προγράμματα που αποφασίζονται με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁽¹⁾.

1.9. Έτσι, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο παρέχει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αρμοδιότητα χρηματοδοτικής πρωτοβουλίας. Η εξέλιξη αυτή αποτελεί μια πρώτη συνεισφορά στη δημιουργία της αρχής της εταιρικής σχέσης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των κρατών μελών.

Μεταρρύθμιση του 1988⁽²⁾

1.10. Η πραγματική όμως χορήγηση στα Διαρθρωτικά Ταμεία αποτελεσματικών μέσων για την καλύτερη επίτευξη των στόχων που τους έχουν ανατεθεί επήλθε το 1988:

- (1) Διπλασιασμός των διαρθρωτικών δαπανών μεταξύ 1987 και 1993· από το 15 % των κοινοτικών δαπανών που αντιπροσώπευαν το 1988, ανέρχονται σε 31 % το 1993.
- (2) Απαραίτητη τροποποίηση για την καλύτερη αξιοποίηση των Διαρθρωτικών Ταμείων:
 - επικέντρωση των παρεμβάσεων στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες της Κοινότητας,
 - επικέντρωση σε συγκεκριμένους τομείς (υποδομές, ανάπτυξη των ΜΜΕ, κατάρτιση),
 - απαραίτητος σχεδιασμός και συντονισμός των δράσεων που αναλαμβάνονται.
- (3) Προσδιορισμός των στόχων προτεραιότητας και της έννοιας της επιλέξιμης ζώνης.
- (4) Προσδιορισμός των εννοιών της οριζόντιας και κάθετης εταιρικής σχέσης, καθώς και του προγραμματισμού.
- (5) Εδραίωση της αρχής της προσθετικότητας (οι ίδιοι χρηματοδοτικοί πόροι που χορηγεί το δικαιούχο κράτος πρέπει να είναι τουλάχιστον ίσοι με εκείνους που χορηγούσε πριν από τη συμβολή των Διαρθρωτικών Ταμείων).

Μεταρρύθμιση του 1993⁽³⁾

1.11. Πέρα από την επιβεβαίωση των βασικών αρχών του 1988, η μεταρρύθμιση του 1993 ανέπτυξε δύο από αυτές και προσέθεσε μια επιπλέον έννοια:

(1) Συγκέντρωση

1.12. Διατήρηση της αρχής της συγκέντρωσης των κονδυλίων στις λιγότερο ευνοημένες περιφέρειες της Ένωσης, καθώς και εστίαση των παρεμβάσεων σε 6 στόχους προτεραιότητας (1, 2, 3, 4, 5α, 5β).

(2) Εταιρική σχέση

1.13. Η εταιρική σχέση εξακολουθεί να αποτελεί τον κεντρικό άξονα του συστήματος διαχείρισης των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η μεταρρύθμιση θα ενισχύσει την κάθετη εταιρική σχέση προκειμένου να απλουστευθούν οι τυπικές διαδικασίες έγκρισης των προγραμμάτων από την Επιτροπή. Επιπλέον, θα επιβεβαιωθεί η σημασία της οριζόντιας εταιρικής σχέσης και η απαραίτητη συμμετοχή σ' αυτήν των κοινωνικών εταίρων.

(3) Αξιολόγηση⁽⁴⁾

1.14. Η ΕΤΠ πιστεύει ότι πρόκειται για σημαντική εξέλιξη. Πράγματι, στο εξής, θα περιλαμβάνεται στις ρυθμιστικές διατάξεις των Διαρθρωτικών Ταμείων η υποχρέωση και των κρατών μελών και της Επιτροπής για συστηματική αξιολόγηση των προγραμμάτων, πριν, κατά και μετά την υλοποίησή τους.

1.15. Η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη για την Αξιολόγηση (Βερολίνο, 2-3 Δεκεμβρίου 1996) προσδιόρισε τρία ουσιαστικά στοιχεία μιας ποιοτικής αξιολόγησης:

- η αξιολόγηση πρέπει να πραγματοποιείται επί τόπου πριν, κατά και μετά την υλοποίηση της διαρθρωτικής παρέμβασης,
- η αξιολόγηση πρέπει να στηρίζεται στην ύπαρξη ποιοτικών και ποσοτικών πληροφοριών στη διάθεση των διαχειριστών, αλλά και σε συνεντεύξεις με τους δικαιούχους,
- η αξιολόγηση απαιτεί ένα σύνολο τεχνικών και μεθοδολογιών, τα συμπεράσματα των οποίων μπορούν να αναγνωρισθούν ως έγκυρα από την κοινότητα των εμπειρογνομόνων.

⁽¹⁾ Εβδομαδιαίο ταχυδρομείου CRISP —1998, n° 1605-1606: «La réforme des fonds structurels européens» του Luc Vandendorpe, σ. 8.

⁽²⁾ Στοιχεία που αναπτύσσονται στο εβδομαδιαίο ταχυδρομείο του CRISP —1998, n° 1605-1606: «La réforme des fonds structurels européens» του Luc Vandendorpe, σ. 9-14.

⁽³⁾ Στοιχεία που αναπτύσσονται στο εβδομαδιαίο ταχυδρομείο του CRISP —1998, n° 1605-1606: «La réforme des fonds structurels européens» του Luc Vandendorpe, σ. 14-19.

⁽⁴⁾ Στοιχεία που αναπτύσσονται στο εβδομαδιαίο ταχυδρομείο του CRISP —1998, n° 1605-1606: «La réforme des fonds structurels européens» του Luc Vandendorpe, σ. 18-19.

2. Πρόγραμμα Δράσης 2000

2.1. Μετά από αυτή τη σύντομη επισκόπηση των διαφόρων προηγούμενων φάσεων της εξέλιξης των Διαρθρωτικών Ταμείων, για να μπορέσουμε να σχηματίσουμε σωστή εικόνα της καταλληλότητας των δράσεων που πραγματοποιήθηκαν το 1997, θα πρέπει να τις τοποθετήσουμε στο μελλοντικό στρατηγικό πλαίσιο της νέας μεταρρύθμισης 2000-2006.

2.2. Η μεταρρύθμιση αυτή εισήχθη με το Πρόγραμμα Δράσης 2000 και δημοσιεύθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 16 Ιουλίου 1997. Εγγράφεται δε σε ένα διπλό οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο. Το πρώτο σκέλος του είναι η ανεπάρκεια των δημοσιονομικών πόρων (που απορρέει από την αυστηρή δημοσιονομική πολιτική που εφαρμόζεται στα πλαίσια της υλοποίησης της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης), ενώ το δεύτερο τίθεται σε συνάρτηση με τη διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁽¹⁾.

Η νέα αυτή μεταρρύθμιση θα οργανωθεί με βάση τέσσερις βασικούς άξονες⁽²⁾:

(1) Διατήρηση των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής

2.3. Η διατήρηση των Διαρθρωτικών Ταμείων εγγράφεται στο πλαίσιο της μόνιμης επιδίωξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης για επίτευξη περιφερειακής σύγκλισης. Η ΕΤΠ είναι της άποψης ότι η διατήρηση του Ταμείου Συνοχής μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για να εξεταστεί το θέμα της προαγωγής της κοινωνικής συνοχής και να διευκολυνθούν οι προσπάθειες των χωρών συνοχής για την εκτέλεση εθνικών προγραμμάτων που έχουν στόχο την πλήρωση των κριτηρίων σύγκλισης του τρίτου σταδίου της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης.

(2) Ενίσχυση της συγκέντρωσης

2.4. Η αρχή αυτή παραμένει μία από τις κύριες συνιστώσες των Διαρθρωτικών Ταμείων. Γι' αυτό ακριβώς και είναι σημαντικό να εστιασθούν ακόμη περισσότερο οι διαρθρωτικές παρεμβάσεις στις λιγότερο ευνοημένες πληθυσμιακές ομάδες και να περιορισθούν γύρω από τρεις ευρείς κατευθυντήριους άξονες:

- Στόχος 1: αφορά τις περιφέρειες με αναπτυξιακή καθυστέρηση, οι οποίες προσδιορίζονται ανάλογα με το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ.
- Στόχος 2: αφορά την οικονομική και κοινωνική αναδιάρθρωση των περιφερειών που πλήττονται από διαρθρωτικά προβλήματα. Ο στόχος αυτός απευθύνεται, επομένως, στις βιομηχανικές περιφέρειες υπό αναδιάρθρωση, στις αστικές ζώνες και στις αγροτικές ζώνες. Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται εδώ αποδεικνύονται πιο ευρεία από εκείνα του παλιού Στόχου 2.
- Στόχος 3: ο στόχος αυτός έχει επαναπροσδιοριστεί εκ βάθρων και αποσκοπεί πλέον στη διεξαγωγή εξειδικευμένων δράσεων ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων σε όλες τις περιφέρειες που δεν είναι επιλέξιμες για τους στόχους 1 και 2.

2.5. Πάντα με τη μέριμνα της απλούστευσης, αποφασίστηκε να περιοριστεί ο αριθμός των κοινοτικών πρωτοβουλιών σε τρεις, οι οποίες είναι πλέον:

- (1) Στοιχεία που αναπτύσσονται στο εβδομαδιαίο ταχυδρομείο του CRISP —1998, n° 1605-1606: «La réforme des fonds structurels européens» του Luc Vandendorpe, σ. 20.
- (2) Στοιχεία που αναπτύσσονται στο εβδομαδιαίο ταχυδρομείο του CRISP —1998, n° 1605-1606: «La réforme des fonds structurels européens» του Luc Vandendorpe, σ. 22-26.

— ΚΠ 1: η διασυνοριακή, διεθνική και διαπεριφερειακή συνεργασία, με στόχο την ανάπτυξη μιας αρμονικής και ισορροπημένης χωροταξίας,

— ΚΠ 2: η ανάπτυξη της υπαίθρου,

— ΚΠ 3: οι ανθρωπίνι πόροι, σε περιβάλλον ισότητας ευκαιριών.

(3) Εξέλιξη της εταιρικής σχέσης

2.6. Η μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της δράσης των Διαρθρωτικών Ταμείων θα επιτευχθεί και μέσω μιας νέας προσέγγισης της εταιρικής σχέσης μεταξύ Επιτροπής και κρατών μελών. Έτσι, λοιπόν, η διαχείριση των προγραμμάτων θα αποκεντρωθεί σε επίπεδο κρατών μελών και περιφερειών, αλλά, ως αντιστάθμισμα, η Επιτροπή θα επιμείνει να υπάρχει μεγαλύτερη επιλεκτικότητα και αυστηρότητα κατά τον εκ των προτέρων προσδιορισμό των προτεραιοτήτων.

(4) Ενίσχυση των συστημάτων αξιολόγησης

2.7. Υπό το πρίσμα της ενίσχυσης των συστημάτων παρακολούθησης και αξιολόγησης, καθώς και των πραγματοποιούμενων ελέγχων, η Επιτροπή έχει κατάρτισει, στα πλαίσια του Προγράμματος Δράσης 2000, προτάσεις κανονισμών που θα πλαισιώσουν τη δράση των Διαρθρωτικών Ταμείων και του Ταμείου Συνοχής κατά την περίοδο 2000-2006. Οι προτάσεις αυτές περιλαμβάνουν:

- ένα γενικό κανονισμό για τα Διαρθρωτικά Ταμεία,
- τους ειδικούς κανονισμούς του κάθε Ταμείου,
- αναθεώρηση του Ταμείου Συνοχής και
- κανονισμό για ένα νέο προενταξιακό μέσον.

3. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία το 1997

3.0. Τα στοιχεία που αναπτύσσονται στο παρόν κεφάλαιο έχουν ληφθεί από την ένατη ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων 1997 (ΕΓΤΠΕ — ΕΚΤ — ΕΤΠΑ — ΧΜΠΑ) που υποβλήθηκε από την Επιτροπή.

A. Απολογισμός της κατάστασης

3.1. Κατά το 1997, σε μια συνολική προσέγγιση της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής για τη συνοχή μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων, και στα πλαίσια της προσεχούς μεταρρύθμισης των εν λόγω Ταμείων (2000-2006), προτάθηκε ο περιορισμός του αριθμού των στόχων, η απλούστευση των διαδικασιών, η μεγαλύτερη επικέντρωση των ενισχύσεων και ο περιορισμός του αριθμού των προγραμμάτων υλοποίησης, ιδιαίτερα για τις κοινοτικές πρωτοβουλίες. Διατυπώθηκε επίσης η αξίωση για την αναγκαία παρακολούθηση των αποτελεσμάτων της κοινοτικής ενίσχυσης. Εξάλλου, αυτή ακριβώς ήταν η οπτική γωνία βάσει της οποίας αναπτύχθηκε ο προβληματισμός σχετικά με τη σημασία που έχει να οριστούν αντικειμενικά κριτήρια για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των δαπανών.

3.2. Διαπιστώνεται επίσης ότι, αναζητώντας μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική συνοχή στην Ευρώπη, οι περιφέρειες θα πρέπει να μπορούν να διαφοροποιούν τον οικονομικό ιστό τους και να αυξάνουν την ικανότητά τους για καινοτομία. Έχει καθοριστική σημασία τα Διαρθρωτικά Ταμεία να στηρίζουν πιο μαζικά την απόκτηση γνώσεων και τη διαρκή κατάρτιση και να ευνοούν την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία απασχόλησης με όλα τα μέσα.

3.3. Σε όσα προαναφέρονται, λοιπόν, ξεχωρίζουν ορισμένες σημαντικές έννοιες, όπως διαφοροποίηση, καινοτομία, απασχόληση και ανταγωνιστικότητα.

3.4. Οι εργασίες που πραγματοποιήθηκαν κατά το 1997 έφεραν στο φως έξι προτεραιότητες για την μελλοντική αναπροσαρμογή των Διαρθρωτικών Ταμείων μέχρι το τέλος του 1999. Είναι οι εξής:

1. οι βασικές υποδομές
2. το περιβάλλον της παραγωγής
3. η Ε&ΤΑ και η κοινωνία των πληροφοριών
4. το περιβάλλον και η βιώσιμη ανάπτυξη
5. οι άνθρωποι πόροι και η παιδεία
6. η ισότητα ανδρών και γυναικών.

3.5. Τα έξι αυτά σημεία εμφανίζονται επίσης ως ενθάρρυνση των εθνικών και περιφερειακών εταίρων να εξασφαλίσουν την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων.

3.6. Το 1997 η Επιτροπή υιοθέτησε 88 νέα προγράμματα. Αυτά κατανέμονται στους διάφορους στόχους και η πλειοψηφία τους αφορά το στόχο 2 για την περίοδο 1997-1999. Εξαιτίας αυτού φαίνεται σαφώς ότι μία από τις σπουδαιότερες προτεραιότητες των προσεχών δράσεων είναι η διατήρηση και η προώθηση της απασχόλησης. Επιπλέον, στο πεδίο των εδαφικών συμφώνων για την απασχόληση, εκτός από τις ισχύουσες διαδικασίες, η Επιτροπή επιβεβαιώνει τη βούλησή της να συνοψίσει, την κατάλληλη στιγμή και με τα κατάλληλα μέσα, το περιεχόμενο των περιφερειακών συμφώνων και να αποκομίσει συμπεράσματα σχετικά με τη δημιουργία απασχόλησης.

3.7. Υιοθετήθηκαν εξάλλου 33 νέα προγράμματα κοινοτικών πρωτοβουλιών. Πρόκειται, αφενός, για τα τελευταία προγράμματα που προβλέπονται βάσει της αρχικής χορήγησης και για 5 προγράμματα τεχνικής βοήθειας, και, αφετέρου, για τα πρώτα προγράμματα που χρηματοδοτούνται ύστερα από την κατανομή του αποθεματικού που αποφάσισε η Επιτροπή το 1996. Για πρώτη φορά μπορούμε να διαβεβαιώσουμε ότι όλες οι κοινοτικές πρωτοβουλίες που είχαν προβλεφθεί αρχικά για την περίοδο 1994-1999, είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται στην πράξη, σε διάφορους βαθμούς το 1997.

3.8. Με την προοπτική των φιλόδοξων αυτών στόχων που αναλαμβάνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, επιβάλλεται πλέον ως ανα-

γκαία η πρωτοβουλία «SEM 2000». Στόχος της είναι η βελτίωση της διαχείρισης και του ελέγχου των Διαρθρωτικών Ταμείων. Στα πλαίσια αυτά, το 1997 ελήφθησαν τρεις αποφάσεις που κατέληξαν:

1. στα δελτία επιλεξιμότητας των δαπανών,
2. στον κανονισμό (ΕΚ 2064/97) για τον προσδιορισμό των προτύπων που πρέπει να τηρούν τα κράτη μέλη σε θέματα δημοσιονομικού ελέγχου για τις ενέργειες που συγχρηματοδοτούνται από τα Ταμεία,
3. στις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή καθαρών διορθωτικών χρηματοδοτήσεων.

3.9. Όσον αφορά τις θεματικές προτεραιότητες της συνοχής, οι προβληματισμοί επικεντρώθηκαν γύρω από πέντε βασικούς άξονες:

- (1) Ως προς την πρόκληση της κοινωνίας των πληροφοριών, εντάχθηκε δεόντως στους προβληματισμούς το σκεπτικό ότι η ικανότητα των περιφερειών να αξιοποιούν τα μέσα της κοινωνίας των πληροφοριών αποτελεί όλο και πιο σημαντικό παράγοντα που καθορίζει το βαθμό της ανταγωνιστικότητάς τους στις ευρωπαϊκές και παγκόσμιες αγορές.
- (2) Στον τομέα του αστικού ζητήματος, το κεντρικό θέμα είναι η εξεύρεση μιας συντονισμένης και συνεκτικής λύσης για την αντιμετώπιση του αυξανόμενου αριθμού των προβλημάτων των πόλεων. Φαίνεται απαραίτητο να περιληφθεί η αστική διάσταση κατά τρόπο πιο στρατηγικό στις μελλοντικές πολιτικές της Ένωσης. Οι πόλεις είναι και θα παραμείνουν η κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης.
- (3) Είναι απαραίτητο να προβλεφθεί, πέρα από το 1999, μια νέα κοινοτική πρωτοβουλία για την ανάπτυξη της υπαίθρου, μέσω της ενίσχυσης της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, με παράλληλη διαφύλαξη των περιφερειακών ιδιαιτεροτήτων.
- (4) Η περιφερειακή πολιτική και η πολιτική του ανταγωνισμού. Υπάρχουν διαφορές ανάμεσα στην εδαφική κάλυψη των εθνικών περιφερειακών ενισχύσεων και στην κάλυψη των περιφερειακών στόχων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Ο πληθυσμός των επιλέξιμων για ενίσχυση από τα Ταμεία ζωνών υπερβαίνει εκείνον των ζωνών που λαμβάνουν εθνικές ενισχύσεις.
- (5) Είναι απαραίτητο να ενισχυθεί η συνοχή και η ανταγωνιστικότητα με την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη (Ε&ΤΑ) και την καινοτομία. Επομένως, είναι εξίσου πρωταρχικό να προσανατολιστούν οι πολιτικές αυτές προς τον παραγωγικό ιστό της περιφέρειας.

3.10. Από πιο πρακτική άποψη, το 1997 προχώρησε η πλήρης υλοποίηση των προγραμματισμών. Το 1997 ήταν το έτος του δεύτερου μέρους του ισχύοντος προγραμματισμού και η τρίτη λογιστική χρήση πλήρους δραστηριότητας των Ταμείων, εξαιρουμένης της Ισπανίας για το στόχο 2 και της Ιταλίας για το στόχο 1.

3.11. Πολύ σημαντική θέση αποδίδεται σαφώς στον τομέα των ΜΜΕ, στον οποίο χορηγούνται από το 15 % έως το 20 % των συνολικών πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Όσον αφορά τις ΜΜΕ, οι κύριοι πολιτικοί προβληματισμοί ή διαπιστώσεις μπορούν να συνοψισθούν ως εξής. Λόγω της επικέντρωσης της χρηματοδότησης των Ταμείων προς τις περιφέρειες του στόχου 1, οι χρηματοδοτήσεις που χορηγούνται για την ανάπτυξη των ΜΜΕ είναι σαφώς σημαντικότερες στις περιφέρειες αυτές παρ' ό,τι στις υπόλοιπες επιλέξιμες ζώνες. Μια άλλη διαπίστωση είναι ότι οι ΜΜΕ είναι οι επιχειρήσεις που είναι περισσότερο εκτεθειμένες στις βιομηχανικές μεταλλαγές και ότι οι ίδιες αυτές ΜΜΕ κατέχουν σημαντικό μερίδιο στη δημιουργία απασχόλησης. Έτσι, στο επίπεδο του στόχου 4, ο φυσιολογικός στόχος των Διαρθρωτικών Ταμείων αφορά εν δυνάμει όλους τους εργαζομένους, και ιδίως εκείνους που κινδυνεύουν να απολέσουν την εργασία τους. Πρόκειται λοιπόν εδώ για δράση πρόληψης μέσα σε έναν οικονομικό ιστό που απαρτίζεται κυρίως από ΜΜΕ. Θα αναφερθεί και πάλι με ιδιαίτερη έμφαση ο αναπόφευκτος κινητήριος ρόλος που κατέχει η καινοτομία για την ανάπτυξη των ΜΜΕ.

3.12. Το κλείσιμο των προγραμμάτων του στόχου 2 για τα έτη 1994-1996, επέφερε τη μεταφορά 848 εκατομμυρίων Ecu που δεν είχαν χρησιμοποιηθεί, προς την περίοδο 1997-1999. Στα τέλη του 1997 υπήρχαν 1 026 προγράμματα, εκ των οποίων 580 βάσει των διαφόρων στόχων και 446 βάσει των κοινοτικών πρωτοβουλιών. Διαπιστώνεται επίσης κατά το 1997 έντονη χρηματοδοτική δραστηριότητα, δηλαδή σημαντική κάλυψη της καθυστέρησης στην εκτέλεση των πιστώσεων.

Έχουν πραγματοποιηθεί οι εξής αναλήψεις υποχρεώσεων:

- το 62 % των κοινοτικών συνεισφορών της περιόδου 1994-1999 (κατεβλήθη το 46 %).
- το 100 % των προγραμμάτων εθνικών πρωτοβουλιών για όλους τους στόχους στα τέλη του 1997 (για πρώτη φορά, κατά τη διάρκεια της περιόδου 1994-1999) εξαιρουμένου του στόχου 5α (το 36 % των υποχρεώσεων στον τομέα της «αλιείας»).

Έχουν γίνει οι εξής πληρωμές:

- το 100 % των διαθέσιμων πιστώσεων για όλους τους στόχους στα τέλη του 1997 (καθαρή βελτίωση το 1997 σε σχέση με το 1996, κατά τη διάρκεια του οποίου μόνο 2 στόχοι πραγματοποιήθηκαν κατά 100 %).
- στα τέλη του 1997, αθροιστικά, το 46 % των συνδρομών της περιόδου.

3.13. Για τις ΚΠ (Κοινοτικές Πρωτοβουλίες), το 56 % της συνολικής συνδρομής για το 1994-1999 είχε αναληφθεί, και μόνο το 31 % είχε καταβληθεί. Για το 1997, μόνο το 61 % των διαθέσιμων υποχρεώσεων εκτελέστηκαν, καθώς και το 90 % (έναντι του 80 % το 1996) των διαθέσιμων πιστώσεων για πληρωμές. Λόγω της καθυστέρησης ορισμένων κοινοτικών πρωτοβουλιών σε συνεννόηση με τα κράτη μέλη, εξετάζονται οι δυνατότητες νέας διευθέτησης των χρηματοδοτικών πόρων ώστε να ανακατανομηθούν μεταξύ των πρωτοβουλιών.

3.14. Άνω του 1 δισ. Ecu, ήτοι το 5 % των πραγματοποιηθεισών πληρωμών κατά τη διάρκεια του έτους αντιστοιχούσαν στις αναλήψεις υποχρεώσεων πριν από το 1994, από τις οποίες το 40 % αφορούσαν παρεμβάσεις στην Ιταλία.

3.15. Καθένα από τα Διαρθρωτικά Ταμεία μπορεί να χρηματοδοτεί δράσεις καινοτομίας και τεχνικής βοήθειας, δηλαδή δράσεις που αφορούν σπουδές, πρότυπες δράσεις ή τεχνική βοήθεια. Κατά το 1997, άρχισαν 49 νέα πιλοτικά σχέδια ή καινοτόμες δράσεις, για ένα συνολικό ποσό ύψους 100 εκατ. Ecu βάσει του άρθρου 10 του ΕΤΠΑ. Πρόκειται ειδικότερα για 3 είδη δράσεων: των αστικών πιλοτικών σχεδίων, των πιλοτικών δράσεων χωροταξίας και των σχεδίων Terra για τη διαπεριφερειακή συνεργασία σε ειδικούς τομείς της χωροταξίας.

3.16. Εξάλλου, 200 άλλα καινοτόμα σχέδια, που έχουν χρηματοδοτηθεί από το ΕΤΠΑ, έχουν εκτελεσθεί στους εξής τομείς: των νέων πηγών απασχόλησης, του πολιτισμού, της κληρονομιάς, των περιφερειακών στρατηγικών καινοτομίας (RIS), της μεταφοράς τεχνολογίας (RIT), της κοινωνίας της πληροφορίας (RISI) και της εξωτερικής (ECOS-Ouverture) και εσωτερικής (Recite II) διαπεριφερειακής συνεργασίας.

3.17. Το μείζον θέμα της έκθεσης για τα Διαρθρωτικά Ταμεία για το 1997 είναι η βοήθεια προς τις ΜΜΕ. Πράγματι, οι ΜΜΕ απασχολούν το 66 % των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα και παράγουν το 60 % του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων της Ένωσης. Κατά συνέπεια, η ανάπτυξη τους είναι καθοριστικής σημασίας για την αύξηση της απασχόλησης και για την επίτευξη ενός υψηλότερου επιπέδου οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης στην Ένωση.

3.18. Για την παρούσα περίοδο προγραμματισμού (1994-1999) το 15 έως 20 % των πόρων των Διαρθρωτικών Ταμείων προορίζονται, με συγκεκριμένο τρόπο, για την υποστήριξη των ΜΜΕ. Πρόκειται για ένα ποσό της τάξεως των 23 έως 30 δισ. Ecu. Οι χρηματοδοτήσεις αυτές αφορούν ποικιλία δράσεων. Οι σημαντικότερες μεταξύ αυτών είναι οι εξής:

- οι επιχορηγήσεις επενδύσεων σε κεφάλαια υπό τη μορφή άμεσων επιδοτήσεων ή μέτρων χρηματοοικονομικής τεχνικής (κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου),
- η συγχρηματοδότηση ζωνών εγκατάστασης επιχειρήσεων,
- οι δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης (στόχος 4 και Κοινοτική Πρωτοβουλία Adapt),
- οι υπηρεσίες παροχής συμβουλών και πληροφοριών,
- οι δράσεις για την ανάπτυξη της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης και της ενσωμάτωσης στην κοινωνία της πληροφορίας,
- οι ενισχύσεις της διεθνοποίησης.

3.19. Σχετικά με την εφαρμογή των προγραμμάτων στα κράτη μέλη, υπάρχει παραπομπή στο παράρτημα I (Inforegio — Περίληψη της ετήσιας έκθεσης/17.12.1998 «Η δράση των Διαρθρωτικών Ταμείων το 1997»).

B. Αξιολόγηση και ανάλυση της επίδρασης των Διαρθρωτικών Ταμείων

3.20. Η ΕΤΠ διαπιστώνει ότι προσδιορίστηκαν σαφώς δύο στόχοι:

- (1) η αναζήτηση της αποτελεσματικότητας κατά την αξιοποίηση των Ταμείων·
- (2) η μέριμνα για το μελλοντικό προγραμματισμό των διαρθρωτικών παρεμβάσεων.

3.21. Ο δεύτερος στόχος, θα πρέπει να απορρέει από το συνδυασμό των μεμονωμένων προβληματισμών, ο πρώτος όμως, σχετικά με την αποτελεσματικότητα της αξιοποίησης των Ταμείων αξίζει να εξεταστεί στις σελίδες αυτές.

3.22. Επισημαίνεται ότι η διαρθρωτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης χαρακτηρίζεται συχνά ως σημαντική πηγή καινοτομιών στις πολιτικές και διοικητικές διαδικασίες. Η εξέταση των περιφερειακών διαφορών θα επιτρέψει να σημειωθούν μεγάλες θεωρητικές πρόοδοι στο σχετικό τομέα.

3.23. Έχει συνεπώς πραγματοποιηθεί μία μεταβολή της αντίληψης της περιφερειακής ανάπτυξης προς την αντίληψη σύμφωνα με την οποία οι μηχανισμοί ανακατανομής των εισοδημάτων μεταξύ των περιφερειών είναι ο παράγων που επιτρέπει τη μείωση των διαπεριφερειακών διαφορών. Μία εξέταση των περιφερειών της Ευρώπης βρίσκεται σε στενή σχέση με τους θετικούς και κανονιστικούς στόχους (π.χ. κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ και ποσοστό ανεργίας). Ακόμη, εάν τα Διαρθρωτικά Ταμεία αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα στοιχεία στο μηχανισμό διαπεριφερειακής ισορροπίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι άμεσες επενδύσεις, η επιχειρηματική πρωτοβουλία, η τεχνολογική ανάπτυξη και η επιστημονική έρευνα παραμένουν τα απαραίτητα κίνητρα της διαδικασίας για την κάλυψη της καθυστέρησης από τα λιγότερο ευημερούντα κράτη.

4. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία το 1998

4.0. Τα στοιχεία που αναπτύσσονται στο παρόν κεφάλαιο λαμβάνονται από τη 10η ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων 1998 (ΕΓΤΠΕ — ΕΚΤ — ΕΤΠΑ — ΧΜΠΑ) που υποβλήθηκε από την Επιτροπή. Ολόκληρα εδάφια της έκθεσης, που κρίνονται ως τα πλέον σημαίνοντα από την ΕΤΠ, περιλαμβάνονται αυτούσια στην παρούσα γνωμοδότηση.

A. Απολογισμός της κατάστασης

4.1. Το θέμα που προσεγγίζεται στην ετήσια έκθεση του 1998 είναι οι ενέργειες υπέρ της τοπικής ανάπτυξης. Πρόκειται για μια έννοια που έχει δρομολογηθεί εδώ και μερικά χρόνια, με εμφανή πλεονεκτήματα που γίνονται όλο και καλύτερα αντιληπτά σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.

4.2. Επιπλέον του πρωταρχικού αυτού θέματος, η ετήσια έκθεση για τα Διαρθρωτικά Ταμεία του 1998 προσδιορίζει τέσσερις βασικές πτυχές, οι οποίες μπορούν να συνοψίσουν τη δραστηριότητα του 1998 στον τομέα της πολιτικής της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής που εξυπηρετείται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Οι πτυχές αυτές είναι οι εξής:

(1) Έγκριση των τελευταίων προγραμμάτων

Ορθώς επισημαίνεται στην έκθεση ότι το έτος 1998, προτελευταίο της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού, πρέπει να θεωρηθεί έτος παγίωσης του προγραμματισμού, κατά το οποίο υιοθετήθηκαν τα τελευταία προγράμματα που εκκρεμούσαν για έγκριση.

(2) Επιτάχυνση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού

Όπως και το 1997, έτσι το 1998, όπως αναγνωρίζεται στην έκθεση, ήταν έτος κάλυψης των καθυστερήσεων που είχαν παρατηρηθεί στην αρχή της περιόδου.

(3) Διεξοδική εξέταση ορισμένων θεμάτων προτεραιότητας

Η απασχόληση παραμένει και θα παραμείνει μια προτεραιότητα που απαιτεί διαρκή προσπάθεια, τόσο για τη διαφύλαξη όσο και για την προαγωγή της. Γι' αυτό, όπως κατά το 1997, έτσι και κατά το 1998, η Επιτροπή προσπάθησε να δώσει νέα ώθηση σε ορισμένες από τις ενέργειες και τις προτεραιότητές της. Είναι σημαντικό, επίσης, να υπογραμμισθεί ότι τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα λαμβάνουν σταδιακά υπόψη τα εθνικά σχέδια δράσης για την απασχόληση στις παρεμβάσεις τους, διαμορφώνοντας με τον τρόπο αυτό ένα συνολικό πλαίσιο αναφοράς για τις ενέργειες υπέρ των ανθρώπινων πόρων.

Η ΕΤΠ υπογραμμίζει, ακόμη, τη διενέργεια ενδιάμεσων αξιολογήσεων κατά το 1998 για τους στόχους 1 και 6, για να εκτιμηθούν καλύτερα η αποτελεσματικότητα και ο πραγματικός αντίκτυπος των Διαρθρωτικών Ταμείων στις δικαιούχους περιφέρειες.

Άλλες θεματικές προτεραιότητες που εξετάστηκαν επίσης διεξοδικά κατά τη διάρκεια του 1998 ήταν:

- οι παρεμβάσεις των Ταμείων στον τομέα της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας,
- η συνέπεια ανάμεσα στην πολιτική συνοχής και την πολιτική ανταγωνισμού,
- η συνέργια ανάμεσα στην πολιτική συνοχής και την πολιτική μεταφορών,
- η βιώσιμη αστική ανάπτυξη,
- η ευρωπαϊκή χωροταξία μέσω του ΣΑΚΧ (Σχεδίου Ανάπτυξης του Κοινοτικού Χώρου).

(4) Προετοιμασία της περιόδου 2000-2006

Μετά το Πρόγραμμα Δράσης 2000, το οποίο υιοθετήθηκε τον Απρίλιο του 1997, είναι προφανές ότι το 1998 αποτέλεσε και έπρεπε να αποτελέσει έτος συγκεκριμένης προετοιμασίας της περιόδου 2000-2006. Έτσι, στις 18 Ιουνίου 1998, η Επιτροπή υιοθέτησε τις προτάσεις κανονισμών των Ταμείων για την επόμενη περίοδο.

Όπως δηλώνεται στην ετήσια έκθεση του 1998, ο γενικός κανονισμός των Διαρθρωτικών Ταμείων επιβεβαιώνει και ενσωματώνει τις αρχές που είχαν καθοριστεί στο Πρόγραμμα Δράσης 2000 και είναι συγκεκριμένα οι εξής:

- η μείωση του αριθμού των στόχων προτεραιότητας σε τρεις,
- η συγκέντρωση σε πιο περιορισμένο πληθυσμό και η παράλληλη εφαρμογή μιας μεταβατικής στήριξης για τις περιφέρειες που παύουν να είναι επιλέξιμες,
- η μείωση του αριθμού των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών σε τρεις (αυξήθηκαν σε τέσσερις), χρηματοδοτούμενες από ένα μόνο Ταμείο (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ ή ΕΓΤΠΕ),
- η απλούστευση του προγραμματισμού και της εφαρμογής των παρεμβάσεων,
- η διασαφήνιση των αρμοδιοτήτων σε θέματα παρακολούθησης και αξιολόγησης,
- η απλούστευση της δημοσιονομικής διαχείρισης των παρεμβάσεων μέσω της εφαρμογής ενός συστήματος αυτόματων ετήσιων αναλήψεων υποχρεώσεων και πληρωμών για τις πραγματικές δαπάνες,
- η ενίσχυση των μηχανισμών δημοσιονομικού ελέγχου και η δημιουργία αποθεματικού επιδόσεων.

B. Κατάρτιση του προσχεδίου κατευθύνσεων των Ταμείων για την περίοδο 2000-2006

4.3. Η ΕΤΠ σημειώνει ότι η 6η περιοδική έκθεση για την οικονομική και κοινωνική κατάσταση και την ανάπτυξη των περιφερειών αποτέλεσε, για να χρησιμοποιήσουμε τους όρους της έκθεσης, «μια μη αμελητέα βάση για την κατάρτιση του προσχεδίου κατευθύνσεων των Διαρθρωτικών Ταμείων για την περίοδο 2000-2006».

4.4. Οι εργασίες αυτές έδειξαν ότι σημειώθηκε μια εκπληκτικά ταχεία οικονομική προσέγγιση των φτωχότερων περιφερειών με την υπόλοιπη Ένωση. Αυτή η προσέγγιση φαίνεται πως οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μεγαλύτερη ολοκλήρωση των οικονομικών τους. Εντούτοις, στην έκθεση τονίζεται ο σημαντικός ρόλος που διαδραμάτισαν τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Πράγματι, στην ετήσια έκθεση δηλώνεται ότι, σύμφωνα με τα μακροοικονομικά μοντέλα που χρησιμοποιήθηκαν, το ένα τρίτο περίπου της σύγκλισης που παρατηρήθηκε δεν θα είχε επιτευχθεί χωρίς την ενίσχυση των Διαρθρωτικών Ταμείων.

4.5. Παρόλα αυτά, η απασχόληση εξακολουθεί να αποτελεί αντικείμενο μείζονος ανησυχίας και υπάρχουν πολλά ακόμη που απομένουν να γίνουν σ' αυτόν τον τομέα. Η ετήσια έκθεση διευκρινίζει, πράγματι, ότι, παρά την οικονομική ανάκαμψη, το ποσοστό ανεργίας στο σύνολο της Ένωσης διαμορφώνεται γύρω

στο 10 % στα τέλη του 1998. Πρέπει να σημειωθεί, επιπλέον, ότι η ανεργία είναι πολύ άνισα κατανομημένη μεταξύ των περιφερειών, ποικίλλοντας από περίπου 3-4 % σε ορισμένες περιφέρειες μέχρι 20-24 % σε άλλες.

4.6. Όταν μιλάμε για προβληματική της απασχόλησης, ο νους μας πηγαίνει προφανώς αμέσως στην ανεργία. Είναι, ωστόσο, απαραίτητο να λάβουμε υπόψη και τον ενδιαφέροντα ακόλουθο συλλογισμό, που παρατίθεται στην έκθεση. Ένα υψηλό περιφερειακό επίπεδο ανεργίας συνεπάγεται κοινωνικό αποκλεισμό, ο οποίος καθιστά την ανεργία ακόμη πιο ανθεκτική στις οικονομικές βελτιώσεις. Γι' αυτό, η διευθέτηση αυτής της κατάστασης χρειάζεται μια ολοκληρωμένη στρατηγική, η οποία να συνδυάζει μέτρα ενίσχυσης της οικονομικής βάσης των περιφερειών και μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας (ιδίως μέτρα για την κατάρτιση).

4.7. Από την άλλη πλευρά, παρατηρείται μείωση των ανισοτήτων που υπάρχουν σε θέματα βασικής υποδομής και ανθρώπινων πόρων· υπογραμμίζεται, επίσης, η πρόοδος που συντελέστηκε σε θέματα καινοτομίας και αποτελεσματικότητας του διοικητικού μηχανισμού.

4.8. Ομοίως, από το 1993 ή το 1994 και μετά, παρατηρείται ταχεία εξέλιξη της κατάστασης των χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (ΧΚΑΕ). Η πλειοψηφία των ΧΚΑΕ πήρε επιτέλους και πάλι τον δρόμο της ανάπτυξης. Παρόλα αυτά, δεν πρέπει να λησμονεί κανείς ότι η χαμηλή παραγωγή και η ανεπαρκής παραγωγικότητα παραμένουν μια σημαντική πρόκληση για τις ΧΚΑΕ, καθώς και ότι η ποιότητα των υποδομών είναι, γενικά, σαφώς κατώτερη από αυτή που γνωρίζουμε στην Ένωση.

4.9. Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζεται ότι, μετά τη διεύρυνση της Ένωσης, τα Διαρθρωτικά Ταμεία θα διαδραματίσουν θεμελιώδη ρόλο στην αντιμετώπιση αυτών των προβλημάτων. Η ετήσια έκθεση του 1998 αναφέρει, εντούτοις, ότι απαιτούνται σημαντικές προσπάθειες για να τεθούν σε λειτουργία οι απαραίτητοι μηχανισμοί διαχείρισης των πόρων των Ταμείων, πριν να είναι έτοιμες οι ΧΚΑΕ να συμμετάσχουν στη διαρθρωτική πολιτική της Ένωσης.

4.10. Επειδή κατά τη διάρκεια του 1999 γίνεται η προετοιμασία των προγραμμάτων της επόμενης γενιάς στα κράτη μέλη, η Επιτροπή έκρινε σκόπιμο να καταρτίσει το 1998 ένα προσχέδιο κατευθύνσεων. Διευκρινίζει ότι το προσχέδιο αυτό έχει στόχο να βοηθήσει τις εθνικές και περιφερειακές αρχές στην προετοιμασία των στρατηγικών προγραμματισμού που θα ακολουθήσουν για καθέναν από τους στόχους 1, 2 και 3 των Διαρθρωτικών Ταμείων, καθώς και στη σύνδεση αυτών των στρατηγικών με το Ταμείο Συνοχής.

4.11. Ακολουθώντας συνοψίζουμε τις ενδεικτικές κατευθύνσεις που προσδιορίστηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο. Παρατηρούμε ότι συναρδώνονται γύρω από τρεις κύριους άξονες:

(1) Βελτίωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας

Τα στοιχεία που αναφέρονται στην έκθεση 1998 είναι η ανάπτυξη των υποδομών μεταφορών, ενέργειας, κοινωνίας των πληροφοριών, έρευνας και περιβάλλοντος, η ανάπτυξη ολοκληρωμένων στρατηγικών ΕΤΑ και καινοτομίας σε περιφερειακό επίπεδο, η στήριξη της δραστηριότητας των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ και κυρίως μέσω της στήριξης της καινοτομίας και της έρευνας, της βιομηχανικής συνεργασίας και της δικτύωσης, της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού, του επιχειρηματικού κεφαλαίου και των υπηρεσιών παροχής βοήθειας στις επιχειρήσεις.

(2) Προαγωγή της απασχόλησης, πρώτης προτεραιότητας της Κοινότητας

Τα παραδείγματα που παρέχονται είναι, αφενός, στο πλαίσιο του νέου στόχου 3 (μέτρα για την αγορά εργασίας, καταπολέμηση του αποκλεισμού, ανάπτυξη προσαρμοσμένων προγραμμάτων κατάρτισης, λήψη θετικών μέτρων για τις γυναίκες) και, αφετέρου, στο πλαίσιο των νέων στόχων 1 και 2, μέσω ενός κοινού πλαισίου αναφοράς για το ανθρώπινο δυναμικό.

(3) Ένταξη των ζητημάτων αστικής και αγροτικής ανάπτυξης σε ένα ισόρροπο σχέδιο χωροταξικής ανάπτυξης της επικράτειας της Ευρώπης.

Γ. Ενδιάμεσες αξιολογήσεις

4.12. Στις παραγράφους που ακολουθούν, η ΕΤΠ επιθυμεί να επαναλάβει τα κύρια στοιχεία των ενδιάμεσων αξιολογήσεων. Στην έκθεση επισημαίνεται ότι οι αξιολογήσεις αυτές έχουν στόχο να εκτιμηθεί ο βαθμός υλοποίησης των προγραμμάτων σε σχέση με τους αρχικούς στόχους και, εάν συντρέχει περίπτωση, να προταθούν λιγότερο ή περισσότερο σημαντικές προσαρμογές, ανάλογα με τον βαθμό αποτελεσματικότητας που επιτεύχθηκε.

4.13. Το 1998 ολοκληρώθηκαν τέσσερις θεματικές αξιολογήσεις που είχαν ξεκινήσει το 1997 (ΜΜΕ, ΕΤΑ, περιβάλλον και ισότητα ευκαιριών στο πλαίσιο του ΕΚΤ) και η αξιολόγηση ενός οριζόντιου θέματος (της εταιρικής σχέσης). Τα κυριότερα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

(1) Αξιολόγηση «ΜΜΕ»

Κατά την περίοδο προγραμματισμού 1994-99, ο τομέας των ΜΜΕ θα ωφεληθεί άμεσα κατά 21 περίπου δις. ευρώ δυνάμει των στόχων 1, 2, 5β και 6. Η αξιολόγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η ενίσχυση των Διαρθρωτικών Ταμείων είχε θετική επίπτωση σε αυτόν τον τομέα.

Η ετήσια έκθεση αναφέρει ότι οι περιπτώσιολογικές μελέτες δείχνουν την αξία των μέτρων χρηματοοικονομικής τεχνικής ως επιτυχούς και βιώσιμης μορφής παρέμβασης, έστω και αν η εφαρμογή παρόμοιων μέτρων απαιτεί πιο μακροπρόθεσμες προβλέψεις σε ορισμένες περιφέρειες όπου ο τομέας των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών είναι σήμερα ασθενής.

Η αξιολόγηση καταδεικνύει την ανάγκη ακριβέστερης στοχοθέτησης της παρεχόμενης ενίσχυσης, αλλά και την αξία των κάθετων και οριζόντιων δικτύων ΜΜΕ και τα οφέλη από τη συμμετοχή εταιρών του ιδιωτικού τομέα στη διαχείριση του προγράμματος. Η ΕΤΠ επιθυμεί να επιμείνει, ακόμη, ιδιαιτέρως στην παρατήρηση ότι, αν και συνιστάται γενικά μια πιο εμπορική προσέγγιση της βοήθειας προς τις ΜΜΕ, σ' αυτό το πλαίσιο πρέπει να λαμβάνονται επίσης υπόψη οι περιφερειακές και υποπεριφερειακές ιδιαιτερότητες.

(2) Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία

Τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων επιβεβαιώνουν την ανάγκη καλύτερης αξιοποίησης των υφισταμένων ικανοτήτων ΕΤΑ, καλύτερης στοχοθέτησης των ενεργειών και διαφανέστερων κριτηρίων επιλογής, καθώς και την ανάγκη καθιέρωσης ενός πνεύματος συστηματικότερης αξιολόγησης των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων.

Γενικότερα, η ετήσια έκθεση δηλώνει ότι οι αξιολογήσεις συνιστούν σαφέστερο αναπροσανατολισμό των ενεργειών υπέρ της καινοτομίας, της αναβάθμισης της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού και της δικτύωσης των διαφόρων φορέων, κυρίως των ΜΜΕ, σε διαπεριφερειακό και διεθνικό επίπεδο.

(3) Περιβάλλον

Η ετήσια έκθεση δηλώνει ότι η μελέτη ανέπτυξε μεθοδολογία για την εκτίμηση τόσο των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων όσο και του βαθμού στον οποίο τα προγράμματα αυτά συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη.

Η αξιολόγηση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η εκ των προτέρων εκτίμηση των μελλοντικών προγραμμάτων θα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση των περιφερειακών πλεονεκτημάτων, αδυναμιών, ευκαιριών και κινδύνων για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και των οικονομικών ζητημάτων.

(4) Ισότητα ευκαιριών στις παρεμβάσεις του ΕΚΤ

Σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, διαπιστώνεται βελτίωση της κατανομής ανά φύλο, τόσο των γενικών δεδομένων όσο και των δεδομένων σχετικά με τον προγραμματισμό και την υλοποίηση, με διαφορές βέβαια μεταξύ των κρατών μελών και κυρίως μεταξύ των διαφόρων στόχων.

Μια δεύτερη διαπίστωση αφορά τη γενική τάση υποεκπροσώπησης των γυναικών στις ενέργειες του ΕΚΤ.

Τέλος, σταθερό στοιχείο σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο προγραμματισμού είναι ο κινητήριος ρόλος της κοινοτικής παρέμβασης.

(5) Εταιρική σχέση

Η ΕΤΠ σημειώνει δεόντως την παρατήρηση ότι η εταιρική σχέση είχε σημαντική συμβολή στο στάδιο της διαχείρισης και της εφαρμογής, μέσω της μεγαλύτερης διαφάνειας και προβολής των ενεργειών και της βελτίωσης του συντονισμού στο οργανωτικό επίπεδο, αλλά και στο επίπεδο της καινοτομίας και της ευελιξίας.

Υπογραμμίζεται, εντούτοις, ότι θα πρέπει να ενισχυθεί ο ρόλος της στη διάδοση των ορθών πρακτικών, στα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης και στην αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των προγραμμάτων.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι η πολλαπλότητα των μορφών και των διαρθρώσεων της εταιρικής σχέσης ενδέχεται να καταστήσει περίπλοκη τη διαχείριση. Διευκρινίζεται, ωστόσο, ότι η κατάσταση αυτή θα μπορούσε να ξεπεραστεί με την καθιέρωση μιας ενιαίας εταιρικής διάρθρωσης για κάθε πρόγραμμα και τον διαχωρισμό των ρόλων των διαφόρων εταιρών και της ικανότητάς τους να επηρεάζουν τις αποφάσεις σε κάθε στάδιο του προγραμματισμού.

Δ. Δημοσιονομικός έλεγχος — ΕΚΤ, ΕΤΠΑ, ΕΓΤΠΕ — Τμήμα Προσανατολισμού

4.14. Οι βασικές διαπιστώσεις των αποστολών ελέγχου για το ΕΚΤ ήταν οι εξής:

- μη τήρηση των κανονιστικών απαιτήσεων σε θέματα δημοσιότητας των ενεργειών,
- εξαιρετικά μικρός αριθμός ή παντελής έλλειψη δραστηριοτήτων ελέγχου για τις συγχρηματοδοτούμενες ενέργειες,
- έλλειψη διαφάνειας ως προς τα κριτήρια επιλογής των προγραμμάτων,
- μη τήρηση των κανονιστικών προθεσμιών για τη μεταφορά στους δικαιούχους των προκαταβολών και των πληρωμών.

4.15. Τα σημεία για τα οποία διατυπώθηκαν οι περισσότερες παρατηρήσεις όσον αφορά το ΕΤΠΑ ήταν τα ακόλουθα:

- δυσκολίες εντοπισμού των δαπανών που δηλώθηκαν στο σύστημα λογιστικής καταχώρησης των τελικών δικαιούχων,
- μη τήρηση των κοινοτικών οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις
- ανεπάρκειες στο επίπεδο της ιχνηλάτησης του ελέγχου, που καθιστούν δύσκολη την παρακολούθηση των ροών διαθεσίμων από τον κοινοτικό προϋπολογισμό προς τους τελικούς δικαιούχους.

4.16. Από τις αποστολές δημοσιονομικού ελέγχου για το Τμήμα Προσανατολισμού του ΕΓΤΠΕ προέκυψαν οι ακόλουθες διαπιστώσεις:

- αδυναμίες του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου,
- συγχρηματοδότηση μη επιλέξιμων δαπανών,
- παράνομες μειώσεις ποσών,
- διοικητικά λάθη που οφείλονται σε υπερεκτίμηση των δαπανών που είχαν δηλωθεί στην Επιτροπή.

Ε. Διάλογος με την Επιτροπή των Περιφερειών

4.17. Όσον αφορά το μέλλον των Διαρθρωτικών Ταμείων, στην ετήσια έκθεση σημειώνεται ότι η ΕΤΠ επιβεβαιώνει στις γνωμοδοτήσεις της τη σημασία της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής ως θεμέλιου της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και αλληλεγγύης.

4.18. Η έκθεση αναφέρει, επίσης, ότι η ΕΤΠ υποστηρίζει τη στρατηγική επιλογή της Επιτροπής υπέρ των περιφερειών που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξή τους και εξετάζει με ενδιαφέρον την ολοκληρωμένη προσέγγιση που προτείνεται από τον νέο στόχο 2, εκφράζοντας ωστόσο κάποια επιφύλαξη όσον αφορά τα κριτήρια επιλεξιμότητας.

4.19. Στην ετήσια έκθεση σημειώνεται, ακόμη, ότι η ΕΤΠ ζητεί να ενισχυθεί η εταιρική σχέση προς όφελος των αρχών περιφερειακής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης.

4.20. Από την άλλη πλευρά, η έκθεση επισημαίνει ότι, αν και η ΕΤΠ εκφράζει ευνοϊκή γνώμη για την ανακοίνωση της Επιτροπής, καλεί την Επιτροπή να επεξεργαστεί μια πολιτική αστικής ανάπτυξης συμπληρωματική των πολιτικών που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη.

4.21. Τέλος, η ετήσια έκθεση για τα Διαρθρωτικά Ταμεία του 1998 αναφέρει ότι, για τα θέματα της γεωργίας, η ΕΤΠ συνέταξε γνωμοδότηση σχετικά με την πρόταση κανονισμού για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το ΕΓΤΠΕ, η οποία υιοθετήθηκε στις 14 Ιανουαρίου 1999. Στη γνωμοδότηση αυτή, η ΕΤΠ επισημαίνει τη σημασία των στόχων που περιέχει η πρόταση και υποστηρίζει τις αρχές της. Εκφράζει, εντούτοις, ορισμένες επιφυλάξεις ως προς τη δυνατότητα να επιτευχθούν οι στόχοι μιας πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης σαν εκείνη που ορίστηκε στη διάσκεψη του Cork, υπογραμμίζοντας κυρίως την ανεπάρκεια των χρηματοδοτικών μέσων, την έλλειψη καθορισμού κριτηρίων οικονομικής βιωσιμότητας, το γεγονός ότι λαμβάνεται ελάχιστα υπόψη η συνολική προσέγγιση και την ασάφεια όσον αφορά τον ρόλο των περιφερειών και τοπικών αρχών στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης.

5. Συμπέρασμα

5.1. Ένα από τα σημαντικότερα γεγονότα των ετών 1997 και 1998 ήταν η κάλυψη της καθυστέρησης που είχε σημειωθεί στις αρχές της περιόδου όσον αφορά την εκτέλεση των πιστώσεων. Συνολικά, η εκτέλεση των προγραμμάτων είναι σήμερα ικανοποιητική.

5.2. Επισημαίνεται, τόσο για το 1997 όσο και για το 1998, ότι τα κράτη μέλη που παρουσίαζαν τα μεγαλύτερα ποσοστά εκτέλεσης των πιστώσεων ήταν γενικά οι λιγότερο ευημερούσες χώρες της Ένωσης, οι οποίες είναι και οι κύριοι δικαιούχοι των Ταμείων, ιδίως στο πλαίσιο του στόχου 1, δηλ. η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ιρλανδία.

5.3. Η κατάσταση των κοινοτικών πρωτοβουλιών (ΚΠ) εμφανίζει αισθητή διαφορά όσον αφορά τον βαθμό εκτέλεσης. Παρατηρούνται πράγματι ορισμένες καθυστερήσεις. Αυτές οφείλονται συχνά είτε στην καθυστέρηση της έγκρισης των προγραμμάτων (πολλά προγράμματα υιοθετήθηκαν το 1996 και το 1997 ύστερα από την κατανομή των αποθεματικών) είτε στις ιδιαιτερότητες ορισμένων ΚΠ, όπως η εταιρική σχέση στις πρωτοβουλίες Urban και Interreg II, ή ακόμη στις πολύ εξειδικευμένες και καινοτόμους δράσεις των ΚΠ για τις ΜΜΕ.

5.4. Η δράση των Διαρθρωτικών Ταμείων εγγράφεται, επομένως, στα πλαίσια της διαφοροποίησης, της καινοτομίας, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας. Έτσι, σε ένα πλαίσιο όπου η απόλυτη προτεραιότητα είναι η διατήρηση και η δημιουργία θέσεων απασχόλησης, η εταιρική σχέση των περιφερειών, των πόλεων και κοινοτήτων εγγράφεται σε μία τοπική οικονομία που παράγει βιώσιμη τοπική απασχόληση και, κατά προτίμηση, προστιθέμενη αξία.

5.5. Στην έκθεσή της για το 1997, η ΕΤΠ επεδίωξε να περιγράψει τις δράσεις υπέρ των ΜΜΕ κατά τις παρεμβάσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων. Οι χρηματοδοτήσεις των Διαρθρωτικών Ταμείων αναφέρονται σε ποικιλία δράσεων που αφορούν άμεσα τις ΜΜΕ, οι σημαντικότερες από τις οποίες είναι οι εξής:

- οι επιδοτήσεις επενδύσεων κεφαλαίου υπό τη μορφή άμεσων επιχορηγήσεων ή μέτρων χρηματοοικονομικής τεχνικής,
- η συγχρηματοδότηση ζωνών εγκατάστασης επιχειρήσεων,
- οι δράσεις επαγγελματικής κατάρτισης συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης στον τομέα της διαχείρισης,
- οι υπηρεσίες παροχής συμβουλών και πληροφοριών,
- οι δράσεις για την ανάπτυξη της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης,
- οι δράσεις για την ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών,
- οι ενισχύσεις της διεθνοποίησης μέσω καινοτόμων δράσεων όπως η Euro-Partenariat ή η Recite II, που έχουν ως στόχο την ανάπτυξη της διεθνικής εμπορικής συνεργασίας των ΜΜΕ, ή βάσει της ΚΠ για τις ΜΜΕ.

5.6. Έτσι, στις διαρθρωτικές πολιτικές διαγράφεται προοδευτικά η εμφάνιση μιας προτεραιότητας υπέρ των ΜΜΕ, η οποία στα πλέον πρόσφατα έγγραφα προγραμματισμού παίρνει τη μορφή μιας αυξημένης προσπάθειας χρηματοδότησης.

5.7. Η έκθεση του 1998 είναι πρακτικά εξ ολοκλήρου αφιερωμένη στην συνειδητοποίηση και στην ενίσχυση της έννοιας της τοπικής ανάπτυξης. Η έννοια αυτή κατέστη μέσα σε μερικά χρόνια πραγματική πολιτική φιλοσοφία. Πράγματι, αν και η τοπική ανάπτυξη αυτή καθαυτή δεν αποτελεί προτεραιότητα στο κοινοτικό επίπεδο, παρατηρούμε ότι πολυάριθμες πρόσφατες αποφάσεις καθιερώνουν έναν καλύτερο συνυπολογισμό της χωρικής διάστασης στις διαρθρωτικές πολιτικές.

5.8. Η ΕΤΠ επιθυμεί να υπογραμμίσει τη σημασία που αποδίδεται σταθερά στην τοπική ανάπτυξη σε καθεμία από τις διάφορες πτυχές των Διαρθρωτικών Ταμείων. Επικροτεί ασφαλώς αυτόν τον δρόμο, που φαίνεται ότι έχει ληφθεί για τα προσεχή έτη. Η ΕΤΠ επισημαίνει σχετικά ότι, αν και είναι δύσκολο να προσδιορισθεί ποσοτικά το μερίδιο των ενεργειών υπέρ της τοπικής ανάπτυξης στο σύνολο των προγραμμάτων, υπολογίζεται ότι οι ενέργειες αυτές αντιπροσωπεύουν περίπου το 10 % του συνόλου των παρεμβάσεων των Ταμείων για την τρέχουσα περίοδο, αν συνυπολογισθούν όλοι οι τύποι ενεργειών. Στις επιλέξιμες ζώνες του στόχου 2, μάλιστα, το ποσοστό των κοινοτικών κονδυλίων που προορίζονται για τις ενέργειες τοπικής ανάπτυξης υπολογίζεται ότι είναι ακόμη μεγαλύτερο, περίπου 15 %. Η ΕΤΠ επιθυμεί να υπογραμμίσει το γεγονός ότι οι ενέργειες αυτές περιέχονται στους στόχους 1 έως 6 σε διάφορους τομείς, οι οποίοι απαριθμούνται ως εξής στην ετήσια έκθεση:

- οι υποδομές υπηρεσιών που παρέχονται εκ του σύνεγγυς ή απευθύνονται στις μικρές επιχειρήσεις,
- η ενίσχυση για τη δημιουργία ή τη διατήρηση ΜΜΕ ενταγμένων στον τοπικό ιστό,
- η προώθηση των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας στο εσωτερικό των ΜΜΕ και η οργάνωσή τους σε δίκτυα,
- οι στοχοθετημένες ενέργειες κατάρτισης με αποδέκτες τόσο τα διευθυντικά στελέχη επιχειρήσεων όσο και τους εργαζόμενους,
- η ανάπτυξη των τουριστικών πόρων που να λαμβάνουν υπόψη τα τοπικά πλεονεκτήματα,
- η αξιοποίηση σε τοπικό επίπεδο των γεωργικών και αλιευτικών πόρων.

5.9. Επιπλέον του πρωταρχικού αυτού θέματος της τοπικής ανάπτυξης, επισημαίνουμε κατωτέρω τις τέσσερις βασικές πτυχές που μπορούν να συνοψίσουν τη δραστηριότητα του 1998. Η πρακτική ανάπτυξη αυτών των πτυχών συνδέεται στενά με την πολιτική της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής που εξυπηρετείται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Οι πτυχές αυτές είναι οι εξής:

- η έγκριση των τελευταίων προγραμμάτων,
- η επιτάχυνση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού,
- η διεξοδική εξέταση ορισμένων θεμάτων προτεραιότητας,
- η προετοιμασία της περιόδου 2000-2006.

5.10. Η ΕΤΠ σημειώνει με ικανοποίηση ότι θα επιζητηθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη χρήση των πόρων των Ταμείων και θα ενθαρρυνθεί ιδίως η πιο γενικευμένη χρήση μέσω των οποίων στηρίζονται σε χρηματοοικονομικά κίνητρα (όπως εγγυήσεις, συμμετοχές στο κεφάλαιο ή επιστρεπτές επιχορηγήσεις) με διακύμανση των μέγιστων ποσοστών παρέμβασης. Τούτο θα συμβάλει στην ενίσχυση του αντικτύπου των Διαρθρωτικών Ταμείων στις οικονομικές και κοινωνικές διαρθρώσεις και στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας των περιφερειών και των επιχειρήσεων της Ένωσης, ιδίαιτερα των ΜΜΕ.

5.11. Όσον αφορά την απασχόληση, παρά την οικονομική ανάκαμψη, το 1998 παρατηρείται ακόμη μέσο ποσοστό ανεργίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση περίπου 10 %. Επιπλέον, η ανεργία είναι άνισα κατανομημένη μεταξύ των διάφορων περιφερειών. Γι' αυτό δεν πρέπει να λησμονείται ότι ένα υψηλό περιφερειακό επίπεδο ανεργίας συνεπάγεται κοινωνικό αποκλεισμό, ο οποίος καθιστά την ανεργία ακόμη πιο ανθεκτική στις οικονομικές βελτιώσεις. Η διευθέτηση αυτής της κατάστασης χρειάζεται, επομένως, μια ολοκληρωμένη στρατηγική, η οποία να συνδυάζει μέτρα ενίσχυσης της οικονομικής βάσης των περιφερειών και μέτρα για τη βελτίωση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας.

5.12. Η ΕΤΠ επιθυμεί να επιστήση την προσοχή στις παρατηρήσεις που προέκυψαν από τις ενδιάμεσες αξιολογήσεις του 1998. Στην ετήσια έκθεση του 1998 διατυπώνονται ευθέως πέντε γενικές παρατηρήσεις:

- Στο επίπεδο των ΜΜΕ, η αξιολόγηση καταδεικνύει την ανάγκη ακριβέστερης στοχοθέτησης, ιδίως μέσω της δημιουργίας

ειδικευμένων μεσολαβούντων φορέων, κατά προτίμηση σε αποκεντρωμένη βάση και μέσω ενιαίων «θυρίδων».

- Στο πλαίσιο της ΕΤΑ, οι αξιολογήσεις δείχνουν ότι θα ήταν σκόπιμος ένας σαφέστερος αναπροσανατολισμός των ενεργειών υπέρ της καινοτομίας, της αναβάθμισης της ποιότητας του ανθρώπινου δυναμικού και της δικτύωσης των φορέων, κυρίως των ΜΜΕ, σε διαπεριφερειακό και διεθνικό επίπεδο.
- Όσον αφορά το περιβάλλον, η εκ των προτέρων εκτίμηση των μελλοντικών προγραμμάτων θα πρέπει να περιλαμβάνει ανάλυση των περιφερειακών πλεονεκτημάτων, αδυναμιών, ευκαιριών και κινδύνων για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών και των οικονομικών ζητημάτων.
- Πρέπει ασφαλώς να επισημανθεί η γενική τάση υποεκπροσώπησης των γυναικών στις ενέργειες του ΕΚΤ.
- Θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω ο ρόλος της εταιρικής σχέσης στη διάδοση των ορθών πρακτικών, στα συστήματα παρακολούθησης και αξιολόγησης και στην αποτελεσματικότητα της διαχείρισης των προγραμμάτων. Επίσης, δεν πρέπει να λησμονείται ότι η πολλαπλότητα των μορφών και των

διαρθρώσεων της εταιρικής σχέσης ενδέχεται να καταστήσει περίπλοκη τη διαχείριση.

5.13. Η ΕΤΠ επιθυμεί, ακόμη, να εκφράσει τις εξής απόψεις:

- η ΕΤΠ επιθυμεί ενίσχυση της εταιρικής σχέσης προς όφελος των αρχών περιφερειακής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης,
- η ΕΤΠ ζητεί να καταρτισθεί μια πολιτική αστικής ανάπτυξης συμπληρωματική των πολιτικών που εφαρμόζονται από τα κράτη μέλη,
- η ΕΤΠ εκφράζει επιφυλάξεις ως προς τη δυνατότητα να επιτευχθούν οι στόχοι μιας πολιτικής αγροτικής ανάπτυξης σαν εκείνη που ορίστηκε στη διάσκεψη του Cork, υπογραμμίζοντας κυρίως την ανεπάρκεια των χρηματοδοτικών μέσων, την έλλειψη καθορισμού κριτηρίων οικονομικής βιωσιμότητας, το γεγονός ότι λαμβάνεται ελάχιστα υπόψη η συνολική προσέγγιση και την ασάφεια όσον αφορά τον ρόλο των περιφερειακών και τοπικών αρχών στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης.

5.14. Τέλος, η ΕΤΠ επιθυμεί να κλείσει τη γνωμοδότησή της για την «9η και 10η ετήσια έκθεση των Διαρθρωτικών Ταμείων (1997 και 1998) ΕΤΠΑ — ΕΚΤ — ΕΓΤΠΕ — ΧΜΠΑ» εκφράζοντας τη θερμή της υποστήριξη προς όλες τις πρωτοβουλίες που επιβεβαιώνουν την ανάγκη προόδου προς την τοπική ανάπτυξη.

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος

της Επιτροπής των Περιφερειών

Jos CHABERT

Γνωμοδότηση της Επιτροπής των Περιφερειών με θέμα το «Ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συστημάτων δημόσιας υγείας»

(2000/C 226/19)

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ,

έχοντας υπόψη την απόφαση του Προεδρείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1999, σύμφωνα με το άρθρο 265, 5ο εδάφιο να καταρτίσει γνωμοδότηση με θέμα το «Ρόλο των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συστημάτων δημόσιας υγείας» και να αναθέσει την επεξεργασία της γνωμοδότησης στην επιτροπή 5 «Κοινωνική πολιτική, δημόσια υγεία, προστασία των καταναλωτών, έρευνα, τουρισμός»·

έχοντας υπόψη το σχέδιο γνωμοδότησης (CdR 419/99 rev. 2) που υιοθέτησε η επιτροπή 5 στις 6 Μαρτίου με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Tilman Tögel (DE/PES)·

υιοθέτησε, κατά την 33η σύνοδο ολομέλειας της 12ης και 13ης Απριλίου 2000 (συνεδρίαση της 13ης Απριλίου), την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η Επιτροπή των Περιφερειών προβαίνει στα ακόλουθα σχόλια σχετικά με την περαιτέρω εξέλιξη της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη δημόσια υγεία:

1. Από την οπτική γωνία των πολιτών ο τομέας της υγείας συνεπάγεται σημαντικές και συγχρόνως, από οικονομική άποψη, βαρυσήμαντες ευθύνες της τοπικής και περιφερειακής διοίκησης στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού συστήματος υγείας. Προκειμένου να γίνουν σεβαστές οι πολιτισμικές επιρροές στον τομέα της υγείας, οι ευρωπαϊκές αρμοδιότητες θα πρέπει να περιορισθούν στο ελάχιστο.

2. Είναι απαραίτητο να εξετασθούν και να θεσπισθούν συστήματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο (με τα οποία θα αποτρέπεται η διάδοση μολυσματικών ασθενειών, θα γίνει αποτελεσματικότερη η εποπτεία των τροφίμων και θα προλαμβάνονται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που ενέχουν κινδύνους για την υγεία.

3. Τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τα συστήματα υγείας τους σύμφωνα με τις εθνικές οργανωτικές και χρηματοπιστωτικές επιλογές τους. Τούτες απορρέουν από μακρά ιστορική και πολιτιστική εξέλιξη. Η εναρμόνιση των επιλογών αυτών δεν είναι ορθή ούτε αιτιολογημένη.

4. Είναι απαραίτητο να ενθαρρυνθούν συζητήσεις σχετικά με τις διασυννοριακές πτυχές της υγείας. Οι συζητήσεις μπορούν αν επικεντρωθούν για παράδειγμα στη χρηματοδότηση των δαπανών υγείας που σχετίζονται με διασυννοριακές δραστηριότητες.

5. Οι αρμοδιότητες της τοπικής αυτοδιοίκησης για τη χάραξη πολιτικής και τη λήψη αποφάσεων δεν πρέπει απλώς να λαμβάνονται υπόψη αλλά να ενισχυθούν σε συνάρτηση με τις ανάγκες και να εξελιχθούν.

Η Επιτροπή των Περιφερειών προβαίνει στις ακόλουθες συστάσεις προς την Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

6. Ως αρχικό βήμα, πρέπει να θεσπισθεί η απαραίτητη βάση συνεργασίας, η οποία να χαρακτηρίζεται από μεγαλύτερη διαφάνεια, στοχοθετημένη ανάπτυξη των μεθόδων και ανταλλαγή εμπειριών.

7. Κατά τη χάραξη της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη δημόσια υγεία, όπως προβλέπεται από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ, τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε συνεργασία με τα κράτη μέλη οφείλουν:

— να δημιουργήσουν περαιτέρω κίνητρα, προκειμένου να συμβάλουν από κοινού με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές στην επίλυση των τοπικών και περιφερειακών προβλημάτων, κυρίως στις παραμεθόριες περιοχές, τόσο με πρακτικές πρωτοβουλίες όσο και με την στοχοθετημένα αναπτυξιακά σχέδια,

— να εξετάσουν τους επιμέρους τομείς και τα επιμέρους θέματα, για τα οποία οι αρμοδιότητες είναι κατακερματισμένες μεταξύ των διαφόρων ευρωπαϊκών φορέων, και να τα εκλάβουν ως ένα ενιαίο σύνολο, προκειμένου να συντονίσουν την προσέγγιση αυτή μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

— να παροτρύνουν και τους υπόλοιπους ενδιαφερόμενους στις περιφέρειες να συμμετάσχουν ενεργά, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων που παρέχονται τόσο από τα συστήματα υγείας με κεντρική οργάνωση αλλά και σε συστήματα υγείας με αυτοδιαχείριση. Αυτό ισχύει κυρίως όταν οι επιμέρους λειτουργίες του συστήματος υγείας αναλαμβάνονται από διαφορετικά όργανα ή τομείς. Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, καθώς βρίσκονται κοντά στον πολίτη, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο. Πράγματι, οι κοινωνικές τους υπηρεσίες επιτελούν έργο εντοπισμού, πρόληψης, και καθοδήγησης όσον αφορά τους πολίτες που είναι ευάλωτοι ή αντιμετωπίζουν δυσχέρειες,

— να επεκτείνουν τη συστηματική παρακολούθηση της δημόσιας υγείας στην Ευρώπη, ώστε να καλυφθούν όλες οι πτυχές της υγείας προκειμένου να δημιουργηθεί ένα αξιόπιστο πλαίσιο δεδομένων και, παράλληλα, μια πρακτική προσέγγιση των διαρθρώσεων.

8. Η Επιτροπή των Περιφερειών καλεί για την επίτευξη της απαραίτητης διαφάνειας και συζήτησης για τα ζητήματα υγείας, συμπεριλαμβανομένης της ιατρικής περίθαλψης. Στα προς

συζήτηση ζητήματα περιλαμβάνονται για παράδειγμα η διασφάλιση της διασυνοριακής ποιότητας και ο σχεδιασμός σε επίπεδο κοινοτικό και, κυρίως, διασυνοριακό.

9. Η Επιτροπή των Περιφερειών εκτιμά επίσης ότι, στο μέλλον, όταν λαμβάνονται αποφάσεις που αφορούν τις αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών στον τομέα της δημόσιας υγείας και της ιατρικής περίθαλψης, πρέπει να προσδίδεται ιδιαίτερη προσοχή στις απόψεις της ΕΤΠ.

Βρυξέλλες, 13 Απριλίου 2000.

Ο Πρόεδρος
της Επιτροπής των Περιφερειών
Jos CHABERT
